

# এয়া

কুৰি শতিকাৰ তিনি গৰাকী  
ব্যক্তিত্বময়ী নাৰীৰ জীৱন কাহিনী

প্ৰীতিলতা দুৱৰা

প্রকাশিকা :  
কল্লিগা ছদ্মবা  
কল্লিগক  
বনোৱানগৰ  
গুৱাহাটী - ৭৮১০১৮

প্রথম প্রকাশ  
এক আগষ্ট/৮৭

পৰিবেশক :  
বাণীপ্রকাশ  
পাণবজাৰ  
গুৱাহাটী - ১

বেচ : পোন্ধৰ টকা মাথোন

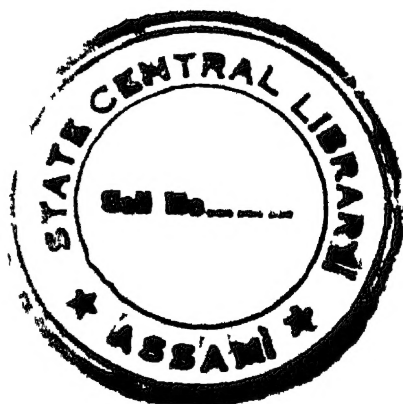


ছপা :  
বাণীপ্রকাশ মুজ্জী  
৫ উত্তো গ পা ম  
গুৱাহাটী - ২১

মাৰ পূজলীয়া মা—

স্বৰ্গীয়া স্বৰ্ণলতা শইকীয়াৰ

পাঠিত্ৰ সঁহাৰবলীত ।



## আগকথা

শ্রীযুতা কল্পিতা ছরবাই যুগত কৰা “ত্ৰয়ী” নামৰ অনুপম কিতাপখন হাতেলিখা অৱস্থাতে পঢ়ি চাবলৈ সুযোগ দিয়াত গ্ৰন্থকৰ্ত্তাক কৃতজ্ঞতা জনাইছোঁ। হাতে-লিখা অৱস্থাত গ্ৰন্থ এখন পঢ়া আৰু তাৰ গুণাগুণ পৰীক্ষা কৰা কামটো বৰ আমোদজনক বুলি কব নোৱাৰি, পাছে “ত্ৰয়ী”খন পঢ়ি যাওঁতে আমনি পাওঁ চাৰি মোৰ অৱসাদগ্ৰস্ত আবেলি একোটা বৰ সুখেৰে অতিবাহিত হ’ল। গ্ৰন্থকৰ্ত্তাৰ এই সাহিত্যকৰ্ম্ম যে সুস্বাদু হৈছে এইটোৱেই প্ৰথম চিন।

‘ত্ৰয়ী’ তিনিগৰাকী বিশ্ববিখ্যাত মহিলাৰ জীৱনৰ বৈচিত্ৰময়ী কাহিনী। পূৰ্ণাঙ্গ জীৱন বৃত্তান্ত নহৈও প্ৰতিগৰাকী মহিয়সী নাৰীৰ জীৱনৰ মহিমা আৰু বৈশিষ্ট্যৰ ওপৰত চৌফলীয়া পোহৰ পেলাবলৈ লেখিকা সমৰ্থৱতী হৈছে। এটাটো সৰুসুৰা কৃতিত্বৰ কথা নহয়। স্বৰূপতে তিনিগৰাকী মহিলাৰ জীৱনৰ বাট সুকীয়া আৰু গতিও ভিন্নপ্ৰকাৰৰ। গম্ভায়েয়াৰ, সৰোজিনী নাইডু আৰু এলিণৰ কজভেঙে তিনিগৰাকীয়েই বাঙালীতৰ দুৰ্গম আৰু আহুতলীয়া পৰিবেশত নিজৰ নিজৰ ব্যক্তিত্বক বিকাশ কৰাৰ সুযোগ লৈছিল আৰু পাইছিল। কেইগৰাকী মহিলাৰ মহত্বৰ আপোন আপোন মাধুৰ্য্যমা আছিল। গ্ৰন্থখনত মহত্বৰ সেই দিশবোৰ ফুটাই তোলাত লেখিকা যথেষ্ট কৃতকাৰ্য্য হৈছে।

ভাষা নিমজ আৰু শকাব্দৰ বৰ্জিত। ইয়াত লীলাবঙ্গে ওলাই অহা লিখন-ৰীতি এটাই বক্তব্য বিষয় আৰু বৃত্তান্তক জীৱনীশক্তি



দান কৰিছে। জীৱন বৃত্তান্তৰ ভাৱা অৱশ্যেই হ'লে পাঠকক অলপতে  
আমুৱায়। সেই দুৰ্ভাগ্যটো ইয়াত নাই।

এইখন হ'ল হৈ ওলালে আমাৰ পাঠক সমাজে পঢ়িবলৈ ভাল  
সামগ্ৰী এটা। পাব আৰু বিশেষকৈ ছাত্ৰীসকলৰ কাৰণে এখন  
প্ৰেৰণাদায়ক গ্ৰন্থৰূপে প্ৰতিষ্ঠা লাভ কৰিব বুলি মোৰ বিশ্বাস।  
লেখিকা আমাৰ ধন্যবাদৰ পাত্ৰী।

ভবনমুখ

গুৱাহাটী-৯

১৫।৮।৮৩

ইতি

ভৌৰ্ণনাথ শৰ্মা

## মোৰ কথা

১৯৭০-৭১ চনৰ কথা। এখন বিদেশী আলোচনীত এগৰাকী “আইতা আইতা” যেন লগা মহিলাৰ লগত এটা চকু এটুকুৰা কলা কাপোৰেৰে ঢকা সৈনিকৰ পৰিচ্ছদৰে থকা এজন মানুহে এখন অনাড়ম্বৰ কাঠৰ মেজত একেলগে আঠাৰ কৰি থকা ছবি এখন দেখিলোঁ। ছবিখনৰ তলৰ কথাখিনি পঢ়ি মহিলা গৰাকী ইজৰাইলৰ প্ৰধান মন্ত্ৰী গল্ডামেয়াৰ আৰু মানুহজনী সেই দেশৰ সৈন্যাদ্যক্ষ মৰ্সে ডায়েন বুলি জানিব পানিলোঁ। মহিলা গৰাকীৰ বিষয়ে জানিবৰ মন গ’ল—১৯৭৬ চনত তেখেতৰ আত্মজীৱনীখন পঢ়ি ভাল পাই আমাৰ বাই ভনী সকলকো তেখেতৰ বিষয়ে জনাবলৈ মন গ’ল আৰু সেই মন যোৱাত পৰা তেখেতৰ বিষয়ে লিখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিলো।

সৰোজনী নাইডু—গাঁচাকৈয়ে এই শতিকাৰ এগৰাকী কৃতিভাময়ী নাৰী। দেশবাসীলৈ তেখেতৰ কোকিল কণ্ঠৰ আহ্বানে শ্ৰাক্ স্বাধীনতা যুগত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। তেখেতৰ বিষয়ে অলপ লিখিব পাৰি গোবৰ অমুভৱ কৰিছোঁ।

আৰু এলিগৰ কজ্জভেণ্ট। কলেজীয়া জীৱনত মানে ১৯৫৭-৪৮ চনত ৰাষ্ট্ৰসংঘত তেখেতৰ অৱদানৰ কথা পঢ়িছিলোঁ। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ মানৱ অধিকাৰ আয়োগত তেখেতৰ কাৰ্যাৱসীয়ে, তেখেতৰ বাণী আৰু লেখনীয়ে যুগ-যুগলৈ মানুহক মানুহৰ কাৰণে ভাবিবলৈ শিকাব।

সকলে পৰা মোক দেউতাৰ দৰে আবৰি ৰখা মোৰ ‘আপুনি’য়ে (পুজনীয় মহাদেউ ডা° ভুবনেশ্বৰ বৰুৱা) জন্ম দিনৰ কিতাপ এখন উপহাৰ দি লিখি দিছিল—“মানৱ সেৱাত যেন জীৱন দিব পাৰা।”

মানৱ সেৱাৰ পৰিসৰ মোৰ ঘৰুৱা পৰিবেশ আৰু প্ৰতিবেশীৰ মাজতে সীমিত। সেই কাৰণে অইন এটা ক্ষেত্ৰত মোৰ এই সেৱাৰ অৰ্ধাট উঠি অহা ল'ৰা-ছোৱালীৰ অলপমান মন চুই গ'লেও “আপুনি”ৰ কথা বাধিব পাৰিছে। যেন লাগিব।

এটা নতুন বছৰৰ প্ৰথম দিনত আমাৰ ল'ৰা আৰু ছোৱালী মানে ‘জয়তু’ আৰু ‘জয়ী’য় এখন ডাঙৰ দীনপত্নী দি লিখি দিছিল—“মা ! তোমাৰ দ্বিতীয় কিতাপখন শেষ কৰিবা।” তাতে মোক লিখিবলৈ সমল যোগাই লাহাতৰ দেউতাক ৰাজ্যিক অসম বিদ্যাত পৰিষদৰ প্ৰাক্তন সদস্য অভিযন্তা ৩তৰুণ চন্দ্ৰ তুৱৰাই নিজৰ ঘৰুৱা নামটো লিখি সহযোগিতাৰ হাত আগবঢ়াইছিল। আজি মই তেখেতক শ্ৰদ্ধাৰে স্মৰিছোঁ। সঁচাকৈয়ে জয়তু আৰু জয়ীয়ে “মা লিখা মা লিখা” বুলি কৈ নথকা হ'লে মোৰ লিখা শেষ নহ'লহেঁতেন ছাগৈ।

অসম সাহিত্য সভাৰ প্ৰাক্তন সভাপতি শ্ৰদ্ধেয় শ্ৰীযুত তীৰ্থনাথ শৰ্মা দেৱে কিতাপখন পাণ্ডুলিপি অৱস্থাত চাই আশীষ বাণীৰে উদগনি নিদিয়া হ'লে কিতাপখন ছপাশালালৈ পঠিয়াবলৈ সাহ গোটাৰ নোৱৰিলেহেঁতেন। তেখেতলৈ মোৰ হিয়াভৰা কৃতজ্ঞতা জনালোঁ। পাণ্ডুলিপিখনৰে সৈতে পূজনীয়া বাইদেউ শ্ৰীযুতা পুষ্পলতা দাসে মোক শৰ্মাদেৱৰ ওচৰলৈ লৈ গৈছিল। এইখিনিতে বাইদেউলৈ শলাগ যাচিলোঁ। শেষত কিতাপখনি পৰিবেশনাৰ দায়িত্ব লোৱাত বাণী প্ৰকাশলৈ মোৰ আনুৰিক ধন্যবাদ জনালোঁ।

শুনিছোঁ—৩মৰ বোলে নাৰীৰ কৃতিত্বই—নাৰীৰ স্ব স্ব স্বৰ্গীয় স্বীকৃতিয়ে আনন্দ দিছিল। কিতাপখন ৩মৰ নামে উৰ্হগা কৰি কৃত্যৰ্থ হৈছে।



## গন্ডামেয়াৰ

ইহুদী বিলাকৰ নিজৰ বুলিবলৈ এখন দেশ নাছিল। যীশুখৃষ্টক বধ কৰা জাতি বুলি সৰ্বসাধাৰণৰ চকুত ইহুদী জাতি আছিল ঘৃণনীয়। ইহুদী বুলি ক'লেই ইউৰোপৰ মানুহে মুখ কোচাইছিল। আজিকালিৰ মানুহে জায়েন আন্দোলন বুলিলে ইহুদীবিলাকৰ তেওঁলোকৰ পিতৃ-পুৰুষৰ দেশ হিব্ৰুভাষাত ইজৰাইল বোলা ঠাইখনলৈ ইহুদীবিলাকৰ উভটি আন্দোলন বুলি হয়তো জানে। এই আন্দোলন ১৯ শ শতিকাৰ শেষভাগত ইউৰোপৰ কেবাঠাইতো একে সময়তে আৰম্ভণি হয়। ২,০০০ হেজাৰ বছৰৰ আগতে নিজৰ দেশখনৰ পৰা নিৰ্বাসিত হৈ অহা ইহুদী জাতি অৱৰ্ণনীয় দুখ কষ্টৰ মাজত ইউৰোপত সিঁচৰিত হৈ আছিল। তেওঁলোকে প্ৰথম মহাসমৰলৈকে অটমান সাম্ৰাজ্যৰ অৱহেলিত হৈ থকা ৰাজ্য পেলেষ্টাইনক নিজৰ দেশৰ আধ্যাত্মিক কেন্দ্ৰ আৰু নিজৰ দেশ বুলি ভাবি আহিছে।

১৮৭৮ চনত এদল আগবৰুৱা ইহুদীয়ে পেলেষ্টাইনলৈ উভটি আহি “পেটা টিকভা” (আশাৰ ছুৱাৰ) বুলি এখন গাঁও প্ৰতিষ্ঠা কৰিলে আৰু ১৮৮২ চনক নিজকে “হাভেভি জায়গ” (জেকজেলাম ভাল পোৱা মানুহ) বুলি আৰু এদল ইহুদীয়ে নিজৰ পিতৃপুৰুষৰ ভিঠাক পুণৰুদ্ধাৰ কৰি সুৰক্ষা কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। তেতিয়ালৈকে ইহুদীবিলাকৰ এই আন্দোলনৰ কথা মানুহে নেনজানিছিল।

১৮৯৪ চনত হাৰ্জল (Herzl) নামৰ এজন সাংবাদিকে ইহুদীবিলাকৰ ওপৰত হোৱা নিৰ্যাতন আৰু মুকলি ভাবে হোৱা ইহুদী-বিদ্বেষ ভাব দেখি ইহুদী ৰাজ্য এখনৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুভৱ কৰি ইহুদীৰাজ্য প্ৰতিষ্ঠাৰ কাৰণে আগভাগ লৈ আন্দোলন কৰে। এওঁৰ

বিফলতা আৰু কৃতকাৰ্য্যতাৰ কাহিনী আজিৰ ইহুদী ল'ৰা-ছোৱালীয়ে আগ্ৰহেৰে পঢ়ে আৰু ইহুদীবিলাকৰ ৰাষ্ট্ৰৰ দাবী জানিবলৈ হোৱা আন্দোলনক বুজিবলৈ হ'লে আমিও পঢ়িব লাগিব।

বাচিয়াৰ কিভ ( Kiev ) চহৰত এটা সৰু ইহুদী পৰিয়ালত এই আন্দোলনৰ ফিৰিঙতিয়ে কেনেদৰে তুঁহ জুইকুৰা জ্বলাই তুলিছিল জানিবলৈ ভাল লাগে।

পৰিয়ালটিত আছিল পাঁচটি শ্ৰাণী মাক দেউতাক আৰু তিনিজনী ছোৱালী। দেউতাক মেবভিটচ্ (Mabovitch) ভাগ্যৰ সন্ধানত সোণময় দেশ বুলি খ্যাতি থকা দেশ সুদূৰ আমেৰিকাত। ডাঙৰজনী ছোৱালী শ্যায়েনাৰ বয়স ১৪-১৫। এই ছোৱালীটিয়ে সেই বয়সতে ইহুদীসকলৰ অৱস্থা ভালকৰি এখন সুন্দৰ আৰু সুখৰ পৃথিৱী গঢ়াত বিশ্বাসী। সেইসময়ত জাৰৰ ( Czar ) বিৰুদ্ধে কৰা সমাজবাদী আন্দোলনৰ লগে লগে ইহুদীসকলে নিজৰ বুলি দেশ এখন গঢ়াৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ কৰিছিল। কিছুমানে আকৌ জাতীয় ৰাজ্য এখনৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৰকৈ অনুভৱ বৰা নাছিল। এই বৃন্দিত ( Bundit ) বোলা দলটিয়ে ভাবিছিল যে অৰ্থনৈতিক আৰু সামাজিক অৱস্থাৰ উন্নতিৰ কাৰণে সমাজবাদী নীতি অনুসৰণ কৰি কাম কৰিলে সকলোৰে লগত ইহুদীসকলৰ অৱস্থাও ভাললৈ আহিব। আনহাতে “প'ল'ৰ জায়নিজিম” ( Polarzionism ) বোলা দলটোৱে ইহুদীসকলৰ কাৰণে তেওঁলোকৰ হিব্ৰু ভাষাত ইজৰাইল বোলা পূৰ্বপুৰুষৰ দেশখন নিজৰ বুলি দাবী কৰি তাত বসবাস কৰিবলৈ আন্দোলন কৰিব লাগে বুলি ভাবিছিল।

চায়েনাৰ সহকৰ্মীসকল আছিল বিপ্লৱী। গুপ্ত সভা সমিতি চায়েনাইতৰ ঘৰতে হয়। তৰ্ক বিতৰ্ক আলোচনাৰে শনিবাৰৰ গধূলিটোৱে সৰুঘৰটোত এটা বেলেগ পৰিবেশ সৃষ্টি কৰিছিল। শনিবাৰ কাৰণে মাক ধৰ্মমন্দিৰলৈ যায়। এই সুযোগতে চায়েনাই ঘৰত সভা পাতে আৰু ঘৰৰ চৌকাৰ ওচৰত থকা সমান ঠাই খিনিতে

মাজুছোৱালী গল্ডিয়ে ( Goldie ) এই সকলোবোৰ কথা শুনি থাকে । তেওঁলোকৰ ঘৰত থকা ধৰ্মগ্ৰন্থখনৰ ওপৰত আঁকবাক কৰি থকাৰ ভাও ধৰি কথাবোৰ শুনে তাৰে অলপ বুজ্জে, বেচি ভাগ ছুবুজ্জে, কিন্তু এইটো বুজ্জে যে তেওঁলোকৰ মানে ইহুদীবোৰৰ নিজৰ দেশ নাই । তেওঁলোক সদায় নিৰ্ঘাতিত আৰু অৱহেলিত । এই গুপ্ত সভাসমতীবোৰৰ কথা মাকে নজনা কৈ থকা নহয়—মাকৰ মনত ভয় হয় পৰিয়ালটোৰ ওপৰত নিৰ্ঘাতন অত্যাচাৰ আৰম্ভ হয় বুলি । মাকে চায়েনাক বুজায় এই আন্দোলনৰপৰা আতৰি আহিবলৈ—শেহত দেউতাকৰ অৱৰ্তমানত বিপদৰ শঙ্কা কৰি মাক নিজৰ মাক দেউতাকৰ ওচৰলৈ পিন্‌স্ক (Pinsk) নামৰ ঠাইখনলৈ ছোৱালীকেইটি লৈ গুচি আহিল । পৰিয়ালটি আছিল অতি দুখীয়া—এবেলা খালে ইসাজৰ কথা ভাবিব লাগে । বিলাস বুলি খাবলৈ লোৱা ভাতৰ মণ্ডখিনিও ছোৱালীকেইটিয়ে পেট ভৰাই খাবলৈ নেপাইছিল কাৰণ সেইখিনিও ভগাই খাব লাগে । তথাপিও পৰিয়ালটি জীয়াই আছিল । তিনিবছৰ অকলে জীৱনৰ লগত যুদ্ধ কৰি মাকে পৰিয়ালটি লৈ স্বামীৰ ওচৰলৈ যাবলৈ সিদ্ধান্ত লয় । সেইদিনৰ আমেৰিকা যাত্ৰা আছিল চল্লোকলৈ যোৱাৰ নিচিনা । সেইকাৰণে যাবৰ সময়ত বিদায় দি আৰ্জীয়স্বজন বন্ধু-বান্ধৱে বৰকৈ বান্দিছিল—চকুপানী টুকিছিল । কিন্তু যদি সেইদিনা তেওঁলোকে জানিলেহেঁতেন যে এই পৰিয়ালৰে এজনী ছোৱালীয়ে তেওঁলোকৰ ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতিনিধি আৰু প্ৰধানমন্ত্ৰী ৰূপে আকৌ বাচিয়ালৈ আহিব আৰু সেই ছোৱালীটিয়ে হাজাৰ হাজাৰ ৰুচিয়াৰ ইহুদী পৰিয়ালক ইহুদী ৰাষ্ট্ৰলৈ আদৰণি জনাব তেতিয়া হয়তো তেওঁলোকে ইমানকৈ নেকান্দিলে হেঁতেন । শ্ৰায়েনাৰ ভনী পৰিয়ালটিৰ মাজু জীয়াৰ গল্ডি (Goldie) আছিল এই ছোৱালীজনী আৰু এই গল্ডিয়ে হৈ পৰিছিল কুৰিশতিকাৰ এগৰাকী বৰণীয়া নাৰী গল্ডামেয়াৰ ।

১৮৯৮ চনত বাচিয়াৰ কিভ (Kiev) চহৰত জন্ম হয় গল্ডামেয়াৰৰ । দেউতাক আছিল কাঠমিস্ত্ৰি । ইহুদী বিদ্বেষ ভাব ৰুচিয়াত সেইসময়ত বৰ

বেচিকৈ থকাৰ কাৰণে প্ৰয়োজনীয় তহঁতা থকা স্বত্বেও দেউতাকে নিজৰ ব্যৱসায়ত উন্নতি কৰি পৰিয়ালটি ভৰণ পোষণ দিব নোৱাৰিছিল। সেইকাৰণে ল'ৰালি কালৰ জীৱনক গঢ় দিয়া প্ৰথম আঠোটা বছৰৰ সোঁৱৰণী গল্ডামেয়াৰৰ অতি কৰুণ। তেওঁৰ মনলৈ অহা ভয়ভাবৰ সোঁৱৰণীবোৰ তেওঁৰ স্পষ্টকৈ মনত আছে আৰু মনত আছে কঢ়িয়াৰ ঠেটুৱৈ লগা জাৰ আৰু তেওঁলোকৰ অভাৱ দৰিদ্ৰতা। এটাৰ পাচত এটাকৈ চাৰিটি সন্তানক হেৰুৱাই মাকে এঘৰ আচ্যৱন্ত পৰিয়ালত অকণমান প্ৰশিক্ষণ লৈ খাইমাকৰ কাম কৰিছিল আৰু এই কাম কৰি পিচত হোৱা তিনিটি ছোৱালীক ডাঙৰ দীঘল কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল।

জাৰৰ (Czar) ক'চাক সৈম্বেবোৰ যেতিয়া ঘোঁৰাত উঠি টাল-তৰোৱাল লৈ ইজ্জদীবিলাকৰ চুবুৰীৰ মাভেৰে বোগেৰে পাৰ হৈ যায় দেউতাকে কাঠৰ টুকুৰাৰে হেঙাৰ দি নিজৰ ঘৰটো সুৰক্ষা কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল আৰু গল্ডিয়ে ভয়াতুৰ হৈ ঘৰৰ চিৰিবপৰা বৈ বৈ এই দৃশ্য চাইছিল। ইজ্জদী হৈ সংখ্যাক ঘূ হৈ থকাৰ কাৰণেই তেওঁলোকে সদায় ভয়ত জীৱন অতিবাহিত কৰিছিল। গল্ডিয়ে আৰু ভয় কৰিছিল খোৰা কণা ফটাচিতা কাপোৰ পিন্ধা জপৰা মগনীয়াবোৰক। ল'ৰালি কালত এফোন্দ পাতি ভেদ ধৰিলে এই মগনীয়াবোৰৰ কথা ক'লে গল্ডি সুৰসুৰীয়া হৈ মাকৰ কথা শুনা বাধ্য ছোৱালী হৈ পৰিছিল। সৰুৰপৰা গল্ডিয়ে নিজক ব্যস্ত ৰাখি কিবা নহয় কিবা এটা বাম কৰিব জানিছিল। সেই কাৰণে ওচৰচুবুৰীয়াই কয় “সোণৰ পুতলা” এই ছোৱালীজনী সদায় এটা নহয় এটা কথা শিকাত ব্যস্ত, গল্ডিয়ে ওচৰৰ সকল ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকক সাধুকথা কৈছিল, যদিও স্কুললৈ যোৱা নাছিল অলপ অচৰপ অন্ধ আৰু পঢ়িবলৈ ঘৰতে শিকিছিল। বায়েক শ্ৰায়েনাৰপৰা গল্ডিয়ে বাক কি শিকিছিল? শিকিছিল যে জীৱনত কোনো কথাকে একো নকৰাকৈ নহয় অকল বিশ্বাস এটা লৈয়েই কেৱল থাকিব নোৱাৰি। বিশ্বাস কাৰ্যকৰী কৰিবলৈ সকলো বাধা বিঘিনি অতিক্ৰম কৰিবলৈ মনৰ দৃঢ়তা থাকিব লাগিব।



আমেৰিকাৰ মিলাওকি ( Millawakee ) নগৰত শূদীৰ্ঘ তিনি-বছৰৰ পাচত প্ৰায় অচিনাকী যেন হৈ যোৱা দেউতাকক লগ পায়গৈ। মাকে দেউতাকৰ উপাৰ্জন ক্ষমতাৰ ওপৰত বিশ্বাস হেৰুৱাইছিল কাৰণে তেওঁলোক ভাড়া লৈ থকা সৰু কোঠাটোৰ বাবান্দাখনত এখন দোকান চলাবলৈ ঠিক কৰিলে। এই দোকানখনত ৮ বছৰীয়া গল্ডিয়ে মাকক বাতিপুৰা সহায় কৰে আৰু এই কাম কৰোঁতে স্কুললৈ যোৱাত বেলি হয়। গল্ডিয়ে মাকক সহায় কৰিবই লাগিব কাৰণ মাকৰ এই কামত শায়েনাই সহায় নকৰে কাৰণ নিজৰ বিশ্বাসে তেওঁক এই কাম কৰিবলৈ প্ৰেৰণা নিদিয়ে। শায়েনাই ভাবে আমেৰিকালৈ তেওঁ সমাজৰ বহুমুগা হবলৈ অহা নাই। নিজৰ হাতেৰে কাম কৰি প্ৰকৃত শ্ৰমিক হব। দেউতাকেও মাকৰ এই দোকান দিবলৈ লোৱা কাম ভাল নেপাইছিল—ভনীয়েক জীপকে একেবাবে সৰু, সেইকাৰণে মাকে গল্ডিকে দোকানত সহায় কৰিবলৈ লগাইছে। মাকে ভাবে প্ৰথমতে জীয়াই থাকিব লাগিব, পঢ়াশুনা কৰি হব্য গব্য হওঁতে বাক অলপ বেলিয়েই হ'ল তাত স্কলি কি? স্কুললৈ যোৱাত বেলি হ'লে গল্ডিয়ে কান্দে—কেতিয়াবা স্কুললৈ যাবলৈকে নেপায়। ওচৰৰ আলিবাটৰ পুলিচজনো এদিন মাকক স্কুল স্কলি কৰিলে অপকাৰ হোৱাৰ কথা বুজাবলৈ আহিছিল।

ঘৰত শায়েনাক লৈ অশান্তি—তেওঁ চিকাগোৰ এখন কাপোৰৰ দোকানত দৰ্জীৰ কাম এটা ললে—তাত ভাল নেপাই চিকাগোৰ কাৰখানা এটাত সোমাল—তাতে আঙুলি এটা পকি যোৱাত কষ্ট পায় ঘৰলৈ উভটি আহিল আৰু গল্ডিয়ে বায়েকৰ চুলি আচুৰি দি নানা ধৰণে গুৰুত্ব কৰি বায়েকৰ ভাঙি যোৱা মনটোত উৎসাহ দিবলৈ চেষ্টা কৰি বায়েকৰ সান্নিধ্যলৈ বেচিকৈ আহি পৰিল। এই সময়তেই শায়েনাই তেওঁৰ বন্ধু শ্যাময়ৰ খবৰ পালে। পিন্ধু চহৰৰ এগৰাকী মাহীয়েকে শ্যাময়ৰ কথা লিখিছে—শ্যাময় নিউইয়ৰ্কলৈ ৰাওনা হৈছে বুলি। শায়েনা শ্যাময় অহালৈ আনন্দেৰে বাট চাই থাকিল। শ্যাময় আহি পালেহি আৰু এটা ঘৰ ভাড়া কৰি ছয়োজনে ইংৰাজী পাঠ শিকিবলৈ

ললে। ইতিমধ্যে শ্যায়েনা বন্ধা বোংগত আক্ৰান্ত হৈ অসুস্থ হৈ পৰিল আৰু চিকিৎসাৰ কাৰণে ডেনভাৰ (Denevar) বোলা ঠাইখনৰ হস্পিটাললৈ গ'ল। শ্যায়েনা সুস্থ হৈ উঠিল আৰু ডেনভাৰতে শ্যায়েনা আৰু শ্যাময়ৰ বিয়া হয় আৰু এই ডেনভাৰলৈকে গল্ডিয়ে হাইস্কুল শিক্ষা শেষ কৰিবলৈ পলাই বায়েক ভিনিহিয়েকৰ ওচৰ পাইছিলগৈ।

প্ৰাথমিক স্কুলত পঢ়ি থকা সময়ত গল্ডিয়ে আন এজনী বান্ধৱীৰ লগত দোকানত দোকানীৰ কাম লৈছিল আৰু গধূলি নিজৰ স্মাৰ্ট ব্লাউজ ইস্ত্ৰি কৰি বাতিপুৰাতৈ মুকলিমুৰীয়া ভাবে দোকানলৈ খোজ দিছিল। বহুদূৰ খোজ কাঢ়ি গৈছিল কাৰণ গল্ডিয়ে বাচৰ ভাড়া বচাই নিজৰ আৰ্জনেৰে জাৰপৰা বক্ষা পাবলৈ জীৱনৰ প্ৰথম কোটাটো লৈছিল।

প্ৰাথমিক স্কুল সাং কৰি গল্ডিয়ে হাইস্কুললৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। মাক দেউতাকৰ এই কথাত আপত্তি গল্ডিয়ে শিক্ষয়িত্ৰী হবলৈ পঢ়িব খুজিছিল। শিক্ষয়িত্ৰীসকলে বিয়া কৰাব নোৱাৰিব কাৰণে গল্ডিৰ পঢ়াৰ কথাত মাক-দেউতাকে সন্মতি দিব নোৱাৰিছিল। বায়েক শ্যায়েনাৰ আকোৰগোঁজ মনোবৃত্তি আৰু ব্যৱহাৰে মাকক যথেষ্ট দুখ দিছিল। সেইকাৰণে গল্ডিয়ে যাতে এজন উপাৰ্জনক্ষম মানুহক বিয়া কৰাই সুখেৰে থাকিব পাৰে, ইয়াকে মাকে চিন্তা কৰি থাকে আৰু গল্ডিতকৈ বয়সত প্ৰায় ১৫ বছৰ মান ডাঙৰ গুড্‌ষ্টেইন নামৰ মানুহ এজনৰ লগত বিয়াৰ বন্দৱস্ত কৰিব খুজিলে। গল্ডিৰ জীৱন যেন অসহনীয় হৈ উঠিল। শ্যায়েনালৈ সকলো কথা জনাই গল্ডিয়ে চিঠি দিলে। গুড্‌ষ্টেইনৰ লগত বিয়াৰ যোগাৰ কৰাৰ কথা জানিবপাৰি শ্যায়েনা আৰু শ্যাময়ে তৎক্ষণাত্ গল্ডিক মাতি পঠিয়ালে। শ্যায়েনাই লিখিছিল—“আমাৰ ইয়াত তুমি পঢ়িবলৈ অশেষ সুবিধা পাবা আমি বৰ অৱস্থাপন্ন নহওঁ তথাপি তোমাৰ ইয়াত খোৱাবোৱাৰ অভাৱ নহয়—প্ৰয়োজনীয় সাজপাৰ তুমি নিশ্চয় পাবা, তুমি সোনকালে কমি আহা, আমি একেলগে মিলি চলাই দিম।” শ্যাময় আৰু শ্যায়েনাৰ এই চিঠিখন গল্ডিৰ কাৰণে নৈৰ

বুকুত উঠি অহা জাঁজীৰা নাচল।

গল্ডিয়ে এই জাঁজী ডালক ভালকৈ খামুচি ধৰিলে আৰু ঘৰৰপৰা ওলাই যোৱাৰ দিহা মনে মনে কৰিবলৈ ধৰিলে। গল্ডিয়ে ভালকৈ জানিছিল যে মাক দেউতাকে শায়েনাৰ ঘৰলৈ কেতিয়াও যাবলৈ নিদিয়। সেইকাৰণে গল্ডিয়ে মনে মনেই যাব লাগিব। শায়েনাই টিকটৰ কাৰণে অলপ পইচা পঠিয়াইছিল কিন্তু তাৰেই যাব নোৱাৰি, বান্ধৱী চাৰা আৰু বেজিনাৰপৰা অলপ পইচা খাবলৈ ল'লে আৰু মাহুহক ইংৰাজী পাঠ লবলৈ ধৰি মেলি ঘণ্টাত ১০ চেণ্টকৈ উপাৰ্জন কৰি টিকটৰ ভাড়া গোটালে। এতিয়া ঘৰৰপৰা মাকদেউতাকে নজনা কৈ যাব লাগিব। স্কুললৈ যোৱাৰ চল লৈ বেল ষ্টেচনলৈ গ'লগৈ। আগৰ দিনাই নিজৰ কাপোৰৰ টুপলিটো বেজিনাৰ ঘৰলৈ পঠিয়াই দিছিল। যোৱাৰ আগদিনা গল্ডিৰ মনটো বৰ গধুৰ, মাক দেউতাকলৈ এখন সৰু চিঠিত লিখিলে—“মই শায়েনাৰ তালৈ যাওঁ পঢ়িবৰ কাৰণে, তোমালোকলৈ মই ডেনেভাৰৰপৰা চিঠি দিম।” শুই থকা সৰু ভনীয়েক জীপচেক (পিচত ক্লাৰা) মূৰত হাতবুলাই চুমা এটা খাই বিদায় ল'লে। খুব বাত্ৰপুৱাতে ঘৰৰপৰা বেল ষ্টেচনলৈ গ'ল। বেলৰ ষ্টেচনত বেঞ্চত বহি আছে, অকলে অকলে প্ৰথম বেলত যাব। বেলবোৰ সময়মতে যায় বুলি গল্ডিয়ে নেজানিছিল, ষ্টেচনত গল্ডিৰ বুকু ধপধপাই আছে, চিঠিখন পাই মাক দেউতাক যদি ষ্টেচনলৈ আহে গল্ডিক যাবলৈ নিদিব। কিন্তু ভাগ্যভাল কোনো ষ্টেচনলৈ নাহিল। কিংকৰ্তব্য বিমুঢ় হৈ মাক দেউতাকে একো নকৰিলে। গল্ডিয়ে ভালকৈ জানিছিল যে তেওঁৰ এই কামে মাক দেউতাকৰ মনত বৰকৈ দুখ দিছে কিন্তু গল্ডি যাবই লাগিব নহলে তেওঁৰ পঢ়া শুনা নহব।

ডেনেভাৰত গল্ডিৰ জীৱনে নতুন ৰূপ ল'লে। শ্যাময় আৰু শায়েনা গল্ডিৰ অভিভাৱক হ'ল। শ্যাময়ে টেলিফোন কোম্পানী এটাত চাপ্ৰাচীৰ কাম কৰে তাৰ পাচত নিজৰ এখন সৰু কাপোৰ ধোৱা (Drycleaning) দোকান এখনত কাম কৰে। স্কুলৰপৰা আহি গল্ডিয়ে

যায়। সেই দোকানতে গল্ডিয়ে স্কুলত কৰিবলৈ দিয়া ঘৰৰ কাম (Homework) খিনি কৰে। কোনোবা গ্ৰাহকে যদি ইঞ্জি কৰিবলৈ কাপোৰ আনে তাৰ মাজতে গল্ডিয়ে ইঞ্জি কৰি দিয়ে।

গধূলি গধূলি চায়েনাইঁতৰ ঘৰত ডেনেভাৰত থকা কচিয়াৰপৰা অহা ইহুদী জনচেবেক গোট খায়হি। ৰাজনীতিৰপৰা সাহিত্য কলা-কৃষ্টি সকলোধৰণৰ আলোচনা তাতে হয়। এই আলোচনাবোৰ শুনি গল্ডিয়ে বৰ ভাল পায়। শ্ৰায়েনাই স্কুলৰ পঢ়া পঢ়িবলৈ গল্ডিক কয়—গল্ডিয়ে কিন্তু চাহ খোৱা কাপবোৰ খুব খুজি তাতে বৈ বৈ সকলো কথা শুনে—বস পায়—তৰ্কবিতৰ্ক শুনি ভোল যায় বহুতো নজনা কথা জানে—সমাজবাদ ৰাজনীতি, তিবোতাৰ সমাজত স্থান আদি নানা কথাৰ আলোচনাই গল্ডিৰ ৰাজনৈতিক সচেতনতা জগাই তোলে।

গধূলি গধূলি বহা এই চ'ৰাতে গল্ডিয়ে প্ৰথমে শুনে গৰ্ভনৰ নাম। পকা ডাৰিৰে মুখ ভৰা আটেকুৰী বহুৰীয়া এই মানুহজনে দেহাত্মৰ আৱশ্যকতা অনুভৱ কৰি পৰিয়ালৰ সৈতে পেলেষ্টাইনলৈ আহে। শ্ৰম-ধৰ্মৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি পেলেষ্টাইনখন গঢ়ি তুলিব পাৰিলে—মানৱতাৰ কাৰণে ইহুদীসকলে আটাইতকৈ ডাঙৰ অৱদান দি যাব বুলি গৰ্ভনে বিশ্বাস কৰিছিল আৰু গৰ্ভনৰ প্ৰভাৱৰ কাৰণেই ইহুদী ৰাজ্যত কমিউন আৰু কিবাজ (Kibbutz) বিলাকে ভাল ভাবে গঢ়ি উঠিব পাৰিছিল। গৰ্ভনৰ এই বিশ্বাসে গল্ডিকো প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল।

গধূলিৰ এই চ'ৰাতে গল্ডিৰ জীৱনৰ নিজৰ মানুহজনৰ লগতো চিনাকী হয়। মৰিচ মেয়াৰচন আছিল এই চ'ৰাৰ আটাইতকৈ কম কথা কোৱা মানুহ। ভনীয়েকৰ অসুখ হোৱা কাৰণে ডেনেভাৰলৈ আহিছে আৰু ৰং দিয়া কাম কৰি (Signpainter) দেউতাকৰ অৱৰ্তমানত তিনিজনী ভনী আৰু মাকক ভৰণ পোষণ কৰিছে। মৰিচক কৱিতা গান আদিকে ধৰি কলাশুলভ সকলো কথাই আকৰ্ষণ কৰিছিল—আৰু গল্ডিক বহুতো নজনা কৱিতা আৰু গানৰ লগত পৰিচয় কৰাই দিছিল। কীটচ, বাইৰন

শৈলী ওমৰ খেয়াৰৰ লগত গান্ধিৰ চিনাকি মাৰচৰ যোগেদিয়েই হয়।  
 শাস্ত্ৰীয় সঙ্গীতৰ আনন্দময় পৰিবেশলৈ প্ৰতি দেওবাৰে গান্ধি মৰিচৰ লগত  
 যায় আৰু ইতিহাস দৰ্শনৰ ওপৰত হোৱা বক্তৃতাৰ সোৱাদ লবলৈকে  
 মৰিচে গান্ধিক লৈ যায়।

গান্ধি ডেনেভাৰলৈ নিজৰ পঢ়াশুনা সম্পূৰ্ণ কৰিবলৈ আহিছিল।  
 মৰিচ ভাল ল'ৰা। বায়েক শ্ৰায়েনাই মৰিচৰ লগত মিলাপ্ৰীতি হোৱা  
 কথাটোত বৰ আপত্তি হুতুলিছিল। কিন্তু পঢ়াশুনাৰ কথা সোঁৱৰাই  
 শ্ৰায়েনাই অভিভাৱক হিচাবে কথা কওঁতে গান্ধিয়ে এদিন সহ্য কৰিব  
 নোৱাৰি ঘৰৰপৰা ওলাই গ'ল। লগত গান্ধিৰ একো বস্তু নাই, অলপ  
 পাচত বুজিলে যাব কলৈ? শ্ৰায়েনাৰ দুজন বন্ধুৰ আগত নিজৰ অৱস্থাৰ  
 কথা কওঁতে তেওঁলোকৰ কোঠাৰ লগতে থকা সৰু কোঠা এটাত গান্ধিক  
 থাকিবলৈ ক'লে। দুয়োজন আছিল যক্ষা বেমাৰী, লাইট জ্বলাই কিতাপ  
 পঢ়ি থাকিলে তেওঁলোকৰ টোপনি নাহিব পাৰে বুলি ভাবি গান্ধিয়ে  
 কামতে থকা সৰু গাধোৱা ঘৰটোত এসোপামান কিতাপ লৈ সোমাই  
 পৰে। ষোলবছৰীয়া গান্ধিয়ে দুখ-ভাগৰ নেওচি স্বাধীনচিতিয়া জীৱন এটা  
 লৈ ভালেই পাইছে। কিন্তু মাজে মাজে নিজকে বৰ অকলশৰীয়া যেন  
 লাগে। জীৱনত যিটো পথ বাচি লৈছে সেইমতে চলিবই লাগিব বুলি  
 গান্ধি দৃঢ়প্ৰতিজ্ঞ, সেইমতে কাম বিচৰাত লাগি গ'ল। দেউতাকে কোৱা  
 কথা এষাৰ গান্ধিৰ মনলৈ আহিল। দেউতাকে কৈছিল “তুমি যদি খৰি  
 ফালা তাৰ পৰা ওলাই অহা সৰুচলি খৰিবোৰ তুমি বুটলিবই লাগিব”।  
 সেই কাৰণে নিজে লোৱা সিদ্ধান্তৰপৰা ফলাখৰিৰ দৰে উপসৰ্গ হিচাবে  
 ওলোৱা আলৈ আজুকালবোৰ গান্ধিয়ে সহ্য কৰিব লাগিব। কামৰ  
 সন্ধানত গান্ধি ওলাল। এখন দৰ্জীৰ দোকানত কাম ললে। কামটো  
 অতি নগন্য। তথাপি এই কামে গান্ধিক এটা সৰু কোঠা ভাড়া লবলৈ  
 সক্ষম কৰিলে। গান্ধিৰ মনটো বেয়া লাগে, বায়েক শ্ৰায়েনাৰ ওচৰলৈ  
 আকৌ ঘূৰি যাবৰ মন যায়, কিন্তু দুয়ো বাই-ভনী বৰ জেদি কোনেও  
 নিজৰ দোষ স্বীকাৰ নকৰে……তেওঁলোকৰ মিল হ'বলৈ কেবা মাহো

লাগিছিল। এই সময়তে গন্ডি়য়ে দেউতাকৰপৰা এখন চিঠি পালে  
 “যদি তুমি তোমাৰ মাতাৰ জীৱনৰ মূল্য আছে বুলি ভাবা সোনকালে  
 ঘৰলৈ গুচি আহা।” গন্ডি়ৰ দেউতাকো আছিল ভীষণ জেদি—নিজক  
 বহুখিনি তলকৰি দেউতাকে এই চিঠি লিখিবলগীয়া হৈছিল। গন্ডি়য়ে  
 ঘৰৰ অৱস্থাৰ কথা বুদ্ধি পালে আৰু ঘৰলৈ উভটি যাবলৈ ঠিক কৰিলে।  
 মৰিচক এৰি যোৱাৰ ছুখৰ বাহিৰে গন্ডি়ৰ ডোনেভাৰৰ প্ৰতি আন  
 মোহনীয়তা নাই। গন্ডি় আৰু মৰিচৰ ভালপোৱাৰ ভাব বহুত দিনলৈ  
 গোপনীয় ভাবে আছিল, কেৱল গন্ডি়য়ে তেওঁৰ বন্ধু বেজিনা আৰু  
 বান্ধবী কেগবাকীমানলৈ মৰিচৰ বিষয়ে লিখিছিল।

ঘৰলৈ উভটি আহি গন্ডি়য়ে ঘৰখনৰ পৰিবেশৰ পৰিৱৰ্তন দেখিলে—  
 দেউতাক-মাক অলপ কুমলিছে—ঘৰখনৰ আৰ্থিক অৱস্থাও ভাললৈ  
 আহিছে। গন্ডি়য়ে হাইস্কুল শিক্ষা সাং কৰিলে আৰু শিক্ষয়িত্ৰী প্ৰশিক্ষণ  
 কেন্দ্ৰত ভৰ্তি হ’ল। মাক দেউতাকৰ লগত গন্ডি়ৰ আৰু মনোমালিন্য  
 হোৱা নাই। কেতিয়াবা মৰিচৰ চিঠি আহিলে মাকৰ লগত কথা  
 কটাকটি হয়। মাক অতি কৰ্মব্যস্ত মহিলা নিজৰ পৰিয়ালৰ বৃত্ততে সদায়  
 আৱদ্ধ থাকে—কিন্তু গন্ডি়য়ে এইবাৰ মিলাওকিলৈ আহি দেখিলে যে  
 মাকে ওচৰচুবুৰীয়াৰ আলৈ আছকাল হ’লে আজি কালি সহায় কৰিবলৈ  
 আগবাঢ়ি আহে...আৰ্থিক অৱস্থা অলপ ভাল হোৱা কাৰণে জিৰণি  
 লব জনা হৈছে—আৰু মাক-দেউতাকৰ কৰ্মব্যস্ততাই অলপ সকাহ পোৱা  
 যেন হৈছে।

প্ৰথম মহাসমৰৰ সময়ত তেওঁলোকৰ ঘৰটো মাকে ইছদী শ্বেচ্ছাসেৱক  
 সকলৰ কাৰণে এৰি দিছিল—এই শ্বেচ্ছাসেৱকসকলে পেলেষ্টাইনক তুকী  
 সাম্ৰাজ্যপন্থা মুক্ত কৰিবলৈ ইছদী পতাবাৰ তলাত বুঢ়িছ সৈন্য বাহিনীত  
 যোগ দিছিল। এওঁলোকৰ কাৰণে সৰু সৰু ফুলবগা মোনা কৰি প্ৰাৰ্থনা  
 কৰা কাপোৰখন ভৰাই দিছিল আৰু ভৰাই দিছিল গৰম গৰম নানা  
 ধৰণৰ নিজে কৰা কেঁক বিস্কুট। সৰল মনেৰে মুকলি অন্তৰেৰে তেওঁ  
 এখন উদাৰ গৃহস্থালি গঢ়ি তুলিছিল। দেউতাকেও ইছদী সম্প্ৰদায়ত

নিজকে প্রতিষ্ঠিত কৰি লব পাৰিছিল। সেই সময়ত গন্ডিহঁতৰ চ'ৰা-  
ঘৰৰ সেই বিচনাখনত শুবলৈ অহা বহুত আছিল সমাজবাদী, বহুত  
আছিল ইহুদী লিখক আৰু বৌদ্ধিক চিন্তাৰ লগত জড়িত ব্যক্তি।

একে কথাত কবলৈ গলে তেওঁলোকৰ ঘৰটো আছিল এটা ইহুদী  
অনুষ্ঠান।

মিলাওকিৰ তেওঁলোকৰ সৰু ঘৰটোত গন্ডিয়ে লগ পাইছিল  
বেনজিভি, নেচমেনচিৰকিন লেভিন আদি নেতাসবলক। লাহে লাহে  
জায়নিজমবোলা কথাটোৱে গন্ডিৰ মনত বেখাপাত কৰিলে। গন্ডিয়ে  
ভাবিছিল ইহুদীসকলে নিজৰ দেশৰ কাৰণে সংগ্ৰাম কৰিবলৈ হ'লে নিজে  
তেওঁলোক নিজৰ দেশ বুলি ভবা ঠাইখনলৈ যাব লাগিব। আমেৰিকাত  
থাকি কেৱল কথা কৈ কৈ নিজৰ দেশ এখন গঢ় দিব বা পাব নোৱাৰি।

গন্ডিৰ জীৱনত আছিল তেতিয়া স্কুলখন আৰু আছিল মৰিচ।  
মৰিচ ডেনেভাৰত থাকোঁতে মিলাওকিৰপৰা গন্ডিয়ে চিঠি পত্ৰে মৰিচৰ  
লগত সম্বন্ধ ৰাখিছিল। সেই চিঠিবোৰত গন্ডিৰ মনলৈ সকলো সেই  
বয়সীয়া ছোৱালীৰ মনলৈ অহা শংকা আহে। “মোৰ বাক চলিবোৰ ক'লা  
নহল কিয়? চকু কেইটাইবা আৰু মোহনীয় নহল কিয়? মই জানো  
সচাকৈয়ে ধুনীয়া? মৰিচে জানো সচাকৈয়ে মোক ভাল পাব? ইত্যাদি  
নানা ধৰণৰ জুমুৰি জুমুৰি প্ৰশ্নই গন্ডিক আমনি কৰিছিল আৰু সদায়  
সেই চিঠিবোৰত মৰিচৰ হয়ভৰতা বিচাৰি কৰা অনুৰোধ আছিল।  
মৰিচে লিখিছিল “তোমাৰ সৌন্দৰ্য্যৰ বিষয়ে মোক দোহাৰি নেথাবিবলৈ  
মোৰ সান্থনয় অনুৰোধ, নিজকে লঘু কৰি কৰা তোমাৰ মন্তব্য মই সহ্য  
কৰিব নোৱাৰোঁ।

বিছুমান চিঠি ছয়োজনে এটা যুটিয়া ভবিষ্যত গঢ়াৰ কথালৈ আৰম্ভ  
কৰিছিল। কিন্তু চিঠিবোৰ শেষ হৈছিল পেলেষ্টাইনৰ কথালৈ। মৰিচ  
আছিল নবন্যাসী। পৃথিৱীত সকলো মানুহ এক হৈ শ্বখে শাস্তিৰে থকা  
কথাটো ভাল পাইছিল—ইহুদী ৰাষ্ট্ৰৰ স্বতন্ত্ৰতাৰ কথাটোত বৰ উদগনি  
নিদিছিল। জায়েনসৰল কৃতকাৰ্য হ'ব বুলিও মৰিচ আশাবাদী নাছিল।

১৯১৫ চন—ইহুদীসকলে বহুতো ঠাইত নিৰ্বাচন ভোগ কৰিছে—  
 তেওঁলোকৰ সাহাৰ্য্যৰ কামত গল্ডি আৰু তেওঁৰ দেউতাকে একেলগে  
 কাম কৰিছিল। এইকামে গল্ডিক দেউতাকৰ সন্নিধানলৈ বেচিকৈ  
 আনিছিল। সেই সময়ত আমেৰিকাৰ ইহুদীসকলে “পিপলচ বিলিফ  
 কমিটি” বুলি এটা সজ্জ স্থাপন কৰিছিল। তাত দেউতাকে বহুৱা সজ্জ  
 ( ট্ৰেড ইউনিয়ন ) এটাৰ প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল আৰু গল্ডিয়ে সৰু সাহিত্য  
 চ’ৰা এখনৰ মুখপাত্ৰী হৈছিল। স্কুলৰ শেষত গল্ডি এই চ’ৰাত উপস্থিত  
 হৈছিল—এই চ’ৰালৈ তেওঁলোকে চিকাগোৰপৰা বিশিষ্ট ইহুদী নেতা-  
 সকলক বক্তৃতা দিবলৈ আমন্ত্ৰণ কৰি আনিছিল। সেই সময়তে ইহুদী-  
 সকলৰ আৰু এটা সজ্জ স্থাপিত হৈছিল এই সংজ্ঞাৰ নাম আছিল”  
 আমেৰিকান জিউইচ কংগ্ৰেছ” (American Jewish Congress )  
 ১৯১৮ চনত এই কংগ্ৰেছৰ নিৰ্বাচনৰ সময়ত ইহুদীসকল বৰকৈ অনু-  
 প্ৰাণিত হৈছিল জায়েন আন্দোলন সমৰ্থনকাৰী আৰু বন্দি (Bundit)  
 বুলি কোৱা তাৰ বিপক্ষ দলটোৰ কাৰণে নিৰ্বাচনী অভিযান আৰম্ভ  
 হৈছিল। গল্ডিয়ে জায়েন আন্দোলন সমৰ্থন কৰি প্ৰচাৰ অভিযানত  
 উঠিপৰি লাগিছিল।

এদিনৰ কথা প্ৰচাৰ অভিযানৰ কাৰণে উপযুক্ত ঠাই নিৰ্বাচন কৰি  
 গল্ডিয়ে ইহুদী প্ৰাৰ্থনাঘৰ ( Synagogue ) এটাৰ সন্মুখত এটা কাঠৰ  
 বাকচত উঠি বক্তৃতা দিবলৈ ঠিক কৰিলে। দেউতাকৰ আপত্তি “মোৰ  
 ছোৱালীয়ে বজ্জৰা ছোৱালীৰ দৰে আলিবাটৰ দাঁতিত বক্তৃতা দিব  
 নেলাগে। বক্তৃতা দিলে সেই ঠাইৰপৰা চুলিত ধৰি টানি আনিম।” গল্ডিয়ে  
 কথা শুনিলে আৰু নিৰ্দিষ্ট সময়ত বক্তৃতা দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে—  
 বক্তৃতা শুনি দেউতাকে একো প্ৰতিবাদ নকৰি ঘৰলৈ আহি মাকক  
 মাথো আচৰিত হৈ কলে “ক’ৰপৰা তাই ইমান কথা শিকিছে”, ঘৰলৈ  
 উভতি আহি গল্ডিয়ে দেখে যে মাকে তেওঁলৈ বৈ আছে, দেউতাক শুলে  
 দেউতাকে তেওঁৰ বক্তৃতা শুনি মুগ্ধ হৈছে বুলি জানি গল্ডিয়ে মাত্ৰ  
 ভাবিলে “এইটোৱে কিজানি মোৰ আটাইতকৈ সফল বক্তৃতা।” ইয়াৰ



পাচত গল্ডিয়ে সৰু লৰাহোৱালীৰ স্কুলত শিক্ষকতা কৰিছিল—সেইসময়ত অৰ্থাৎ প্ৰথম মহাযুদ্ধৰ ঠিক পাচতেই ইউক্ৰেইণ আৰু পলাওত ইহুদী বিদ্বেষ ভাব খুব বেচি হৈ ইহুদী বিনাশ অভিযান বৰ বেচিকৈ হৈছিল। ইউক্ৰেইণৰ নিষ্ঠুৰতাৰ প্ৰতিবাদ কৰি গল্ডিয়ে এটা বিৰাট শোভা যাত্ৰাৰ সংগঠন কৰি আমেৰিকাৰ সকলোৰে দৃষ্টি এই সমস্যালৈ আকৰ্ষণ কৰিব পাৰিছিল। এই শোভাযাত্ৰাত গৈ থাকোতেই গল্ডিৰ মনে ঠিৰাং কৰিলে যে পেলেষ্টাইনলৈ যাবই লাগিব। ইহুদী ৰাজ্যৰ কাৰণে দূৰবপৰা পুঁজি সংগ্ৰহ কৰি বক্তৃতা দি থাকিলে কাম নহব। নিজে হাতে কামে লাগি পেলেষ্টাইনত কাম কৰিব লাগিব। তেওঁ এই সিদ্ধান্ত লৈ “লেবাব জাৰ্নিঞ্জিম” বোলা সজ্জৰ সভ্যভাৰ্তিৰ কাৰণে আবেদন কৰিলে এই সজ্জৰ সভ্য হবলৈ ১৮ বছৰ হব লাগে। গল্ডিৰ বয়স তেতিয়া মাত্ৰ সোতৰ। কিন্তু তেওঁ সকলোৰে পৰিচিত বুলি দলীয় সভ্য হবলৈ অসুবিধা পালে। এতিয়া গল্ডিয়ে মৰিচক পেলেষ্টাইনলৈ যাবলৈ লোৱা সিদ্ধান্তটোত কেনেকৈ ৰাজি কৰাব পাৰে তাকে চিন্তা কৰিছে। মৰিচ পেলেষ্টাইনলৈ যাবলৈ ৰাজী নহয়—গল্ডিয়ে মৰিচ আৰু পেলেষ্টাইনৰ মাজত কোন-টোৱেইবা বাচি লব। মৰিচক এৰিব নোৱাৰে, মৰিচ পেলেষ্টাইনলৈ যাবলৈ অনিচ্ছুক, কিন্তু বুটেইনে বেলফোৰ ঘোষণাৰ পাছত ইহুদীসকলক এখন পৃথক ঠাই দিয়া হব বুলি আশ্বাস দিয়াত মৰিচ পেলেষ্টাইনলৈ যাবলৈ মান্তি হয়। আৰু ১৯১৭ চনত গল্ডি আৰু মৰিচ বিবাহ সূত্ৰত আৱদ্ধ হয়।

তেওঁলোকে মিলাওকিত এটা বেলেগ ঘৰলৈ যুটীয়া জীৱন আৰম্ভ কৰিছে। যুদ্ধ শেষ হোৱা নাই কাৰণে পেলেষ্টাইনলৈ তেওঁলোক যাব পৰা নাই। মিলাওকিত থাকি ‘লেবাব জাৰ্নিঞ্জিম’ৰ কামত গল্ডি সদায় ব্যস্ত আছিল। ঘৰখনক আওকান কৰি ৰাজহুৱা কামত বৰকৈ লগাত দেউতাক আৰু বায়েকে বাৰে বাৰে গল্ডিক নিজৰ ব্যক্তিগত জীৱনক আওকান নকৰিবলৈ কৈ আছিল যদিও গল্ডিয়ে ইহুদী আন্দোলনৰপৰা নিজকে আতৰাই ৰাখিব নোৱাৰিছিল। গল্ডিয়ে ইংৰাজী আৰু

ইদিহ ভাষা ছয়োটাই সবসৰকৈ কব পাৰিছিল আৰু আগতে নেজানিলেও ঠাইতে বক্তৃতা দিব পাৰিছিল। সেই কাৰণে ৰাজহুৱা জীৱনৰ আস্থান গল্ডিলৈ সদায়েই আহিছিল—মৰিচ সহনশীল আৰু বুজন আছিল কাৰণে গল্ডিৰ সাংসাৰিক জীৱন ভালকৈয়ে চলিছিল।

১৯১৮ চনত আমেৰিকাত ইহুদীসকলৰ কংগ্ৰেছৰ সমাৱৰ্তন ফিল্যাডেলফিয়াত হয় আৰু তালৈ যাবলৈ গল্ডি প্ৰতিনিধি নিৰ্বাচিত হয়। এই কংগ্ৰেছৰ ভাচাইলইচৰ শাস্তি চুক্তিত ইউৰোপৰ ইহুদী সকলৰ নাগৰিক অধিকাৰৰ নিৰাপত্তাৰ কাৰণে প্ৰতিবেদন দিবলৈ কাৰ্য্য সূচী প্ৰস্তুত কৰিবৰ কাৰণে অমুষ্ঠিত হৈছিল—গল্ডিৰ ৰাজহুৱা ৰাজনৈতিক জীৱনৰ পাতনি—এই সমাৱৰ্তনৰপৰা আৰম্ভ হৈছিল বুলি কব পাৰি।

১৯২০ চনত গল্ডিহঁতে পেলেষ্টাইনলৈ যাবলৈ সাজু হবলৈ ধৰিলে। পেলেষ্টাইনৰ কঠোৰ কষ্টকৰ জীৱনলৈ সাজু হৈ তাত অলাগতীয়া হব বুলি বস্তুবোৰ বিক্ৰি কৰিলে। য'তেই থাকিবলগীয়া হয় অলপমান গানবাজনাৰ জৰীয়েতে নিজকে আনন্দত ৰাখিব পাৰিব বুলি ভাবি গ্ৰামফোন আৰু ৰেকৰ্ডবোৰ ললে আৰু ললে কেখনমান কম্বল যাতে বিছনাৰ অভাৱ হলে সেইবোৰ পাৰি বিছনাৰ কাম চলাই দিব পাৰে।

দেউতাক মাকৰপৰা বিদায় লৈ বায়েক শ্যায়েনাৰপৰা বিদায় লবলৈ যাওঁতে শ্যায়েনাও তেওঁলোকৰ লগত যাবলৈ ওলাল। তাত হৈ থকা আৰব উপদ্ৰৱৰ কথাই শ্যায়েনাৰ সিদ্ধান্ত সলাব নোৱাৰিলে। গিৰিহঁত শামাই উপাৰ্জন কৰি তেওঁলোকৰ ভৰণ পোষণ কৰিব লাগিব কাৰণে থাকি গ'ল। তেওঁলোকৰ পেলেষ্টাইন যাত্ৰাৰ বিষয়ে লিখিবলৈ হ'লে এখন কিতাপেই হব। নানা দুখকষ্ট সহ্য কৰি সমুদ্ৰযাত্ৰাৰ অনুপযোগী জাহাজ এখনত তেওঁলোক গৈছিল। নাৱিকসকলে বাটতে ধৰ্মঘট কৰিছিল—আৰু তাৰ পিছত হৈছিল নাৱিক বিদ্ৰোহ। যাত্ৰীসকলৰ খোৱা পানীত তেওঁলোকে সাগৰৰ লুণীয়াপানী ঢালি দিছিল আহাৰত নিমখ চটিয়াই দিছিল আৰু জাহাজৰ ইঞ্জিন বিকল

কৰি দিব খুজিছিল—এনেকুৱা ভয়াবহ পৰিস্থিতিটো তেওঁলোকে মনৰ সাহ নেহেৰুৱাই পেলেষ্টাইন অভিমুখী হৈ নিজৰ দেশ গঢ়া কামত নিজক আত্মত্যাগ দিব পাৰিব বুলি ভাবি আগবাঢ়ি গৈ আছিল। আটলাণ্টিক মহাসাগৰ পাৰ হৈ ইটালি ইজিপ্ত বেলোৰে অতিক্ৰম কৰি তেওঁলোকে পেলেষ্টাইনৰ টেলআভিভ নগৰখন পালেহি।

টেন সৰু বেল ষ্টেচনটোত গলিহঁতক আগবঢ়াই নিবলৈ কোনো অহা নাছিল। তেওঁলোকতকৈ দুবছৰমান আগতে পেলেষ্টাইনলৈ অহা কেজনমান বন্ধুলৈ তেওঁলোকৰ আগমন বাৰ্তা জনাইছিল। ষ্টেচনত কাকো নেদেখি তেওঁলোক ক'লৈ যাব কি কৰিব একো উৱাদিহ নেপাইছিল। এটা ভয়ঙ্কৰ দুঃসাহসিকতাপূৰ্ণ ভ্ৰমণৰ অন্তত তেওঁলোক তেওঁলোকৰ গন্তব্যস্থান ইজদীসকলৰ গোঁৱৰ নগৰী টেলআভিভ পাইছেহি। এয়ে তেওঁলোকৰ একমাত্ৰ সাক্ষ্য। দূৰত দেখা শাৰী শাৰী ঘৰবোৰ—তেওঁলোকক আৱৰি থকা বালিৰ স্তূপবোৰ আৰু ষ্টেচনটো তেওঁলোকে পূৰ্বপুৰুষসকলৰ ভিঠা—তেওঁলোকে নিজৰ দেশ বুলি ভবা নিজৰ ঘৰ বুলি ভবা ঠাইৰে অংশ। তেওঁলোক কিংকৰ্তব্য বিমূঢ় হৈ বৈ আছে—এনেতে হঠাৎ এজন মানুহ আহি তেওঁলোকক এটা সৰু হোটেললৈ লৈ গ'ল। হাতমুখ ধুই বিচনাত শুবলৈ লৈ বিচনাত উৰহ দেখি শুবই নোৱাৰিলে—বাতি উজাগৰে থাকি কেৱল ভাবিলে উৰহতকৈও ডাঙৰ ডাঙৰ আতঙ্ক আৰু আমনি লগা কথা সহ্য কৰিব লাগিব।” নিজৰ দেশখনত আছে এয়ে আমাৰ গোঁৱৰ। ইয়াৰ সকলো মানুহৰ অতীত পৰম্পৰা একে আৰু সকলোৰে ভবিষ্যতৰ লক্ষ্যও একে—এই দেশত হেজাৰ অসুবিধা সহ্যকৰিও থাকিব লাগিব।” সেইকাৰণে তেওঁলোক দুখকষ্টৰ মাজতো আনন্দত আছিল—কিন্তু তেওঁলোকক আগবঢ়াই নিবলৈ আহিব লগা বন্ধুকেইজন আকৌ আমেৰিকালৈ উভটি যাবগৈ বুলি জানি তেওঁলোকৰ মনলৈ সাময়িক ভাবে হলেও এটা হতাশাৰ ভাৱ মাজে মাজে আহিছিল। ঘৰ বিচাৰিবলৈ ধৰিলে আৰু টেলআভিভৰ অল্পমত ঠাই এখনত গাধোৱা

ঘৰ নথকা বিজুলি চাকি নোহোৱা দুটা কোঠাৰ ঘৰ এটা ভাড়া ললে। চল্লিশজন মানুহৰ মাজত এটা মাত্ৰ গাধোৱা ঘৰ। তাতে তেওঁলোকে অস্থায়ী ভাবে সোমাই ল'লে। তেওঁলোকে 'কিবাজ'ত থাকিব বুলি ভাবিছিল—কিন্তু 'কিবাজ'ৰ সভ্য হবলৈ তেওঁলোক প্ৰায় ছমাহৰ লাগিব।

কিবাজ (Kibbaz) নো কি? কিবাজ ইহুদীসকলৰ স্বদেশ ৰচনা কৰা প্ৰয়াসৰ এটা অবিচ্ছেদ্য অঙ্গ। বেলফোৰ (Belfour) ঘোষণাই ইহুদীসকলৰ মনত এখন স্বদেশ ৰচনা কৰাৰ সপোন বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিবলৈ প্ৰথম অঙ্কৰ যেন ৰোপণ কৰিছিল। কেইবছৰ মান আগতে ইহুদী জাতীয় পুঁজি (Zionist National Fund) গঠন হৈছিল—এই পুঁজিৰে ইহুদীসকলে আবৱসকলৰপৰা মাটি কিনিব। প্ৰত্যেক ইহুদী পৰিয়ালৰে প্ৰাৰ্থনা পুথিৰ ওচৰত এটা নীলাটিনৰ বাকচ থাকে—ইয়াতে তেওঁলোকে সপ্তাহে সপ্তাহে প্ৰাৰ্থনাৰ দিনটোত পইচা জমা কৰে। কেৱল গৃহস্থই নহয়—তেওঁলোকৰ অতিথি সকলেও সেই দিনত প্ৰাৰ্থনাৰ দিনা পইচা থৈ যায়। পেনেণ্টাইনৰ বেচি ভাগ মাটি কাঠমিস্ত্ৰ, মূচি, দৰ্জী আদি শ্ৰমী মানুহৰ নীলাটিনৰ টকাৰে কিনা হৈছিল—১৯০৪ চনৰপৰা ইহুদী বিলাকে পেলেষ্টাইনৰ বহুতো মাটি কিনি লৈছিল। এই মাটিবোৰ সাৰুৱা কৰি থাকিবপৰা কৰি লোৱা কাম আগৰণুৱা লেবাৰ জায়নিজিমৰ সভ্যসকলে নিজে কৰিবলৈ হাতত লৈছিল। সকলোৰে সমূহীয়া সম্পত্তি হিচাবে “কিবাজৰ” সভ্যসকলে কোঠাৰ পৰিশ্ৰম কৰি এই মাটি খেতিৰ উপযোগী কৰি সেউজীয়া গছগছনিৰে আৰু ফলফুলেৰে ভৰপূৰ কৰিছিল। বিবাহিত দম্পতিক প্ৰথমতে “কিবাজ”ত থাকিবলৈ দিয়া নহৈছিল—তাৰ উপৰি আমেৰিকাৰপৰা আহিছে কাৰণে কষ্টৰ কাম কৰিব নোৱাৰিব বুলি তেওঁলোকক “কিবাজ”ত সভ্য ভৰ্ত্তি কৰি লব নুখুজিছিল। গন্ডিয়ে তেওঁৰ কামেৰে তেওঁ যে ‘কিবাজ’ৰ উপযুক্ত তাকে দেখুৱাবলৈ অশেষ কষ্ট স্বীকাৰ কৰিবলগীয়া হৈছিল। ‘কিবাজ’ বিলাকত সকলোৰে কাম নিৰ্ধাৰিত কৰি দিয়া থাকে—কেতিয়াবা কোনোবাই

গ্ৰহীৰূপে কাম কৰিব লাগে—কেতিয়াবা এটা দ'ল বান্ধনীঘৰত—  
 কেতিয়াবা মাটি খন্দা কামত থাকিব লাগে—এনেকৈ সপ্তাহটোত সলনি-  
 সলনি কৰি ৮ ঘণ্টা কিবাজৰ কাৰণে সকলোৱে কাম কৰিব লাগে ।  
 মাটি খান্দি গছপুলি ৰোৱা কাম কৰোতে গন্ডিৰ হাতৰ অৱস্থা শোচনীয়  
 হৈছিল—খোৱাৰ মেজলৈ আহি হাতৰ বিষত চামোচখনকে মুখক  
 ওচৰলৈ নিব নোৱাৰা অৱস্থা হৈছিল । তথাপিও এটা উদ্দেশ্যৰ সিদ্ধিৰ  
 পথত—নিজৰ দেশক পুনৰ নিৰ্মাণ কৰা কামত আত্মনিয়োগ কৰি তেওঁ  
 স্বৰ্গীয় আনন্দ লাভ কৰিছিল তেওঁৰ সকলো দুখ কষ্ট তলপৰি গৈছিল ।  
 কুকুৰা পালনত গন্ডি একেবাৰে অনভিজ্ঞ—কিবাজৰ জৰীয়ে তুসপ্তাহ  
 কুকুৰা পালনৰ প্ৰশিক্ষণ লৈ কুকুৰা পালন কৰি কণি উৎপাদনৰ কাম  
 কৰি কিবাজৰ আহাৰৰ মানদণ্ড তেওঁ অলপ ওপৰলৈ লৈ যাব পাৰিছিল ।  
 যি কামকে কৰে তাতেই তেওঁ আনন্দ লাভ কৰে—যদি সেই কামে  
 তেওঁলোকৰ অৰ্থনৈতিক বা সামাজিক অৱস্থা এখোপ ওপৰলৈ নিয়ে  
 তেতিয়াহে কথাটো নাই । কিবাজৰ সমূহীয়া জীৱন তেওঁ ভাল  
 পাইছিল—কিন্তু মৰিচৰ গা বেয়া হোৱা কাৰণে—মৰিচে কিবাজ  
 জীৱনত খাপ খাব নোৱাৰা কাৰণে গন্ডিয়ে 'মাৰ হাভিয়া' কিবাজ এৰিব-  
 লগীয়া হ'ল । গন্ডিয়ে সন্তান কামনা কৰিছিল কিন্তু মৰিচে সমূহীয়া  
 জীৱনত সন্তান জন্মদা নিজৰ জীৱনৰ আবুৰ ভাবক বিসৰ্জন দিব খোজা  
 নাছিল । কিবাজৰ সন্তান সমূহীয়া হিচাবে ডাঙৰ দীঘল হয়—মাক  
 দেউতাকৰ লগত নেথাকে । কিন্তু কিবাজত ল'ৰাছোৱালীৰ যত্ন ভালদৰে  
 লয় । ল'ৰাছোৱালী অনাহাৰত থাকিব নেলাগে । মৰিচে নিজৰ ঘেনীক  
 ল'ৰাছোৱালীক একেবাৰে নিজৰ বুলি লগত ৰাখি ভৰণ পোষণ কৰিবলৈ  
 ভাল পাইছিল ।

মৰিচৰ শাৰিৰীক আৰু মানসিক স্বাস্থ্যৰ কথা ভাবি গন্ডিয়ে এইবাক  
 নিজৰ ইচ্ছা বিসৰ্জন দিলে । মৰিচে জেকজালেমত গড়কাপ্তানী বিভাগত  
 এটা কাম লৈ মাক তেওঁলোকে টেল আভিষ্ট এৰি জেকজালেমলৈ  
 গুচি আহিল । তাতে তেওঁলোকৰ প্ৰথম সন্তানৰ জন্ম হয় । এটা শিশু

পাৰিবাৰিক জীৱন গঢ়াত মন দিবলৈ গলি:য় মনত বল বাঢ়িলে । নিজৰ মনষোৱা কথাবোৰতকৈ আগঠাই ললে তেওঁৰ প্ৰতি থকা কৰ্তব্য বোধে ।

মনত অসীম আশা লৈ জীৱনৰ গতি ঘৰুৱাপৰিবেশত আৱদ্ধ ৰাখি সংসাৰ নিয়াৰিকৈ চলাবলৈ সজ্জ ইচ্ছা থকা স্বত্বেও গলিহঁতে যেন জীৱন যুদ্ধত পৰাজয় স্বীকাৰ কৰিবলগীয়া হৈছিল । মৰিচ আৰু গলি দুয়োজনে ভালকৈ জানিছিল যে, তেওঁলোক পেলেষ্টাইনলৈ নিজৰ পাখিব অৱস্থা ভাল কৰিবলৈ অহা নাই অনাটন অভাৱৰ লগত দুয়োজন বাককৈয়ে পৰিচিত । কিন্তু সেই সময়খিনি যদি অলপ সহজভাৱে চলিবপৰা সময় হ'লহেঁতেন মৰিচৰ অলপীয়া আৰ্জনেৰে দুয়োজন ভালকৈয়ে থাকিব পাৰিলেহেঁতেন । সৰুতে মাকে কোৱা অভাৱ অনাটনৰ কথা গলিৰ মনলৈ বাবে বাবে আহে । নিজৰ সম্ভাৱনক ভোকাতুৰ ৰাখিবলগীয়া হ'ব পাৰে বুলি মনত চিৰচিন্তালৈ জেকজালেমত গলিহঁতে জীৱন কটাবলগীয়া হৈছিল । কেতিয়াবা কেতিয়াবা ভিনিহিয়েক শ্ৰাময়ে জেকজালেমলৈ তেওঁলোকক খবৰ কৰিবলৈ আহিলে ফলমূল শাকপাচলি মাখন চানা আদি লৈ আহে । গলিয়ে তেতিয়া কেদিনমানলৈ লৰাছোৱালীৰ খোৱা-বোৱাৰ চিন্তাৰপৰা অলপ সকাহ পায় । তেওঁলোকে তেওঁলোকৰ দুটা কোঠাৰ ভাড়াঘৰটোৰ এটা কোঠা আকৌ ভাড়ালৈ দি চলিবলগা হৈছিল—কিন্তু দ্বিতীয় সম্ভাৱন চাবাৰ জন্ম হোৱাত সেই কোঠাটো নিজৰ কৰি ললে আৰু আৰ্থিক অৱস্থা অলপ টনকিয়াল কৰিবলৈ ল'ৰা মেনাচেমৰ নাৰ্চাৰী স্কুলত কাপোৰ কানি ধুই দিয়া কামটো গলিয়ে ললে । চাবাক বেচি সময় অকলে এৰি নোযোৱাকৈ গলিয়ে ওচৰতে কেৱল এইটো কামেই কৰিব পাৰিব বুলি ভাবিছিল । ষ্টুডেণ্ট বাণ্টৰ পিচত বাণ্ট পানী গৰম কৰি কাপোৰ ধুই পইচা উপাৰ্জন কৰিছিল—কামলৈ তেওঁ ভয় কৰা নাছিল কিন্তু কিবাজন কাম কৰি গলিয়ে ভাল পাইছিল—তাত তেওঁ এটা গতিশীল সমাজ ৰচনাত বৰঙণি যোগাব পাৰিছিল—কিন্তু জেকজালেমত তেওঁ যেন পৰিস্থিতিৰ বন্দি নী । এই পৰিস্থিতিত লাখ লাখ নাৰী পৰিবলগীয়া হৈ আছে । নিজৰ নিয়ন্ত্ৰণৰ

বাহিৰত এই পৰিস্থিতিত পৰি ঘৰ চলাবলগীয়া হয়। লৰাছোৱালীৰ  
 জোতা জোৰ নকটাকৈ ৰাখিবলৈ গল্দিৰ অশেষ চেষ্টা কাৰণ আৰু  
 এজোৰ জোতা কিনিবলৈ তেওঁৰ সাধ্যই মুকলীয়—কাই জ্বৰ হলে লৰা-  
 ছোৱালীৰ ঔষধ যোগাব কৰি অনাৰ চিন্তা। এইটোৱেই জীৱন নেকি ?  
 দৰিদ্ৰতা অভাৱ অনাটন দুৰ্ব্বহ বৈচিত্ৰতাহীন জীৱন। মানসিক চিন্তাত  
 জুৰুলা হোৱা এই চাৰিটা বছৰ গল্দিৰ জীৱনৰ বৰ কৰুণ অধ্যায়।  
 তেওঁৰ এই মানসিক অৱস্থাৰ কথা মৰিচক খুলি ক'ব নোৱাৰে, মৰিচক  
 ভালপাই—মৰিচৰ মনত দুখ দিব নোখোজে। মনখুলি দুয়োজন  
 যদি মনৰ কথা পাতিলে হেতেন হয়তো বা মনৰ দুখ অলপ পাতলিলে  
 হেঁতেন। পেলেষ্টাইনলৈ গল্দি এখন গতিশীল সমাজ গঢ়াৰ সপোন লৈ  
 আহিছিল—সেই সপোনৰ কৰুণ পৰিণতিত গল্দি যেন বিহ্বলা—তেওঁৰ  
 মাক দেউতাক—ইতিমধ্যে মিলাওকিবপৰা পেলেষ্টাইনলৈ আহিল আৰু  
 নিজকে টেল আভিভত গিতাপি খুৱাই ললে। গল্দি মাজে মাজে মাক  
 দেউতাক আৰু বায়েকক লগ পাবলৈ আহে আৰু দেশৰ পৰিস্থিতিৰ  
 বুজ লবলৈ দুই এজন বন্ধুক লগ পায়। সেই সময়ত “হিষ্টাৰদুত  
 (Histardut) বোলা এটা ইহুদী শ্ৰমিক সমাজত গল্দি সোমাই পৰিল।  
 এই “হিষ্টাৰদুত”ৰ মহিলা শ্ৰমিক শাখাৰ সম্পাদিকাৰ দায়িত্ব ভাৰ  
 গল্দিয়ে ল'লে। এই দায়িত্ব লৈ গল্দিয়ে জানিছিল যে তেওঁ ঘৰ এৰি  
 বহুত ভ্ৰমণ কৰিবলগীয়া হ'ব কিন্তু ইহুদীৰ জাতীয় দেশ গঢ়াৰ সপোনক  
 বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰাৰ আভিলাষৰ পৰিপূৰ্ণতাৰ ইচ্ছাৰে ঘৰৰ বান্ধোন  
 এৰি গল্দি পেলেষ্টাইনৰপৰা টেল আভিভলৈ লৰা-ছোৱালী দুটি লৈ  
 গুচি আহিল। স্বামী মৰিচ সপ্তাহৰ শেহত তেওঁলোকক চাই যাবলৈ  
 আহিছিল গল্দিয়ে জানিছিল যে তেওঁৰ বিবাহিত জীৱন বিফলতাত  
 পৰিণত হ'ল—এই সিদ্ধান্ত লৈ অনুশোচনা তেওঁ কোনোদিনেই  
 নকৰিলে। তেওঁলোকৰ মৰম ভাঙ্গপোৱা একেদৰেই থাকিল। ১৯২৮  
 চনত লোৱা এই সিদ্ধান্তই দহবছৰৰ পাচত বিবাহ বিচ্ছেদৰ ৰূপ ললে।  
 ১৯৫১ চনত মৰিচৰ গল্দিৰ ঘৰতে মৃত্যু হয়। ঘটনা ক্ৰমে গল্দি সেই

সময়ত ঘৰত নাছিল। গন্ডি যেনেকুৱা ধৰণৰ আদৰ্শৰে অনুপ্রাণিত হৈছিল সেই আদৰ্শৰ অনুপ্ৰেৰণাৰে মৰিচে বিচৰা ধৰণৰ সহধৰ্মিনী হব নোৱাৰিলে। সেইকাৰণে মৰিচেও গন্ডিক নিজৰ ধৰণৰে চলিবলৈ এৰি দিলে। মৰিচ সদায় লৰাছোৱালী কেইটিৰ অনুবক্ত ভক্তি-ভাজন পিতৃ হৈ আছিল আৰু মৰিচে মাজে মাজে চাৰা আৰু মেনাচেমক লগ দি আনন্দত ৰাখিছিল।

মহিলা শ্ৰমিক সঙ্ঘট ভগনীয়া নাৰীসকলক কাৰিকৰী বিদ্যাত পাৰ্গত কৰিবলৈ বিশেষকৈ কৃষিক্ষেত্ৰত উপযোগী প্ৰশিক্ষণ দিয়া কামত ব্যস্ত আছিল। গঠন মূলক এই নারী আন্দোলনক গন্ডিয়ে সমৰ্থন কৰিছিল কাৰণ এই সঙ্ঘট বহুতো নগৰীয়া ছোৱালীক কৃষি তথা আৰু কৃষি কাৰিকৰী বিদ্যাত প্ৰশিক্ষণ দি পেলেষ্টাইনৰ কৃষি উদ্যোগ সফলমণ্ডিত কৰাত অৰিহণা যোগাইছিল।

মেনাচেম আৰু চাৰাক লগত লৈ এখন ঘৰ চম্ভালি বাহিৰত কাম কৰিবলৈ গৈ গন্ডিৰ বহুত অনুৰোধ হৈছিল। ৰাতি লৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে ৰাতি থয় আৰু স্কুললৈ পিন্ধি যোৱা কাপোৰত কৰিবলগীয়া চিলাই বুটাম আদি লগাঠি বন্ধাৰ কৰি থয়—তাৰ উপৰি বেমাৰ হ'লে লৰাছোৱালীক ডাক্তৰৰ ওচৰলৈ লৈ গৈ ঔষধ পাতি আনিব লগাত পৰে। লৰা-ছোৱালীৰ আনন্দৰ কাৰণে অভিনয়, সঙ্গীত সন্ধিয়া আদিত যোগ দিয়াৰ কামখিনিও কোনোদিনা ত্ৰুটি কৰা নাছিল বুলি তেওঁ ভাবে। মাক আৰু বায়েকে লৰা-ছোৱালীৰ প্ৰতি অৱহেলা কৰা বুলি দিয়া দোষা-বোপে গন্ডিৰ মনত কেতিয়াবা দোষীৰ মনোভাৱ আনি দিয়ে পিচলৈ কেতিয়াবা কামত দেশ এৰি বাহিৰলৈ যাবলগীয়া হলে এই দোষী দোষী ভাৱটো বৰকৈ হৈছিল। বেবজৰমান পাচত তেওঁৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰি এটা প্ৰৱন্ধত লিখিছিল—“ঘৰৰ বাহিৰত কামকাৰিবলৈ যোৱা মাকৰ হতাশা আৰু মানসিক অন্তৰ্দন্দৰ সমান দুখ খুব কমেই আছে। কিছুমান মাকে তেওঁলোকৰ স্বামীৰ বেমাৰ হ'লে বা স্বামীৰ কাম নেথাকিলে নাইবা পৰিয়ালটো গতানুগতিক জীৱনৰপৰা উজুটি



খাই আনফালে গলে বাধ্যত পৰিহে কাম কৰিবলৈ যায়। এনেকুৱা ক্ষেত্ৰত মাকে ঘৰৰ বাহিৰত নিজৰ কাম কৰাৰ প্ৰয়োজনীয়তাক জ্ঞায়-সঙ্গত বুলি ভাবে কাৰণ কাম নকৰিলে লৰাছোৱালী অনাহাৰে থাকিব। কিন্তু কিছুমান এনে ধৰণৰ নাৰী আছে যি সকলে অইন কিছুমান কামৰ কাৰণে ঘৰতে সোমাই থাকিব নোৱাৰে। নিজৰ পৰিয়াল ল'ৰা-ছোৱালীক মনত আগ ঠাই দিও তেওঁলোকৰ স্বভাব আৰু ব্যক্তিত্বই আন কিছুমান বস্তু বিচাৰে—তেওঁলোকে বৃহৎ সামাজিক জীৱনৰপৰা নিজকে বিচ্ছিন্ন কৰি ৰাখিব নোৱাৰে আৰু এনেকুৱা নাৰীৰ যেন জিৰণি লবলৈ আহিব নাই.....

... যিবিলাক নাৰী লৰা-ছোৱালীৰ প্ৰতি যত্নশীল তেওঁলোকে লৰা-ছোৱালীৰ তত্ত্বাৱধান ভালকৈ লয় কিন্তু কিছুমান শিশু মনো-বিস্তানীৰ তথ্যত পোৱা যায়—যি বিলাক মাকে লৰা-ছোৱালীৰ ওচৰত থকাতকৈ বাহিৰত কাম কৰে তেওঁলোকে লৰাছোৱালীৰ উৎকৰ্ষ সাধনত বেচি সহায় কৰিব পাৰে। কিছুমান নাৰীয়ে লৰাছোৱালী আৰু পৰিয়ালটিক ভালপাই বুলিয়েই ঘৰৰ প্ৰতি অমুৰক্ত নহয়—তেওঁলোকৰ আত্মাই জীৱনৰ আনন্দ আৰু দুখ নিৰ্য্যাণতনৰ বহুধা ৰূপক বুজিব নোৱাৰিহে ঘৰত আৱদ্ধ থাকে”।

.....“বাহিৰত কাম কৰিবলৈ যোৱা মাতৃয়ে বহুত যাতনা সহ্য কৰিব লাগে। লৰাছোৱালীয়ে শুষ্ট অশুষ্ট সকলো অৱস্থাতে তেওঁক বিচাৰে আৰু এই অনন্ত সীমাহীন অন্তৰ্বিভাজনে পৰিয়ালৰ প্ৰতি থকা কৰ্তব্যৰ অপূৰ্ণতা আৰু পিচতে নিজৰ কামৰ প্ৰতি থকা কৰ্তব্যৰ টনাটনি হয়। বাহিৰত কাম কৰিবলৈ যোৱা নাৰীৰ এই অন্তৰ্বিভাজন এটা মনৰ বোজা হৈ পৰে।”

ছোৱালী চাৰা অশুষ্ট। মূত্ৰাশয়ৰ অশুষ্ট। প্ৰতি মাহে ডাক্তৰৰ ওচৰলৈ দৌৰা দৌৰি কৰিবলগীয়া হয়। অশুষ্ট অৱস্থাতে কেতিয়াবা গল্টিয়ে চাৰাক বিছনাতে মাক আৰু বায়েকৰ তত্ত্বাৱধানত এৰি থৈ যাবলগীয়া হয়। ৰাতিপুৱাতে কামলৈ গৈ গধূলি আহি মাক আৰু

বায়েকৰ ওচৰত ক্ষমাভিক্ষা কৰিবলগীয়া হব বুলি সদায় গন্ডিৰ মনত এটা  
 চিন্তা থাকি গৈছিল। এবাৰ ক্ৰুচেলচৰ এখন আন্তৰ্জাতিক সভালৈ যাওঁতে  
 চাবাক বেমাৰী অৱস্থাতে এৰি থৈ গৈ বায়েক শ্ৰায়েনালৈ লিখিছিল  
 “মোৰ সমাজৰ বাবে কৰা কামবোৰ হঠাৎ দৈব চক্ৰকাপে আহি পৰা  
 নাই—মোৰ কাৰণে এই কামবোৰ বৰ লাগতীয়াল। মই অহাৰ  
 আগতে ডাক্তৰে চাবাক এৰি থৈ যাবলৈ অনুমতি দিছিল—মেনাচেমৰ  
 কাৰণেও মই যথেষ্ট যোগাৰ কৰি থৈ আহিছোঁ। মই ভাবো আমি  
 আমাৰ জাতিৰ কাৰণে প্ৰভাৱশালী মানুহক বুজোৱা কামটো অতি  
 প্ৰয়োজনীয়। দেশৰ হাতলৈ অহা সুবিধা কেতিয়াও হেৰুৱাব নেলাগে।”  
 চাবা আৰু মেনাচেমে ছপৰীয়াৰ আহাৰ অকলে অকলে খাবলগীয়া  
 হোৱা কাৰণে মাক আৰু বায়েকে সদায় গন্ডিক দোষাৰোপ কৰিছিল।  
 শেহত গন্ডিয়ে তেওঁ থকা ঘৰৰ এটা কোঠা ভাড়া দি দিলে যাতে ল’ৰা-  
 ছোৱালী কেইটাই অকলশৰীয়া অনুভৱ নকৰে। দেশৰ বৰ্ত্ত্বাৰ আহ্বানত  
 বিদেশলৈ যাবলগীয়া হ’লে লৰাছোৱালীৰ লগত বহুদিন মাকৰ দেখা  
 সাক্ষাতেই নহয়। ঘৰ আৰু দেশ এই দুইটা কৰ্ত্তব্যৰ আহ্বানত সদায়  
 মনত অন্তৰ্দন্দ লৈ ছয়োটা কৰ্ত্তব্য সমাধান কৰিবলগীয়া হৈছিল।  
 কেতিয়াবা মূৰ কামুৰিলে ঘৰত থাকিবলগীয়া হয়। মাকৰ চাৰিওফালে  
 ঘূৰি ঘূৰি সৰু সৰু লৰা-ছোৱালী কেইটিয়ে আনন্দত নাচি নাচি গান  
 গাই “আজি মাক মূৰ কামুৰিছে মা আজি ঘৰত আছে”। এই গানে  
 তেওঁৰ মূৰৰ কামোৰণি নকমায় মনত বৰকৈ আঘাতহে দিয়ে।

১৯২০-৩০ চনৰপৰা গন্ডি প্ৰায়েই দেশ এৰি বাহিৰলৈ যাবলগীয়া  
 হৈছিল। আমেৰিকাৰ “পায়নিয়াৰ উমেন” (Pioneer Women)  
 বোলা এটা অনুষ্ঠানে পেলেষ্টাইনৰ ইহুদীৰ সাহায্যৰ কাৰণে নানা সভা  
 সমিতি, লটাৰি, মেলা আদি পাতি অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰিছিল। এই অনুষ্ঠানৰ  
 জৰিয়তে পেলেষ্টাইনত ইহুদীসকলে কৰা কামবোৰ আৰু পেলেষ্টাইনৰ  
 অৱস্থা বিশদ ভাবে বুজাই দিবৰ কাৰণে গন্ডিৰ এই বক্তৃতা অভিযান  
 আবিস্কৃত হৈছিল। এখন সভাপৰা আহি জিৰণি লওঁতে স্থানীয় সমাজৰ

সভানেত্ৰীগৰাকী আহি গন্ডিক কৈছিল “গন্ডি তুমি কৈলৈ মাইকী মানুহে বক্তৃতা দিয়াৰ দৰে বক্তৃতা নিদিয়া তুমি বৰ ভালকৈ কোৱা কিন্তু তোমাৰ বক্তৃতা শুনি কাৰো চকুপানী নোলায়।” পেনেট্টাইনত মহিলা সজ্জাই কেনেকৈ ছুখ কষ্ট কৰি খেতি পথাৰ কৰি দেশ গঢ়াত লাগিছে, হিষ্টাৰদূত বোলা শ্ৰমিক সজ্জা আৰু ভগনীয়া সমস্যাৰ কথা গন্ডিয়ে কৈছিল। ভাৱ-প্ৰৱনতাৰে বক্তৃতা নিদিলে মহিলা গৰাকীয়ে পইঃ। তুলিব নোৱাৰিব বুলি ভাবিছিল। এই বক্তৃত্তাবোৰেৰে প্ৰচাৰ অভিযান কৰি থাকোতেই ছেগ বুজি সময় উলিয়াই গন্ডিয়ে বাতৰি কাকতত সম্পাদকীয় স্তম্ভ লিখিছিল—তাৰোপৰি পেনেট্টাইনত উৎপন্ন হোৱা সামগ্ৰীবোৰৰ টোপোলা কৰিছিল—নিজৰ থকা ঠাই ডাঙৰ গুদাম ঘৰ এটাতে লৈ বস্ত্ৰবোৰ টোপোলা কৰি থাকোতে আমেৰিকাৰ ইহুদী মহিলাসকলক পেনেট্টাইনত নতুনকৈ ৰচা গাঁহটো শিকাবলৈ গন্ডিয়ে নেপাহৰিছিল।

দুখহৰ আমেৰিকাত প্ৰচাৰ অভিযানত লিপ্ত হৈ গন্ডি পেনেট্টাইনলৈ আহিল আৰু তেওঁক হিষ্টাৰদূত বোলা শ্ৰমিক সজ্জাটোৱে সজ্জাৰ কাৰ্যা-নিৰ্বাহক সমিতিত ল’লে। ইহুদী সকলৰ স্বায়ত্বশাসনৰ প্ৰতিনিধিত্ব হিষ্টাৰদূত বোলা এই সজ্জাটোৱে কৰিছিল আৰু এই সজ্জাৰ কাৰ্যনিৰ্বাহক সমিতিৰ সদস্য সকলে মন্ত্ৰীত্বৰ দায়িত্ব লৈ থকাৰ দৰে থাকিব লাগিছিল। বিভিন্ন ধৰণৰ দায়িত্বত থাকি গন্ডিয়ে এই সজ্জাৰ সেৱা কৰিছিল আৰু সমাজবাদী নীতিবোৰ মানুহৰ দৈনন্দিন জীৱনত কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। হিষ্টাৰদূতৰ সভাসকলক যি বেতন দিছিল সেই বেতন আনকথাৰ উপৰিও সভাৰ মুখাপেক্ষী হৈ থকা মানুহৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰিছিল। এজন চাপ্ৰাচীয়ে ৯টা লবাছোৱালীৰে সৈতে নিশ্চয় গন্ডিঠকৈ বেচি বেতন পাব কাৰণ গন্ডিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল হৈ পৰিয়ালত মাত্ৰ দুটি লবাছোৱালী আছে। চাপ্ৰাচীজনে গন্ডিক গন্ডি বুলি মাতিলে আৰু গন্ডিয়ে তেওঁক নাম কাঢ়ি মাতিলে অপমান সূচক বুলি ভবাটো ভুল হব বুলি গন্ডিয়ে ভাবিছিল।

হিষ্টাবদূতৰ সম্বন্ধত অনুমুখ্য সকলৰ কাৰণে আৰু অৱসৰ লোৱা  
 লোকসকলৰ কাৰণে বেলেগ পুঁজি আছিল । এই পুঁজিলৈ সকলো  
 সম্ভাই কৰ হিচাবে পইচা দিবলগীয়া হৈছিল গন্ডি়ে এই পুঁজিত  
 সকলোৰে গোটেই বৈতনৰপৰা এটা নিৰ্দিষ্ট অংশ কৰ হিচাবে দিয়াটো  
 বিচাৰিছিল । তাৰোপৰি ভগনীয়া নিবন্ধুৱাসকলৰ কাৰণেও পুঁজি  
 লাগিছিল । তেওঁলোকৰ ভৱণ পোষণলৈ হিষ্টাব দূতে আওকান কৰিব  
 নোৱাৰে । এইবোৰ নীতিত আকোৰ গৌজ মাৰি লাগি থকা কাৰণে  
 গন্ডি হিষ্টাবদূতত অপ্ৰিয় হৈ পৰিছিল । কিন্তু মূলনীতিৰপৰা হিষ্টাবদূত  
 আতৰি আহিব নোৱাৰে । গন্ডিৰ এই মনোভাৱক বেন গুৰিয়ান আৰু  
 আন আন ইহুদী নেতাই সমৰ্থণ জনোৱাত গন্ডি়ে নিজৰ নীতি ত্ৰুটিষ্ঠা  
 কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল । ১৯৩৬ চনত বাৰে বাৰে হোৱা আক্ৰমণ  
 আক্ৰমণৰ কাৰণে প্ৰতিবন্ধা কৰ এটাও গোটেই ইহুদীজনগণৰ ওপৰত  
 হিষ্টাবদূতে লগাবলগীয়া হৈছিল ।

পেলেষ্টাইনত শ্ৰমিকসকলৰ মাজত একতাৰ অভাৱ পৰিলক্ষিত  
 হৈছিল । আলচৰফ বোলা উঠি অহা উদ্যোগী ইহুদী ডেকা এজনক  
 আন এজন ইহুদীয়ে হত্যা কৰিলে । সোপন্থী আৰু বাওঁপন্থী শ্ৰমিক  
 সকলৰ সংঘাটে অপ্ৰীতিকৰ অৱস্থাৰ সৃষ্টি কৰিছিল । বেনগুৰিয়ানে  
 একতাৰ আৱশ্যকতাৰ বিষয়ে বাৰে বাৰে দোহাৰি থকা স্বত্বেও একো  
 কস নধৰিছিল । তাৰোপৰি হিটলাৰ ক্ষমতাত অধিষ্ঠিত হ'লত লাখ  
 লাখ ইহুদী জাৰ্মান আৰু অষ্ট্ৰিয়াৰপৰা পেলেষ্টাইন অভিমুখে আহিবলৈ  
 ধৰিলে । নিজৰ দেশ বুলি তেওঁলোক কেৱল পেলেষ্টাইনলৈকে আহিব  
 পাৰে । বুদ্ধিজীবি ডাক্তৰ ইঞ্জিনিয়াৰ অধ্যাপক সকলক কেনেকৈ নিয়োগ  
 কৰিব ? এদিনৰ ভিতৰতে তেওঁলোকক খেতিয়ক, পশুপালক, কৃকুৰা-  
 পালক হিচাবে কাম দি নিয়োগ কৰিবলগীয়া হৈছিল । তেওঁলোকক  
 হিব্ৰুভাষা শিকাই বতৰৰ লগত খাপখুৱাবপৰা কৰিবলগীয়া হৈছিল ।  
 তাৰোপৰি ওচৰচুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰৰ লগত বাৰে বাৰে হোৱা সংঘাটে তেওঁ-  
 লোকে গঢ়ি তোলা দেশৰ গছ-গছনি ঘৰবাৰী নষ্ট কৰিছিল । জনগণে

নিৰাপত্তাৰ ভাৱ হেৰুৱাইছিল সেইকাৰণে গন্ডি়ে কয়, “জাতীয় উদ্যোগৰ সময়ত মানুহে কৰিব পৰা ছুটা কামেই আছে। এটা হৈছে আমি নোৱাৰিলো বুলি শেষ হৈ যোৱা আৰু আমি পাবিম বুলি সাহসেৰে যিমান দিনলৈকে আৱশ্যক হয় সকলো বিপদৰ সন্মুখীন হোৱা।” তেওঁলোকে পিচৰটো পছাট বাচি লৈছিল।

১৯২২-৩৬ চনত ওচৰচুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰৰ লগত হোৱা সংঘৰ্ষৰ কাৰণে দেশ সদায় সজাগ আৰু সতৰ্ক হৈ থাকিবলগীয়া হৈছিল। আত্মৰক্ষাৰ কাৰণে “হাগানাহ” (Haganah) বোলা অনুষ্ঠানটো সদায় সজাগ আছিল। হিষ্টাৰদূতৰ বহুতো সভাই আৰব আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ অভিমত দিছিল কিন্তু বুটিছে ইহুদীবিলাকক পেলেষ্টাইন সোমোৱাত বাধা দিব পাৰে বুলি তেওঁলোকে “হাভাগা” বুলি কোৱা প্ৰতিৰোধ নকৰা নীতি অনুসৰণ কৰিছিল।

জাফা বন্দৰটো আৰৱে ইহুদীৰ কাৰণে বন্ধ কৰি দিয়াত হিষ্টাৰদূতৰ নিজৰ বন্দৰেৰে জাহাজ উদ্যোগ এটা গঠন কৰিবলৈ মন মেলিলে আৰু গন্ডিক আমেৰিকালৈ ধন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ পঠিয়ালে। টেল আভিতত বন্দৰৰ শুভ উদ্বোধনৰ দিনা তেওঁলোকৰ অপাৰ আনন্দ। মানুহৰ অৱসৰ উপভোগ কৰাৰ বিভিন্ন ধৰণ আছে। গন্ডিই অৱসৰৰ সময়ত সাগৰলৈ চাই চাই ইহুদীসকলৰ নিজৰ নৌবাহিনীৰ জাহাজে ডেভিডৰ তাৰকা চিহ্ন থকা পতাকা উৰুৱাই ইউৰোপ আফ্ৰিকা আৰু এচিয়াৰ যাত্ৰী কঢ়িয়াই সগোৱাৰে সাগৰত পাৰি দিয়াৰ কথা বহুনা কৰি কৰি বেতিয়াবা অৱসৰৰ আনন্দ উপভোগ কৰিছিল।

ইহুদীবিলাকৰ ভগনীয়া সমস্যাটো এটা বৰ ডাঙৰ সমস্যা। এওঁলোকৰ পেলেষ্টাইন অনুপ্ৰৱেশৰ দিহা কৰিবলৈ গন্ডি়ে কেবাখনো আন্তৰ্জাতিক সভাত উপস্থিত হবলগীয়া হৈছিল। এই সভা সন্মিলনত যোগ দি নিজৰ অভিজ্ঞতাৰে কৈছিল যে দুৰ্বল জাতি এটাই তেওঁলোকৰ দাবীৰ জায়সঙ্গত প্ৰতিপন্ন কৰিবলৈ সভা সমিতি শোভাযাত্ৰা আদি কৰি থাকিলেই নহব। জাতি এটা নিজৰ মনোবল আৰু দৃঢ়তাৰে জীয়াই

থাকিব পাৰে সেইকাৰণে গন্ডি়য়ে এখন সাংবাদিক মেলত কৈছিল,  
 “মোৰ যুত্থাৰ আগতে মই এটা কথাই চাই যাব খোজো যে ইহুদীয়ে যেন  
 আনৰ পুতৌ নিবিচাৰে।” সহানুভূতিৰ ভাবৰ প্ৰকাশ তেওঁলোকক  
 কেতিয়াও নেলাগে।

বুটিছ ইহুদীক পোলেষ্টাইন অনুপ্ৰৱেশত বাধা দিছিল এই বাধা  
 নিষেধে পাবোক্ষভাবে ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ জন্ম যেন ক্ষিপ্ৰতৰ কৰি দিছিল।  
 ইহুদী বিলাকে ঠিক কৰিলে যে ৰাজনৈতিক সিদ্ধান্ত লব লাগিলে তেওঁ-  
 লোকক এখন ৰাষ্ট্ৰ লাগিবই। ইহুদীৰ জীৱনৰ মূল্য আনৰ কাৰণে  
 একো নহয় কিন্তু পোলেষ্টাইনৰ ইহুদীয়ে ইহুদী নিধন হবলৈ দিব নোৱাৰে  
 সেইকাৰণে সকলো বাধা নিষেধ অৱজ্ঞা কৰি পোলেষ্টাইনৰ ইহুদীকে  
 ভগনীয়া অনুপ্ৰৱেশ কামত বৰ গুৰুত্ব দিছিল।

দ্বিতীয় মহাসমৰৰ সময়ছোৱাত অকল এটা অভিযান নহয়  
 পোলেষ্টাইনত তিনিধৰণৰ অভিযান একেলগে হৈ আছিল।  
 পোলেষ্টাইনত বিমান পৰা যায় সিমান ইহুদী ভগনীয়া অনুপ্ৰৱেশ কৰোৱা  
 সংগ্ৰাম, বুটিছক নাজিৰ বিৰুদ্ধে ইহুদীক যুদ্ধৰত হবলৈ অনুমতি দিয়াৰ  
 কাৰণে বুজাৱাৰ অভিযান আৰু ইহুদীসকলৰ অৰ্থনৈতিক অৱস্থা উন্নত  
 কৰাৰ অভিযান, যাতে যুদ্ধ শেষ হোৱাৰ লগে লগে পোলেষ্টাইনে ব্যাপক  
 ভাবে বহুতো অনুপ্ৰৱেশকাৰী সামৰি লব পাৰে। এই তিনিওটা  
 অভিযানতে গন্ডি ওতঃপ্ৰোত ভাৱে জড়িত আছিল। কেতিয়াবা  
 গন্ডি়য়ে ভাবে এই সংগ্ৰাম চলাই থাকিবলৈ তেওঁ মনোবল আৰু  
 শাৰিৰীক শক্তি ক’ব পৰা পাইছিল? যুদ্ধৰ বছৰ কেইটাত গন্ডি়য়ে  
 এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ শিক্ষা লাভ কৰিলে। সেইটো হৈছে নিজৰ বৰ্ম্মক্ষমতাক  
 শেষ সীমা বুলি ভাবিলেও মানুহে তাতকৈ অলপ বেচি মন কৰিলে  
 কৰিব পাৰে। জাৰ্মানীত নাজিয়ে ইহুদী নিধন কাম কৰি থকাৰ বাতৰি  
 পাই থাকিলে ঘড়ীৰ টিক টিক শব্দৰ লগে লগে এজন ইহুদী হত্যাৰ  
 কথা মনত পৰিলে গন্ডিৰ কাৰণে কোনো কামেই টান যেন নলগা  
 হৈছিলগৈ হুখ কি ভাগৰ কি সকলো পাহৰি গৈছিল।

চুটী বছৰ গন্ডিৰ কাৰণে ব্যক্তিগত আৰু ৰাজহুৱা ভাবেও সন্মত মনত থাকিব। ১৯৪৩ চনত জীয়েক চাৰাই মাকক জনালে যে তেওঁ আৰু স্কুলত নপঢ়ে। স্কুলৰ শিক্ষা শেষ কৰিবলৈ মাত্ৰ এবছৰ আছে গন্ডি বিমোৰত পৰিল কিন্তু চাৰা দেশৰ আন্দোলনত সক্ৰিয় অংশ লবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। এদিন চাৰাই মাকক জনাইছিল “ইমা আজি মোৰ ঘৰলৈ উভটি আহোঁতে বেলি হব মই অলপ ওলাই যাম।” স্বাভাৱিকতে মাকৰ জ্ঞানিবৰ ইচ্ছা কিয় কি কাৰণে যায়। উত্তৰত চাৰাই জনালে “মই তোমাক কৰ নোৱাৰিম। অলপ পাচত চাৰাক গলাবান্ধখনৰে ঢাকি এটা টোপোলা লৈ ওলাই যোৱা দেখিলে। গোটেই ৰাতি গন্ডি সেইদিনা শোৱা নাই। ৰাতিপুৱা গন্ডিয়ে নিজৰ মনৰ কথা চাৰাক কব বুলি ভাবিও একো নকলে বা একো কুশুধিলে।

গন্ডিৰ ল’ৰা মেনাচেমৰ দৰে চাৰাও এটা আগবহুৱা শ্ৰমিক যুৱক আন্দোলনত সোমাই পৰিছিল। যেতিয়া চাৰা ঘৰত নেথাকি কিৰাজত থকাৰ সিদ্ধান্ত ল’লে গন্ডি আচৰিত নহ’ল। দেশৰ পৰিস্থিতিৰ লগত সক্ৰিয়ভাৱে প্ৰত্যক্ষভাৱে অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ চাৰাৰ মনৰ কথা গন্ডিয়ে বুজিছিল। নেগেভ বোলা ঠাই এখন সাকৰা কৰি খেতি আৰু বসবাসৰ উপযোগী কৰিবলৈ ইহুদী সঙ্ঘ এটাই দীৰ্ঘম্যাদি আঁচনি লৈছিল। এই আঁচনি কাৰ্য্যকৰী হলে হাজাৰ হাজাৰ ইহুদী অনুপ্ৰৱেশকাৰীক তেওঁলোকে বসতি দিয়াৰ পাৰিব বুলি বিশ্বাস কৰিছিল। চাৰা আৰু তেওঁৰ লগৰীয়া বন্ধুবিলাকে এই মহান আঁচনি কাৰ্য্যকৰী কৰা কামত অংশ গ্ৰহণ কৰিবলৈ সাজু হৈছিল। নেগেভৰ মকভূমিবদৰে বালিৰে ভৰা ঠাইখিনি বসবাসৰ উপযোগী কৰি দেখুৱাব পাৰিলে স্কুলীয়া শিক্ষা সাং কৰাতকৈ দেশৰ কাৰণে বেচি ডাঙৰ কাম কৰা হব বুলি তেওঁলোকে ভাবিছিল। গন্ডিয়ে অন্তৰৰপৰা চাৰাৰ কথাটো সচা বুলি মানি লৈছিল কিন্তু চাৰাই এবছৰ ব’ব পাৰিলোহেতেন বুলি গন্ডিয়ে ভাবে। হাইস্কুল পাচ কৰি ওলোৱা মানুহৰ জীৱনৰ এটা ডাঙৰ পদক্ষেপ। এবাৰ স্কুল এৰিলে আৰু পঢ়া নহয় কিন্তু চাৰাই পঢ়ালৈ ভয় কৰি স্কুল

এবিষ খোজা নাট কাৰণে গন্ডি়য়ে চাৰাক সমৰ্থন নকৰোৱাকৈ  
নেথাকিল।

এই বিষয়ে বহুতো আলোচনা বিলোচনা হ'ল। দেউতাক মৰিচ  
খঙত উগ্ৰমূৰ্ত্তি। আন আন দেউতাক মাকেও এই চেমনীয়া ল'ৰা-  
ছোৱালী বিলাকৰ কামত হয়ভৰ নিদিবলৈ যুটিয়া ভাবে সকলোৱে মিলি  
প্ৰতিবাদ কৰিবলৈ গন্ডিক লগ ধৰিলে। গন্ডি়য়ে ল'ৰা-ছোৱালীয়ে জেদ  
কৰি অনমনীয় ভাবে কাম কৰিব লাগে বুলি বিশ্বাস নকৰে কিন্তু  
ইজৰাইলৰ বথা যেতিয়া আহি পৰে তেতিয়া দেশতকৈ একো কথাহ  
ডাঙৰ নহয় বুলি গন্ডি়য়ে ভাবিছিল। গন্ডি়য়ে সেইকাৰণে চাৰাক স্কুল  
এৰিবলৈ অনুমতি দিলে।

'বিভাইভিম' বোলা ঠাইখনলৈ চাৰাক চাবলৈ গৈ গন্ডি আচৰিত  
হ'ল। তাত ঘাঁহৰ চিনচাব নাছিল কেৱল বালি আৰু চোকা ব'দ।  
খোৱা বস্তু বুলিবলৈ তাত একোৱেই নাছিল বুলিয়েই কব লাগিব। মাটি  
খান্দি উলিওৱা আপুৰুগীয়া খোৱাপানী খিনিও আছিল লুণীয়া, দিনত  
অতি গৰম ৰাতি অতিপাত ঠাণ্ডা। যেতিয়াই সময় পাই তেতিয়াই  
গন্ডি়য়ে চাৰাক চাবলৈ যায় আৰু কিবাজৰ কামৰ অগ্ৰগতিৰ কথাৰ বুজ  
লয়। ইয়াতে গন্ডি়য়ে লগ পাইছিল জেকেৰিয়া বেহাৰি বোলা এটা  
ইয়েমাইট ল'ৰা। এই ল'ৰাটিক চাৰাই বৰ ভাল পাইছিল।

১৯৪৩ চনৰ আৰু এটি ঘটনা, তেতিয়া চেপ্তেম্বৰ মাহ। হুজ্জন ইহুদী  
ল'ৰাক বুটিছে অস্ত্ৰ অপহৰণ কৰাৰ অপৰাধত দোষী কৰি লৈ আহিছে।  
“ভেদ হাপল” (Va'ad Hapoel) বোলা অনুষ্ঠানটোৰ সভ্যা হিচাবে  
গন্ডি়য়ে এই বিচাৰত সাক্ষী দিবলৈ যাবলগীয়া হৈছিল। মেজৰ বেঙ্গলটোৰ  
বোলা দোষী সাব্যস্ত কৰা মানুহজন আছিল হাগানাৰ কাৰ্য্যকলাপৰ  
ঘোৰ বিৰোধী আৰু সদায় হাগানাৰ কাৰ্য্যকলাপক সন্ত্ৰাসবাদী বুলি  
কৈছিল। গন্ডি়য়ে এই বিচাৰত সাহসেৰে কৈছিল “আমাৰ যুৱক  
বিলাকক আমি অস্ত্ৰচালন কৰিবলৈ শিকাইছোঁ নিজক বক্ষাকৰিবলৈ  
আক্ৰমণ কৰিবলৈ শিকোৱা নাই। যদি এই যুৱকসকল দোষী ভেস্তে



পেলেষ্টাইনৰ সকলো ইহুদী দোষী। পেলেষ্টাইনৰ সকলো ইহুদীৰদৰে  
মই প্ৰতিবন্ধাবাদী। আমি যুদ্ধৰ গতিবিধি লক্ষ্য কৰি ভাল পাইছিলো  
গাৰু বৃটিছৰ জয় কামনা কৰিছিলো আৰু সৈন্যবাহিনীৰপৰা চুব কৰা  
কথাটো আমাৰ কাৰণে দোষণীয়” .. এই সাক্ষাত দান দিওঁতে গল্ডিক  
এবাৰ ফ্লোৰেৰে সভাপতিজনে মনে মনে থাকক বুলি কৈছিল গল্ডিয়ে  
এইকথাৰ সাহসেৰে প্ৰতিবাদ কৰিছিল।

যুদ্ধত মিত্ৰশক্তি জয়ী হোৱাত ইহুদীবিলাকে ভাবিছিল যে বৃটিছ  
চৰকাৰে ইহুদীক পেলেষ্টাইনত প্ৰৱেশ কৰিবলৈ বাধা আৰোপ  
নকৰিব—কিন্তু বৃটিছ চৰকাৰে বাধা দিলে। আ'মৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ  
সভাপতি ট্ৰুমেনে জাৰ্মানী আৰু অষ্ট্ৰিয়াৰপৰা অহা দহহাজাৰ ইহুদী  
ভগনীয়াক পেলেষ্টাইনত সোমাবলৈ অনুমতি দিবলৈ বৃটিছক অনুৰোধ  
কৰিলে বৃটেইনে এই অনুৰোধ উপেক্ষা কৰিলে। এঙ্গল আমেৰিকান  
কমিটি এখন গঠিত হ'ল—পেলেষ্টাইন সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ এই  
কমিটিত গল্ডিয় হিষ্টাৰদুতৰ প্ৰতিনিধি হৈ ইহুদীসকলৰ হৈ  
কবলগীয়া হৈছিল।

যিবিলাক হাগানা জাহাজ ইউৰোপৰ ভগনীয়া বিলাকক  
পেলেষ্টাইনলৈ লৈ অহা কামত নিয়োজিত সেই জাহাজবোৰ বৃটিছে  
অৱৰোধ কৰিলে আৰু ইটালীৰ “লা স্পেজিয়া (La spazia) নামে  
ঠাইত এখন হাগানা জাহাজত ভগনীয়া বোৰক আঁহিবলৈ নিদিয়া কাৰণে  
ভগনীয়াবোৰে অনশন ধৰ্মঘট আৰম্ভ কৰিলে আৰু বলপ্ৰয়োগ কৰিলে  
তেওঁলোকে জাহাজ ডুৱাই মৃত্যুবৰণ কৰিব বুলি ভাবুকি দিলে। এই  
ভগনীয়াৰ জাহাজ পেলেষ্টাইনলৈ আহিব নোৱাৰিলেও গল্ডি আৰু  
আন আন ইহুদী নেতাই “লা স্পেজিয়াৰ” মানুহ খিনিক সমৰ্থন জনাই  
ধৰ্মঘট কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত ল'লে। পেলেষ্টাইনৰ ইহুদী জাতীয় পৰিষদৰ  
কাৰ্যালয়ত এই ধৰ্মঘট অনুষ্ঠান আৰম্ভ হয় পোন্ধৰজন সুস্থ শৰীৰৰ  
মানুহে এই ধৰ্মঘটত অংশ গ্ৰহণ কৰিব বুলি ঠিক হ'ল। গল্ডিৰ  
গা তেতিয়া বৰ ভাল নাছিল কিন্তু ডাক্তৰক তেওঁ ক'লে “ধৰ্মঘটত অংশ

গ্ৰহণ কৰিবলৈ নিদিলে স্বৰূপে অনশন ধৰ্মঘট কৰি একো নোখোৱাকৈ থাকিম।” ডাক্তৰে অজুৰতি দিলে ১০১ ঘণ্টা এই অনশন ধৰ্মঘট হৈছিল। এই অনশন ধৰ্মঘট ইহুদীসকলৰ একতাবদ্ধতাৰ প্ৰতীক স্বৰূপ আছিল।

১৯৪৬ চনৰ জুনমাহৰ শেষৰ ফালে বৃটিছ চৰকাৰে ইহুদীবিলাকৰ বিৰুদ্ধে তীব্ৰ বাৰস্থা গ্ৰহণ কৰিলে, হাজাৰ হাজাৰ ইহুদী নেতাক গ্ৰেপ্তাৰ কৰিলে আৰু কিবাজবোৰ আক্ৰমণ কৰিলে। ইহুদী সম্ভাৰ বাজনৈতিক শাখাৰ সভানেত্ৰী হিচাবে গান্ধি আইন প্ৰতিৰোধ আন্দোলনৰ সপক্ষে মত প্ৰকাশ কৰিছিল। তেওঁ প্ৰবীৰ ইহুদী নেতা ডাঃ ওৱেজমেনৰ ওচৰলৈ পৰামৰ্শ বিচাৰি গ'ল। সকলো ইহুদীয়ে ইহুদী ৰাষ্ট্ৰৰ পিতা বুলি ডাঃ ওৱেজমেনক শ্ৰদ্ধা কৰে। ডাঃ ওৱেজমেনে গান্ধিক দুমাহ পাচত পেৰিচত হবলগীয়া ইহুদী সন্মিলনৰ সিদ্ধান্তৰ কাৰণে অপেক্ষা কৰিবলৈ কৈছিল। বৃটিছ চৰকাৰে পেলেষ্টাইনত ইহুদী কেণ্টন এখন স্থাপন কৰিবলৈ বিচাৰিলে আৰু ইহুদী ভগনীয়াবিলাকক পেলেষ্টাইন অনুপ্ৰৱেশত বাধাৰ সৃষ্টি কৰি তেওঁলোকক চাইপ্ৰাচত এটা শিবিৰলৈ পঠিয়ালে। হাজাৰ হাজাৰ বৃটিছ সৈন্যৰে পেলেষ্টাইন ভৰি পৰিল। বৃটিছ চৰকাৰৰ এই নীতিয়ে ইহুদীবিলাকক বুজাই দিলে যে এখন ইহুদা ৰাষ্ট্ৰৰ অবিহনে ইহুদী সমস্যা সমাধান হ'ব নোৱাৰে। পেলেষ্টাইনক ইহুদী কেণ্টন কৰাৰ আচনি উলজ্বা কৰিবলৈ বেন-গুৰিয়ানে বৰকৈ জোৰ দিছিল কিন্তু ডাঃ ওৱেজমেনৰ চিন্তাধাৰা অনুধাৰণৰ আছিল ইহুদীবিলাক এখন সৰ্বগ্ৰাসী যুদ্ধত লিপ্ত হ'ব বুলি ভয় কৰি গান্ধিইতৰ অভিমতক দায়িত্বহীন বুলি অভিহিত কৰিছিল। গান্ধিই ডাঃ ওৱেজমেনক প্ৰতিবাদ কৰি সভাকক্ষ ত্যাগ কৰিছিল— ডাঃ ওৱেজমেনৰ লগত হোৱা মতবিৰোধ ভাল হ'বলৈ গান্ধিৰ বহুবছৰ লাগিছিল।

১৯৪৬ চনত বেচেলত বহা ইহুদী সন্মিলনে গান্ধিক সন্মিলনৰ বাজনৈতিক শাখাৰ মুৰব্বী হিচাবে জেকজেলামত নিযুক্তি দিলে। বৃটিছ

চৰকাৰ ইহুদীসকলক বশুতা স্বীকাৰ কৰাব নোৱাৰি ভাগৰি পৰিছিল। বহুৱা মন্ত্ৰীসভাই পেলেষ্টাইন সমস্যাটো ৰাষ্ট্ৰসংঘক সমাধান কৰিবলৈ এৰি দিলে। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ প্ৰতিনিধিয়ে সমস্যা অনুধাৰণ কৰি থাকোঁতেই বৃটিছ চৰকাৰে ভগনৌয়া বিলাকক জাৰ্মানীলৈ জাহাজত পঠিয়াবলৈ ঠিক কৰিছে, আৰু ৰাষ্ট্ৰসমূহৰ লগত সংজ্ঞাৰ চলি আছে, টেল আভিভবপৰা জেকজেনামলৈ অহা যোৱা আলিবাট আৰবসকলে বন্ধ কৰি দিছে তাৰ মাজতেই গল্ডি হাগানাৰ সহায়ত অহাযোৱা কৰিবলগীয়া হৈছিল। কেতিয়াবা তেওঁ আহি থকা মটৰৰ মাজেৰে গুলি উৰি গৈছিল তথাপি বুকুত সাহ বান্ধি ইহুদী সকলৰ জীৱন-মৰণ সমস্যাটো জপিয়াই পৰিছিল। কেতিয়াবা আনৰকমৰ দুঃসাহসিকতাৰ কামত তেওঁ জড়িত হৈছিল। এবাৰ বৃটিছ সৈন্যই তেওঁ আহি থকা গাড়ীখনত অস্ত্ৰ আছে বুলি খানাতালাচ কৰিছিল তেওঁৰ লগত সহচৰী হৈ অহা হাগানা সভ্য এগৰাকীৰ হাতত এটা বন্দুক ধৰা পৰিল আৰু ছোৱালীটিক তৎক্ষণাত গ্ৰেপ্তাৰ কৰিলে। “তেওঁক কলৈ লৈ যোৱা?” বুলি গাৰ্ভিয়ে বৃটিছ সৈন্যজনক প্ৰশ্ন কৰিলে। যিখন ঠাইলৈ ছোৱালীজনীক লৈ যাব খুজিছিল সেই ঠাইখনত এজনী গাভৰুছোৱালীৰ কাৰণে ৰাতি কটোৱা টান। গাৰ্ভিয়ে তেওঁকো সেই ঠাইলৈ ছোৱালীজনীৰ লগত একেলগে লৈ যাব লাগে বুলি টানি ধৰাত গল্ডিক ইহুদী সঙ্ঘৰ কাৰ্য্যকৰী সমিতিৰ সভ্য বুলি জানি ছোৱালীটিৰে সৈতে তেওঁকো পুলিচ ষ্টেচনলৈ লৈ গ’ল আৰু তাত দুয়োজনকে মুকলি কৰি দিলে।

১৯৪৭ চনৰ ৩১ আগষ্ট তাৰিখে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ জেনেৰাট বহা পেলেষ্টাইন সম্পৰ্কে কৰা বিশেষ কমিটিখনে প্ৰতিবেদন দাখিল কৰিলে আৰু তাৰ ৮ জন সভ্যই আৰব আৰু ইহুদী ৰাষ্ট্ৰ কৰি পেলেষ্টাইন বিভাজন কৰিবলৈ মত ডাঙি ধৰিলে, জেকজেনামক আন্তৰ্জাতিক তহাৰধানত ৰাখিবলৈ পৰামৰ্শ দিলে। সংখ্যালঘুৰ দলটোৱে আৰব আৰু ইহুদীসকল ফেডাৰেল ৰাষ্ট্ৰ হিচাবে থাকিব লাগে বুলি মত পোষণ কৰিলে। এতিয়া ৰাষ্ট্ৰসংঘই সিদ্ধান্ত লব লাগে। আৰবে গোটেই

পেনেটাইনখনক আবব বাষ্ট্ৰ হব লাগে বুলি দাবী কৰিলে অস্ত্ৰাধা যুদ্ধৰ ভীতি প্ৰদৰ্শন কৰিলে। বৃটিছ চৰকাৰে আবব আৰু ইহুদীসকলে দেশ বিভাজনত উৎসাহী মহলে বিভাজন কৰিব নেলাগে বুলি অভিযত দিলে আৰু আমেৰিকা আৰু কচিয়াই বাষ্ট্ৰসজ্জৰ সংখ্যা গৰিষ্ঠতাৰ মতামত লব বুলি সিদ্ধান্ত ললে। ১৯০৭ চনৰ ১৯ নবেম্বৰৰ দিনা বাষ্ট্ৰসজ্জই পেলেষ্টাইন বিভাজন কৰিবলৈ বায় দিলে। এই বায় শুনি ইহুদী সজ্জৰ আত্মসম্বন্ধনলৈ গল্ডিয়ে তৎক্ষণাত টাপলি মেলিলে তাত হাজাৰ হাজাৰ সভাৰ হৰ্ষধ্বনিৰ মাজত গল্ডিয়ে গা ঢালি যেন সহযোগ কৰিব নোৱাৰিলে আনন্দত মতলীয়া জনতাক সন্তোষন কৰিবিশেষমকৈ আববসকলক উদ্দেশ্য কৰিয়েই গল্ডিয়ে কৈছিল “দেশ বিভাজন আচনিখন এটা মোকামিলা কৰিবলৈ লোৱা আঁচনি। এনেধৰণৰ বিভাজন তোমা-লোকেও বিচৰা নাই আমিও বিচৰা নাই এতিয়া আমি বন্ধুত্ব পূৰ্ণ সহ-যোগীতাৰে শান্তিৰ কাৰণে কাম কৰি যাওঁ আহা।” এই বক্তৃতাই দেশৰ সমস্তাৰ একো সমাধান নকৰিলে। আৰুৰে সংঘৰ্ষ আৰম্ভ কৰিলে যুদ্ধ প্ৰস্তুতিৰ কাৰণে ইহুদী সজ্জই নানান গোপন সভাত ধন সংগ্ৰহৰ কাৰণে কি কৰিব লাগিব আলোচনা কৰিবলৈ ধৰিলে। আগতে ধনসংগ্ৰহ পেলেষ্টাইনত পূৰ্ণবসতি কৰা আচনিৰ কাৰণে হৈছিল কিন্তু এতিয়া তেওঁলোকে বগ প্ৰস্তুতিৰ কাৰণে ধনসংগ্ৰহ কৰিব লাগিব।

টেক্স, পদাতিক আৰু উৰাজাহাজৰ বল আববৰ বেচ। নিয়মিত দৈনন্দিন হৈ থকা আক্ৰমণ প্ৰতিৰোধ কৰিবলৈ বেনগুৰিয়ানে এটা আধুনিক সাজ-সৰঞ্জামেৰে সৈন্তবাহিনী গঠন কৰিবলৈ আঁচনি ল'লে। কিন্তু এই আঁচনি কাৰ্য্যকৰী কৰিবলৈ ধন ক'ত? সেই কাৰণে তেওঁ-লোকৰ সজ্জৰ ধন ভড়ালী কেপলানৰ (Kaplan) সৈতে বেনগুৰিয়ানে আমেৰিকালৈ ধন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ যাবলৈ সাজু হ'ল। “কেপলান আৰু মই যুক্তৰাষ্ট্ৰলৈ আমেৰিকা বাসীক আমাৰ অৱস্থাৰ ভয়াবহতাৰ বিষয়ে বুজাই দিবলৈকে যাব লাগিব” বেনগুৰিয়ানে এনেকৈ কৈ থাকোতে এটা ক্ষীণ নাৰীকণ্ঠই সেই আলোচনাত বাধা দিলে। বেনগুৰিয়ানে সাধাৰণতে

তেওঁ কৈ থাকোতে আনে তেওঁ কৈ থকাত বাধা দিলে ভাল নেপায় । কিন্তু তেওঁ এই নাৰীকণ্ঠৰ অমুভূতিক বাধা দিব নোৱাৰিলে । এই কণ্ঠস্বৰ আছিল গন্ডা মেয়াবৰ । তেওঁ কৈছিল “আপোনালোকে ইয়াত যিবিলাক কাম কৰিছে মই তাত মোৰ কামৰে যথেষ্ট বৰঙণি দিব নোৱাৰিম । কিন্তু মোক পুঁজি সংগ্ৰহ কৰিবলৈ পঠিয়ালে সেইকাম মই কৰিব পাৰিম যেন লাগিছে” । বেনগুৰিয়ানে গন্ডাৰ কথাত বেচি গুৰুত্ব নিদিলে কিন্তু সজ্জৰ আন আন সদস্যই বেনগুৰিয়ানৰ উপস্থিতি পেলেষ্টাইনত বেচি আৱশ্যকীয় হব বুলি ভাবি গন্ডাক সমৰ্থন জনোৱাত সভাৰ দুদিন পাচতেই পিঙ্কি থকা কাপোৰ জোৰেৰে মাত্ৰ এটা সৰু চুটকেচ লৈ গল্ড আমেৰিকালৈ যাত্ৰা কৰিলে । হাতত তেওঁৰ মাত্ৰ আছিল দহ ডলাৰ । বিমান বন্দৰত তেওঁৰ অৰ্থৰ পৰিমাণ দেখি এজনে সুস্থিলে, “তুমি আমেৰিকাত এইখিনি মাত্ৰ ধনেৰে কেনেকৈ চলিবা ?” “মোৰ আমেৰিকাত পৰিয়াল আছে” এই বুলি মাত্ৰ গল্ডি উত্তৰটো দিছিল । চিকাগোৰ এটা হোটেলত শীতৰ ঠেটুৱৈ লগা জাৰত গল্ডি থিয় হলহি আৰু তাতে যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ আঠচল্লিশখন ৰাজ্যৰ ইহুদী গোষ্ঠীৰ প্ৰসিদ্ধ লোক-সকলৰ এখন সভা ( Council of Jewish Federation ) হৈ আছিল । ঘটনাৰ সংমিশ্ৰণ দৈৱিক বুলিয়েই কব লাগিব । ডাঙৰ ডাঙৰ পুঁজিপতিসকলক গল্ডি এই সভাত আহ্বান কৰিব । ইউক্ৰেইনৰ কাঠ-মিস্ত্ৰিৰ ছোৱালী এগৰাকীৰ কাৰণে এইটো এটা মহান প্ৰত্যাহ্বান । ১৯৩৮ চনৰপৰা দহবছৰে গল্ডি আমেৰিকালৈ অহা নাছিল । আগতে ধন সংগ্ৰহ কৰিবলৈ আহোঁতে ইহুদীৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি আমেৰিকাৰ ইহুদীসকল সহানু-ভূতিসম্পন্ন আছিল । কিন্তু আজি গল্ডি যি সভাত ধনৰ কাৰণে আৱেদন কৰিব সেইসকল ইহুদীৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি বিবোধ ভাবাপন্ন । আমেৰিকাৰ বন্ধুসকলে তেওঁক এই সভালৈ যাব নেলাগে বুলি কৈছিল । কিন্তু গল্ডি সভালৈ গ’ল । বাটত মাত্ৰ বৈছিল আমেৰিকাৰ জাৰ সহিবপৰা এটা গৰম কোট কিনিবলৈ । সভাৰ গুৰিধোঁৱতাই গল্ডিক সভাকক্ষলৈ আমন্ত্ৰণ জনালে । অনাড়ম্বৰ ব্যক্তিহেৰে মঞ্চলৈ উঠি যাওঁতে সমজুৱাৰ দুই এজনে কৈছিল “গন্ডামেয়াৰক বাইবেলৰ নাৰীমূৰ্ত্তি যেন লাগিছে ।”

গন্ডাই কৈছিল “মই আজি আমেৰিকালৈ সাতশ হেজাৰ ইহুদী পৃথিৱীৰ-  
পৰা নাইকিয়া হৈ যাব বুলি অহা নাই—সাতশ হেজাৰ ইহুদী আজি  
বিপদাপন্ন তাকেই মৌৰবাবলৈ আহিছে। এওঁলোক নাইকিয়া হৈ  
গ’লে পৃথিৱীৰপৰা ইহুদীজাতি নাইকিয়া হৈ যাব। আমাৰ সকলো আশা  
শূলিত মিহলি হৈ যাব .. ইহুদীৰাষ্ট্ৰ গঢ়িবৰ কাৰণে আমি যুঁজিব লাগিব  
আৰু আমি যুঁজিম। আমাৰ মাজৰ বাচকবনীয়া মানুহবোৰ পৰাজিত হব  
ই ধ্ৰুৱসত্য। কিন্তু এইটো ঠিক যে আমাৰ মনোবল আমি কেতিয়াও  
নেহেৰুৱাও। বহুতো বন্দুক আৰু যুদ্ধ সামগ্ৰীৰে আমাক আক্ৰমণ কৰিব।  
আমাৰ সাহস যিমানেই বেচি থাকক লাগে এই সাহস অৰ্থহীন হব।  
কাৰণ আমি জীয়াই নেথাকিম। মই আমেৰিকাৰ ইহুদীসকলৰপৰা  
২৫ মিলিয়ন ডলাৰ সংগ্ৰহ কৰিবলৈ আহিছে—যুদ্ধ সামগ্ৰীৰ কাৰণে  
আমাৰ আক্ৰমণকাৰীক প্ৰতিৰোধ কৰিবৰ কাৰণে। আমি বৰ  
ক্ষন্তেকীয়া বৰ্ত্তমানত আছোঁ। মই আপোনালোকক কৈছোঁ  
আমাক এতিয়াই ধন লাগে। অহা মাহত বা দুমাহৰ পাচত হলে নহব।  
আমাক ধন এই মুহূৰ্ত্ততে লাগে। ... আমি আমাৰ সংগ্ৰাম চলাই  
থাকিম নে নেথাকিম? —এইটো কথাত আপোনালোকে সিদ্ধান্ত লব  
নেলাগে। আমি যুদ্ধ কৰিমই। পেলেষ্টাইনৰ ইহুদী সমাজে  
জেকজেলামৰ মুফ্টিৰ ওচৰত আত্মসমৰ্পণ নকৰে। কিন্তু আপোনালোকে  
এটা কথা ঠিক কৰি দিব পাৰে আমাৰ জয় হব নে মুফ্টিৰ জয় হব।”  
সভাৰক্ষ কঁহপৰি জীণ গ’ল। গল্ডি তেওঁৰ অভিযান ব্যৰ্থ হ’ল বুলি  
ভাবিলে—মুহূৰ্ত্ততে কাণ তালমৰা হৰ্ষধ্বনিৰে সভাঘৰ জ্বজ্বনাই গ’ল—  
লাখ লাখ ডলাৰৰ প্ৰতিশ্ৰুতিত গল্ডিৰ আনন্দাশ্ৰু ববলৈ ধৰিলে—  
সেইদিনাই গধূলি গন্ডাই বেনগুৰিয়ানলৈ “২৫ ষ্টিফেন” সংগ্ৰহ কৰিছে  
বুলি তাৰবাৰ্ত্তা পঠিয়ালে। নিজৰ গোপন ক’ড (code) ব্যৱহাৰ কৰি  
তাত ২৫ মিলিয়ন ডলাৰক ষ্টিফেন বুলি কৈছিল—ইহুদী নেতা বাবি  
ষ্টিফেনৰ নামেৰে।

চিকাগোক অভাৱনীয় ভাবে জয় কৰিবপৰা কাৰণে চিকাগোৰ

ইহুদী বন্ধুসকলে আমেৰিকাত তেওঁৰ এই পূজি সংগ্ৰহ অভিযান ব্যাপক ভাবে চলাবলৈ উদগণি দিলে। গম্ভাই দিনে চাৰি পাচখন সভাত নিজৰ কবলগীয়া খিনি কৈ পূজি সংগ্ৰহ কৰিছিল। এবাৰ মাথো গম্ভাই এখন সভাত বক্তৃতা দিওঁতে বৈ গৈছিল। সেই দিনাৰ সভাখন হৈছিল ক্লবিডাৰ পাম বিচত (Palm Beach)। সভাত উপস্থিত থকা ভদ্ৰমহিলাসকলৰ সাজপোচাকৰ জাকজমকতা, তেওঁলোকৰ অলঙ্কাৰৰ জিকমিকনি, তেওঁলোকৰ গাত বহুমূলীয়া নোমৰ কোট দেখি ভোজনশালাৰ খিড়কিবপৰা দেখি থকা সাগৰত পৰা জোনৰ প্ৰভাই হঠাতে গম্ভিৰ মনলৈ জাৰত কঁপি কঁপি থকা জুড়িয়া পাহাৰৰ হাগানা সৈন্তবাহিনীৰ ছবিখনি আনি দিলে। এই ছয়োটা দৃশ্যৰ সাদৃশ্যৰ অভাৱে তেওঁৰ মনটো সেমেকা কৰিলে, চকুজুৰী চলচলীয়া হৈ উঠিল “ইয়াৰ মানুহবোৰে কিজানি পেলেষ্টাইনত হোৱা যুদ্ধ আৰু মৃত্যুৰ কথা শুনিবলৈকে নিবিচাৰিব।” কিন্তু এওঁলোকে শুনিলে ইয়াতে গম্ভাই ১৥ লাখ মিলিয়ণ ডলাৰৰ প্ৰতিশ্ৰুতি পালে এই ধনেৰে ইজৰাইলে হাগানাৰ প্ৰতিটো সৈন্তকে শীতৰ কোট এটাকে দিব পাৰিব।

যি গৰাকী নাৰীয়ে জাহুৱাৰীৰ ঠেটুৱৈ লগা জাৰত হাতত মাত্ৰ দহ ডলাৰ লৈ আহি পঞ্চাশ লাখ ডলাৰ সংগ্ৰহ কৰিলে সেই গৰাকী নাৰীক আগবঢ়াবলৈ বিমান বন্দৰত বৈ আছিল ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ হবলগা প্ৰধানমন্ত্ৰী বেনগুৰিয়ান। বেনগুৰিয়ানে গহীন কৈ গম্ভিক কৈছিল “ইহুদী ৰাষ্ট্ৰৰ জন্ম আৰু প্ৰতিষ্ঠাৰ কাৰণে এগৰাকী ইহুদী মহিলা চিৰধন্যা হৈ থাকিব।”

ইয়াৰ পাচত গম্ভাই আৰু এটা ছঃসাহসিকতাৰ কাম কৰি চমক খুৱালে। টেনজৰ্ডাণৰ আকুল্লা আৰব ৰাজ্যসমূহৰ এজন প্ৰভাৱশালী ব্যক্তি। আৰব ৰাষ্ট্ৰৰ লগত লগ হৈ ইজৰাইল আক্ৰমণ কৰাবপৰা আকুল্লাক বিৰত থাকিবলৈ ইহুদী নেতাসকলে অনুৰোধ কৰিছিল। আকুল্লাই আৰবসকলে ইহুদীৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিলে তাত সহযোগ নকৰে বুলি কৈছিল। পিচত আকুল্লাই আৰব ৰাজ্যসমূহৰ লগত লগ

হৈ ইহুদীৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিব বুলি জনবৰ ওলাল । ইহুদী নেতাসকল চিন্তাশ্বিত হ'ল । আক্ৰুশ্বাৰ বৃটিছ প্ৰশিক্ষণ প্ৰাপ্ত সেনানী আৰৱ সৈন্যবাহিনীবিলাকৰ ভিতৰত আটাইতকৈ শ্ৰেষ্ঠ আছিল । তাৰোপৰি আৰু এটা কথা আছিল ট্ৰেন্সজৰ্ডাণ যদি যুদ্ধলিপ্ত নহয় ইৰাকী সৈন্যৰ পেলেষ্টাইন সোমাবলৈ টান হ'ব আৰু ইহুদীৰাজ্য আক্ৰমণ কৰিবলৈ সহযোগ কৰিব নোৱাৰিব । বেনগুৰিয়ানে আক্ৰুশ্বাক আকৌ এবাৰ যুদ্ধ লিপ্ত নহ'বলৈ অমুৰোধ কৰাটো সমিচীন হ'ব বুলি ভাবিলে । আক্ৰুশ্বাক দেখা কৰিবলৈ আমানলৈ যাব লাগিব । আক্ৰুশ্বাই আমানলৈ যোৱা বিপদসঙ্কুল যাত্ৰাৰ দায়িত্ব ল'ব নোৱাৰে বুলি জনালে । তথাপিও গল্ডাই এটা দিনো অৰাবত নকটাই যোৱাটোকে ঠিক কৰিলে । এখন বিমানৰ কাৰণে গল্ডি ৰাতিপুৱাৰেপৰা জেকজেলামত বৈ আছিল—গধূলি সাতবজাত বিমানখন যেতিয়া আহিল তেতিয়া জোৰেৰে বতাহ ব'বলৈ ধৰিছে । বিমান বন্দৰত প্ৰবল বতাহৰ সন্মুখীন হ'লে বিপদ হ'ব পাৰে বুলি জনাইছিল । গল্ডাই বিমানৰপৰা অৱতৰণ নকৰিলে আৰু আক্ৰুশ্বাক দেখা কৰিবলৈ টেলিআভিভলৈ যাত্ৰা কৰিলে । ৰাতিপুৱাতে গাড়ীৰে হাইফালৈ গ'ল—এজৰা ডেনিম (Ezra Denim) বুলি আৰৱসকলৰ চালচলন জনা তেওঁৰ সহযাত্ৰীক তাতে লগ পালে । ডেনিমে আৰৱসকলৰ শিৰ আচ্ছাদন কৰা বস্ত্ৰ পৰিধান কৰিলে । তেওঁ আৰৱ ভাষা জানিছিল আৰু তেওঁৰ পৰিবাৰ বুলি ছদ্মবেশ কৰি আগতে যুগুত কৰি থোৱা কলা ডাঠ বোৰ্খা পৰিধান কৰি যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিলে । আৰৱ ঘৈণী হিচাবে তেওঁ একো আৰৱ ভাষা কবলগীয়া হোৱা নাছিল । এখনৰ পাচত এখন গাড়ী সলাই আৰু তেওঁলোকক অনুসৰণ কৰা কাৰ্য্যত বাধা দি বাৰে বাৰে যাত্ৰাপথ সলাই তেওঁলোকে নিৰ্দ্ধাৰিত ঠাই পালেহি । তাতে আগতে দিহা কৰি থোৱা মতে আক্ৰুশ্বাৰ বিশ্বাসভাজন কটকী জনক তেওঁলোকে লগ পালে ! এজৰাৰ কৰ্মক্ষমতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি আৰু ধৰা পৰিলে কি হ'ব ভাবি ভয় কৰি কৰি গল্ডিয়ে এই বিপদৰে ভৰা যাত্ৰা আৰম্ভ কৰিছিল ।



আব্দুল্লাহ কটকীয়ে ডাঠ ক'লা কাপোৰেৰে আৱৰি বখা এখন গাড়ীত গল্ডিহঁতক তেওঁৰ ঘৰলৈ লৈ গ'ল। তেওঁলোকে আব্দুল্লাহ কাৰণে তাত অপেক্ষা কৰি থাকিল। বজা আব্দুল্লা কোঠাত সোমাল। তেখেত বৰ চিন্তাস্থিত হৈ আছিল। এজবাই গল্ডি আৰু আব্দুল্লাহ মাজত মধ্যস্থতা কৰি কথাবোৰ বুজাই দিছিল কাৰণ এজবাই আৰবভাষা জানিছিল। আব্দুল্লাই যুদ্ধ লিপ্ত নহয় বুলি কোৱা আগৰ কথাষাৰৰ ওপৰত জোৰ দি গল্ডাই ক'লে “আপুনি আপোনাৰ প্ৰতিজ্ঞা ভঙ্গ কৰিলে নেকি? আব্দুল্লাই ক'লে “আপোনালোকে আপোনালোকৰ ৰাষ্ট্ৰঘোষণা কৰিবলৈ ইমান ততাতৈয়া কিয় কৰিছে? আপোনালোকে জানেনে এই অঞ্চলটোৰ সকলোবোৰ আপোনালোকৰ শত্ৰু কেৱল আমিহেই মিত্ৰ।” “আমি জানো এই বিষয়ে মই একো কব নোৱাৰোঁ যদি যুদ্ধ হয় আমি জিকিম” এই বুলি গল্ডাই কৈছিল। আব্দুল্লাই এটি ছমুনিয়াহ কাটি কৈছিল “আপোনালোকে আৰু কেবছৰমান অপেক্ষা নকৰে কিয়? মই গোটেই অঞ্চলটো লৈ লওঁ। আপোনালোকৰ ৰাজ্য ফেডাৰেল ৰাজ্য হিচাবে থাকিব। আপোনালোকৰ প্ৰতিনিধি থাকিব আৰু আমি আপোনালোকক বৰ ভালকৈ ৰাখিম।”...এই আঁচমি অসম্ভৱ বুলি গল্ডাই বুজাই দিছিল। “আমি ৰাষ্ট্ৰগঠন কৰিবলৈ বহুতো তাগ স্বীকাৰ কৰিছোঁ, বহুত কষ্ট কৰিছোঁ, এখন বিদেশী সংসদত প্ৰতিনিধিত্ব কৰিবলৈ এই কষ্ট স্বীকাৰ কৰা নাই। আমি কি বিচাৰিছোঁ আপুনি জানে, যদি আপোনাৰ কবলগীয়া একো নাই থাকক। যুদ্ধ লাগিলে আমি জিকিম। আকৌ আমি লগ পাম ইছদীৰাষ্ট্ৰ গঠন হোৱাৰ পাচত। আব্দুল্লাই চিন্তাজড়িত হৈ আকৌ ক'লে “আপোনালোকে আপোনালোকৰ কৰ্তব্য কৰিব লাগিব।” গৃহস্থৰ পৰিবাবে গল্ডাইহঁতক আহাৰ যোগালে। গল্ডাই একো খাব নোৱাৰিলে। কেৱল চিন্তা এতিয়া কি হব। যুদ্ধ লাগিলে অস্ত্ৰসম্ভেৰে সূসজ্জিত টেক মেচিনগানৰ সহায়ত আৰৱ ৰাজ্য সমূহে যুটিয়া ভাবে এতিয়া তেওঁলোকক আক্ৰমণ কৰিব। ভবিষ্যতৰ ভয়াবহ পৰিস্থিতিৰ কল্পনাই

গন্ডিৰ মন আৱৰি ধৰিলে। তেতিয়া মাজনিশা—বিপদসঙ্কুল বাট এটা  
 জটিলকৰ্ম কৰি টেলআভিভ পাবগৈ লাগিব। যিজন আৰব মটৰ  
 চালকে ক'ৰবাত ধৰা পৰে বুলি ভয়ে ভয়ে তেওঁলোকক লৈ গৈছিল।  
 তেওঁ নিৰ্দ্ধাৰিত ঠাইখিনি পোৱাৰ আগতেই তেওঁলোকক নমাই দিছিল।  
 দূৰত ইৰাকী সৈন্যই যুদ্ধৰ কাৰণে কুচকাওৱাজ কৰা তেওঁলোকে  
 দেখিছিল আৰু ভবিষ্যতে হবলগীয়া যুদ্ধৰ চিন্তাত ত্ৰিয়মান হৈছিল।  
 এনেকৈ আধাঘণ্টা তেওঁলোকে একো এটা কথা নোকোৱাকৈ খোজকাঢ়ি  
 গৈ আছে এনেতে এজন হাগানা সৈন্যই তেওঁলোকক চিনি পাই  
 আগবঢ়াই পাহাৰৰ ওপৰে ওপৰে বাট দেখুৱাই লৈ গ'ল। সৈন্যজন  
 তেওঁলোকৰ কাৰণেই উদ্ভিগ্ন হৈ বৈ আছিল। আকুল্লাৰ লগত ইজৰাইল  
 ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতিনিধিৰ লগত বহুত আলোচনা পিচত হৈছিল। আকুল্লাই  
 এনে এখন আলোচনাত এবাৰ কৈছিল—ইজৰাইলৰ যুদ্ধ এগৰাকী  
 তিৰোতাৰ অহঙ্কাৰ আৰু অনমনীয় ভাবৰ কাৰণেই হৈছিল কাৰণ তেওঁ  
 আকুল্লাই আগবঢ়োৱা প্ৰস্তাৱ মানিলবলৈ বাজি নহল। গন্ডাই কৈছিল  
 “আৰব শাসকৰ ৰাজ্য এখনত সংখ্যালঘুৰ ভূমিকা নোলোৱা কাৰণে  
 তেওঁ অনুশোচনা নকৰে।”

আকুল্লাৰ লগত হোৱা আলোচনাৰ বাৰ্থতাৰ কাৰণে বেনগুৰিয়ান  
 চিন্তাশ্বিত হ'ল। ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰ ঘোষণা কৰিব নে নকৰে এটা সিদ্ধান্তত  
 উপনীত হবলৈ হাগানা অনুষ্ঠানৰ মুখালোক জনৰ লগত আলোচনা  
 কৰিলে। তেওঁ কলে “আমাৰ জয় পৰাজয় দুয়োটাৰে সম্ভাৱনা  
 আছে।” ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰ ঘোষণা হ'ল। জন্মমূৰ্ত্তৰ উৎসৱত যোগ  
 দিবলৈ মনত অসীম ইচ্ছা থকা স্বত্বেও গন্ডি বেনগুৰিয়ানৰ আদেশত  
 জেক্সজেলামলৈ যাবলগীয়া হৈছিল—কিন্তু বিমানখনৰ যান্ত্ৰিক বিজুতি  
 হোৱাত তেওঁ উভটি আহি উৎসৱত যোগ দিবলৈ সক্ষম হ'ল।

উদ্বোধনী উৎসৱ এটা গান্ধীৰূপূৰ্ণ পৰিবেশত হৈছিল। এই  
 উৎসৱত গন্ডাই দুবাৰকৈ নিজকে সামৰিব নোৱাৰি কান্দি উঠিছিল।  
 ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰ বাস্তৱত পৰিণত হ'ল। যিবিলাক আজি এই অনুষ্ঠানত

থাকিব লাগিছিল তাৰে বহুতো নাই। তেওঁৰ দেউতাকে এই উদ্বোধনী উৎসৱ নেদেখিলে। সংগ্ৰামত বহুতে শ্ৰাণ হেৰুৱালে। বহুত দিনৰ সাধনাৰ কৃতকাৰ্য্যতাত তেওঁলোকক সুৰ্গৰি গল্ডাই কান্দি উঠিছিল। স্বাধীনতাৰ ঘোষণা পত্ৰত চহী কৰি মচিওঁ চাৰাটে গল্ডাক কৈছিল “আমি যেন পৰ্বত এটাৰ সুউচ্চ শৃঙ্গত এতিয়া থিয় হৈ আছোঁ। ডাঙৰ ধুমুহা আহিছে, আমি উৰি যাওঁ নেকি ভয় হয়। আমাৰ কৰিবলৈ একো হাতত নাই, কেৱল আমাৰ মনৰ দৃঢ়তা আছে। আমি তলৰ সাগৰত পাৰি কেতিয়াও নোহোৱা হৈ নেযাওঁ।”

ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ জন্ম হ’ল। জন্ম মূহুৰ্ত্তৰপৰা অৱশ্যস্তাৱী যুদ্ধৰ প্ৰতি সজাগ হৈ থাকিবলগীয়া হৈছে। টেলআভিভৰ দ্বিত্বাং পৰিবহণ কাৰী কেন্দ্ৰত (powerstation) বোমা পেলাবলৈ আৰম্ভ সেনানী আহিছে। ইফালে হেজাৰ হেজাৰ ইহুদী ভগনীয়া বৃটিছ সৈন্যৰ ইণ্ডাৰ্ণাৰ নোপোৱাকৈ নিৰ্গৰ দেশলৈ গৌৰৱেৰে উভতি আহিছে। ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰক মানি ললে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰই আৰু মানি ললে জোৰ্ভয়েট ক’চিয়াই আৰু হুৱাটি মালাই। গল্ডাই জানিছিল যে তেওঁলোক দুগোৰ বিপদৰ মাজত আছে। ট্ৰান্সজৰ্ডানে ইজৰাইল আক্ৰমণ কৰি গোটেই ইজৰাইলখনক লব খুজিছে, লেবানন আৰু চিৰিয়াই আক্ৰমণ কৰি গেলিলি বোলা ঠাইখনি ভগাই লব খুজিছে—ইবাবে ভূমধ্যসাগৰলৈ যাব পৰাকৈ জৰ্ডান অধিকাৰ কৰিব খুজিছে আৰু ইজিপ্তে ইজৰাইলে গঢ়ি লোৱা সবলো বস্তু ধ্বংস কৰি দিব খুজিছে। এই বিপদৰ মাজত তেওঁলোকে কেবল সাহস পাইছিল আমেৰিকা আৰু ক’চিয়াৰপৰা তেওঁলোকে জনোৱা স্বীকৃতিত। তেওঁলোক পৃথিৱীত অকলশৰীয়া নহয় এয়েই তেওঁলোকৰ ভৱসা আছিল।

আমেৰিকাৰ ইহুদীসঙ্ঘৰ ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ জন্মক আনন্দ আৰু উৎসাহেৰে গ্ৰহণ কৰিলে আৰু অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰিবৰ কাৰণে গল্ডাক আমন্ত্ৰণ জনালে। ইজৰাইলৰ কথা জানিবলৈ আমেৰিকাৰ ইহুদীসকল ব্যগ্ৰ। তেওঁলোকে ৰাজোচিত সন্মানেৰে গল্ডাক আদৰণি জনালে।

উদ্ভবত গল্ডা মেয়াৰে কৈছিল “আপোনালোকৰ সহায় অবিহনে আমি জীয়াই থাকিব নোৱাৰোঁ। আমাৰ দায়িত্বত আপোনালোকে ভাগ লওক। আমাৰ সকলো কথা কামত, আমাৰ সঙ্কটত, আনন্দত, আমাৰ দুখ কষ্টত আপোনালোক অংশীদাৰ হওক। ইহুদীৰ জগতখনত ইমান গুৰুত্বপূৰ্ণ কথা হৈছে যে, আপোনালোকেও নিজৰ জীৱনধাৰা এৰছৰ, ছবছৰ বা তিনিবছৰলৈকে সসনি কৰি ইজৰাইলক আত্মনিৰ্ভৰশীল হবলৈ সহায় কৰক।”

আমেৰিকাত পুঁজিসংগ্ৰহ কৰা কামত ব্যস্ত হৈ থাকোঁতেই তেওঁক ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰদূত হিচাবে নিৰ্বাচিত কৰিছে বুলি তেওঁলৈ তাৎ-  
বাৰ্তা আহিল। কুটনীতিৰ কামত গল্ডাই নিজকে নৰ পাৰদৰ্শী বুলি  
নেভাবিছিল সেইকাৰণে তেওঁ মস্কোলৈ যাবলৈ ইতঃতত কৰিছিল কিন্তু  
কৰ্তব্যৰ আহ্বানত তেওঁ মস্কোলৈ যাবলগীয়া হ’ল। যোঁতয়া তেওঁৰ  
কন্যা চাৰা আৰু হবলগীয়া জোঁৱাই ভেবেৰিয়াক তেওঁৰ লগতে মস্কোৰ  
দূতাবাসৰ টেলিফোন সঞ্চালকৰ কামত নিযুক্তি দিলে তেওঁৰ হবলগীয়া  
একো নেথাবিল। চাৰা আৰু জ্যাকোৰিয়াৰ বিয়া বায়েক শ্বায়েনাৰ  
ঘৰৰ প্ৰাঙ্গণত অনুষ্ঠিত হ’ল। নিজৰ নতুন ৰাষ্ট্ৰৰ সন্মান বজাই  
ৰাখিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হৈ কচিয়া যাত্ৰাৰ কাৰণে সাজু হ’ল।

গল্ডাই জানিছিল যে দুখীয়া লাখ লাখ মানুহৰ ভাগৰ বিনিময়ত  
তেওঁলোকে নিজৰ দেশ এখন পাইছে সেইকাৰণে কচিয়ালৈ গৈ গল্ডাই  
খুব মিতব্যয়িতাবে জাবজমকতাৰ আশ্ৰয় নোলোৱাকৈ ইজৰাইলৰ  
কিবাজৰ আদৰ্শেৰে দূতাবাস চলাব লাগিব। দূতাবাসৰ সবলৈ’ৰে  
কাম কৰি একেলগে খাব, সকলোৱে সমান হাতখৰচ ল’ব  
আৰু বন্ধাবঢ়াৰপৰা আবদ্ধ কৰি সকলো কাম পালপাতি কৰিব। নিজৰ  
দেশত যেনেদৰে মিতব্যয়ী হৈ কৃশতা অৱলম্বন কৰি চলিছিল ঠিক  
তেনেকৈ কচিয়াত কুটনৈতিক মহলৰ উচ্ছলিতৰত থাকিও গল্ডি তেনেদৰে  
থাকিবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ।

মস্কোত ১৯৪৮ চনৰ ৩ চেপ্তেম্বৰ তাৰিখে গল্ডি ৰাষ্ট্ৰদূত হিচাবে

উপস্থিত হ'লগৈ। ল'ৰালি কালত কচিয়াৰ কিভ ( Kiev ) অঞ্চলত ডাঙৰ দীঘল হৈ আকৌ কচিয়ালৈকে স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰ এখনৰ ৰাষ্ট্ৰদূত হিচাবে আহি গল্ডাৰ মনে বেগেৰে গতি লৈছিল সেই 'কিভ' বোলা ঠাইখনলৈকে—য'ত তেওঁৰ স্বাধীন ৰাষ্ট্ৰৰ সপোনৰ প্ৰথম গজালি মেলিছিল। গৌৰৱেৰে কচিয়াত পুনৰ পদাৰ্পণ কৰি ইহুদী জনগণক লগ পাবলৈ গল্ডাৰ মন যোৱাটো নিতান্ত স্বাভাৱিক। সেইকাৰণে নিজৰ পৰিচয় পত্ৰ দি ৰাষ্ট্ৰদূতৰ শপথ গ্ৰহণ কৰি তেওঁলোকে পিছৰ শনিবাৰৰ দিনা ছুতাবাসৰ সকলোকেইটি ইহুদী ধৰ্ম্মমন্দিৰলৈ গৈছিল। আৰু এদিন তেওঁলোকে গৈছিল—এই ধৰ্ম্মমন্দিৰলৈ। সেইদিনা আছিল ইহুদী নতুন বছৰৰ দিন। সেইদিনা প্ৰায় ৫০ হেজাৰ কচিয়াৰ ইহুদী জনগণে গল্ডাক বেৰি ধৰিছিল “আমাৰ গল্ডা মৰমৰ গল্ডা—তুমি বছৰদিন জীয়াই থাকা”—আদি মৰমৰ সম্ভাষণেৰে আবৰি ধৰিছিল। এই সম্ভাষণত অভিভূত হৈ গল্ডাই চকুপানী সামৰিব নোৱাৰিছিল। ধৰ্ম্মমন্দিৰৰ এদিনৰ অনেকুৱা প্ৰাৰ্থনা এটাতে যেতিয়া মুখ্য পুৰোহিত জনে প্ৰাৰ্থনাৰ শেষত “অহা বছৰ জেৰুজেলামত” বুলি কৈছিল তেতিয়া গল্ডাই এটা নীৰৱ প্ৰাৰ্থনা কৰিছিল। “হে ভগৱান! কচিয়াৰ এই ইহুদী জনগণ যেন আমাৰ মাজলৈ সোনকালে আহিব পাৰে। কিন্তু তেতিয়া তেওঁ ভাবিব নোৱাৰিছিল যে তেওঁৰ জীৱন কালতে কচিয়াৰ ইহুদী ইহুদীৰাষ্ট্ৰলৈ আহিব পাৰিব।

কচিয়াৰ বাৰ্ষিক দিন উদযাপনৰ সামৰিক কুচকাৱাজত কচিয়াৰ সুন্দৰ আধুনিক যুদ্ধৰ সাজসজ্জাম আৰু অস্ত্ৰৰ পোহাৰ দেখি গল্ডা অভিভূত হৈ গৈছিল। গল্ডাৰ মনৰ অৱস্থা বুজিব পাৰি কচিয়াৰ বৈদেশিক মন্ত্ৰী মলটোভে ভদকাৰ গিলাচ এটা আগ বঢ়াই গল্ডাক কৈছিল “এহ সকলোবোৰ আশীম এদিনতে গোটাৱপৰা নাই—তোমালোকেও এনেদৰে গোটাৱ পাৰবা।”

ৰাষ্ট্ৰদূতৰ পাচত বেনগুৰিয়ানে গল্ডাক শ্ৰমমন্ত্ৰীৰ পদ যাহিলে। ইজৰাইলৰপৰা আঁতৰি বিদেশত গল্ডাই নিজৰ ইচ্ছাক ৰূপ দিবপৰা

নাছিল সেই কাৰণে বেনগুৰিয়ানৰ প্ৰস্তাৱ গল্ডাই তৎক্ষণাৎ গ্ৰহণ কৰিলে  
আৰু ৰাষ্ট্ৰীয় উন্নতিত বেচি অৰিহণা দিব পাৰিব বুলি ভাবি আনন্দিত হ'ল।

স্বাধীনৰাষ্ট্ৰ হৈ উঠাৰ লগে লগে চিৰিয়া, লেবানন, লিবিয়া, চাইপ্ৰাচ,  
য়েমেন, পোলাণ্ড, জাৰ্মানী, ৰুচিয়া, ইৰাক, ইৰাণ আদিত সিঁচৰিত হৈ থকা  
হাজাৰে হাজাৰে ইহুদী আহি ইজৰাইল ভৰি পৰিলহি। ইজৰাইলৰ  
জনসংখ্যা আগতকৈ দুই-তিনিগুণ হৈ পৰিল। এই জনসংখ্যাক পুনৰ  
সংস্থাপন কেনেকৈ কৰিব? শিশুৰাষ্ট্ৰ এখনৰ ই এটা বিৰাট প্ৰত্যাহ্বান।  
শ্ৰমমন্ত্ৰী হৈ গল্ডামেয়াৰে ব্যক্তিগত ভাবে নানান সিদ্ধান্তত নিজৰ  
অভিমতক জয়যুক্ত কৰি লৈ যাব পাৰিছিল। এই জনসংখ্যাৰ কাৰণে  
এটি এটি কোঠাৰ সৰু ঘৰ কৰিবৰ কাৰণে তেওঁ সংসদত যুঁজিবলগীয়া  
হৈছিল। এই গৃহ নিৰ্মাণ আঁচনিৰ কাৰণে তেওঁ অৰ্থ সংগ্ৰহ কৰিবৰ  
কাৰণে পুনৰ আমেৰিকালৈ গৈছিল আৰু কৃতকাৰ্য্যতাৰে ধন লৈ আহি  
আঁচনি কাৰ্য্যকৰী কৰিছিল। ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰ হোৱাৰ আগতেও ইহুদী  
অনুপ্ৰৱেশ পেলেষ্টাইনত হৈছিল। ১৯২০-২১ চনত গল্ডাইত যেতিয়া  
আহে তেওঁলোক আগবঢ়ুৱা ইহুদী হিচাবে আহিছিল—দেশ গঢ়াৰ  
অনুপ্ৰেৰণাৰে সকলো দুখকষ্ট সহ কৰিবলৈ সাজু হৈ আহিছিল। ১৯৩১  
চনত যি ভগনীয়াৰ সোঁত আহিছিল সেই সোঁতত আছিল কাঠমিস্ত্ৰ,  
কাৰিকৰ আৰু সৰু সৰু বাৱসায়ী। তেওঁলোকে ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰ গঠনত  
সহায় কৰিছিল। কিন্তু ১৯৪৮ চনৰ পিচৰপৰা যি ভগনীয়া আহিছিল  
তেওঁলোকৰ একোৱেই নাছিল তেওঁলোকে যিবিলাক ঠাইত আছিল  
সেই ঠাইবোৰত নিকুই নাগৰিক হিচাবে আছিল—নিৰক্ষৰ, স্বাস্থ্যহীন,  
ভোকাভুব আৰু দুখীয়া। বিদেশত পোৱা লঘুলাঞ্জনৰপৰা সকাহ  
পাবলৈ আৰু নিজৰ দেশত মূৰ তুলি থাকিবলৈ তেওঁলোক আহিছিল।  
য়েমেন বোলা ঠাইৰপৰা অহা ল'ৰাছোৱালীয়ে যেতিয়া সকলো দিশৰ-  
পৰা এখন কিতাপকে পঢ়া দেখে গল্ডা তেতিয়া আচৰিত হয়, পিচত  
জানিলে কিতাপৰ অভাৱত য়েমেণৰ ইহুদী ল'ৰাই ধৰ্ম্মমন্দিৰত এখন  
কিতাপকে চাৰিওফালৰপৰা কেবাজনো পঢ়ে।

এই নতুনকৈ অহা ভগনীয়াৰ সোঁতক পুনৰ সংস্থাপন কৰি তেওঁ-  
লোকক কৰিবপৰা কাম যোগাবলৈ বাহুই চিন্তা কৰিবলগীয়া হ'ল।  
আলি-পতুলি নিৰ্মাণ কৰা কাম গল্ডাইঁতে হাতত ললে। ইটা এডখৰকে  
কঢ়িয়াব নজনা বনুৱাৰে আলি নিৰ্মাণ, গছবোৱা আদি নানান ঝাঁচনি  
লৈ তেওঁলোক আগবাঢ়িল। এইবোৰ কাম হাতত লওঁতে তেওঁ প্ৰচুৰ  
প্ৰতিবাদৰ সন্মুখীন হৈছিল। গল্ডাই যি কাম হাতত লৈছিল সেই কাম  
একাগ্ৰতাৰে কৰিছিল। ঘৰ নিৰ্মাণ কৰিবলৈ লৈ সেই ঠাই ঘনাই  
পৰিদৰ্শণ কৰি কামৰ অগ্ৰগতি চাইছিল। আলি-পতুলি নিৰ্মাণ কৰা কাযা  
যেনে ধৰণে তেওঁলোকে হাতত ললে মানুহে তেওঁলোকক বলিয়ালি কৰা  
বুলিহে কৈছিল। বনুৱা খিনি আছিল পৃথিৱীৰ অ'ত ত'ত সিঁচৰিত হৈ  
থকা বনুৱা। তেওঁলোকে এজনে আনজনৰ ভাষা বুজি নেপায়। তেওঁ-  
লোকৰ প্ৰশিক্ষণ নাই টেলিগ্ৰাফ বা জেকজেলামৰপৰা এজন পাৰদৰ্শী  
আলি-পতুলি কৰা শ্ৰমিক আনি একেৰাতিতে তেওঁক দহ জন অপৈনত  
বনুৱাক পৰিদৰ্শণ কৰা কামত নিযুক্তি দিছিল—এই দহজনে আকৌ  
দহটা নিজৰ নিজৰ ভাষাহে কৈছিল, এওঁলোকে ইজৰাইলত থকা মাত্ৰ  
কেমাহমান হৈছে—কিন্তু তেওঁলোকে যেনে বেনেকৈ হলেও আলিবাট  
কৰিছিল আৰু এই আলিবাট বোৰক ধেমালিতে মানুহে গল্ডাৰ নাম  
অনুসৰি 'গল্ডেণ পাথ' বুলি কৈছিল।

কামত দেশ এৰি বাহিৰলৈ গ'লে প্ৰত্যেক মূৰ্ত্ততে কিজানি গল্ডাই  
ইজৰাইলৰ উন্নয়নমূলক কামৰ কাৰণে ধন সংগ্ৰহ কৰা কামত ব্যস্ত  
থাকিবলগীয়া হৈছিল। যেতিয়াই ধনৰ আৱশ্যক হয় তেতিয়াই  
আমেৰিকাৰ ইহুদীসম্প্ৰদায় ওচৰ চাপে। আনৰ বদাশ্ৰুতাৰ ওপৰত  
ইজৰাইল আৰু কিমান দিন চলিব। সেইকাৰণে তেওঁলোকে ইজৰাইলৰ  
'বন্দ্' (Bond) উটোৱা কথাটোৰ চিন্তা কৰিলে আৰু তেওঁলোক  
কৃতকাৰ্য্যও হ'ল। দেশগঢ়াৰ কামত ব্যস্ত হৈ বাহিৰত থাকোঁতেই  
স্বামী মৰিচৰ মৃত্যু বাতৰি গল্ডাই পালে। শেষকৃত্য অনুষ্ঠানত উপস্থিত  
হবলৈ ততাতৈয়াকৈ বিমানৰে আহি উপস্থিত হ'লহি। গল্ডাৰ মনলৈ

সেইসময়ত ভাব আহিছিল নিজৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ কথা । বিচ্ছেদৰ বছৰ কেইটা আঁতৰি থাকি গন্ডাই দেশৰ কাৰণে যি থিনি অৱদান দিছে তাৰ কাৰণে গন্ডা আৰু মৰিচে বহুতো ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিবলগীয়া হৈছে । এইসময়ৰ কথা যেতিয়া গন্ডাই মনত পেলাই তেতিয়া গন্ডাই নিজকে কেতিয়াবা কেতিয়াবা সৌভাগ্যৱতী বুলিও নভবা নহয় ।

ৰাষ্ট্ৰৰ বহুতো কথাৰ আৰম্ভনিতো গন্ডাজড়িত হৈ আছে দেশৰ ঘটনাৰ ধাৰা সালসলনি কৰাত কিমান প্ৰভাৱ পেলাইছে তাক সুঁৱৰি গন্ডা আপ্ত হৈ পৰে । কিন্তু চহৰৰ কাঠমিল্লিৰ ছোৱালী এজনীৰ কাৰণে এইবোৰ কাম গোঁৱৰমহিমাৰে মহিমায়িত,—যদিগন্ডাই দেশখন ঠনথনি উঠাৰ সাতোটি বছৰত তেওঁৰ অৰিহণাৰ কথা ভাবে—যিকেইটা অৱদানে তেওঁক ধন্য কৰিছে সেই কথা ভাবে, তেন্তে শ্ৰমমন্ত্ৰী হৈ কৰা শ্ৰমিক আইনকেখনৰ কথা গন্ডাই মনত পেলাবই লাগিব। শ্ৰমমন্ত্ৰী হৈ থাকোতে তেওঁ সংসদত জাতীয় বিমান বিলখন দাঙি ধৰে । এইখন বিলে জাতীয় বিমান আইন বলবদ্ধ হোৱাত সহায় কৰিছিল । এই বিলখন ডাঙি ধৰি গন্ডাই কৈছিল—“মানুহৰ জীৱনক লাজ দিয়া দৰিদ্ৰতা কেতিয়াও সচ্য কৰিব নোৱাৰি । জননীৰ আটাইতকৈ সুখৰ সময়খিনি কেচুৱাৰ খোৱাৰ চিন্তাই জুৰুলা কৰিবলৈ দিব নোৱাৰি । বুঢ়া বয়সত নৰ-নাৰীয়ে যাতে দুখতে জন্মক ধিকাৰ দিবলগীয়া নহয় তাৰবাবেই এই প্ৰচেষ্টা” । শ্ৰমমন্ত্ৰী হিচাবে গন্ডাই ইজৰাইলৰ কাৰিকৰী শিক্ষাৰ প্ৰশিক্ষণৰ কাৰণে লোৱা আঁচনিও উল্লেখযোগ্য । হাজাৰ হাজাৰ ভগনীয়াই প্ৰশিক্ষণ লৈ খেতি পথাৰৰ খেতিয়ক, উद्यোগৰ শ্ৰমিক, কুকুৰা-পালন, চিলাই কাম আদিৰ যোগ্যতা অৰ্জন কৰি ইজৰাইল উদ্যোগীকৰণত সহায় কৰি নিৱন্তুৱা সমস্যা অলপ সমাধান কৰিব পাৰিছিল । ইয়াৰ পাচত গন্ডাইতে হাতত লৈছিল নতুন নতুন বসতি অঞ্চল স্থাপন কৰা কাম । এখন আৰৱ জনসংখ্যা থকা অঞ্চলত আলি পদূলি নিৰ্মাণ কৰি দি আলিবাট উদ্ধোধনী উৎসৱত এগৰাকী পৰ্দা পৰিহিতা আৰৱ মহিলাই কৱিত্ব পূৰ্ণ ভাষাৰে গন্ডাক কৈছিল—“শ্ৰমমন্ত্ৰী বিভাগে আলিবাট নিৰ্মাণ কৰি আমাৰ মুনিহ-



সকলৰ ভবিৰ কষ্ট লাঘৱ কৰিছে—আমি আশাকৰো অমমস্বীয়ে এইবাৰ পানীৰ যোগান ধৰি, পানীৰ সুব্যৱস্থা কৰি তিৰোতাসকলৰ মূৰৰ বোজা অলপ লাঘৱ কৰিব”। এবছৰৰ পাচত গন্ডাই সেই অঞ্চলত ১০০ টা পানীৰ কল খুলি সভা উদ্বোধন কৰিছিল।

১৯৫৫ চনত টেলআভিভৰ পৌৰসভাৰ নিৰ্বাচনত সভাপতিৰ (Mayor) কাৰণে এজন শ্ৰমিক প্ৰাৰ্থী থিয় কৰাব খুজি বেনগুৰিয়ানে গন্ডাক প্ৰাৰ্থী হবলৈ অনুৰোধ কৰিলে। কিন্তু গন্ডাৰ নামটো তিৰোতা মানুহ বুলি ধৰ্মীয় দলটোৱে আপত্তি তুলিলে। সেই সময়ত সংসদৰ অৱস্থা অলপ সঙ্কটপূৰ্ণ আছিল কাৰণে কোনোদলক তিত্ত কৰিবলৈ নিষিচাৰি গন্ডাই মেয়ৰৰ কাৰণে প্ৰাৰ্থী হব নুখুজিলে। এইসময়তে গন্ডাই বেনগুৰিয়ানৰ কথা ৰাখি নিজৰ নামটো হিব্ৰু ভাষাৰে মেয়াৰ কৰি লৈছিল। হিব্ৰু ভাষাত মেয়াৰ মানে “পোহৰ” ১৯৫৬ চনত মাপাই (Mapai) বোলা ইহুদীসম্প্ৰদায়ৰ সম্পাদিকা হিচাবে গন্ডামেয়াৰক প্ৰতিষ্ঠিত কৰিবলৈ বেনগুৰিয়ানে ভাবিছিল। সেই সময়ছোৱাত বেনগুৰিয়ান আৰু তেতিয়াৰ বৈদেশিক মন্ত্ৰী চেৰাটৰ লগত নীতিগত ভাবে মনৰ অমিল হৈছিল। মচিওঁ চেৰাটে মাপাইৰ সম্পাদকৰ দায়িত্ব লবলৈ মত প্ৰকাশ কৰাত বেনগুৰিয়ানে তৎক্ষণাত্ দলীয় অনুষ্ঠানৰ সম্পাদকৰ ভাৱ দিবলৈ বাজি হ’ল আৰু গন্ডামেয়াৰ বৈদেশিক মন্ত্ৰী হিচাবে নিয়োজিত হ’ল।

বৈদেশিক মন্ত্ৰী হিচাবে গন্ডামেয়াৰ চিনাই অভিযানৰ লগত সংশ্লিষ্ট আছিল। আৰৱৰ “ফেডায়েণ” (Fedayeen) বোলা এটা সংগ্ৰহী ইজৰাইলৰ সীমান্তৱৰ্তী অঞ্চলত উপদ্ৰৱ আৰম্ভ কৰিছিল আৰু সেই ঠাইৰ অধিবাসীবিলাকৰ শাস্তি ভঙ্গ কৰিছিল। বেনগুৰিয়ানে শাস্তি ৰক্ষাৰ কাৰণে চিনাই অভিযান কৰিব লাগে বুলি ঠিক কৰি ফৰাচী-সকলৰ সহায় বিচাৰিলে আৰু আলোচনাৰ কাৰণে গন্ডামেয়াৰ ফ্ৰান্সলৈ গৈছিল। ৯ জুনীয়া এটা প্ৰতিনিধিদলৰ লগত এখন ঠেগুভঙা বিমানত ৰাতি গৈ গৈ নিজৰ পৰিচয় নিদি এই দলটো ফৰাচী দেশলৈ গৈছিল। আৰু ফ্ৰান্সৰ সহায় পাইছিল। ১৯৫৬ চনৰ ২৯ অক্টোবৰৰ দিনা চিনাই

অভিযান আৰম্ভ হ'ব। এই কথাটো অতি গোপন কৰি ৰাখিছিল। নেগেণ্ড ৰোলা কিবাজখনত নিজৰ ছোৱালী চাবাক দেখা কৰিবলৈ গৈ গন্ডামেয়াবৰ মনটো বৰ গধুৰ হৈ গৈছিল—ছমহীয়া নাতিৰ লগত খেলি খেলি এই কথাই ভাবিছিল—এই ল'ৰা-ছোৱালীবিলাকৰ ভাগ্যত কি বিপৰ্য্যয় আছে কোনে জানে? গধুৰ মনেৰে ছোৱালীৰপৰা বিদায় লৈ গাড়ীত উঠিবলৈ যাওঁতে এটি ডেকা লৰাই গন্ডাক প্ৰশ্ন কৰিলে আমি সুৰক্ষা গাঁত (Trench) খান্দিম নেকি? তাৰ মানে তেওঁলোকৰ গোপনীয়তা মানুহে অলপ বুজ লৈছে। “মই যদি তুমি হ'লোঁহেতেন খান্দিলোঁহেতেন”—এই বুলি কৈ গন্ডা গাড়ীত উঠি গুচি গ'ল। যি গোপন কথাই দেশৰ লাখ লাখ মানুহৰ জীৱনত বেখা পাত কৰিব, যি গোপন কথাই দেশৰ ভবিষ্যত নিৰ্দ্ধাৰণ কৰিব সেই কথা গোপনে ৰাখিবলৈ অতিমানবীয় প্ৰচেষ্টাৰ আৱশ্যক। বাতিপুৱা বাতৰি কাকতখন দিবলৈ অহা ল'ৰাজন দেখি, কামকৰা মিস্ত্ৰিবোৰ দেখি, বাটত খেলিফুৰা ল'ৰা-ছোৱালীৰ দল দেখি গন্ডাৰ মনটো ভাবে জুমুৰি দি উঠে। কিমান দিন বাক ল'ৰা-ছোৱালী আৰু নাতিপুতিৰ কথা চিন্তাকৰি, যুদ্ধ কৰি, যুদ্ধত নাশ হৈ, আনক নাশ কৰি জীয়াই থাকিব? কিন্তু আগন্তুক বিপদৰ কথা গন্ডাই কাকো জনাব নোৱাৰে।

পৰিকল্পনা মতে ঠিক ২৯ অক্টোবৰৰ দিনা চিনাই অভিযান আৰম্ভ হ'ল। “ফেডায়েণ” (Fedayeen) সকলৰ উপদ্ৰৱৰপৰা হাত সাৰিবলৈ আৰু ইজৰাইলক বে ধ্বংস কৰিব নোৱাৰি এই কথা প্ৰতিপন্ন কৰিবলৈকে এই অভিযান। জয় অৱশ্যন্তাৱী বুলি নিশ্চিন্ত হৈ ইজৰাইলে এই অভিযান আৰম্ভ কৰিছিল আৰু জয়ী হৈ আৰব সৈন্যক গাজা অঞ্চলৰপৰা বিতাৰিত কৰি পঠিয়াব পাৰিছিল।

চিনাই অভিযানত জয় লাভ কৰি ইজৰাইল ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ বিবাগভাজন হ'ল। ইজৰাইলক আক্ৰমণকাৰী বুলি দোষাৰোপ কৰিলে। ৰাষ্ট্ৰসংঘত এই প্ৰসঙ্গ উঠাত ইজিপ্তৰ প্ৰতিনিধিয়ে কৈছিল “পৃথিৱীৰ বৃহৎসংখ্যক মানুহৰ লগতে ইজিপ্তে কয় আৰু সদায়

‘কৈয়েই থাকিব যে প্ৰত্যেক দেশত মানুহে নিজৰ ভালৰ কাৰণেই সন্তান আৰু ভাতৃৰ বান্ধোনেৰে আধুনিক বিজ্ঞানৰ সহায়লৈ মানৱ সৈৱাত জড়িত হৈ সন্মানজনক আৰু উৎপাদনক্ষম জীৱন ধাৰণ কৰি চলিব পাৰে।’

ইয়াৰ উত্তৰত গন্ডামেয়াৰে কৈছিল “এই উক্তিত আমি একমত। মধ্যপ্ৰাচ্যৰ দেশবোৰক উন্নয়নমুখী দেশবুলি ঠিকেই কোৱা হৈছে। দেশৰ বেমাৰ আজাৰ, নিৰক্ষৰতা, অমূল্য ভূমি মৰুভূমিয়ে উন্নয়নৰ কাৰণে কাৰিকৰী হাত, অৰ্থসাহাৰ্য্য আৰু প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ সহায় বৰকৈ বিচাৰিছে। যুদ্ধৰ উৰাজাহাজবোৰ আমি পানীৰ নল, হালবোৱা ট্ৰেঞ্চৰ আদিলৈ পৰিণত কৰিব নোৱাৰোনে? বন্দুক খাৰবাৰুদৰ সলনি আমি পঢ়াশালি চিকিৎসালয় স্থাপন কৰিব নোৱাৰোনে? যুদ্ধৰ সা-সামগ্ৰীত খৰচ কৰা লাখ লাখ টকা গঠন মূলক কামত নিয়োজিত কৰিব নিশ্চয় পাৰি।”

এই কৈ গন্ডামেয়াৰ নিজৰ আসনত বহিল। সভাকক্ষ নিমাত নিষ্পন্দ—হাতচাপৰি কাৰো নাই। অলপ দূৰৰ আসনত বহা হলেণ্ডৰ প্ৰতিনিধিয়ে মাত্ৰ প্ৰশংসা সূচক বাণীৰে গন্ডাক অভিনন্দিত কৰিলে। ইজৰাইলৰ জন্ম হৈছিল ৰাষ্ট্ৰসভ্যৰ অধিবেশনত আৰু ইজৰাইল জীয়াই থাকিবলৈও ৰাষ্ট্ৰসভ্যত বাৰে বাৰে নিজৰ অস্তিত্বৰ কথা বুজাই থাকিবলগীয়া হৈছিল। এখন বিশ্বযুদ্ধৰ পাতনি হব বুলি ভয় কৰি ডাঙৰ ডাঙৰ ৰাষ্ট্ৰ বিলাকে ইজৰাইলক শাস্ত হবলৈ কৈছিল। চিনাই অভিযানত জয়লাভ কৰি লোৱা গাজা অঞ্চলৰপৰা ইজৰাইলক আঁতৰি আহিবলৈ কৈছিল। কিন্তু গন্ডামেয়াৰে কৈছিল—বুজাইছিল যে এই অঞ্চলৰপৰা আঁতৰি আহিলেই মধ্যপ্ৰাচ্যৰ সমস্যা সমাধান নহয়। ইজৰাইলক ধ্বংস কৰিবলৈ লোৱা প্ৰচেষ্টা যৰে পৰাই হওক লাগে সেই প্ৰচেষ্টাক বাধা দিব লাগিব।

বৈদেশিক মন্ত্ৰী হিচাবে গন্ডামেয়াৰ কেবাবাৰো ৰাষ্ট্ৰসংঘলৈ যাবলগীয়া হৈছিল—আৰু প্ৰত্যেক বাৰেই ব্যক্তিগতভাবে আৱৰ নেতা-সকলক লগ ধৰিবলৈ চেষ্টা কৰি মুখ্য দেশবোৰৰ নেতাসকলক দেখা

কৰি কথা হৈ আৰৱ ইজৰাইলৰ দহবছৰে হৈ থকা অশান্তিময় পৰিস্থিতিৰ  
অৱসানৰ কাৰণে চেষ্টা কৰিছিল।

আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি কেনেডী সংসদী সদস্য হৈ থাকোতে গল্ডা-  
মেয়াৰৰ লগত আলোচনা কৰি সহানুভূতিৰে গল্ডাৰ কথাবোৰ শুনিছিল-  
সেই ৰাষ্ট্ৰপতি কেনেডীৰ মৃত্যুৰ সমাধি উৎসৱত আন আন ৰাষ্ট্ৰৰ  
লগতে ইজৰাইলক প্ৰতিনিধিত্ব কৰিছিল গল্ডামেয়াৰে। সেই উপলক্ষে  
হোৱা নৈশ ভোজনত গল্ডামেয়াৰে দূৰৈত দেখিছিল ফ্ৰান্সৰ সভাপতি  
ডিগলক। ডিগলে মানুহৰ মাজৰপৰা লাহে লাহে আগুৱাই আহিছে।  
সকলোৰে চকু তেতিয়া ডিগলৰ ওপৰত। ফ্ৰান্সৰ সভাপতি ক'লৈ যায় ?  
তেখেতে নিজে কেতিয়াও কাৰো ওচৰলৈ নেযায়—তেওঁৰ কাষলৈ সকলো  
আহে। সকলোকে আচৰিত কৰি ফ্ৰান্স সভাপতি গল্ডামেয়াৰৰ কাষত  
উপস্থিত হ'লহি। গল্ডামেয়াৰক ডিগলে প্ৰশ্ন কৰে—আৰু মানুহগৰাকীৰ  
অপৰিসীম কাৰ্যক্ষমতাৰ ওপৰত তেখেতৰ প্ৰশ্ন আছে। ডিগলে  
কেতিয়াও ইংৰাজীতে কথা নকয়। গল্ডামেয়াৰৰ ওচৰত তেওঁ আহি  
ইংৰাজীতে কৈছিল “মই আপোনাক এই শোকাবুল পৰিস্থিতিতো লগ  
পাই বৰ ভাল পাইছোঁ বুলি মূৰদোৱাই সন্মান দেখুৱাইছিল। কিন্তু  
১৯৬৭ চনত ডিগলে গল্ডা প্ৰমুখ্যে ইজৰাইলৰ নেতৃস্থানীয় লোকসকলক  
যি কৈছিল সেইমতে তেওঁলোকে কাম কৰা নাছিল। ডিগলে কৈছিল  
“আপোনালোকৰ যদি সচাকৈয়ে বিপদ আহে আপোনালোকে আমাক  
নিৰ্ভৰ কৰিব পাৰে। কিন্তু আপোনালোকে খৰখেদাকৈ কাম কৰিলে  
আপোনালোক ধ্বংস হৈ যাব আৰু গোটেই পৃথিৱীলৈ দুৰ্য্যোগ  
আনিব।” কিন্তু ইজৰাইলে ডিগলৰ কথা নুশুনিলে আৰু তেতিয়াৰ-  
পৰা ইজৰাইলৰ লগত ফ্ৰান্সৰ ভাল সম্বন্ধ নোহোৱা হৈছিল। ১৯৬১  
চনত যিজন ডিগলে ইজৰাইলৰ ভালৰ কাৰণে ভাবিছিল সেইজন  
ডিগলেই ১৯৬৭ চনত কৈছিল “ইজৰাইলীসকল ভীষণ আত্মবিশ্বাসী,  
আৰু আনক তলত ৰাখিব খোজা জাতি।”

বৈদেশিক মন্ত্ৰীহিচাবে গল্ডামেয়াৰে ওচৰৰ উন্নয়নমুখী দেশবোৰক

লগত বন্ধুস্থাপন কৰিবলৈ যত্নপৰ হৈছিল। আফ্ৰিকা, লেটিন আমেৰিকা আৰু এচিয়াৰ বিশেষকৈ ব্ৰহ্মদেশ, জাপান, আদিৰ লগত হোৱা কূটনৈতিক সন্ধাই তেওঁৰ জীৱনলৈ এটা নতুন অধ্যায়ৰ সূচনা কৰিছিল। এইবোৰ ঠাই তেওঁ বহুবাৰ ভ্ৰমণ কৰিছিল—বহুত নজনা কথা জানিছিল আৰু বহুতো নেদেখা বস্তু দেখিছিল। আফ্ৰিকাৰ নতুনকৈ স্বাধীন হৈ উঠা ৰাষ্ট্ৰ বিলাকত কাৰিকৰী সাহায্য দিছিল—এই ৰাষ্ট্ৰ বিলাকৰ নানা প্ৰকল্পত হাজাৰ হাজাৰ ইজৰাইল বিশেষজ্ঞই সহযোগ কৰি সহায় কৰিছিল। পিছত আফ্ৰিকাৰ দেশসমূহে ইজৰাইলক সমৰ্থন নজনোৱাত দেশৰ বহুতে ধনৰ অপব্যৱহাৰ আৰু বৈদেশিক নীতি বিফল হৈছে বুলি অভিযোগ কৰিছিল। কিন্তু গম্ভাই ভাবিছিল যে, উন্নয়নমুখী দেশবোৰে একেলগে হাতমিলাই কাম কৰিলেহে নিজৰ অৱস্থাৰ উন্নতি কৰিব পাৰিব। আফ্ৰিকানীতিৰ বিফলতাত গম্ভাই হতাশ হোৱা নাছিল—তেওঁৰ আদৰ্শক ৰূপায়িত কৰিব খোজা তেওঁৰ অলপ প্ৰয়াসে তেওঁক সদায় অনুপ্রাণিত কৰিব।

সুদূৰ প্ৰাচ্যৰ ব্ৰহ্মদেশ, ম্যানিলা, হংকং, কাছোডিয়া, জাপান আদি ভ্ৰমণ কৰি তেওঁৰ অভিজ্ঞতাৰ ভঁৰাল চহকী হৈছিল—ব্ৰহ্মদেশে ইজৰাইলৰ সমবায় পদ্ধতিৰে থকা নিয়মৰ প্ৰশিক্ষণ লবলৈ ইজৰাইললৈ শিক্ষাৰ্থী পঠিয়াইছিল।

এইসময়ত গল্ডিৰ বয়স হৈছিলগৈ পয়ষষ্ঠিবছৰ। বৰকৈ ভ্ৰমণ কৰিবলগীয়া হোৱাত স্বাস্থ্য ভাঙি পৰিছিল—আৰু জিৰণিৰ প্ৰয়োজনীয়তা বৰকৈ অনুভৱ কৰিছিল। এই একেসময়তে ইজৰাইলত অৰ্থনৈতিক সঙ্কটে দেখা দিছিল—তাবোপৰি দলীয় ৰাজনীতিত অলপ কেবোণে দেখা দিছিল। গম্ভাই মন্ত্ৰীৰ পদত্যাগ কৰিবৰ কাৰণে গভীৰভাৱে চিন্তা কৰিছিল। উপপ্ৰধান মন্ত্ৰীৰ পদ তেওঁলৈ যচা হৈছিল কিন্তু গম্ভাই সম্পূৰ্ণভাৱে নাতি নাভিনীলৈ “আইতাৰ” দৰে থাকিবলৈ বেচি ভাল পালে। নিজে ভালপোৱা কিতাপ এখন লৈ আৰামেৰে পঢ়িবপৰা কথাটোৱে তেওঁক বেচি আকৰ্ষণ কৰিলে—বহুত দিনলৈ আৰু গম্ভাইৰ বিমান বন্দৰত উঠি নামিফুৰিবলৈ ইচ্ছা নোহোৱা হৈ গৈছিল।

নিজৰ অৱসৰ জীৱনটো সংগঠন কৰি লবলৈ গন্ডাৰ কেৰামাহো  
 লাগিছিল। সময়বোৰ নিজৰ সময় বুলি ভাবি—ৰাজহুৱা পৰিবহন  
 ব্যৱহাৰ কৰি, নিজৰ ইচ্ছা অনুসৰি দোকান বজাৰ কৰি স্বাধীন ভাবে  
 জীৱনটো অতিবাহিত কৰি দিবলৈ গন্ডাটো ভালেই পাইছিল আৰু অসীম  
 সুখ আৰু শান্তি অনুভৱ কৰিছিল। কেতিয়াবা কেতিয়াবা বাছৰ বন্দ-  
 চাৰীয়ে গন্ডাক দেশৰ নেত্ৰী হিচাবে ঘৰৰ সন্মুখতে নমাই দিয়ে, কেতিয়াবা  
 কোনোবাই বজাৰৰ টোপোলাবোৰ কঢ়িয়াবলৈ নিদি মানুহে তেওঁক  
 নিজে সহায় কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহে। কিন্তু গন্ডাৰ এই শাস্তিময়  
 জীৱন অতি ক্ষনস্থায়ী হ'ল। সেই সময়ত শ্ৰমিক আন্দোলনত কেবাটাও  
 দল উপদল হৈ দলীয় বিভাজন হবলৈ আৰম্ভ হৈছিল। এই দলবোৰৰ  
 মাজত মাকো হৈ দলক একত্ৰীকৰণৰ কামটো সমাধা কৰিবলৈ গন্ডালৈ  
 আহ্বান আহিল। মাপাই বোলা শ্ৰমিক আন্দোলনৰ সাধাৰণ  
 সম্পাদিকাৰ কামটো সাময়িক ভাবে হ'লেও লবৰ কাৰণে গন্ডাক দলে  
 অনুৰোধ কৰাত গন্ডা দায়িত্ব লবলৈ পুনৰ আহিবলগীয়া হ'ল।  
 ইজবাইলৰ তিনিটা শ্ৰমিক দল এটা নাম লৈ একত্ৰিত হ'ল। এইকাম  
 শেষ কৰি তেওঁ অকৌ অৱসৰ জীৱনলৈ যাবলৈ সাজু হ'ল। কিন্তু  
 ইজবাইলৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী লেভি এক্সলৰ আকস্মিক মৃত্যুয়ে দেশৰ প্ৰধান-  
 মন্ত্ৰীৰ দায়িত্ব লবৰ কাৰণে গন্ডালৈ অনুৰোধ আহিল। গন্ডা এতিয়া  
 ৭০ বছৰীয়া। নিজৰ শাৰীৰীক অৱস্থাৰ দোহাই দিও তেওঁ এই দায়িত্ব  
 এবাৰ নোৱাৰিলে। শ্ৰমিক দলৰ মূল কমিটিখনে প্ৰধানমন্ত্ৰী পদৰ কাৰণে  
 গন্ডামেয়াৰৰ নাম মনোনীত কৰাত ৭০টা সপক্ষে ভোট লৈ ইজবাইলৰ  
 প্ৰধানমন্ত্ৰী নিৰ্বাচিত হ'ল। বিপক্ষে ভোট কোনেও দিয়া নাছিল।  
 ফলাফল ঘোষণা হোৱাত গন্ডামেয়াৰে মুখখন ঢাকি কান্দি পেলাইছিল।  
 প্ৰধানমন্ত্ৰী হ'ম বুলি তেওঁ কেতিয়াও সপোন দেখা নাছিল।  
 পেনেলষ্টাইনলৈ আহি শ্ৰমিক দলৰ সক্ৰিয় সভ্য হৈ তেওঁ কেৱল দেশ  
 গঢ়াৰ সপোন দেখিছিল। এতিয়া তেওঁৰ জীৱনটো সিদ্ধান্তই দেশৰ লাখ  
 লাখ মানুহৰ জীৱনত প্ৰভাৱ পেলাব। এই চিন্তাৰ কাৰণে তেওঁ কঢ়িয়াব

কিন্তু চহবত আবহু হোৱা জীৱন পথৰ পাৰ হৈ যোৱা ভিন্নবোধৰ সৃষ্টি  
বোম্বুৰ কৰা যেন সাময়িক ভাৱে সৃষ্টিত বাধিলে।

গম্ভায়েয়াৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী হৈ থকা কালছোৱাৰ আবহুগিৰি চলি  
আছিল এখন যুদ্ধ আৰু শেষতো হৈছিল “মুম্ব কিপুৰ যুদ্ধ” বুলি জনাজাত  
আন এখন যুদ্ধৰে। প্ৰধানমন্ত্ৰী হৈ সেয়েহে তেওঁতে সাময়িক সচিব  
জনকৈ পোনপ্ৰথমে কৈছিল যে, যুদ্ধৰ বাতৰি যেতিয়াই আহে তেতিয়াই  
যেন তেওঁক জনোৱা হয়। যদি মাজৰাতি কিবা বাতৰি আহে তেতিয়াও  
একো সন্ধান নকৰি যুদ্ধৰ বাতৰি জনাই যেন। “আমাৰ সৈন্য বাহিনীৰ  
ল’ৰাবোৰ কেনে আছে মই জানিব লাগে”। গম্ভাই আহত বা নিহত  
শব্দ কেইটা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ বেয়া পাই তেনেদৰে কৈছিল। সাময়িক  
সচিবজনকৈ কৈছিল “ৰাতি তিনিটা বজাত নিশ্চয় আপুনি একো বাতৰি  
নিবিচাৰে কাৰণ যদি কিবা বিপদ বা বিঘিনি হৈছে আপুনি একো কৰিব  
নোৱাৰে।” তথাপিও গম্ভাই বাতৰি বিচাৰিছিল—তেওঁৰ সৈন্যবিলাক  
যুদ্ধ ক্ষেত্ৰত মৰণাপন্ন হৈ থাকোঁতে বিচনাত শুই থকা কথাটো তেওঁ  
কল্পনা কৰিব নোৱাৰে কাৰণে সচিবজনক তেওঁৰ কথা শুনিবলৈ বাধ্য  
কৰিছিল। কেতিয়াবা অশুভ বাতৰি আহিলে ৰাতি অকলে অকলে  
প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ বিৰাট কক্ষত খোজকাটি খোজকাটি বিপদৰ বিশদ  
বাতৰিলৈ অপেক্ষা কৰাৰ কথা তেওঁৰ মনত সদায় থাকিব। কেতিয়াবা  
শৰীৰ বন্ধী প্ৰহৰীজনে ৰাতি চাৰি বজাত বান্ধনিঘৰৰ লাইটটো জ্বলি  
উঠিলে তেওঁ ভালে আছেনে নাই জানিবৰ কাৰণে ভূমুকিয়াই চাই আৰু  
গম্ভাই তেতিয়া ছয়োজনৰ কাৰণে কহি কৰে আৰু কথা পাতে  
চুয়েজখালৰ ওচৰত বা উত্তৰাঞ্চলত হোৱা ঘটনাৱলীৰ কথা পাতে  
আকৌ অলপ টোপনিৰ ভাব আহিলে শুবলৈ গম্ভা যায়।

এইসময়ত ইজৰাইলৰ অৱস্থা বৰ সঙ্কটপূৰ্ণ হৈছিল। তেওঁলোকৰ  
সংসদৰ যেনাচেন বেগিন আদি কৰি ‘গহল’ বোলা দলটোত থকা সদস্য  
সকলে যুদ্ধ বিৰতিৰ কথা মানি ললেও যুদ্ধবিৰতি সীমা বেৰাকপৰা  
জীৱন্তি আছিললৈ দিয়া প্ৰস্তাৱটো মানি লবলৈ সন্মত হৈছিল। কিন্তু

সময় সলনি হৈছে। নিজৰ মতটোতে আকোৰগোঁজ কৈ লাগি থাকিলে বিশ্বৰ শক্তি সমূহবপৰা তেওঁলোকে সহায় নেপাব। কচিয়াই দেখা দৈথিকৈ আৱৰণ বাষ্ট্ৰক সহায় কৰিছে। ইজৰাইলৰ কেৱল আমেৰিকাৰ ওপৰতে ভৰসা। আমেৰিকাই মধ্যপ্ৰাচ্যৰ সামৰিক শক্তিৰ সমতা বক্ষা কৰাৰ নীতি অনুসৰণ কৰি আছে। গন্ডাই এই সঙ্কটৰ সময়ত নিজ পৈ আমেৰিকাৰ বাষ্ট্ৰপতি নিজ্জগৰ লগ ধৰিবলৈ ঠিক কৰিলে। গন্ডামেয়াৰ আমেৰিকালৈ যাত্ৰা কৰিলে আৰু নিজ্জগবপৰা তেওঁলোকে ২৫ খন ফ্ৰেণ্টম, ৮০ খন স্কাইইক বিমান আৰু ঋণ হিচাবে কম সুদত ২০০ লাখ ডলাৰৰ প্ৰতিশ্ৰুতি পালে।

আমেৰিকাৰ ফিলাডেলফিয়া বিমান বন্দৰত ইজৰাইলৰ প্ৰধানমন্ত্ৰী গন্ডামেয়াৰে যেতিয়া অৱতৰণ কৰিছিল প্ৰায় ত্ৰিশ হেজাৰ ইহুদীজনগৰ তেওঁক আগবঢ়াবলৈ বৈ আছিল। সেই জনতাক সম্বোধন কৰি দুয়াৰ কথা কওঁতে জনতাৰ হৰ্ষধ্বনিৰে বিমান বন্দৰ মুখৰিত হৈ উঠিছিল। এজনে তেতিয়া গন্ডাক কৈছিল “মামুহৰ টেলিফোনৰ নম্বৰ থকা কিতাপখনৰ-পৰা কেৱল নামকেইটা কৈ থাকিলেও তুমি একেধৰণৰে হৰ্ষধ্বনি শুনিলাহেভেন”। গন্ডাৰ কাৰণে আয়োজন কৰা চৰকাৰী সম্বৰ্ধনাত সামৰিক বাহিনীৰ অভিবাদন লোৱা অনুষ্ঠানটোত গন্ডাৰ চকুচলচলীয়া হৈছিল। বাষ্ট্ৰপতি নিজ্জগ আৰু তেওঁ ওখ মঞ্চত উঠি অভিবাদন লৈছে— ইজৰাইল আৰু আমেৰিকাৰ জাতীয় সঙ্গীতৰ সুৰ বাজিছে—এই পৰিবেশত তেওঁ তেওঁৰ দেশৰ বৰ্ণাজগত থকা সৈন্তবিলাকলৈ মনত পৰিছিল। এই সৈন্তসকলে ইজৰাইল বাষ্ট্ৰৰ প্ৰতি প্ৰদৰ্শন কৰা এই সন্মান দেখা হ’লে কিমান ভাল পালেহেঁতেন। এই ভাৱবাণিয়ে গন্ডাক অলপ বিচলিত কৰিছিল। আন আন বাষ্ট্ৰ বিলাকে এই সন্মান তেওঁলোকৰ প্ৰাপ্য বুলি ভাবে কিন্তু গন্ডামেয়াৰৰ ইজৰাইলে নিজৰ অস্তিত্বৰ কাৰণে যুঁজি আছে সেই কাৰণে তেওঁলোকৰ কাৰণে এই সন্মান প্ৰদৰ্শনৰ এটা বিশেষ অৰ্থ আছে।

আমেৰিকাৰ নেচনেল প্ৰেক্কাৰৰ অভিজ্ঞ বিচক্ষণ সাংবাদিকসকলৰ



লগত হোৱা সাক্ষাৎকাৰত গন্ডাৰ বোলে নিজকে মল্লযুদ্ধ কৰিবলৈ যোৱা মানুহৰ দৰে লাগিছিল। তেওঁলোকে যি সুধিছিল তাৰ উত্তৰ তেওঁ চমুকৈ দিছিল। তেওঁলোকৰ ছুটা প্ৰশ্ন আৰু তেওঁ দিয়া তাৰ উত্তৰ তেওঁৰ সদায় মনত থাকিব। গন্ডাক সাংবাদিক সকলে সুধিছিল— “আপোনালোকৰ অস্তিত্ব বন্ধা টান হৈ পৰিলে পাবমাণৱিক বোমা ব্যৱহাৰ কৰিব নেকি?” গন্ডাই উত্তৰত ঘপকৈ কৈছিল “আমি সচৰাচৰ ব্যৱহাৰ হোৱা অস্ত্ৰসত্ত্ৰ ব্যৱহাৰ কৰিব নজনা নহয়।” এই উত্তৰ শুনি হাঁহিৰ বোল উঠিছিল আৰু তেওঁক শলাগিছিল। তাৰ পাচত এজনে সুধিছিল “আপোনাৰ নাতিয়ে কৈছে আপুনি বোলে মাছৰ পুৰ ভৰাই বৰ সোৱাদ লগা বাজ্ঞন এবিধ কৰে—বন্ধনপ্ৰণালীটো আমাক জনাবনে?” “এইবাৰ আমেৰিকালৈ আহিবলগীয়া হ’লে মই তিনিদিন আগতে আহিম আৰু আপোনালোকক সেই বাজ্ঞন আগতকৈ ভালকৈ বান্ধি পৰিবেশন কৰিম।” আকৌ হাঁহিৰ খলকণি।

১৯৭৩ চনত গন্ডামেয়াৰৰ বয়স ৭৫ বছৰ হৈছিল। সেই বয়সতো তেওঁ যি দৰে কাম কৰিছিল ভাবিলে আচৰিত লাগে। প্ৰায় ৰাতি দুইবজাত শুৱলৈ যায়। এই বয়সত এই খাটনি কৰিলে মানুহে বলিয়ালি কৰাহে বুলি কব। দেশ বিদেশৰ মানুহ তেওঁক দেখা কৰিবলৈ আহে—দেশ বিদেশৰ মানুহক তেওঁ দেখা কৰিবলৈ যায়। বিবিধ স্মাৰকপত্ৰ আৱেদন লৈ তেওঁৰ ওচৰলৈ মানুহ আহে—এইবিলাক কামত বেচি মন দিবলগীয়া হ’লে ৰাতি ফাইলৰ কাম বেচিকৈ কৰিব লগীয়া হয়। কেতিয়াবা কেতিয়াবাহে অফিচৰপৰা সোনকালে আহি ঘৰত সহায় কৰিবলৈ অহা মানুহগৰাকীয়ে বান্ধি ধোৱা আহাৰখিনি খায় অলপ জিৰণি লয়। তেওঁৰ অকলশৰীয়া পৰিবেশত লগ দিবলৈ শেষৰ পিনে ভনীয়েক প্ৰায় আহি লগত আছিল।

প্ৰধানমন্ত্ৰী হৈ থকা সময়ত হোৱা “ইয়ুম কুপৰ যুদ্ধ” গন্ডাৰ জীৱনত উল্লেখযোগ্য ঘটনা। এই যুদ্ধত ইজৰাইলৰ প্ৰথমে হাৰো হাৰো অৱস্থা— ২৫০০ জন ইজৰাইল সৈন্য নিহত হ’ল। এই যুদ্ধ গন্ডামেয়াৰৰ জীৱনত

বিজীৱিকা যেন হৈছিল। “ইয়ুম কুপৰ” বোলা দিনটো ইজৰাইলৰ পৱিত্ৰ দিন। তেওঁলোকে ব্ৰত উপবাস আদি নানা নিয়মৰে এই দিনটো প্ৰাৰ্থনা কৰি কটায়। ইজৰাইলৰ সকলো কাম-কাজ বজাৰ-সমাৰ সেইদিনা বন্ধ হৈ থাকে। আৱৰ বাটুই যুদ্ধ প্ৰস্তুতি চলাই আছে বুলি তেওঁলোকে গম পাইছে। কিন্তু চোৰাংচোৰা আৰু সামৰিক বিভাগে আসন্ন বিপদ নাই বুলি ভাবি বণপ্ৰস্তুতি অলপ শিথিল কৰিছিল। চিৰিয়াবপৰা কচিয়াৰ উপদেষ্টাৰ পৰিয়াল চিৰিয়া এৰি কচিয়ালৈ গৈছে বুলি এটা বাতৰি ওলাইছিল। এই বাতৰি পাই গন্ডাৰ মনলৈ যুদ্ধ সমাগত বুলি সন্দেহৰ ভাব এটা আহিছিল। সেইকাৰণে তেওঁ সৈন্তবাহিনীৰ দায়িত্বত থকা লোকসকলৰ লগত তৎক্ষণাৎ আলোচনা কৰিছিল। মচে ডয়েন ডেভিদ এলাজাৰ আদি সৈন্তবাহিনীৰ বিশিষ্ট নায়কসকলক গন্ডামেয়াৰে সংৰক্ষিত সৈন্তবাহিনীক আহ্বান কৰিবলৈ অভিমত দিছিল। কিন্তু সামৰিক কতৃপক্ষই বিপদৰ আগজাননীৰ উমান নেপাই ব্ৰণৰ কাৰণে সম্পূৰ্ণ ভাবে প্ৰস্তুত নহৈছিল। শেষ মুহূৰ্ত্তত আমেৰিকাৰ সহায় আহি নোপোৱা হ’লে ইজৰাইলৰ অস্তিত্ব কিজানি নেথাকিলহেতেন।

ইয়ুম কুপৰ যুদ্ধত ইজৰাইল জয়ী হ’ল। কিন্তু যুদ্ধৰ পাচত গন্ডামেয়াৰৰ মন্ত্ৰীসভাই ৰাইজৰ কটুসমালোচনা শুনিবলগীয়া হৈছিল। ম’চে ডয়েনে বাবে বাবে গন্ডামেয়াৰৰ ওচৰত পদত্যাগ পত্ৰ নিবেদন কৰিছিল—আৰু গন্ডামেয়াৰে ডয়েনৰ পদত্যাগ পত্ৰ প্ৰথমতে গ্ৰহণ কৰা নাছিল। ইজৰাইলৰ বণ প্ৰস্তুতিৰ শিথিলতা অনুসন্ধান কৰিবলৈ এটা কমিটি নিয়োগ হৈছিল—এই কমিটিয়ে গন্ডামেয়াৰক দোষযুক্ত কৰিছে। “গন্ডামেয়াৰে নিজৰ মনৰ সঙ্কেটেৰে সংৰক্ষিত সৈন্তবাহিনী আহ্বান কৰিব খুজিছিল বুলি।” কিন্তু গন্ডামেয়াৰে তেওঁৰ মনৰ ঈৰ্ষিতাৰে কাম নকৰিলে কাৰণে সদায় অনুশোচনা কৰে। সেইকাৰণে “ইয়ুম কুপৰ” যুদ্ধই গন্ডাৰ মনত দুখৰ দ সঁচ বহুৱাই থৈ গৈছে।

যুদ্ধৰ পাচত গন্ডামেয়াৰে আৰু প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ দায়িত্ব লবলৈ ইচ্ছা

নকৰিলে। তেওঁৰ স্বাস্থ্য আৰু বয়সে তেওঁক এই গধুৰ দায়িত্ব বহন কৰিবলৈ আৰু নকয়। প্ৰধানমন্ত্ৰীৰ দায়িত্বপৰা আহি লৈ অহাৰ আগতে চিৰিয়া আৰু ইজৰাইলৰ লগত যুদ্ধচুক্তি আমেৰিকাৰ ডাঃ কিচিন্জাৰৰ সহায়ত সাকল্যমণ্ডিত হৈছিল আৰু গল্ডামেয়াৰে প্ৰথমদল যুদ্ধবন্দীক আনন্দেৰে আগবঢ়াই আনিব পাৰিছিল।

পঞ্চাশবছৰৰ বাজহুৱা জীৱনৰ সামৰণিত গল্ডাই অভিজ্ঞতাৰে এইখিনি কথা লিখি থৈ গৈছে যে পৃথিবীখন বৰ নিষ্ঠুৰ, বস্তুবাদী আৰু স্বার্থপৰ। সকলো কথাৰে চালিজাৰি চাই ভাল বেয়া বুজি পাবলৈ আমাৰ সাহস আৰু সামৰ্থ্য থাকিব লাগিব। আত্মৰক্ষাৰ কাৰণে নিজৰ প্ৰধান মনোবৃত্তিমতে কাম কৰিব লাগিব। ওচৰচুবুৰীয়া ৰাষ্ট্ৰৰ লগত ইজৰাইলৰ শান্তি স্থাপিত হ'ব বুলি তেওঁৰ দৃঢ় বিশ্বাস। কিন্তু দুৰ্বল ইজৰাইলৰ লগত কোনে শান্তি চুক্তি কৰিব? ইজৰাইল সবল শক্তিশালী নহলে শান্তি কেতিয়াও নহয়।

গল্ডামেয়াৰ আজি এই পৃথিৱীত নাই—কিন্তু পৃথিৱীৰ মানুহৰ ইতিহাসে এই গৰাকী নাৰীৰ সাহ কৰ্মদক্ষতা আৰু দেশপ্ৰেমৰ কথা শুৱাবৈ।

## সৰোজিনী নাইডু ।

ভাৰতৰ ৰাজনৈতিক আৰু কাব্য আকাশত মচিব নোৱাৰা চিন থৈ যাবপৰা ভাৰতীয় নাৰী সৰোজিনী নাইডু সচাকৈয়ে এগৰাকী প্ৰতিভাময়ী নাৰী আছিল । জীৱনক তেখেতে ভাল পাইছিল—জীৱনক উপভোগ কৰিব জানিছিল—নিবানন্দক তেখেতে যেন প্ৰশ্ৰয় নিদিছিল । ৰামধেনুৰ সাতোটা বঙেৰে জীৱন যেন বোলাই পেলাব—সেয়েহে চৰাইৰ কাকলিয়ে, সুকয়ৰ বঙা বঙে, ফুলৰ বঙা, গুলপীয়া, হালধীয়া আৰু সকলো ঊজ্জ্বল বঙে তেখেতৰ মন উতলা কৰি দিছিল । যেতিয়া ১৯ বছৰীয়া—ইটালিৰ গিৰ্জাৰ সন্ন্যাসিনীসকলক দেখি তেখেতৰো মন গ'ল সন্ন্যাসিনীৰ শাস্ত সৌম্য শাস্তিৰে জীৱনত শাস্তি লভিবলৈ—গিৰ্জাৰপৰা ওলাই আহি ব'দালিৰ তপত উমত ব্যতিব্যস্ত সংসাৰী মানুহৰ মুখত জীৱনৰ সুখ দুখৰ চাপ দেখি মনটো যেন আকৌ তেখেতৰ উৎফুল্ল হৈ উঠিল—এই সুন্দৰ পৃথিৱীখনক এৰি মানুহে বাক কেনেকৈ শাস্তিৰে থাকিব পাৰিব ? জীৱনক ভালপোৱা প্ৰকৃতি প্ৰেমীজনক গিৰ্জাৰ শাস্তিয়ে শাস্তি দিব নোৱাৰে—সেইকাৰণেই সৰোজিনীৰ বৰ্তমানে সকলো পাৰিপাৰ্শ্বিকতাতে আনন্দৰ নিজৰা বোৱাইছিল । তেখেতৰ জীৱনৰ এই গতি, এই মন আৰু অনুভূতিবোৰৰ উহ বিচাৰিবলৈ হ'লে তেখেতৰ বাল্যকাল, পূৰ্বপুৰুষ, পিতৃ-মাতৃ, শিক্ষা আৰু ঘৰৰ বাতাবৰণৰ বিষয়ে নিশ্চয় অলপ জানিব লাগিব ।

সৰোজিনীৰ দেউতাক ৮ অঘোৰ নাথ চট্টোপাধ্যায় আছিল পূৰ্ববঙ্গৰ ব্ৰহ্মনগৰ গাওঁৰ । এই চট্টোপাধ্যায় পৰিয়ালটোৰ সংস্কৃত শাস্ত্ৰত

অগাধ পণ্ডিত বুলি নাম আছিল। ৬ অঘোৰ নাথ সংস্কৃত শাস্ত্ৰত  
 বিদগ্ধ পণ্ডিত আছিল আৰু প্ৰাচ্য পাশ্চাত্যৰ নাটক কাব্য সকলোবোৰ  
 তেখেতে ভালকৈ পঢ়িছিল। আৰ্থিক অৱস্থা তেখেতৰ বৰ ভাল নাছিল—  
 যদিও আলিবাটৰ চাকিৰ পোহৰত হলেও কিতাপপত্ৰ ধাব কৰি পঢ়ি  
 নিজৰ জ্ঞানক সমৃদ্ধিশালী কৰি তুলিবৰ কাৰণে তেখেতৰ মনত  
 অদম্যস্পৃহা আছিল। গ্ৰীক, হিব্ৰু, কবাচী, জাৰ্মানী আৰু কচভাষা  
 তেখেতে সমানে আয়ত্ত কৰিছিল। স্কুলকলেজৰ পঢ়া শেষ কৰাৰ  
 পাচত তেখেত কলিকতা বিশ্ববিদ্যালয়ৰ এজন মহান পণ্ডিত ৰূপে  
 পৰিগণিত হৈছিল। ৭ অঘোৰ নাথ চট্টোপাধ্যায় আছিল বঙ্গদেশৰ  
 কুলীন ব্ৰাহ্মণ। কিন্তু সেই সম্প্ৰদায়ত থকা কিছুমান বেয়া নীতি-নিয়ম  
 সংস্কাৰ কৰা কামত তেখেত উঠিপৰি লাগিছিল। এই সম্প্ৰদায়ত অতি  
 বৃদ্ধ বা মৃতপ্ৰায় লোকৰ লগত সৰু ছোৱালী বিয়া দি হলেও কুলীনতা  
 ৰাখিবলৈ কিছুমান নীতি প্ৰচলিত আছিল। অঘোৰ নাথ চট্টোপাধ্যায়  
 আৰু তেখেতৰ পৰিয়ালৰ ভাই ককাই কেজনমান লগ লাগি বহুতো  
 সৰু সৰু ছোৱালী উদ্ধাৰ কৰি বঙ্গমহিলা বিদ্যালয় প্ৰতিষ্ঠা কৰে। এই  
 কামত লগা সকলো যুৱককে সমাজে সমাজচ্যুত কৰে আৰু তেওঁলোকে  
 ৮ কেশবচন্দ্ৰ সেনৰ নেতৃত্বত গঢ়ি উঠা ব্ৰাহ্মসমাজ ভুক্ত হয়।

অঘোৰ নাথ “গিলক্ৰাইষ্ট” বৃত্তি লৈ বিদেশলৈ যাত্ৰা কৰে। ৰসায়ণ  
 বিদ্যাৰ প্ৰতি তেখেতৰ বাপ অতি বেচি আছিল। এডিনবাৰ্গ  
 বিশ্ববিদ্যালয়ৰপৰা তেখেতে “ডক্টৰ অৱ চায়েন্স” উপাধি লাভ কৰে।  
 তেতিয়া ডক্টৰ অৱ চায়েন্স উপাধি লাভ কৰা তেখেতেই প্ৰথম ভাৰতীয়।  
 ইয়াৰ পাচতো তেখেতে বিবিধ বৃত্তি লাভ কৰি বিদেশতো তেখেতৰ  
 প্ৰতিভা দেখুৱাবলৈ সক্ষম হৈছিল।

১৮৭৮ চনত ভাৰতবৰ্ষলৈ উভটি আহিলত তেখেত হায়দৰাবাদলৈ  
 নিমন্ত্ৰিত হ'ল। তাত তেখেতে ইংৰাজী মাধ্যমেৰে এখন স্কুল  
 প্ৰতিষ্ঠা কৰে। পাণ্ডিত্যৰ কাৰণে হায়দৰাবাদৰ নিজামে তেখেতক  
 অশেষ শ্ৰদ্ধা কৰিছিল। উচ্চশিক্ষাৰ কাৰণে নিজামে তেখেতক

এখন কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিছিল। তেখেতে  
হায়দৰাবাদ কলেজ প্ৰতিষ্ঠা কৰে—আৰু তাৰ অধ্যক্ষৰূপে নিযুক্ত হয়।

আৰু ১৮৮০ চনত মুন্সীৱী দেৱী। তেখেত আছিল অতি সুভাষিনী আৰু  
মধুকণ্ঠী। তেখেতে ভাল গান গাইছিল আৰু কবিতা ৰচিছিল।  
প্ৰকৃতিৰ শোভা উপভোগ কৰি নাৱত ঘূৰি ফুৰোঁতে বৰদা মুন্সীৱীক  
অঘোৰ নাথে নৈৰপাৰত দেখে। অঘোৰ নাথ ডকাইত বিছুমানৰ হাতত  
পৰিছিল—তেতিয়া তেখেত আছিল চৈধ্য বছৰীয়া। এই অকণমানি  
লৰাটোৱে স্মৃতি কাটিব জানে বুলিয়েই ডকাইত বিলাক অঘোৰ নাথক  
মৰম কৰিছিল। এই ডকাইত বিলাকৰ সহায়তে অঘোৰ নাথে ন  
বছৰীয়া বৰদা মুন্সীৱীক বিয়া কৰায়। তেখেত সকলৰ সৰু লৰা খ্ৰীষ্টিয়  
নাথ চট্টোপাধ্যায়ে মাকৰ বিষয়ে লিখোঁতে লিখিছে “আমি ডকাইত-  
বিলাকৰ ওচৰত কৃতজ্ঞ—নহলে আমি ইমান সুন্দৰ দেৱীতুল্যা নাৰী  
এগৰাকীৰ স্মৃতিৰ সন্মানৰপৰা বঞ্চিত হ'লোহেঁতেন।” “১৮৮০ চনত মুন্সীৱীক  
ৰাষ্ট্ৰপিতৃৰ অতি সুস্বাদু আহাৰেৰে পৰিপূৰ্ণ আছিল। অঘোৰ নাথ  
বিলাতলৈ যাওঁতে বৰদা মুন্সীৱী ভাৰত আশ্ৰমৰ ছাত্ৰী হৈছিল—ইয়াতে  
বৰদা মুন্সীৱী দেৱীয়ে আন শিক্ষাৰ লগতে গাৰ্হস্থ্য বিজ্ঞানৰ শিক্ষাও  
লাভ কৰে।

অঘোৰনাথ বৰদামুন্সীৱী দুয়ো স্ত্ৰীশিক্ষা বিস্তাৰৰ কাৰণে কাম  
কৰিছিল। অঘোৰনাথে নাৰীৰ অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতা আৰু নাৰীপুৰুষ  
দুয়োকৈ শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত সমানে সুবিধা দিয়াৰ পক্ষপাতি আছিল।  
বালাবিবাহ গুচাবৰ কাৰণে তেখেতে চেষ্টা কৰিছিল আৰু বিধবাবিবাহ  
প্ৰৱৰ্ত্তন কৰিবলৈ আগভাগ লৈছিল।

তেখেতসকলৰ ঘৰলৈ ধনী, দুখীয়া, বিজ্ঞান, গুণীমানী, জ্যোতিষী,  
বৈজ্ঞানিক, নবাব, ফকিৰ, সাধু সন্ন্যাসী আদি কৰি নানা তৰহৰ মানুহৰ  
সমাগম হৈছিল আৰু নানা ঠাইৰ কৃষ্টি সভ্যতাৰ জ্ঞানৰ ভাণ্ডাৰেৰে  
পৰিপূৰ্ণ আছিল তেখেত সকলৰ ঘৰ।

এই উদাৰমনা, সমাজসংস্কাৰী, বিজ্ঞান পিতৃ মাতৃৰে প্ৰথম সন্তান

সবোজিনী চট্টোপাধ্যায়। ১৮৭৯ চনৰ ডেব ফেব্ৰুৱাৰীৰ দিনা হায়দৰাবাদত সবোজিনীৰ জন্ম হয়। অঘোৰ নাথে তেখেতৰ বক্তাব যাতে সকলো বিষয়তে ৰাপ হয় তাৰ বাবে চেষ্টা কৰিছিল। সবোজিনী আছিল প্ৰথম বুদ্ধিসম্পন্ন ছাত্ৰী—সদাই শ্ৰেণীত প্ৰথম স্থান অধিকাৰ কৰিছিল। দেউতাকৰ উৎসাহ উদ্বোধনাৰে সবোজিনীয়ে নানান বিষয়ত অশেষ জ্ঞান লাভ কৰিছিল। কেতিয়াবা হয়তো দেউতাকৰ কথাত সবোজিনীয়ে প্ৰতিবাদো কৰিছিল। সবোজিনীয়ে যাতে ইংৰাজীভাষা প্ৰকৃতৰূপে আয়ত্ত কৰিব পাৰে তাৰ বাবে দেউতাকে চেষ্টা কৰিছিল। সেইকাৰণে তেখেতে সবোজিনীক সদায় ইংৰাজীতে কথা পাতিবলৈ কৈছিল। সবোজিনীয়ে এই কথাটো ভাল নেপাইছিল। কথা হুগুনা কাৰণে সবোজিনীক দেউতাকে এদিন কোঠা এটাত বন্ধ কৰি থ’লে। সবোজিনীৰ বয়স আছিল তেতিয়া মাথো ন বছৰ। অকণমানি ছোৱালীজনী—কোঠাত বন্ধ কৰি থৈছে যদিও ভয় খোৱা নাই। কোঠা খুলি উলিয়াই অনাত দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হয় দেউতাকৰ কথামতে কাম কৰিবলৈ। তেতিয়াৰপৰা ইংৰাজী ভাষাত ব্যুৎপত্তি লাভ কৰাই হ’ল সবোজিনীৰ উদ্দেশ্য। “দেউতাৰ কথা শুনিব লাগিব” এই কথাটোৱেই সবোজিনীৰ কেৱল মনত পৰি থাকে আৰু ইংৰাজী ভাষাত সচাকৈয়ে তেওঁ অপাৰ জ্ঞান লাভ কৰিলে। মাকৰ লগতহে সবোজিনীয়ে হিন্দুস্তানীৰে কথা পাতিছিল।

—যদিও সৰুৰপৰা সবোজিনী সপোনবিলাসী আৰু কল্পনা প্ৰিয় আছিল কৱিতা লেখাৰ কথা তেওঁ কেতিয়াও ভবা নাছিল। দেউতাকে সবোজিনীক বৈজ্ঞানিক দৃষ্টিভঙ্গীৰে প্ৰশিক্ষণ দিছিল আৰু সবোজিনীক এগৰাকী প্ৰসিদ্ধ গণিতজ্ঞ বা বৈজ্ঞানিক কৰিব খুজিছিল। কিন্তু সবোজিনীয়ে মাক দেউতাকৰপৰা যিখিনি কাব্য প্ৰভিষ্ঠা উত্তৰাধিকাৰী সূত্ৰে লাভ কৰিলে তাৰ শক্তি বেচি প্ৰৱল আছিল—সেইকাৰণেই বোধকৰো টান বীজগণিত এটাৰ সমিধান বিচাৰি ছমুনিয়াহ পেলাই থাকোতে অজানিতে তেওঁৰ কাপৰ পৰা নিগৰি পৰিল এটি কৱিতা

সেইদিনাৰ পৰাই তেওঁ কাব্যজগতত ভূমুকি মাৰিলে। তেতিয়া তেওঁৰ বয়স আছিল মাত্ৰ এঘাৰ বছৰ। তেওঁৰ বছৰ বয়সত তেওঁ Lady of the Lake বুলি ১,০০০ শাৰীৰে এটি কবিতা লিখে আৰু ২,০০০ শাৰীৰ এখন নাটক লেখে।

৮ অঘোৰ নাথে সৰ্বোজিনীক মেট্ৰিক পৰীক্ষা দিয়াৰ খুজিলে। সেই সময়ত হায়দৰাবাদত ছোৱালীৰ কাৰণে একো শিক্ষানুষ্ঠান নথকাত সৰ্বোজিনীক দেউতাকে মাদ্ৰাজলৈ পঠিয়াই দিয়ে আৰু তেওঁ তাত মাদ্ৰাজ বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰবেশিকা পৰীক্ষা দিয়ে। সৰ্বোজিনীয়ে এই পৰীক্ষাত বিশ্ববিদ্যালয়ত প্ৰথমস্থান অধিকাৰ কৰি প্ৰথম বিভাগত উত্তীৰ্ণ হয়। তেতিয়া সৰ্বোজিনী আছিল বাৰবছৰীয়া। ইমান কম বয়সতে ইমান সুখ্যাতিৰে পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱাটো অতি আচৰিত কথা। সেই সময়ত এই পৰীক্ষা আজিকালিৰ বি, এ মহলাৰ সমান টান আছিল। ইমান সুখ্যাতিৰে এই পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হ'ল যদিও পিছৰ জীৱনত তেওঁ একো পৰীক্ষা পাচ কৰা নাই। ১৬ বছৰ বয়সত তেওঁ লণ্ডনলৈ গৈ কিংচ কলেজত নাম লগাইছিল। স্কুল কলেজৰ নিয়মবদ্ধ শিক্ষাই তেওঁক আকৰ্ষণ কৰিব নোৱাৰিলে—তেওঁ ক্লাচ ক্ষতি কৰি বাহিৰৰ প্ৰকৃতিৰ শোভা উপভোগ কৰিবলৈহে বেচি ভাল পাইছিল।

উনৈশ বছৰ বয়সত সৰ্বোজিনীৰ ডাঃ গোৱিন্দ ৰাজলু নাইডুৰ লগত বিবাহ হয়। ডাঃ নাইডু আছিল জাতিত কায়স্থ। যেতিয়া তেওঁ সৰ্বোজিনীক বিয়া কৰাবলৈ প্ৰস্তাৱ দিয়ে তেতিয়া সৰ্বোজিনী আছিল পোন্ধৰ বছৰীয়া। সৰ্বোজিনী ডাঃ নাইডুৰ প্ৰতি অনুৰক্তা বুলি মাক বৰদা সন্দৰ্ভীয়ে জানিব পাৰিছিল। কিন্তু অঘোৰ নাথ চট্টোপাধ্যায় আছিল বাণ্যবিবুদ্ধৰ ঘোৰ বিৰোধী, সেইকাৰণে নিজাম চৰকাৰৰ পৰা এটা বৃত্তিৰে সৰ্বোজিনীক বিলাতত কিংচ কলেজত পঢ়িবলৈ পঠিয়াই দিয়ে। ইয়াত সৰ্বোজিনীয়ে একো পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হোৱা নাছিল কাৰণ সৰ্বোজিনীয়ে বেচি ভাগ সময় শ্ৰেণীৰ পৰা অনুপস্থিত থাকি



প্ৰকৃতিৰ শোভা উপভোগ কৰিছিল। Edmund Goose নামৰ এজন ইংৰাজ সাহিত্য সমালোচকৰ লগত ইয়াতে সৰ্বোজিনীৰ চিনাকি হয়। এখেতৰ অনুপ্ৰেৰণাতে সৰ্বোজিনীয়ে নিজৰ দেশ ভাৰতৰ বিষয় বস্তুৰে কৱিতা লিখিবলৈ লয়—ইয়াৰ আগতে সৰ্বোজিনীৰ কৱিতা বিদেশৰ বিষয় বস্তুৰে পৰিপূৰ্ণ আছিল।

সৰ্বোজিনী নাইডুৰ বিবাহিত জীৱন সুখৰ আছিল। তেখেতৰ চাৰিটি সন্তান। প্ৰথম সন্তান ক্ৰীমতী পদ্মজা নাইডু পশ্চিমবঙ্গৰ ৰাজ্যপাল পদত অধিষ্ঠিত হৈছিলগৈ। তেখেতৰ জীৱিত কালতেই দ্বিতীয় পুত্ৰ ৰণধীৰ নাইডুৰ মৃত্যুৱে তেখেতক শোকাকুল কৰে। প্ৰথম পুত্ৰ ডাঃ জয়শূৰ্য্য নাইডু লোকসভাৰ সদস্য আছিল আৰু সৰুজীৱি ৩নীলমণি নাইডু বৈদেশিক পৰিক্ৰমা দপ্তৰৰ লগত বিশেষভাৱে জড়িত আছিল।

স্বামী ডাঃ গোৱিন্দ ৰাজলু নাইডুৱে সৰ্বোজিনীৰ কাব্য প্ৰতিভা আৰু বাঞ্ছিতাক সদায় উদগনি দিছিল আৰু সৰ্বোজিনীৰ মনেও সাধাৰণ ভাবে বিবাহিত জীৱন যাপন কৰি যেন উচপিচাই আছিল। ডাঃ নাইডুৱে সৰ্বোজিনীৰ কামত একো বাধা নিদিছিল বৰং উৎসাহ আৰু অনুপ্ৰেৰণাৰে সদায় সহায় কৰিছিল। বিয়াৰ ঠিক পাছতেই সৰ্বোজিনীয়ে জীৱন দৰ্শন ৰূপে ঠিক কৰি লৈছিল যে নিজৰ সকলো শক্তিয়ে আনক সহায় কৰিব লাগে, সাহ আৰু বিশ্বাসেৰে সৈতে সকলো জটিল পৰিস্থিতিৰ সন্মুখীন হ'বলৈ ভয় কৰিব নেলাগে আৰু প্ৰয়োজন হলে অতি সৰল সহজজীৱন যাপন কৰিব লাগে। কিন্তু পাবিলে সদায় তেখেতে সুবস্ত্ৰ পৰিহিতা সুখী নাৰীৰ প্ৰতিমূৰ্ত্তি ৰূপে থাকি গৌৰৱমণ্ডিত জীৱন যাপন কৰিবলৈ ভাল পাইছিল আৰু বিলাসৰ সামগ্ৰীও ব্যৱহাৰ কৰিছিল আৰু নানান কামৰ মাজতো কৱিতাৰ পাখীত মাজে মাজে উৰি ফুৰিবলৈ বৰ ভাল পাইছিল।

হায়দৰাবাদৰ তেখেতৰ ঘৰটোৰ নাম আছিল “Golden Threshold”—ইয়াতেই সৰ্বোজিনীয়ে স্বামীৰ আদৰ আৰু নিৰাপত্তাবে সৈতে ৰাজহুৱা জীৱনৰ ভাগৰ পলুৱাইছিল।

সবোজিনীৰ ৰাজহুৱা জীৱনৰ পাণ্ডনি মেলে ১২০০ চনৰ পৰা।  
 তেখেতে ভ্ৰমণ কৰিবলৈ ভাল পাইছিল আৰু ভাৰতবৰ্ষৰ নানা ঠাই  
 পৰিভ্ৰমণ কৰিছিল। ১২০০ চনত “প্ৰকৃত ভাৰত” এই বিষয়ৰ এলানি  
 বক্তৃতা তেখেতে মাদ্ৰাজত দিয়ে। এই বিষয়টোৱে তেখেতক বৰ  
 আকৰ্ষণ কৰিছিল। তেখেতে কৈছিল “তুমি মাদ্ৰাজী বুলি গোবৰ  
 নকৰিবা, তুমি ব্ৰাহ্মণ—ইও এটা গোবৰৰ বস্তু নহয়, তুমি দক্ষিণ ভাৰতৰ  
 বা তুমি হিন্দু এই বুলিও গোবৰ নকৰিবা কিন্তু তুমি যে ভাৰতীয় এই  
 কথাটোহে গোবৰ কৰিবলগীয়া কথা। ১২০৪ চনত তেখেতে ভাৰতীয়  
 জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অষ্টদশতম অধিবেশনত উপস্থিত থাকে আৰু এই  
 অধিবেশনতে তেখেতে Ode to India বুলি স্বৰচিত কৱিতা আবৃত্তি  
 কৰি প্ৰচুৰ প্ৰশংসা লাভ কৰে।

তেখেতৰ সামাজিক সচেতনতা অতি প্ৰৱল আছিল আৰু সকলো  
 ভুলকে শুদ্ধ কৰিবলৈ মনত অদম্য স্পৃহা আছিল কাৰণে তেখেত  
 অনতিপলমে কুৰি শতিকাৰ আগভাগতেই ভাৰতীয় নাৰীৰ নেত্ৰী  
 হিচাবে পৰিগণিতা হ’ল—তেখেতৰ বক্তৃতা আৰু কৱিতা ভাৰতবৰ্ষৰ  
 প্ৰায় সকলো ঠাইতেই যেন প্ৰতিধ্বনিত হৈ উঠিল।

সবোজিনী নাইডুৰ প্ৰথম কৱিতাৰ পুথি “Golden threshold”  
 ১৯০৫ চনত প্ৰথম প্ৰকাশিত হয়। তেখেতৰ কৱিতা ভাৰত আৰু  
 ইংলণ্ডৰ আলোচনীত প্ৰকাশিত হৈছিল। Arthur Symons আৰু  
 Edmund Gosse নামৰ দুজন ইংৰাজ সাহিত্য সমালোচকে  
 সবোজিনীৰ কৱিতা উচ্চভাৱে প্ৰশংসা কৰিছিল। কিন্তু সবোজিনীয়ে  
 নিজে তেখেতৰ কৱিতাৰ সৃষ্টিত সন্তুষ্ট হব পৰা নাছিল। তেখেতে এবাৰ  
 লিখিছিল “মোৰ সপোন আছে—অভিলাষ আছে—কিন্তু কথা যেন  
 নায়—যদি মই এটা স্তম্ভৰ কৱিতাৰ জন্ম দিব পাৰিলোহেতেন চিৰদিনৰ  
 কাৰণে মই কৱিতা লিখা এৰি দিলোহেতেন—মই চবাইয়ে গান গোৱাব  
 দৰে কেৱল গান গাই যাওঁ—মোৰ গান অতি কনক্যায়ী চিৰকাললৈ  
 নেথাকে। কিন্তু তেখেতৰ এই কথাখিনি সঁচা নহয় কিয়নো। কাৰণ

আজিও সৰোজিনীৰ কৱিতা মাহুহে বিচাৰে। তেখেতৰ Feather of the Dawn বোলা কৱিতাৰ পুথিখন পুনৰ প্ৰকাশিত হৈছে। তেখেতৰ কৱিতাৰ সম্পূৰ্ণখণ্ড প্ৰকাশ কৰিবৰ কাৰণে মাহুহে আগ্ৰহ প্ৰকাশ কৰিছে। আমেৰিকাত প্ৰকাশিত তেখেতৰ কৱিতাৰ সম্পূৰ্ণখণ্ড শেষ হৈ গৈছে আৰু Spectre and Flute বোলা কিতাপখনো মাহুহে বৰকৈ বিচাৰে। এতিয়াও মহাত্মাগান্ধীয়ে নামাকৰণ কৰা “ভাৰত কোকিলাৰ” কৱিতাৰ আবৃত্তি অলেখ শুনিবলৈ পোৱা যায়। সৰোজিনীৰ দ্বিতীয় কৱিতাৰ পুথি Birds of Time আৰু Songs of Life and Death and Spring ১৯১২ চনত প্ৰকাশিত হয়। তেখেতক ১৯১৪ চনত Royal Society of Literature এ সভ্যৰূপে গ্ৰহণ কৰে। এই সন্মান আগতে কোনো ভাৰতীয় মহিলাই লাভ কৰা নাছিল।

সৰোজিনী নাইডু ভাৰতবৰ্ষত ইংৰাজীতে বক্তৃতা দিয়া সকলৰ ভিতৰত এটাইতকৈ ভাল বক্তা বুলি পৰিগণিত হৈছিল। তেখেতে ২২ বছৰ বয়সৰ পৰাই ৰাজহুৱা সভাত বক্তৃতা দিবলৈ আৰম্ভ কৰে। ৮গোপাল কৃষ্ণ গোখলেই সৰোজিনীৰ প্ৰতিভা দেখি কৈছিল “তোমাৰ জীৱন, তোমাৰ প্ৰতিভা, গান, কথা, চিন্তাধাৰা, তোমাৰ মোহনীয়তা সকলো মাতৃভূমিৰ সেৱাৰ কাৰণে নিয়োজিত কৰা।” সৰোজিনীয়ে সদায় এই উপদেশ মানি চলিছিল।

সৰোজিনীৰ বক্তৃতাৰ বিষয় বস্তু আছিল জাতীয় মুক্তি, নাৰী স্বাধীনতা, যুৱকসকলৰ প্ৰতি আহ্বান আৰু জাতীয় ঐক্য।

১৯০৬ চনত তেখেতে ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনত বক্তৃতা দিয়ে। তেখেতৰ বক্তৃতাই ভাৰতক জগাই তুলিছিল। ভাৰতীয় নাৰীৰ মুক্তিৰ কাৰণে, বাল্যবিবাহ প্ৰথা আদিৰ দৰে কথা-বোৰ গুচাবৰ কাৰণে তেখেতে ভাৰতৰ প্ৰধান প্ৰধান নগৰত বক্তৃতা দি আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰিছিল। হায়দৰাবাদৰ বানপানী বিধ্বস্ত অঞ্চলত সহায় কৰা কাৰণে আৰু ১৯১১ চনত প্লেগ মহামাৰীত তেখেতে কৰা কামৰ কাৰণে তেখেতে “কাইজাৰ ই হিল্ড” পদক লাভ কৰে।

সৰোজিনী নাইডুৰ মহাত্মাগান্ধীৰ লগত প্ৰথম চিনাকি হয় ১৯১৪ চনত। মহাত্মাগান্ধী তেতিয়া দক্ষিণ আফ্ৰিকাত জেনেৰেল স্মাটচৰ লগত কৰা সত্যাগ্ৰহ আন্দোলনত সাফল্য লাভ কৰি লণ্ডনলৈ আহিছে। প্ৰথম মহাসমবত বৃটিছক তেওঁলোকৰ বিপদৰ সময়ত অনুবিধাত পেলাব নেলাগে বুলি ভাবিয়েই গান্ধীজীৰ লগতে সৰোজিনী নাইডুৱে যুক্ত সহায় আগবঢ়াইছিল। বৃটিছক তেওঁলোকৰ দুৰ্দীনত সহায় কৰি গান্ধীজীয়ে তেওঁলোকৰ মনজয় কৰিব পাৰিব বুলি ভাবিছিল। কিন্তু বছৰবোৰ বাগৰি যোৱাৰ পাচতো বৃটিছৰ মন সলনি নোহোৱাত আৰু হ'মকল আন্দোলন আৰম্ভ হোৱাত কংগ্ৰেছে জাতীয় মুক্তিৰ আন্দোলনত বিশেষ ভাবে অংশগ্ৰহণ কৰিলে। সকলো নেতাই বৃটিছৰ অত্যাচাৰ শাসন উপলদ্ধি কৰিব পাৰিলে। মহাত্মাগান্ধী সৰোজিনী নাইডু আদি সকলোৱে তেওঁলোকৰ সকলো শক্তি ভাৰতৰ মুক্তিৰ কাৰণে অসহযোগ আন্দোলনত নিয়োগ কৰিলে। এই জাতীয় আন্দোলনত যোগদান কৰা সৰোজিনী নাইডুৱেই আছিল প্ৰথম মহিলা আৰু জাতীয় কংগ্ৰেছৰ জন্মৰ পৰাই এই কংগ্ৰেছৰ তেখেত আছিল প্ৰধান নেত্ৰী।

জাতিক জগাই তুলিবৰ কাৰণে সৰোজিনীয়ে দেশৰ চহৰ-প্ৰান্তে বক্তৃতা দিবলগীয়া হৈছিল। সৰোজিনীক সকলোৱে বিচাৰিছিল কাৰণ তেখেত আছিল প্ৰকৃত গণতান্ত্ৰিক নেত্ৰী তেখেতে কৈছিল “জাতিৰ মহানতা ডাঙৰ ডাঙৰ নেতাসকলৰ ওপৰতে কেৱল নিৰ্ভৰ নকৰে। দেশৰ সকলো জাতিধৰ্মৰ মুনিহ তিবোতাবে ঈশ্বৰদত্ত জীৱনক পূৰ্ণ বিকাশ কৰি উপভোগ কৰিবলৈ পোৱা সুযোগেৰে সাধাৰণ মানুহেও উন্নতিৰ পথত বাধা হৈ পৰা সকলো আছকাল সৎ পবিত্ৰভাৱে সাহসেৰে পাৰ হৈ যাব পাৰিব লাগে। সমাজ সংস্কাৰ বুলিলে এই কথাহে বুজায়।

তেখেতৰ Broken wing বোলা কবিতাৰ ১৯:৬ চনত প্ৰকাশিত হয়। ১৯১৭ চনৰপৰা তেখেতে কবিতাৰ জগত এৰি জাতীয় আন্দোলনত মনে-প্ৰাণে জপিয়াই পৰিলে। ১৯:৬ চনত জাতীয় কংগ্ৰেছৰ অধিবেশনত ডেকা জহৰলাল নেহেৰুৱে প্ৰথম সৰোজিনী

নাইডুব বক্তৃতা শুনে। এই বক্তৃতা আছিল জাতীয়তাবাদ আৰু দেশহিতৈষীকতা বোধ জগাই তোলা মন্ত্ৰ স্বৰূপ। জৱাহৰলাল নেহেৰুৱে নিজেই লিখি থৈ গৈছে যে তেতিয়াৰ পৰা তেওঁৰ অস্পষ্ট সমাজবাদী আদৰ্শ নোহোৱা হ'ল আৰু তেওঁ সম্পূৰ্ণভাৱে জাতীয়তাবাদী হৈ পৰিল।

এই অধিবেশনতে সভাপতি অষ্ট্ৰিকাচৰণ মজুমদাৰে সৰ্বোজিনীক অস্ত্ৰ আইনৰ প্ৰস্তাৱটো ডাঙি ধৰিবলৈ অনুবোধ কৰে। অধিবেশনত উপস্থিত আছিল লেফটেনেণ্ট গৱৰ্ণৰ জেমচ মেচটন আৰু লেডী মেচটন। সভাপতিয়ে ভাৰতীয় নাৰী এগৰাকীয়ে ইংৰাজী ভাষাত কিমান ভালকৈ নিজক প্ৰকাশ কৰিব পাৰে তাক প্ৰদৰ্শন কৰিবৰ ইচ্ছাকে সৰ্বোজিনীক বক্তৃতামঞ্চত থিয় কৰাইছিল। সৰ্বোজিনীয়ে প্ৰায় আধাঘণ্টা সময় মূল্লিত বাক্য গাথনিৰে সভাস্থলীৰ সকলোকে বিমুগ্ধ কৰি ৰাখিছিল। ১৯১৬ চনত সৰ্বভাৰতীয় মুছলিম লীগত সৰ্বোজিনীয়ে স্বায়ত্ত্ব শাসন প্ৰস্তাৱ সমৰ্থন কৰি বক্তৃতা দিছিল। ১৯১৬ চনৰ কংগ্ৰেছ অধিবেশন সচাকৈয়ে এখন স্বৰণীয় অধিবেশন এই কাৰণেই যে এই অধিবেশনতে জৱাহৰলাল নেহেৰুৱে মহাত্মাগান্ধী আৰু সৰ্বোজিনী নাইডুক সহকৰ্মীৰূপে লগ হয় আৰু এই অধিবেশনৰ পাচৰে পৰাই ভাৰতৰ জাতীয় সংগ্ৰাম যেন আৰম্ভ হ'ল। এই সময়তে সৰ্বোজিনী নাইডুকে দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ গাৰ্মিটিয়া বম্বুৱাসকলৰ বিশেষকৈ বম্বুৱা নাৰীসকলৰ সন্মান লাঘৱ কৰা শোকলগা অৱস্থাৰ অৱসান ঘটাবলৈ ভাৰতীয় বাইজক সজাগ কৰি তোলে। ইয়াৰ পাচতে আছিল “কৃষ্ণ আইন” বুলি কোৱা বাওলাট আইন। এই আইন মানি নলবলৈ সৰ্বোজিনীয়ে মহাত্মাগান্ধীৰ লগত একমত হৈ ভাৰতৰ নানা চহৰত বক্তৃতা দি মানুহক অস্ত্ৰায়ৰ বিৰুদ্ধে জগাই তুলিছিল। ১৯১৯ চনত জালিওনাবাগ হত্যাকাণ্ডৰ পাচত সৰ্বোজিনী নাইডুৱে এই হত্যাকাণ্ডৰ প্ৰতিবাদ কৰি “কাইজাৰ ই হিন্দ” পদক ওভোটাই দিয়ে আৰু ইংলণ্ডত এই হত্যাকাণ্ডৰ বিৰুদ্ধে বক্তৃতা দি ভাৰতবৰ্ষ আৰু ইংলণ্ডত আলোড়নৰ সৃষ্টি কৰে।

স্বাধীনতা সংগ্রামৰ লগে লগে ভাৰতৰ নাৰী আন্দোলনো হবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। সদৌ ভাৰতীয় নাৰী সন্মিলন হিচাপে প্ৰথম অনুষ্ঠান আছিল “Womens India Association.”—এই অনুষ্ঠান এনি বেচান্টে উদ্ভাৱন কৰিছিল আৰু সৰ্বোচ্চিনী নাইডুৱে এই অনুষ্ঠানক আৰম্ভণিৰে পৰা পৃষ্ঠপোষকতা কৰিছিল। মহিলাই ভোটাধিকাৰ পাবৰ কাৰণে সৰ্বোচ্চিনী নাইডুৱে আশ্ৰয় চেষ্টা কৰিছিল। ছোৱালীৰ প্ৰাথমিক আৰু মাধ্যমিক শিক্ষাৰ কাৰণে মিঃ মণ্টেগুৰ ওচৰলৈ সৰ্বোচ্চিনী নাইডুৱে নেতৃত্বত যোৱা সঁজ্ঞাতিদলৰ সফলতা ভাৰতৰ সকলো ঠাইতে বুজিব পাৰিছিল। তিবোতাৰ ভোটাধিকাৰ, শিক্ষা, অৰ্ধনৈতিক স্বাধীনতা আদি নানা বিষয়লৈ গঢ়ি উঠা নাৰী আন্দোলনে সম্পূৰ্ণ গণতান্ত্ৰিক পদ্ধতিৰে আগবাঢ়িছিল আৰু আন্দোলনৰ প্ৰধান নেত্ৰী আছিল সৰ্বোচ্চিনী নাইডু। সৰ্বোচ্চিনীৰ সহকৰ্মী ভগিনীসকলৰ ওপৰত অতি গভীৰ আস্থা আছিল। লোন আইন ভংগ কৰাৰ পাচত যেতিয়া এজনৰ পাচত এজনকৈ পুৰুষসকল কাৰাগাৰলৈ গৈছিল— এই ভগিনীসকলে সৰ্বোচ্চিনীৰ নেতৃত্বত কংগ্ৰেছৰ পতাকাখনি তুলি ধৰি আছিল।

১৯১৯ চনত মণ্টকৰ্ড সংস্কাৰৰ কাৰণে একলাখ তিবোতা ভোটাৰ লিষ্টি ভুক্ত হ’ল আৰু ১৯২৬ চনত তিবোতাই বিধান সভাৰ সভ্য-হোৱাৰ স্বীকৃতি পালে। তিবোতাই পৌৰসভাৰ নিৰ্বাচনত ভাগ লব পৰা হ’ল। চাৰিগৰাকী মহিলা বম্বেৰ পৌৰসভাৰ সভ্যা নিৰ্বাচিত হ’ল তাৰে এগৰাকী আছিল সৰ্বোচ্চিনী নাইডু। তেখেতক বম্বেৰ মেয়ৰ কৰিব খুজিছিল কিন্তু তেখেতে এই বিষয়বাব লোৱা নাছিল। সৰ্বোচ্চিনীয়ে কৈছিল— “গোটেই পৃথিৱীতে এটা কথাই হৈছে অপৰিবৰ্তনীয়। দেশৰ সীমা বেলেগ হব পাৰে—যুদ্ধ বেলেগ ধৰণৰ হব পাৰে—জাতিও বেলেগ বেলেগ হয় কিন্তু সম্ৰাজ্ঞী আৰু কৃষকপত্নী এগৰাকী নাৰী বুলিলে একে। প্ৰত্যেক নাৰীয়ে নিজৰ যোগ্যতা এদিন উপলব্ধি কৰিবই কৰিব।”

সম্মো ভাৰত “ইমকনলীগ”ৰ মজাভিমলৰ সভা হিচাপে সৰ্বোচ্চনী  
১৯১৯ চনত ইংলণ্ডলৈ যাত্ৰা কৰে আৰু তাত তেখেতে নাৰীৰ অধিকাৰৰ  
বিষয়ে কয় ।

১৯২৪ চনত সৰ্বোচ্চনী নাইডু কেনিয়া জাতীয় কংগ্ৰেছত যোগ  
দিবলৈ যায় । ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছে সৰ্বোচ্চনীক এই সভালৈ  
পঠিয়াইছিল—ভাৰতীয় বাসিন্দাসকলক সহায় কৰিবৰ কাৰণে  
সৰ্বোচ্চনী গৈছিল আৰু তাত তেওঁ কৰা কামৰ শলাখ মহাত্মাগান্ধীকে  
আদি কৰি সকলো নেতাই লৈছিল । এই বছৰতেই মানে ১৯২৪ চনতে  
সৰ্বোচ্চনী নাইডু ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ সভানেত্ৰী নিৰ্বাচিত হয় ।  
মহাত্মাগান্ধীয়ে সৰ্বোচ্চনী নাইডুক মঞ্চত পৰিচয় কৰাই দিওঁতে  
সৰ্বোচ্চনীয়ে উত্তৰত কৈছিল “মই ল’ৰা তুলিছোঁ—নিচুকনী গীত গাই  
ল’ৰা গুৱাইছোঁ আৰু আজি মই ভাৰত মাতৃৰ প্ৰতিকৃতি হৈ স্বাধীনতাৰ  
অগ্নিশিখা জ্বলাই তুলিব লাগিব । এই কামৰ কাৰণে মোক নিৰ্বাচিত  
কৰি আপোনালোকে পুৰণা ঐতিহ্য আৰু ঘূৰাই আনিছে—আৰু  
ভাৰতীয় নাৰীৰ কাৰণে আমাৰ ইতিহাসত এটা যুগৰ সঞ্চাৰ কৰিছে ।

সৰ্বোচ্চনী নাইডু ১৯২৫ চনৰ কানপুৰ কংগ্ৰেছৰ সভানেত্ৰী । তেখেত  
সভানেত্ৰী হৈ থাকোঁতে New York Time এ সৰ্বোচ্চনীক ভাৰতবৰ্ষ  
জগাই তোলাৱা “জোৱান অফ আৰু” বুলি অভিহিত কৰিছিল ।  
তেখেতৰ সভানেত্ৰীৰ ভাষণ অতি চমু আছিল । এই ভাষণত তেখেতে  
একতাৰ বিষয়ে দঢ়াই দঢ়াই কৈছিল—ভাৰতীয় জাতীয় কংগ্ৰেছৰ মহিলা  
শাখা আৰু কংগ্ৰেছৰ তথ্যবাহি শাখা খুলিবৰ কাৰণে কৈছিল । কংগ্ৰেছ  
মহাসভাখন জনতাৰ অভিমতেৰে গঢ়ি উঠক কেৱল নেতাসকলৰ অভি-  
মতেই যেন ইয়াত নেথাকে । তেখেতৰ ভাষণ আশা আৰু সাহসপূৰ্ণ  
আছিল—জয় আৰু হতাশৰ ভাব পৰিহাৰ কৰি একতাবদ্ধ হবলৈ  
জাতিক সাজুনেয়ে আৱেদন কৰিছিল । এই কংগ্ৰেছ অধিবেশন অতিকৈ  
সাফল্যমণ্ডিত হৈছিল—এগৰাকী তিবোতাৰ অদমনীয় কৰ্মশক্তি  
সচাকৈয়ে প্ৰসংসনীয়— ।

১৯২৬ চন সদৌভাৰত নাৰীসন্মিলন প্ৰতিষ্ঠিত হয়। সৰোজিনী নাইডু এই অমুঠানৰ লগত আৰম্ভণিৰে পৰা জড়িত আৰু পথ প্ৰদৰ্শিকা। এই অমুঠান সমাজৰ লগত জড়িত সামাজিক ৰাজনৈতিক সমস্যাৰোৰৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল আৰু অমুঠানটো জাতীয়তাবাদী আছিল। ভাৰতীয় নাৰীক আন্তৰ্জাতিক সভাসমিতি বোৰলৈ এই অমুঠানে প্ৰতিনিধিত্বপে পঠিয়াইছিল। Pan-Pacific Women Conferance লৈ যোগদান কৰিবলৈ ১৯২৮ চনত সৰোজিনী হনলুলু লৈ যায়। এই চনতেই সৰোজিনী আমেৰিকালৈ যাত্ৰা কৰে—। মহাআগান্ধীয়ে তেখেতক Miss Mayo এ লিখা Mother India বোলা কিতাপখনৰ কথা-বোৰৰ অসত্যতাৰ বিষয়ে কবলৈ আৰু কংগ্ৰেছৰ মুখপাত্ৰ হিচাপে কংগ্ৰেছে কৰা কামৰ প্ৰচাৰৰ কাৰণে ৰাষ্ট্ৰদূত হিচাবে পঠিয়াইছিল। আমেৰিকাত সৰোজিনীয়ে কৰা কামৰ ভূয়সী প্ৰশংসা পোৱা যায়। তেখেত য'লৈকে গৈছিল তাতে আদৰ সন্মান আৰু অভাৰ্থনাৰে তেখেতক আগবঢ়াই নিছিল। সৰোজিনী নাইডুৰ বক্তৃতা ডাঙৰ ডাঙৰ হৰফেৰে বিখ্যাত সংবাদপত্ৰসমূহত প্ৰকাশিত হৈছিল “ইংলেণ্ডে ভাৰতৰ সৈন্যবাহিনীত বেচি ব্যয় কৰে শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত কৰা নাই” আদি সাহসোক্তি সৰোজিনীৰ বক্তৃতাৰ মাজেৰে প্ৰচাৰিত হৈছিল। ভাৰতীয় কৃষ্টি সভ্যতা ব্যাখ্যা কৰিবলৈ সৰোজিনী তালৈ গৈছিল ভাৰতৰ বেচৰকাৰী ৰাষ্ট্ৰদূত হিচাপে। আমেৰিকাত সৰোজিনীয়ে কৈছিল—“তোমালোকৰ গনতন্ত্ৰৰ প্ৰতিষ্ঠাতা সকলৰ দৰেই নতুন ভাৰতে আজি স্বাধীনতা ঘোষণা কৰিবলৈ ওলাইছে— এই স্বাধীনতা কেৱল বৈদেশিক শাসনৰ পৰা মুক্তিলাভ কেৱল ৰাজনৈতিক স্বাধীনতাই নহয়—ভাৰতৰ সমাজ কৃষ্টি সভ্যতা নৈতিকতা সকলোৰে পূৰ্ণবিকাশ কৰিবলৈ ভাৰতৰ্ধই স্বাধীনতা বিচাৰিছে এই উদ্দেশ্যত উপনীত হবলৈ ভাৰতবৰ্ষই নিজৰ প্ৰাচীন ত্যাগ আৰু অহিংসাৰ মন্ত্ৰ গ্ৰহণ কৰিছে মহাআগান্ধীৰ নেতৃত্বত। এই ক্ষীনদেহী মানুহজন আজি আধ্যাত্মিক শক্তিৰ সুউচ্চ শিখৰত আমাৰ যুগৰ এই শক্তিক তেখেত জীৱন্ত প্ৰতীকস্বৰূপ।”



সৰ্বোজিনীৰ জীৱনৰ আৰু এটা বৃহৎ প্ৰসিদ্ধ ঘটনা হ'ল "লোন আইন ভংগ"। মহাত্মাগান্ধীয়ে বিখ্যাত দাণ্ডিযাত্ৰা আৰম্ভ কৰি ১৯৩০ চনৰ ৫ এপ্ৰিলত লোন আইন ভংগ কৰিলে। সৰ্বোজিনী সাগৰৰ বালি পাৰত উপস্থিত আছিল—। আইন ভংগ কৰা কাৰণে মহাত্মাগান্ধী গ্ৰেপ্তাৰ হ'ল—আৰু এই আন্দোলনৰ নেতৃত্ব বহন আৰ্ৱাচ তৈয়বজী আৰু ডেওৰ পাচত সৰ্বোজিনী হাতত দি গৈছিল। সৰ্বোজিনী নাইডুৱে মহাত্মাৰ উপযুক্ত শিষ্যৰূপে ধাৰচানা নামে ঠাইত ২৫,০০০ হেক্টৰৰ স্বেচ্ছাসেৱকেৰে লোন আইন ভংগ কৰিবলৈ যাত্ৰা কৰিলে স্বেচ্ছাসেৱকে যাতে অহিংস অসহযোগ পন্থা অৱলম্বন কৰি থাকে তাৰবাবে সৰ্বোজিনীয়ে দঢ়াই দঢ়াই কৈছিল। সৰ্বোজিনী কাৰাকছা হ'ল—আৰু তেওঁক য়েবয়াডা জেললৈ লৈ গ'ল।

ইয়াৰ পাচত ২য় ঘূৰণীয়া মেজমেললৈ ভাৰতীয় নাৰীৰ মুখপাত্ৰী হিচাবে সৰ্বোজিনী নাইডু গান্ধীজীৰ লগত লণ্ডনলৈ যায়। শ্ৰীমতী নাইডু এইমেলত জাতীয়তাবাদী ভাৱতৰো প্ৰতিনিধি স্বৰূপ আছিল। দ্বিতীয় ঘূৰণীয়া মেজমেল ফলপ্ৰসূ নহল। গান্ধীজীয়ে দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ ভাৰতীয় সকলৰ হৈ কবলৈ দক্ষিণ আফ্ৰিকালৈ যোৱা ভাৰতীয় সঁজাতি দলটোৰ লগ ধৰিবলৈ সৰ্বোজিনীক কেপটাউনলৈ পঠিয়ালে। সৰ্বোজিনী নাইডু দক্ষিণ আফ্ৰিকাৰ পৰা অহাৰ পাচত গান্ধীজী প্ৰমুখ্যে আন আন নেতাসকলৰ লগত আকৌ কাৰাকছা হয়। ভগ্নস্বাস্থ্যৰ কাৰণে তেখেতক অলপ দিনৰ কাৰণে মুক্তি দিছিল কিন্তু আকৌ গ্ৰেপ্তাৰ কৰি য়াৰয়েডা জেলত থৈ দিলে। ১৯৩৩ চনৰ ৮ মে তাৰিখে সৰ্বোজিনী কাৰামুক্ত হ'ল। এই সময়ছোৱাত মহাত্মাগান্ধীয়ে লোৱা অনশনব্ৰতত মহাত্মাৰ প্ৰহৰী আৰু সেৱিকা হিচাবে সৰ্বোজিনী বহুত সহায় কৰিছিল।

১৯৩৭ চনৰ পৰা কংগ্ৰেছে গঠনমূলক কাম আৰু স্বদেশী আন্দোলনত বেচি মনযোগ দিছিল। কংগ্ৰেছ অনুষ্ঠানক বে-আইনি বুলি ঘোষণা কৰাত কংগ্ৰেছ অধিবেশন কেবাবছৰো হোৱা নাছিল। এই স্বদেশী আন্দোলনতো সৰ্বোজিনীয়ে আগভাগ লৈছিল। ১৯৩৩ চনত

Lady Irwin College প্রতিষ্ঠাৰ কামত তেখেত উঠি পৰি লাগে। তেখেতে সদৌভাৰত মহিলা সন্মিলনীৰ জৰিয়তে এই কাম কৰিছিল। ১৯৩৯ চনত দ্বিতীয় মহাসমৰ আবহু হ'ল। কংগ্ৰেছ মহাসভাই ধনজন দি বৃটিছক যুদ্ধত সহায় নকৰিবলৈ সত্যাগ্ৰহ আন্দোলন আৰম্ভ কৰাত সৰ্বোজিনীয়ে আকৌ কাৰাকদ্ধা হয়। ইয়াৰ পাচত ১৯৪২ চনত কংগ্ৰেছে লয় বিখ্যাত 'ভাৰতত্যাগ' প্ৰস্তাৱ। এই প্ৰস্তাৱ লোৱাৰ লগে লগে ভাৰতৰ সকলো নেতাকে গ্ৰেপ্তাৰ কৰে। মহাত্মাগান্ধীৰ লগতে সৰ্বোজিনী নাইডু, কন্সবক প্যাৰ্বেলাল সকলোকে আগাৰ্কাঁৰ প্ৰাসাদত বৃটিছ চৰকাৰে আটক কৰি ধলে। আগাৰ্কাঁৰ প্ৰাসাদৰ পৰা ভগ্নস্বাস্থ্যৰ কাৰণে ১৯৪৩ চনৰ মাৰ্চ মাহত মুক্তি লাভ কৰি সৰ্বোজিনীয়ে বাহিৰৰ পৰা স্বাধীনতা সংগ্ৰাম চলাই থকা কামত আছিল।

যুদ্ধ শেষ হৈ অহাত নেতাসকলে মুক্তি পালে। বৃটিছৰ লগত কিবা এটা শীমাংসাত উপনীত হবৰ কাৰণে আকৌ আলোচনা বিলোচনা হবলৈ ধৰিলে। এই সময়ত বঙ্গদেশৰ ছুৰ্ভিক্ষ আৰু দেশত হোৱা সাম্প্ৰদায়িক অশান্তিয়ে সৰ্বোজিনীৰ মনত বৰ কষ্ট দিছিল। মহাত্মাগান্ধী নোৱাখালিলৈ যোৱাত সৰ্বোজিনীৰ ইচ্ছা থকা স্বত্বেও নোৱাখালি ভ্ৰমণত মহাত্মাগান্ধীৰ লগত যাব নোৱাৰিলে।

১৯৪৭ চনত সদৌ এচিয়া সন্মিলনত সৰ্বোজিনী নাইডু সভানেত্ৰী আছিল—আৰু এই সন্মিলনত দিয়া তেখেতৰ সভানেত্ৰীৰ ভাষণে এচিয়াবাসীৰ মন জয় কৰিছিল।

ভাৰতে স্বাধীনতা পোৱাৰ লগে লগে সৰ্বোজিনী নাইডু উত্তৰ প্ৰদেশৰ ৰাজ্যপাল হিচাপে নিযুক্ত হয়। উত্তৰ প্ৰদেশৰ ইংৰাজ গৱৰ্ণৰ জনে সৰ্বোজিনীলৈ লেখিছিল—“মই তোমাক কামৰ ভাৰ দিবলৈ বৈ আছোঁ,”—সৰ্বোজিনীয়ে উত্তৰত লেখিছিল—“তোমাৰ পৰা শাসন নীতি শিকিবৰ কাৰণে মই পেঞ্চিল ৰহী লৈ গৈছোঁ ব'ব।” সৰ্বোজিনী আছিল হাঁহিব সঁফুৰা মহাত্মাগান্ধীৰ অনশনৰ সময়কে আদি কৰি সকলো দুখ-জনক পৰিস্থিতিতে সৰ্বোজিনীৰ উপস্থিতিয়ে আনন্দ মুখৰ কৰি তুলিছিল।

—বাল্যপাল হিচাবে সৰোজিনীয়ে নিজৰ যোগ্যতা দেখুৱাব পাৰিছিল। এই পদত অধিষ্ঠিত হৈ থাকোঁতেই ১৯৪৯ চনৰ মাৰ্চৰ ২ তাৰিখে তেখেতে এই পৃথিৱী এৰি গুচি যায়। ভাৰতৰ নেতাসকল ৰাজভৱনত উপস্থিত হয়। শেষ ভ্ৰদ্ধা জ্ঞাপন কৰিবলৈ। “ভাৰত কোকিলা” নিৰ্মাতা হ’ল—সৰোজিনী আছিল সচাকৈয়ে এই শক্তিকাৰ মহিয়সী প্ৰতিভাময়ী নাবী। অতি সাধাৰণ ভাবে গান্ধীয্যপূৰ্ণ ভাবে তেখেতে মৃত্যুক আকোঁৱালি ল’লে। কংগ্ৰেছৰ বুৰঞ্জী লেখিবলৈ ল’লে—ভাৰতীয় জাতীয় সংগ্ৰামৰ কথা কবলৈ হলে সৰোজিনীৰ কথা নোকোৱাকৈ একোৱেই কব নোৱাৰি। তেখেতৰ শেষ কৃত্য পূৰ্ণ ৰাজকীয় সন্মানেৰে সমাধা হয়।

## এলিগৰ কজডেণ্ট

১৮৮৪ চনৰ ১১ অক্টোবৰৰ দিনা ইনিয়ট আৰু এনাইল কজডেণ্টৰ এজনী ছোৱালী উপজিছিল। মাক দেউতাকে এটি অতি আদৰৰ আপুৰুগীয়া ল'ৰা আশা কৰিছিল—সেইকাৰণে সাধাৰণ কেঁচুৱাৰ দৰে এই চকুৰ নলগা কেঁচুৱাটিৰ জন্মত অলপ দুখ পাইছিল যদিও দেউতাকৰ কাৰণে এই কেঁচুৱাজনী “স্বৰ্গৰ পৰা অহা বহনু”ৰ দৰে সম্পদ স্বৰূপ আছিল। দেউতাক মাকে ছোৱালীটিৰ মাকৰ নাম অনুসৰি নাম থলে এনা আৰু পেছীয়ক বিলাকে ইলিয়টৰ নামৰ লগত মিলাই নামটি থলে এলিগৰ। ল'ৰাৰ ঠাইত ছোৱালী হৈ উপজি মাক দেউতাকৰ মনত হতাশৰ ছাঁ পেলাই জন্মহোৱা এই ছোৱালীটিয়ে পৃথিৱীলৈ যেন এটা দৌৰী দৌৰী মনোভাৱেৰে আহিছিল আৰু নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰিবলৈ ওপজাৰে পৰা যেন চেষ্টা কৰিছিল।

এলিগৰই জন্ম হোৱা পৃথিৱীখন বৰ সুন্দৰ বৰ নিৰাপত্তাপূৰ্ণ আছিল। পৃথিৱীৰ চাৰিওফালে হোৱা ঘটনাৱলীয়ে এই পৃথিৱীখন চুই নগৈছিল। ১৮৮৪ চনত আমেৰিকাৰ ভদ্ৰসমাজ ৰাজনীতিত লিপ্ত নহৈছিল। ৰাজনৈতিক কথাটো চৰকাৰী উচ্চমহল আৰু ৰাজনৈতিক নেতাসকল কেৱল ব্যস্ত আছিল। এলিগৰৰ বৰদেউতাক থিয়ডৰ কজডেণ্ট বিধান সভাৰ সদস্যৰ প্ৰাৰ্থী হোৱাত পৰিয়ালৰ মানুহ বিলাকে ভাল নেপাইছিল। থিয়ডৰ বিধান সভাৰ সদস্য হৈছিল আৰু আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতিও হৈছিলগৈ। থিয়ডৰৰ আগৰ ৰাষ্ট্ৰপতি সকলে ধনী আৰু সা-সুবিধা ভোগ কৰি থকা সকলক অসন্তোষ দি একো কাম নকৰিছিল। অৰ্থনৈতিক ক্ষেত্ৰত ‘লাজা-ফেৰা’ ( Laissez Faire ) নীতি অনুসৰণ কৰিছিল। এলিগৰ ওপজা বছৰ-টোতে থিয়ডৰে প্ৰথম এটা জ্ঞানদীপ্তময় লৈ ‘লাজাফেৰা’ নীতিৰ ব্যাখ্যা

দ্বিঘটনৈ বিচাৰিলে। খিয়ন্তৰে লাহে লাহে বুজিব পাৰিলে যে, ব্যক্তি বিশেষক পূৰ্ণ স্বাধীনতা দিলে ধনত বৰ্তী সকলক দুৰ্বল শ্ৰেণীৰ ওপৰত অস্তায় কৰিবলৈ সুবিধাহে দিয়া হয়। শ্ৰমিক আন্দোলন (Trade union) সেই সময় ছোৱাত একেবাবে কেঁচুৱা অৱস্থাত আছিল। এলিগৰ ওপজাব দিনা ডেট্ৰয়তত (Detroit) এখন সভা হৈছিল। এই সভাই সমিধান বিচাৰিছিল এই প্ৰশ্নটোৰ “আমাৰ সভ্যতাই শ্ৰমিক-সকলৰ প্ৰতি শ্ৰায়সংগত বিচাৰ কৰিছেনে?” শ্ৰমিকসকলৰ দৰিদ্ৰতা তেওঁলোকৰ দোষত হোৱা নাই এই দৰিদ্ৰতা প্ৰকৃতিগত নহয়—শ্ৰমে শ্ৰায়সংগত আটন পোৱা নাই, কিন্তু মূলধন খটুওৱা শ্ৰেণীটোৱে যি বিচাৰিছে তাকেই পাই আছে। কৰকাটল, শ্ৰমিক আন্দোলন আদি বিষয়বোৰ নৈশ আহাৰৰ পাচত হয়তো সেইসময়ৰ ধনীশ্ৰেণীৰ ভদ্ৰলোক সকলে কথা পাতিছিল কিন্তু আমেৰিকাৰ ভদ্ৰমহিলাই বাস্তৱনৈতিক কথাত মুঠেই ভাগ নলৈছিল। মহিলাৰ ভোটাধিকাৰৰ প্ৰশ্নটোৱে সেইসময়ত অলপ আলোড়ন তুলিছিল কিন্তু কংগ্ৰেচটো পৰিয়ালৰ কোনো মুনিহ তিৰোতাই এই কথা সমৰ্থন নকৰিছিল।

পৰিয়ালত থকা চিঠিবোৰৰ পৰা আৰু পৰিয়ালৰ মানুহৰ সোঁৱ-বণীৰে কোৱা কথাবোৰৰ পৰা এলিগৰৰ ল'ৰালিকালৰ কথা অলপ জানিব পাৰি। এলিগৰে শিশুহিচাপে নিজৰ ছবিখন লেখনীত যেতিয়া ডাঙি ধৰে তেতিয়া বুজিব পাৰি যে এলিগৰ বৰ ভয়াতুৰ আছিল। কুকুৰ, ঘোঁৰা, সাপ আনকি আন আন ল'ৰাছোৱালীকো তেওঁ বৰ ভয় কৰিছিল। কোনোবাই দাবী দিব বুলি বৰ ভয়—আনে তেওঁক বেয়া পাব পাৰে বুলিও তেওঁ বৰ সতৰ্ক আছিল। তেওঁৰ মনত সদায় এটা নীচাঙ্কিকা বোধ আছিল আৰু আনে ভাল বুলিবলৈ আনৰ প্ৰশংসা পাবলৈ মনত তেওঁৰ এটা সদায় হেঁপাহ আছিল। এলিগৰৰ মনৰ এই ভাব নিজৰ মাকৰ ব্যৱহাৰৰ পৰা হৈছিল যেন লাগে। মাকৰ চকুত এলিগৰ দেখাত অন্তৰী আৰু এলিগৰ অলপ গহীন স্বভাৱৰ আছিল কাৰণে মাকে সদায় মানুহৰ আগত এলিগৰক চিনাকী কৰি দিলে

“এইজনী মোৰ বুটী আইডা” বুলি কৈছিল। অস্তায়কৈ কবিতা কবিলে এলিগৰে বৰ বেয়া পাইছিল, “ভালকৈ কবিতা লাগে—কুৰুটকৈ কবিলে লাগে” ইত্যাদি কথা সকলো পৰা কয় কাৰণে আনে কেতিয়াবা তেওঁক “অকণমানি কুলশিক্মিত্ৰী” বুলিও কৈছিল। মাকে এলিগৰৰ এইবোৰ স্বভাৱক বৰ প্ৰশংসা নিদিছিল—কিন্তু দেউতাকৰ চকুত এলিগৰৰ এই ৰূপেই আছিল অতি সুন্দৰ—দেউতাকে এলিগৰক বিচাৰিছিল মহৎ সাহসীৰূপে, পাণ্ডিত্যৰ জেউতিৰে জিলিকা ধৰ্মপৰায়ণা, মৰমীয়াল, ধীৰ, সৎ আৰু পবিত্ৰৰূপে।

এলিগৰৰ প্ৰথম ধাত্ৰী গৰাকী আছিল এগৰাকী কৰাচী মহিলা। ইংৰাজী লিকাৰ আগতে কৰাচীভাষাত বুৎপত্তি লাভ কৰা ভাল বুলি ভাবি এগৰাকী কৰাচী ধাত্ৰীক এলিগৰক চোৱাচিত্তা কৰিবৰ কাৰণে মাকে নিযুক্তি দিলে।

লম্বালি কালৰ এলিগৰৰ কথাবোৰ দেউতাক ইলিয়টৰ সোঁৱৰণীৰে ভৰা। কিন্তু দেউতাক ইলিয়টে পৰিয়ালটোলৈ দুৰ্যোগ আনিছিল। ইলিয়ট খামখেয়ালী স্বভাৱৰ আছিল। ঘোঁৰাদৌৰ চিকাৰ আদিৰ সংগীবোৰৰ লগত অতিমাত্ৰা সুৰাপাণ কৰা কাৰণে তেওঁৰ স্বাস্থ্য ভাগি পৰিছিল। এই কথাটোৱে বৈশ্বকীয়ক এনাক বৰ বেজাৰ দিছিল। দুই পৰিবেশৰ পৰা আতৰি ইউৰোপত কিছুমান দিন অৱসৰ বিনোদন কৰিলে ইলিয়টৰ স্বাস্থ্য ভাললৈ আহিব পাৰে বুলি ভাবি এনাক ইলিয়টক লৈ সাগৰ যাত্ৰা কৰিলে। তিনিমাহৰ মূৰত ইলিয়টৰ স্বাস্থ্য বহুখিনি ভাললৈ আহিল কিন্তু ইলিয়টে পৰিয়ালৰ মাজত আকৌ মিলি যাবলৈ তেতিয়াও সাহ গোটাব পৰা নাছিল। এনা ইলিয়ট আৰু এলিগৰ নিউইয়ৰ্কলৈ উভটি আহিল আৰু ইলিয়টে নতুন এখন ব্যৱসায়ী অনুষ্ঠানত সহযোগী হিচাবে যোগ দিলে। কিন্তু ইলিয়টে আকৌ তেওঁৰ পুৰণা সংগী সকলৰ লগ লবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু কাৰো আপত্তি নুশুনি ছেম্পষ্টিড বোলা ঠাই এখনত ডাঙৰ এটা ঘৰ সাজিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এনা আৰু এলিগৰে ইলিয়টৰ ঘৰসজা কামত সহযোগ

কৰিলে—এমাই ভাবিছিল এই কাষত ব্যস্ত থাকিলে ইলিয়ট সুস্থিৰ হ'ব। এলিগৰে দেউতাকৰ লগত বেচি সময় থাকিব পাৰিব বুলি এই ঘৰসজা কামটো বৰ ভাল পাইছিল। কিন্তু তেওঁলোকৰ এই সুখবজীৱন অতি ক্ষণস্থায়ী হ'ল। ইলিয়টে অলপ দিনৰ ভিতৰতে তেওঁৰ পুৰণা সংগী-বোৰৰ লগত ঘোঁৰাদৌৰ আৰু আন আন খেল খেলিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে আৰু চাৰ্কাচ এখনত ভাগলৈ ভৰি ভাঙিলে। ইলিয়টৰ ভৱিৰ বিষ অসহনীয় হ'ল—তেওঁৰ ব্যৱহাৰ তেওঁৰ মৰমৰ মামুহৰ প্ৰতিও বিজোহী হৈ উঠিল—। ডাক্তৰে তেওঁক জিবনি লবলৈ আন ঠাইলৈ যাবলৈ পৰামৰ্শ দিলে আৰু ইলিয়টে ঘৈণী ল'ৰাছোৱালীৰ পৰা বিদায় নোলোৱাকৈয়ে ঘৰৰ পৰা এদিন ওলাই গৈছিল—।

ইলিয়টৰ গোটোই সৰু কাল ডোখৰ দেউতাকলৈ অপেক্ষা কৰোতেই গ'ল—। পিয়ন আহিলে দেউতাকৰ চিঠি আহিছে বুলি বৈ থাকে—খোৱাপাটত থাকোতে মামুহ অহা জাননী দিয়া টিলিঙাৰ শব্দ শুনিলে দেউতাক আহিছে বুলি চিৰিলৈ দৌৰি যায়। পৰিয়ালৰ সকলোৱে ঘৰবাৰী 'লিভ'লৈ দি ঘোঁৰা আদি বিক্ৰী কৰি পাহাৰী বা সাগৰৰ ওচৰৰ ঠাইলৈ গলে ইলিয়টৰ স্বাস্থ্য ভাললৈ আহিব বুলি ভাবিলে। ল'ৰা ছোৱালী দুয়োটিকে লৈ এনা ইলিয়টৰ লগতে গ'ল। এনাব গাটো বৰ ভাল নাছিল। তথাপি এনাই ইলিয়টৰ লগত চিকাবৰ বাহিৰে সকলো ঠাইলৈকে গৈছিল। তেওঁলোক বাৰ্জিগৰ পৰা ইটালীলৈ গৈছিল। ইলিয়ট সুস্থ হৈ হুঠিল। সুৰাপাণ এৰি সুস্থিৰ হ'ব নোৱাৰিলে। ইলিয়টক এটা মানসিক চিকিৎসালয়ত থৈ এনা ল'ৰাছোৱালী দুটিৰে ঘৰলৈ গুচি আহিল। সকলো ধন-সম্পত্তি সুৰাপান কৰি উৰাব বুলি ককায়েক থিয়ভৰে সম্পত্তিৰ গৰাকী ঘৈণীয়েক আৰু ল'ৰাছোৱালীক কৰি দিব খুজিলে। ইলিয়টে এই কথাত সন্মতি দিয়া নাছিল। ককায়েকে ইলিয়টক ঘৰলৈ স্নান পঠিয়ালে আৰু সুস্থিৰ হৈ এটা দ্ব্যৱসায়ত দায়িত্ববান হৈ কাম কৰিবলৈ উপদেশ দিলে। ইলিয়ট পেৰিচৰ পৰা নিউইয়ৰ্কলৈ উভতি আহিল।

ইলিয়ণৰে ডাঙৰ হৈ লিখিছিল মাকে যদি সুৰাপান কৰা অভ্যাসটো  
বেয়া বুলি নেভাবি অলপ মৰমৰ চকুৰে চাই দেউতাক লগত সহযোগ  
কৰিলেহেঁতেন দেউতাক হয়তো ভালেই হৈ গলহেঁতেন।

ইলিয়টে নিউইয়ৰ্কলৈ আহি ইলিয়নই (Illionis) বোলা ঠাইখনলৈ  
গৈ সুৰাপান ত্যাগ কৰিবৰ কাৰণে চিকিৎসা কৰিবলৈ আকৌ এবাৰ  
সেৱাকেন্স ( নাৰ্চিহোম ) এটাত ভৰ্ত্তি হ'ল। ঘোৱাৰ আগতে ইলিয়টে  
এনাক মাত লগাই যাব সুজিলে। এনা দেখা কৰিবলৈ অমান্তি হ'ল।  
পাঁচ সপ্তাহ চিকিৎসাধীন হৈ থাকি ইলিয়টে তেওঁৰ ভনী জোঁড়ায়োকৰ  
ব্যৱসায়ত যোগ দিলে। পৰ্বতীয়া ঠাইবিলাকত সীমাৰ গণ্ডগোল ঠিক  
কৰি—বেললাইন আদি স্থাপন কৰা কামবোৰ বৰ সহজ নাছিল। সেই  
ঠাইবোৰত ইলিয়টে সকলোৰে প্ৰিয়পাত্ৰ হৈ কাম আৰম্ভ কৰিলে। সৰু  
ল'ৰাছোৱালীবোৰে ইলিয়টক বৰ ভাল পায়—নিগ্ৰোবিলাকে ইলিয়টৰ  
গুণগান কৰে—দুখীয়া দুভগীয়া মানুহে ইলিয়টৰ পৰা সহায় পায় তেওঁক  
আশীৰ্বাদ দিয়ে। মানুহৰ ঘৰলৈ গৈ আন আন পৰিয়ালৰ লগত  
মিলিছিল কাৰণে সেই ঠাইবিলাকৰ মানুহ ইলিয়টৰ বন্ধু হৈ পৰিল।  
ইলিয়ট যেন তেওঁৰ দৃঢ়মনা পৰিবাৰ আৰু জীৱনত কৃতকাৰ্য্য লভা  
ককায়েকৰপৰা আঁতৰত থাকিলে বেচি ভালে থাকে। যদিও তেওঁ  
এবিংডণ বোলা ঠাইখনত নিজকে প্ৰতিষ্ঠা কৰি লৈছিল তেওঁ যেন  
সদায় নিজৰ পৰিয়ালৰ লগত লগ হবলৈ হাবিয়াস কৰিছিল—তেওঁক যেন  
কোনোবাই নিৰ্বাসন হৈ দিছে—এনালৈ চিঠি লেখিলে সদায় তেওঁক ক্ষমা  
কৰিবলৈ অমুৰোধ কৰিছিল। “মই দুখ বেজাৰত আৰু লাজত ভ্ৰিয়মান  
হৈছোঁ। তুমি মোৰ তুলনাত কিমান ভাল। তুমি একোৱেই পাপ  
কৰা নাই—পাপ কি তুমি নেজান। লাজ আৰু অমুশোচনাতে মই  
কিমান কষ্ট পাইছোঁ তুমি বুজিব নোৱাৰিবা……”

এনাই মনৰ অন্তৰ্দগুত সময়বোৰ কটাইছিল। আকৌ ইলিয়টক  
মাতি আনি জীৱন আৰম্ভ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব খোজে—আকৌ ভয় হয়  
ইলিয়টে কিজানি আগৰ দৰেই মদ খাই পগলামি আৰম্ভ কৰে। এনাৰ



গা বব বেয়া। অকণমাণি ইলিয়ণবে মূৰ পিটিকি দিয়ে অকণমাণি আঙুলি কেইটাৰে। সাত বছৰ মাথোন বয়স কিন্তু মাকক অলপ সহায় আৰু সেৱা কৰিব পাৰিছে বুলি মনত আনন্দ পায়। পৰিয়ালৰ মানুহ বিলাকে দেউতাকৰ কথা আলোচনা কৰে ইলিয়ণবে ভাবে দেউতাকে কিজানি বব বেয়া কাম কৰিছে কিন্তু অকণমাণি ইলিয়ণবে দেউতাকক কেতিয়াও বেয়া বুলিব নোৱাৰে। অ'ৰ ত'ৰ পৰা কথা শুনি, মাকৰ হুখ দেখি, ইলিয়ণৰ মন দোমোঁজাত থাকি যায়। দেউতাকক ইমান তেওঁ ভক্তি কৰে ইফালে মাকক ইমান হুখ হৈছে—কোনটো যে ভাল কোনটো যে বেয়া অকণমাণি মনটোৱে বুজি নেপায়।

এনাই নিউইয়ৰ্কলৈ গৈ এটা ঘৰ লৈ সাহসেৰে নতুন এটা জীৱনৰ পাতনি মেলিলে। নিউইয়ৰ্কৰ আভিজাত্য সমাজত এনাৰ দৰে সুন্দৰী উপযুক্তা মহিলাৰ অকলশৰে জীৱন কটোৱা সচাকৈয়ে টান হৈ পৰিছিল। তথাপি এনাই দিনত সামাজিক কাম বিলাকত ব্যস্ত থাকিলেও গধূলিৰ সময়ছোৱা একেবাৰে ল'ৰাছোৱালীৰ কাৰণে থৈ দিছিল। এনাই ল'ৰাছোৱালীকেইটাক কেনেকৈ সুশিক্ষা দিব আঁচনি কৰিলে। সৰু ইলিয়টক কিণ্ডাৰ গাৰ্টনলৈকে পঠিয়াব পাৰিব। সকলো সমস্যা ইলিয়ণৰক লৈয়েই হ'ল। এলিনৰৰ শিক্ষাৰ ভেটিটো ভালকৈ গঢ় দিব লাগিব। ছোৱালীৰ জীৱনৰ কৃতকাৰ্য্যতাৰ কাৰণে সুবংশ আৰু সৌন্দৰ্য্য থাকিলেই যথেষ্ট বুলি এনাই ভাবিবলৈ এৰিলে। এনাৰ মতে এলিণৰৰ নাৰী হিচাবে কৃতকাৰ্য্য লভিবলৈ সৌন্দৰ্য্য নাই। সেই কাৰণে এনাই এলিণৰক সুশিক্ষা দিবলৈ যত্ন কৰিলে। পৰিয়ালত হোৱা অশাস্তিবোৰ দেখি-তেওঁৰ লাজকুৰীয়া আৰু অন্তৰী ছোৱালীটিয়ে মনত বব হুখ পাইছে বুলি এনাই বুজি পাইছিল। সদায় ছোৱালীজনীলৈ এনাই পঢ়িবলৈ লয়—সাধুকথাটো ছোৱালীজনীৰ মনত শাস্তি দিবলৈ চেষ্টা কৰে। নিজৰ থকা ঘৰটোৰ ওপৰতলাত মিঃ বজাৰ নামৰ এজন শিক্ষকৰ ওচৰত আৰু কেইজনীমান ছোৱালীৰ লগত পঢ়িবলৈ এটা স্কুলৰ দৰে কৰি দিলে। কিন্তু প্ৰথমদিনাই এলিণৰে প্ৰায় সদায়

লেখি থকা House বানানটো ভুলকৈ বানান কৰি মাকক হুখ দিছিল—  
 মাকে বৰ লাজ পাইছিল । এলিনবে ডাঙৰ হৈ ভাবে এইবোৰ ভুল  
 কিজানি মাকৰ মনত হুখ দিবলৈকে তেওঁ কৰিছিল । দেউতাকক  
 আভুখাই পঠোৱাৰ কাৰণে মাকক তেওঁ দোষী বুলি ভাবিছিল । শনিবাৰে  
 শনিবাৰে হোৱা মইনাৰ মেল আদিত এলিনবে অচিনাকী ছোৱালীৰ  
 লগত মিলিব নোৱাৰি কান্দি দিয়ে । মাকৰ এই লৈ মহা সন্তোষ ।  
 মাকৰ আকৌ গা বেয়া হ'ল । আঠবছৰৰ জন্মদিনৰ দিনা এলিগৰে  
 আইতাকৰ ঘৰত মাহীয়েকহঁতৰ ঘৰতে কটালে । দেউতাকৰ পৰা  
 অহা এখন চিঠি মাকে এলিগৰলৈ পঠিয়াই দিলে । “তোমাৰ দেউতা  
 তোমাৰ লগত নাই বুলি মোৰ তোমালৈ মৰম নাই বুলি নেভাবিবা ।  
 তোমাক মোৰ বৰ মৰম লাগে-অলপতে কিজানি মই স্নানস্নান হৈ গৈ  
 তোমাক লগ পাওঁৱেইবা । তুমি আৰু মই আকৌ আগৰ দৰে একেলগে  
 খেলালি কৰি সময় কটাব পাৰিম . . .”

এনাৰ অন্ত্ৰোপচাৰ কৰাৰ সময়ত এলিয়ট এনাৰ ওচৰত থাকিব  
 খুজিছিল । এনাই আহিব নেলাগে বুলি ক'লে এনাৰ ঘোৰশনকা  
 ( ডিফটেবিয়া ) বেমাৰ হ'ল আৰু শেষত মৃত্যু শয্যা ল'লে । ইলিয়টে  
 হুখ কৰি লেখিছিল “মই এনাৰ কাৰণে ইমান ঘৃণনীয় হৈ পৰিছোঁ বুলি  
 ভাবি মোৰ বৰ হুখ লাগিছে । অসুখৰ সময়ত বা বিপদৰ সময়তো  
 মোৰ ঘৈণীয়ে মোক ওচৰত বিচৰা নাই । এইটো বৰ বেজাৰ আৰু  
 আচৰিত লগা কথা । এনাই মোক ভয় কৰে । ঈশ্বৰক সাক্ষী কৰি  
 কওঁ মই এনাৰ ভালপোৱা আৰু বিশ্বাসৰ সম্পূৰ্ণ যোগ্য—। মই সুৰাপান  
 কৰি থকা অৱস্থাতো এনাৰ প্ৰতি কেতিয়াও নিষ্ঠুৰ হৈ অসন্মান জনক  
 কথা কোৱা নাই ।” এনাৰ মৃত্যু হ'ল । ইলিয়টে ততাতৈয়াকৈ  
 নিউইয়ৰ্কলৈ যাত্ৰা কৰিলে । মাক ঢুকুৱা পনচল্লিশ বছৰৰ পাচত  
 এলিনবে লিখা কথাখিনি মাকৰ মৃত্যুৰ কথাটকৈ দেউতাক উভটি  
 অহা কথাৰ বিষয়ে বেচিকৈ লেখিছে । “মৃত্যুৰ বিষয়ে মই একোৱেই  
 নেজানো কিন্তু দেউতা আহিছে দেউতাক মই আকৌ দেখিম মাৰ মৃত্যুত

দেউতাৰ পৰাজয় হৈছে—ইমান শোকলগা কথা।” মাকে নিজৰ মাকক ল'ৰাছোৱালী কেইটাৰ অভিম্বাৰক কৰি থৈ গৈছে। আইতাকে ইলিয়টক ল'ৰাছোৱালী কেইটাৰ দায়িত্ব ল'ব পাবিব বুলি নেভাবে। “দেউতাৰ পৰিবাৰ নাই—ল'ৰাছোৱালী লগত নাই—দেউতাৰ একো আশাই নাই।” দেউতাকৰ কাৰণে এলিণৰে কান্দে। তেওঁলোকৰ যত্ন আৰু দায়িত্ব দেউতাকে ল'ব নোৱাৰিব বুলি এলিণৰে বিশ্বাস নকৰে। কিন্তু বৰদেউতাক জেঠায়েক কাৰো ইলিয়টৰ ওপৰত আস্থা নাই। মাক ঢুকুৱাৰ পাচত আইতাকৰ লগত সুখ স্বচ্চন্দ্যৰ মাজত এলিণৰ ডাঙৰ হ'ব বুলি বয়োজেষ্ঠ সকলে ভাবিছিল। ইলিয়টে জীয়েকক শাস্তনা দিয়ে “তুমি আৰু মই আকৌ একেলগে থাকিম—তুমি ভালকৈ পঢ়া শুনা কৰি ডাঙৰ হোৱা—তোমাক লৈ যাতে মই গোবৰ অমুভৱ কৰিব পাৰোঁ। কাকো বেছি আমনি নিদিবা তোমাক চাবলৈ মই প্ৰায়েই আহি থাকিম।”

দেউতাক গ'লগৈ। এলিণৰ অকলশৰীয়া হ'ল। দেউতাকৰ লগত ক'ৰা গোপন চুক্তিখিনিৰ স্মৃতিৰে আইতাকৰ ঘৰত নতুন পাৰিপাৰ্শ্বিকতাত নিজকে খাপ খুৱাবলৈ বৈ গ'ল—।

এলিণৰলৈ দিয়া দেউতাকৰ চিঠিবোৰ আছিল বৰ মৰম সনা। দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পাচত এলিণৰে গোটেই জীৱনটো চিঠিবোৰ লৈ ফুৰিছিল—এলিণৰে কয়—জীয়াই থকা কালত মৌৱৰণীবোৰ লৈ যি মানুহ থাকে তাৰ কাৰণে মানুহৰ মৃত্যু নহয়। চিঠিবোৰ পঢ়ে—পুনৰ পঢ়ে আৰু প্ৰতিবাবেই দেউতাকৰ উপস্থিতিৰ যাত্নৰে তেওঁৰ মন ভৰি উঠে—“দেউতা মোৰ সপোনতে জীয়াই আছে”—এলিণৰে কয়।

এনা ঢুকুৱাৰ পাচত ইলিয়টে এলিণৰ শিক্ষাৰ বিষয়ে কি ভাবিছে—প্ৰফেচাৰ বজাবৰ যোগেৰে মিচেচ হাল মানে এলিণৰৰ আইতাকক সুধিছিল। ইলিয়টে কৈছিল—“মোৰ ছোৱালীজনী বৰ ভাল তাইৰ এটা বিবেক আছে—”। শিক্ষাৰ প্ৰয়োজনীয়তাৰ বিষয়ে দেউতাকে এলিণৰলৈ লিখিছিল—“তুমি যেতিয়া লিগিৰী এজনী লৈ ফুৰিবলৈ ওলোৱা তেতিয়া তেওঁক তুমি ঘৰ সাজি থকা ঠাইলৈ লৈ যাবলৈ ক'বা।

ভাত কাম কৰা মানুহবোৰে ইটোৰ পাচত সিটো ইটা সজাই ঘৰ সাজি থাকে। তোমাৰ অকণমাণি মূৰটোলৈ বহুতে এটাৰ পাচত এটা চিন্তা বা ভাবধাৰা কৰিয়াই লৈ আছে। এই চিন্তা বা তথ্যবোৰে ইটাবিলাকৰ দৰে তোমাৰ মূৰটোত ঘৰ সাজি আছে। শিক্ষক-শিক্ষয়িত্ৰীসকলে সত্য প্ৰেম আৰু শিক্ষাৰ দ্বাৰা এই তথ্যবোৰ তোমাৰ অকণমাণি মগজুত সজাই তুলিব আৰু তেতিয়া তুমি আমি কৈ থকা শিক্ষা বোলা বস্তুটো লাভ কৰিবা। তুমি কেতিয়াবা কেতিয়াবা বৰ খহটা খহটা পাথৰৰ দৰে তথ্য পাবা। শিক্ষক শিক্ষয়িত্ৰীসকলে মৰমেৰে তোমাক এই পাথৰবোৰ মিহি কৰি দিব। কিছুমান আকৌ বিজ্ঞোহী বিপ্লৱী তথ্যও পাবা। “সদায় সোনকালে উঠিব লাগে—আত্মপ্ৰসাদ লাভ কৰা সন্তুষ্ট মনৰ ছোৱালী হব লাগে” ইত্যাদি—এইবোৰ তথ্য মনে সহজে নেমানে। বিপ্লৱ কৰিব মন যায়। কিন্তু শিক্ষাদাতা সকলে বুজাই বুজাই এইবোৰ মানি লবলৈ কয়—আৰু প্ৰকৃত শিক্ষাও আৰম্ভ হয়। শিক্ষক সকলে অভিজ্ঞতাৰ দ্বাৰা লৰাছোৱালীৰ মাজত শিলস্বৰূপ সৰু সৰু তথ্যবোৰে শিক্ষাৰ ঘৰ এটা সাজে। তুমি সদায় ভাল ঘৰ এটালৈ থাকিবলৈ ভাল পাবা নহয় জানো? দেখিবলৈ অন্তৰনি ঘৰ এটা তোমাক কেতিয়াও নেলাগে—। তোমাৰ মাহীদেউঁতক এই চিঠিখন বুজাই দিবলৈ ক’বা—।”

এলিগৰ পৰিশ্ৰমী ছোৱালী আছিল। তেওঁ লাহে লাহে আত্মবিশ্বাস আয়ত্ব কৰিলে। তেওঁৰ শিক্ষয়িত্ৰী মিচ টমাচে ভাবিছিল যে ভাল বংশৰ ছোৱালীবিলাক কলেজলৈ নেযায়—সেই কাৰণে অংক ভালকৈ নিশিকিলেও হয়—। কিন্তু দেউতাকে এলিগৰক অংক এৰি দিব লাগে বুলি নকৈছিল। অংকৰ বাহিৰে এলিগৰে আন আন বিষয় বিলাকত— ভাল কৰিলে—সুব্যৱহাৰ আৰু কৰ্তব্যপৰায়ণতাৰ কাৰণে এলিগৰে কেৱল শ্ৰেণীৰ ভিতৰত অগ্ৰীম পাঠ পঢ়িবৰ যোগ্য বুলি মনোনীত হ’ল। এলিগৰৰ মন পৌৰষেৰে ভৰি উঠিল।

ইটোৰ (Easter) সময়ত হোৱা ধৰ্ম্মীয় অনুষ্ঠানটোত ইলিয়টৰ

বন্ধ থাকে জায়গেট ফুলৰ ধোপা জীয়েকলৈ পঠিয়াবলৈ। “তোমাৰ  
 আৰ্থনাপুথিখনৰ মাজত এই ফুলবোৰ থৈ দিবা।” এলিগৰৰ গোটেই  
 আৰ্থনা কঠিন। মাক এনাৰ পৰা ঈশ্বৰৰ প্ৰতি ভক্তি আৰু বিশ্বাসৰ  
 শিক্ষা এলিগৰে লাভ কৰিছিল, দেউতাক ইলিয়টো আছিল ধৰ্মপৰায়ণ।  
 নিৰ্জনে আৰ্থনা কৰি এলিগৰলৈ লিখিছিল “আজি গোটেই দিনটো  
 মই তোমাৰ সুখ আৰু শান্তিৰ কাৰণে আৰ্থনা কৰিছোঁ...”

এলিগৰৰ কেৱল দেউতাকৰ ওচৰত থাকিবলৈ মন গৈ থাকে।  
 দেউতাকৰ লগত থাকিলেহে তেওঁৰ ঘৰত থকা যেন লাগিব। কিন্তু  
 দেউতাকে ল’ৰাছোৱালীৰ দায়িত্ব লব পাৰিব বুলি কোনেও বিশ্বাস  
 নকৰে। ইতিমধ্যে এলিগৰৰ ভায়েক এলিৰ মৃত্যু হ’ল। এলিৰ  
 মৃত্যুৰ পাছত দেউতাকে এদিন এলিগৰক চাবলৈ আহিছিল। নিজৰ  
 আত্মজীৱনীত এলিগৰে এটা সৰু ঘটনা বৰ্ণনা কৰিছে। দেউতাকে  
 ৬ টা কুকুৰ লৈ এলিগৰক ফুৰাবলৈ লৈ গ’ল। তিনিটা কুকুৰে  
 সৈতে “নিকাৰবুকাৰ” বোলা এটা ক্লাবত এলিগৰক এৰি থৈ ছয় ঘণ্টালৈ  
 দেউতাকৰ একো খবৰেই নাই। এইবোৰ কাৰণতে ইলিয়ট আৰু  
 এলিগৰৰ মনত দুয়োৰে হেঁপাহ থকা স্বত্বেও একেলগে থকা কেতিয়াও  
 নহ’ল। কেৱল মৰমসনা কোমল চিঠিবোৰৰ যোগেৰে দুয়োজনৰ  
 মাজত সম্বন্ধ বৈ গ’ল। দুখনি হিয়া এখন অকণমানি আৰু এখন কিবা  
 নোপোৱাৰ বেদনাত ভাঙি চুৰমাৰ হৈ যোৱা—সদায় বেলেগ হৈ দূৰে  
 দূৰেই থাকি গ’ল। পৰিয়ালৰ বয়োজ্যেষ্ঠ সকলৰ কথোপকথনৰ পৰা  
 এলিগৰৰ মনত ধাৰণা হৈছিল যে তেওঁৰ দেউতাকে বৰ বেয়া ধৰণেৰে  
 জীৱন নিয়াইছে। দেউতাকৰ চিঠিবোৰত থাকে বহুত প্ৰতিশ্ৰুতি কিন্তু  
 দেউতাকৰ প্ৰতিশ্ৰুতিখিনি চিঠিতেই থাকি যায়,—কেতিয়াও পূৰণ নহয়।  
 চিঠি আৰু কামৰ মাজত ইলিয়ট সামঞ্জস্যহীন হৈ পৰিছিল। ১৮৯৪  
 চনৰ ১৪ অক্টোবৰৰ দিনা ইলিয়টৰ মৃত্যু হ’ল। বৰকৈ মদ খাবলৈ  
 ধৰাত স্বাস্থ্য বেয়ালৈ ঢাল খাইছিল। মৃত্যুৰ সময়ত তেওঁৰ কাষত  
 আপোন মানুহ বুলিবলৈ কোনোৱেই নাছিল। বাটত লৰিফুৰা সৰু ল’ৰা-

ছোৱালীবোৰে ইলিয়টৰ ঘৰটোৰ সম্মুখত ক'লা ফিটা দেখি কৈছিল “ইলিয়ট চুপাল”—যদি কোনোবাই সোধে “ইলিয়ট কোন”? তেওঁলোকে হঠাৎ ক'ব “আমি কব নোৱাৰোঁ”। কাৰণ ইলিয়টে শেষৰ পিনে আপোন মানুহ বন্ধু-বান্ধব এৰাই চলিছিল। কক্সভেণ্ট উপাধিটো নামৰ পিচত নেলেখিছিল। অকলশৰীয়াটো নিজ্ঞান ঠাইত তেওঁ থাকিবলৈ বাচি লৈছিল। ডাক্তৰজন আৰু লগুৱাটো মৃত্যুৰ সময়ত তেওঁৰ ওচৰত আছিল। তেওঁৰ মৰণ বাতৰিয়ে বহুতৰে মনত ছুখৰ ছাঁ। পেলালে কাৰণ সমাজত এসময়ত শ্ৰী আৰু শ্ৰীমতী কক্সভেণ্টৰ দৰে সববৰহী আৰু সকলোৰে প্ৰিয় দম্পতি খুব কমেই আছিল।

দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পাছত এলিগৰৰ দেউতাকৰ লগত একেলগে থকাৰ সপোন ভাঙিল। বাস্তৱৰ সম্মুখীন হবলৈ এলিগৰ প্ৰস্তুত হ'ল। এলিগৰৰ কাৰণে দেউতাক আছিল আদৰ্শ স্বৰূপ—সেই কাৰণে দেউতাকে তেওঁক কল্পনা কৰি লোৱা ছবিখন বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিবলৈ যত্ন কৰিছিল। মহৎ ধীৰ সাহসী বিশ্বাসপৰায়ণ ছোৱালী হৈ এলিগৰে নিজৰ জীৱনৰ কাৰ্যাৱলীৰে দেউতাকৰ তেওঁৰ প্ৰতি থকা অগাধ বিশ্বাসক প্ৰতিপন্ন কৰিলে আৰু মাকৰ তেওঁৰ প্ৰতি থকা অপদাৰ্থৰ মনোভাৱক উকুৱাই দিলে।

জীৱনৰ আবস্তগিতে এটাৰ পাছত এটাকৈ ছুখ পাই এলিগৰে সকলো দুখবেজাৰক শাস্ত্ৰভাবে লবলৈ শিকিলে। দেউতাকৰ মৃত্যুৰ পাচত আইতাকৰ ঘৰত নিজকে সেইঘৰৰ মানুহ নহয় বুলি বেছিকৈ অনুভৱ কৰিলে। লাজকুৰীয়া, শাস্ত্ৰ, সাজপোছাকত অনিপুণ, নিৰাপত্তাহীন বুলি অনুভৱ কৰা এলিগৰে সহজতে আনৰ লগত বন্ধুত্ব কৰিব নোৱাৰিছিল। পৃথিৱীত অসংকোচমানে পূৰ্ণাঙ্গপ্ৰত্যয়েৰে চলিবপৰাৰ আগতে তেওঁৰ ককাকে এলিগৰক শিকোৱা কথাখিনিৰ জ্ঞানপৰ্য বৃদ্ধিৰ লাগিব। ককাকে কৈছিল “মানুহৰ মৰম তুমি গ্ৰহণ কৰিবা আৰু মানুহে তোমাক তেতিয়া মৰম কৰিব।”

আইতাক মিচেচ হান মৰমীয়াল আছিল। এলিগৰৰ সকলো ভায়েকৰ

কাৰণে তেওঁ কবিত্ব পৰা শক্তিয়ে সকলোখিনি কবিত্ব—কিন্তু তথাপিও এলিগৰ আৰু ভায়েক সদায় অৱহেলিত ল'ৰাছোৱালীৰ দৰে ডাঙৰ দীঘল হৈছিল। শিশুৰ আত্মবৰ্ণনা গঢ়ি তোলা, শিশুক নিৰাপত্তাৰ ভাব দিব পৰা, মাক দেউতাকৰ মৰম আৰু যত্নৰ পৰা এই শিশুজুটি সদায় যেন বঞ্চিত আছিল। এদিন এলিগৰৰ স্কুললৈ পিঙ্কি যোৱা চোলাত চিয়াঁহী পৰিলে। এলিগৰে সেইখিনি কলৰ পানীত ধুই দিওঁতে চিয়াঁহী চোলাত বিয়পি পৰিল। সেই চোলা পিঙ্কিয়ে স্কুললৈ গ'ল। টকা পইচাৰ অভাৱৰ কাৰণে এলিগৰৰ সাক্ষপোচাক ইমান নিকট হোৱা নাছিল। আইতাকে দুয়োটা ল'ৰা-ছোৱালীৰ ভৰণ-পোষণৰ কাৰণে দেউতাক মাকে এৰি থৈ যোৱা বহুতো স্মৃতিস্বৰূপ ৭,৫০০ ডলাৰ পাইছিল কেৱল যত্নৰ অভাৱৰ কাৰণেহে এলিগৰৰ সাক্ষপোচাক আন ছোৱালীৰ তুলনাত বেয়া হৈছিল। আইতাকৰ ঘৰটোত সকলো ল'ৰা-ছোৱালীয়ে খেল-ধেমালি কৰি আনন্দ পোৱাৰ পৰিবেশ নাছিল। এলিগৰৰ অসুখী জীৱনে তেওঁক জীৱনত কৃতকাৰ্য লভিবলৈ আৰু বেছি ইন্ধন জোগালে। শ্ৰেণীৰ ছোৱালীয়ে বাহিৰত বিয়া বা আনধৰণৰ কিবা শোভাযাত্ৰা দেখিলে দৌৰি শ্ৰেণীৰ বাহিৰলৈ গৈ চাইগৈ। কিন্তু এলিগৰ সদায় নিজৰ কামত স্থিৰ—শ্ৰেণীৰপৰা দৌৰি বাহিৰা কথা চাবলৈ মন নকৰে। “হাল” বোলা ভায়েকটোলৈ সদায় চিঠি লিখে। শ্ৰেণীৰ বান্ধৱীবিলাকে যদি কয় “কালি তুমি তালৈ চিঠি লিখিছিলি। “নহয়—আজি আকৌ কেলৈ চিঠি লিখিব লাগে।” এলিগৰৰ সৰুৰেপৰা শাস্ত্ৰ সৌম্য উত্তৰ—“তালৈ মই সদায় চিঠি লিখি তাৰ মনত এটা নিৰাপত্তাৰ ভাৱ সূমুৱাই দিব খুজিছোঁ। “মই আছোঁ হোৱা ভয় নাই” এই ভাৱ। সৰুৰেপৰা কিমান বুজন ধীৰ আছিল এলিগৰ। শিক্ষক মিঃ বোজাৰে এলিগৰৰ লিখনিৰ প্ৰকাশ ভংগী দেখি শলাগিছিল আৰু কিছুমান গল্প-প্ৰবন্ধ প্ৰকাশৰ উপযোগী বুলি অভিমত দিছিল। এই লিখনি বিলাকত এলিগৰৰ পৰ্যবেক্ষণ শক্তি আৰু তেওঁৰ নৈতিকতা প্ৰৱণ মনটোৰ পৰিচয় বৰ ভালকৈ পোৱা যায়। ল'ৰালি কাল

পাৰ হৈ কৈশোৰত ভবি দিয়াৰ লগে লগে এলিগৰে প্ৰকৃতিৰ লগত  
 বিষুৱ হবলৈ লিছিল। দ্বাদশমৌকালিতে উঠি মাহীয়েক এগৰাকীৰ  
 লগত হাবিৰ মাজে মাজে নৈৰ ওচৰলৈ গৈ নাৱত উঠি কুৰি চাহখোৱা  
 মেজত সকলো বহাৰ আগতে উভটি আহিবলৈ এলিগৰে বৰ ভাল  
 পাইছিল। ল'ৰালিৰ সোঁৱৰণী বুটলি পঞ্চাশ বছৰৰ পাচত এলিগৰে  
 এই কথাখিনি লেখিছিল। গৰমৰ দিনকেইটা আইতাকৰ ঘৰত  
 এলিগৰৰ বৰ ভাল লাগে—ঘাঁহত শুই শুই বা চেৰীগছৰ ওপৰত  
 কিতাপ এখন লৈ পঢ়ি থাকি এলিগৰৰ সময় কাটি গৈছিল। কেতিয়াবা  
 কিতাপত মজি থাকি ভাত খাবলৈ আহিবলৈকে পাহৰি যায়।  
 সকলোধৰণৰ কিতাপ তেওঁ পঢ়িছিল। কিতাপ পঢ়ি কিবা প্ৰশ্ন  
 কৰিলে প্ৰশ্ন সুধিবনলগীয়া বা উত্তৰ দিবলৈ অনুবিধাজনক প্ৰশ্ন  
 সুধিলে সেই কিতাপখন মেজৰ পৰা অন্তৰ্ধান হয়—সেই কিতাপ  
 পঢ়িবলৈ দিয়া নহয়। দেওবাৰৰ বাতিপুৱা এলিগৰৰ মেজৰপৰা আন  
 কিতাপবোৰ নেথাকে। কেৱল ধৰ্মপুথিখনহে এলিগৰৰ মেজত  
 দেখিবলৈ পাইছিল।

চৈধ্যবছৰ বয়সত এলিগৰৰ ভাব প্ৰৱল হৈ পৰিছিল আৰু নিজৰ  
 মনোভাৱক প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছিল। সেই সময়ত এলিগৰে লিখা  
 “অভিলাষ” বোলা ৰচনাখনত তেওঁৰ মনোভাৱ ভালকৈ ফুটি উঠিছিল।  
 জীৱনত কৃতকাৰ্যতা লাভি ডাঙৰ মহৎ হৈ সময়ৰ বালিত খোজ থৈ  
 যাবলৈ ইচ্ছা কৰাৰ কথা তাত ফুটি উঠে। যদিও উচ্চাভিলাসী এলিগৰ  
 সন্মুখত বিশ্বাসপৰায়ণতা, বন্ধুত্ব আৰু আনক সেৱা কৰাৰ মনোভাৱক  
 জীৱনত আগ ঠাই দিছিল। মাইকী মানুহৰ বিশ্বাসপৰায়ণতা গুণ-  
 টোৰ অভাৱ আৰু সেইকাৰণে মাইকী মানুহে সহজে বন্ধুত্ব কৰিব  
 নোৱাৰে। এইমাত্ৰ ল ল থ থ কৰি পিচ পাকতে এগৰাকী মহিলাই  
 আনজনৰ বদনাম কৰিলে অকণো সংকোচ নকৰে। এলিগৰে সৰুতেই  
 এই কথা লক্ষ্য কৰিছিল আৰু মনত হুথ পাইছিল।

এলিগৰৰ বৰদেউতাক আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতি থিয়ডাৰ



কক্সডেণ্টৰ কন্যা এলিচ কক্সডেণ্ট এলিগৰৰ সমনীয়া। এলিচ আৰু আন আন সমনীয়া ছোৱালীবিলাকে এলিগৰক বৰ আমনি লগা ছোৱালী বুলি ভাবিছিল। এলিগৰ আছিল সদায় সঁচা কথা কোৱা ছোৱালী। জীৱনৰ সঁচা কথা কিছুমান জানিলে দোষণীয় বুলি এই কথাবোৰত ছোৱালীৰ লগত ভাগ নলৈছিল। এলিগৰৰ গহীন স্বভাৱে লগৰীয়া ছোৱালীবিলাকক আমনি দিছিল। এদিন ছোৱালীবিলাকে কোৱা “বেণ্ডা” শব্দটোৰ মানে কি নেজানি আইতাকক সোধাত আইতাকে এইবোৰ কথা—সক ছোৱালীবিলাকে জানিবলগীয়া কথা নহয় বুলি কোৱাত এলিগৰে আৰু হুস্থিধিলে। লগৰীয়া ছোৱালীবিলাকে এইবিলাক কথা বাইবেলত পোৱা যায় বুলি এলিগৰক জোকাইছিল।

এলিগৰ পোন্ধৰ বছৰীয়া হোৱাত নিজৰ ঘৰৰ পৰিবেশ ভাল নেদেখি আইতাকে এলিগৰক ইউৰোপৰ এখন ৰ্ডিংস্কুললৈ পঠিয়াবলৈ মন কৰিলে। কক্সডেণ্ট পৰিয়ালৰ ভাল লগা ৰ্ডিংস্কুলখন আছিল “এলেনচউড” এলিগৰৰ মাক দেউতাকে এই স্কুলখন বৰ ভাল পাইছিল। “এলেনচউড”ত এলিগৰৰ জীৱনৰ এটা নতুন অধ্যায় আৰম্ভ হ’ল। লণ্ডনৰ উপকণ্ঠস্কুলৰ “এলেনচউড” নামৰ স্কুলখনত এলিগৰে নাম লগালে। এই স্কুলৰ প্ৰধান শিক্ষয়িত্ৰী মিলে চভেণ্টাৰৰ সেই সময়ত শিক্ষাজগতত পাৰদৰ্শী মহিলা বুলি নাম আছিল। ‘এলেনচউড’ৰ মৰমসনা বন্ধুত্বময় পৰিবেশত এলিগৰৰ মন ঠন ধৰি উঠিল—তেওঁ যেন জীৱনটো নতুনকৈ আৰম্ভ কৰিলে। প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে তেওঁৰ মনৰ-পৰা ভয়ৰ ভাব নাইকিয়া হ’ল। তেওঁৰ ব্যক্তিত্ব বিকশিত হৈ উঠিবলৈ ধৰিলে। পঢ়াশুনাত এলিগৰ ভাল ছাত্ৰী আছিল কিন্তু তাৰোঁকৈয়ো এলিগৰৰ হৃদয়ৰ অকলুষ গুণবান্ধিয়ে সকলোকে আকৃষ্ট কৰিছিল। মিলে চভেণ্টাবে এলিগৰৰ আইতাকলৈ লিখিছিল “এলিগৰৰ হৃদয়ৰ পবিত্ৰতা আৰু চিন্তাৰ মহানতাৰ বিষয়ে আপুনি কোৱা কথাবোৰ এলিগৰে ইয়াৰ আন আন আনকি সম্পূৰ্ণ অচিনাকিবজনৰ লগত হোৱা

আচৰণেৰে ভালকৈ প্ৰতিপন্ন কৰিছে। সম্পূৰ্ণকৈ হৈ জুঠা বা সাধু ন্যায়-  
সংগত কথা নহলে এলিগৰ সহজতে প্ৰভাৱান্বিত নহয়। এলিগৰে  
আনক সোঁবাটে যাবলৈ প্ৰভাৱান্বিত কৰিব পাৰে।”

মিলে চভেষ্টাব সেই সময়ৰ লগুনৰ এগৰাকী বিশিষ্টা মহিলা। নিজৰ  
দৃঢ়মতবাদ আৰু চিন্তাবে সদায় তেখেতে নিজক পৰিচালিত কৰিছিল।  
সেই সময়ৰ এজন নামজলা দাৰ্শনিক ঔপন্যাসিক আৰু প্ৰাপ্তবয়স্ক  
শিক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত অগ্ৰণী এমিল চভেষ্টাবৰ তেওঁ জীয়াবী আছিল।  
দেউতাকৰ চিন্তাধাৰাৰ দ্বাৰা মিলে চভেষ্টাব প্ৰভাৱান্বিত হৈছিল। কৃষ্টি-  
কলা আৰু ৰাজনীতিৰ প্ৰতি এটা নৈতিক আগ্ৰহ তেখেতে দেউতাকৰ  
পৰা লাভ কৰিছিল। এই বিশিষ্টা শিক্ষয়িত্ৰী গৰাকীৰ ছাত্ৰীসকলৰ মনত  
এটা অদম্য উৎসাহ জগাই তুলিব পৰা শক্তি আছিল। ছাত্ৰীসকলৰ  
সাহসপূৰ্ণ অভিমতক তেখেতে উৎসাহিত কৰিছিল আৰু তেওঁলোকৰ  
বাইজৰ প্ৰতি থকা কৰ্তব্যৰ প্ৰতি গভীৰ অনুভূতি এটা মনত স্মুৰাই  
দিব পাৰিছিল। এই শিক্ষয়িত্ৰীগৰাকীয়ে ছাত্ৰীসকলক নিজে চিন্তা  
কৰি যুক্তিৰে কথা ক’হিয়াই চাবলৈ শিকাইছিল। পুৰণা যুক্তিহীন  
কথাৰ বান্ধোনৰপৰা এই মহিলাগৰাকীয়ে নিজকে মুক্ত কৰিছিল আৰু  
তেখেতৰ আত্মভাজন ছাত্ৰীসকলক সদায় মুকলিমনেৰে নজনা কথা  
জানিবলৈ আগ্ৰহশীল হবলৈ উদগনি দিছিল। এই কথাবোৰে এলিগৰে  
ইমানদিনে মাক আৰু আইতাকৰ পৰা শিকি অহা চিন্তাধাৰাত তোল-  
পাব লগাইছিল। মাক আৰু আইতাকে সমাজৰ কথা মানি চলি—  
সমাজৰ সমৰ্থন বা স্তুতি লাভ কৰা কামবোৰ ভাল বুলি মত পোষণ  
কৰিছিল। মিলে চভেষ্টাবৰ এলিগৰৰ প্ৰতি বেলেগ এটা মৰম আছিল।  
এই দুখ পাই অহা বিশিষ্টা ছোৱালীটিক কিবা এটা তেখেতৰ নিজস্ব  
মানসিক সম্পদেৰে উদ্ভাসিত কৰিব পাৰিব বুলি ভাবিছিল। মেডেম চভে-  
ষ্টাবৰ সমাজসেৱাৰ মনোভাৱে এলিগৰক আকৃষ্ট কৰিলে। মানৱধৰ্মৰ  
প্ৰতি সজাগ থকা ইংলণ্ডৰ বহু মনীষাৰ চিন্তাধাৰাবে তেখেতৰ মতবাদ  
পৰিপুষ্ট হৈছিল। সেইকাৰণে মেডেম চভেষ্টাবে তেখেতৰ ছাত্ৰীবিলাকক

ব্যক্তিগ্ৰন্থী নাৰীহিচাবে জীৱনত বিকশিত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। জীৱন মোহন্য কবি ভোলা নাৰীশূলত লায়ণ আৰু মাধুৰ্য্যবানি নেহেৰুৱাকৈ নিজৰ ব্যক্তিত্বেৰে নাৰী বিকশিত উঠক। পৃথিৱীৰ কৃষ্টিসম্পন্ন নাৰী হিচাবে তেখেতে ছাত্ৰীক গঢ় দিব খুজিছিল। তেখেতৰ বিদ্যাবী শ্ৰুতিসমাজৰ লগত পৰিচয় আছিল—কিন্তু তেখেতে তেখেতৰ কিছুমান বচা বচা ছাত্ৰীক এই সুধীবৃন্দৰ সান্নিধ্যলৈ আহিবলৈ সূচনা দিছিল। এবাৰ ফ্ৰান্সলৈ যাওঁতে চৰ্তেষ্ঠাৰে ঘৰৰ অনুমতি লৈ এলিগৰক তেখেতৰ লগত লৈ গৈছিল—এই ভ্ৰমণে এলিগৰৰ মনৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি কৰাত সহায় কৰিছিল আৰু বহুতো বহুমূলীয়া অভিজ্ঞতা লাভ কৰিছিল।

প্ৰতি শনিবাৰে স্কুলৰ ছোৱালীবোলাকে নিজৰ ভাল লগা ছোৱালীবোলাকৰ কোঠাত ডায়লেট ফুল থৈ যায়। এলিগৰৰ কোঠাটো সেইদিনা ফুলেৰে ভৰি পৰে। নিজৰ নিৰ্মল মনঃমনা হৃদয়েৰে এলিগৰে মানুহৰ মন জয় কৰিছিল। এলিগৰ দেখাত ধুনীয়া নাছিল। মেডেম চৰ্তেষ্ঠাৰে কৈ যোৱাৰ দৰে এলিগৰৰ চকুজুৰিত অন্তৰৰ পবিত্ৰ জেউতি প্ৰকাশিত হৈছিল। চকুৰ অপূৰ্ব সৌন্দৰ্য্যই তেওঁৰ উচনাদাঁতৰ অন্তৰীনী ভাব যেন আঁতৰাই পেলাইছিল।

ছবছৰ ‘এলেনচউদ’ত থকাৰ পাচত এলিগৰ ঘৰলৈ গ’ল—কিন্তু ঘৰুৱা পৰিবেশে এলিগৰৰ জীৱন অতীষ্ট কৰি তুলিলে। তেওঁৰ মাহীয়েক লুচিয়ে এলিগৰৰ প্ৰতি নিৰ্দ্দয় হৈ কেতিয়াবা মনত দুখ দি কথা কৈছিল। অন্তৰীনী চেহেৰাৰ কাৰণে তেওঁ জোকায়ে। কিন্তু এলিগৰে নিজৰ চেহেৰাৰ কাৰণে কোনোবাই কিবা ক’লে বেয়া পাবলৈ আৰু লাজ পাবলৈ কেতিয়াবাই এৰিলে। এলিগৰক টলাব নোৱাৰি কেতিয়াবা লুচিয়ে দেউতাক ইলিয়টক সমালোচনা কৰি বহুত বেয়া কথা কয়। এলিগৰে দেউতাকৰ সমালোচনা সহ্য কৰিব নোৱাৰে। এই মন বেয়া কৰা পৰিবেশৰ পৰা আঁতৰি থাকিবলৈ এলিগৰ তৃতীয় বছৰৰ কাৰণে “এলেনচউদ”লৈ যাবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। এলিগৰে

“এলেনচউড’ত থকা বছৰকেইটা তেওঁৰ জীৱনৰ এটাইডকৈ সুখৰ বছৰ বুলি বৰ্ণনা কৰিছে।

চতুৰ্থ বছৰৰ কাৰণেও এলিণৰ “এলেনচউড”লৈ যাবলৈ মন মেলিছিল। কিন্তু এলিণৰ ১৮ বছৰীয়া হ’ল। আইতাকে সমাজত পৰিচয় কৰি দিয়াৰ সময় হ’ল বুলি ভাবি পঠিয়াবলৈ মান্তি নহ’ল। চৰ্ভেটাবে এলিণৰক বিদায় দি কৈছিল “এলিণৰে স্কুলত এটা প্ৰভাব পেলাব পাৰিছিল আৰু সকলোৰে মৰম লাভ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছিল”। সুখী আৰু সন্তুষ্টচিত্তীয়া স্বৰ্গেও এলিণৰে হৃদয় কি জানিছিল। তেওঁৰ জীৱনৰ কৃতিত্বৰ পৰিচয় দিয়া সুখৰ মুহূৰ্তটো বেজাবৰ ভাব এটাৰ প্ৰতিচ্ছবি সদায় মুখত দেখিবলৈ পোৱা গৈছিল। ৰূপ নাছিল কাৰণে মাকে মনত হীনাঙ্গীকা মনোভাৱৰ বীজ সিঁচি গ’ল। সেই কাৰণে হবলা মানুহৰ কাৰণে কিবা এটা কৰিব পৰিলে তেওঁ মনত সুখ পাইছিল। আনক সহায় কৰি আনন্দ পোৱাৰ স্বভাৱৰ বিষয়ে এলিণৰে এবাৰ “সুখ” বুলি এখন ৰচনা লেখিছিল।

“সুখৰ দৰে এটা ক্ষণস্থায়ীভাৱে বোধকৰো আন একো নাই। কিছুমান মানুহে নিজৰ কামখিনি কৰি নিজৰ কথা চিন্তা কৰি সুখ পায়। পাৰ্থিৱ সম্পদ আৰু আনন্দৰ মাজত থাকি সুখ উপভোগ কৰি থকা সকল প্ৰকৃততে সুখীনে? আমি তেওঁলোকক সুখী বুলি নেভাবো। অতি আনন্দময় উজ্জল জীৱনটো মানুহৰ জীৱনলৈ অকলশৰীয়া ভাব আহে। বহুতো মানুহৰ মাজতো মানুহে কেতিয়াবা এজনো বন্ধু বিচাৰি নেপায়। আনহাতে যিবিলাকৰ অস্তিত্ব বৰ দুখলগা আৰু নিবস তেওঁলোকে কেতিয়াবা প্ৰকৃততে সুখী হৈ পৰে। আমি কেতিয়াবা জীৱনত এনেকুৱা মহিলা লগ পাম যি আনৰ সুখৰ কাৰণে নিজৰ জীৱন হয়তো উৎসৰ্গ কৰিছে। আৰু তেওঁ সুখী হৈছে—কাৰণ তেওঁলোকে নিজৰ কাম আৰু নিষ্ঠাৰে দুখ আমনি দিয়া পৰিস্থিতিক আঁতৰাই দিব পাৰিছে। দুখ নথকাটকৈ কাৰো জীৱন নেযায় আৰু তেনেকৈ সুখ নোহোৱাতো জীৱন নহয়। অতি দুখৰ সময়ত জীৱনৰ সুখৰ

স্বপ্নৰূপেই স্বপ্নৰি মানুহে আনন্দ পায় আৰু বৰ্ত্তমানৰ সুখ শাস্তিৰ লগত  
অতীতৰ দুখ অশান্তি বিজাই মানুহে আনন্দ লাভ কৰে। বিবিলাকে  
সুখ বিচাৰি হাবাধুৰি খাই মুকুৰে তেওঁলোকেই সুখী। সুখ বিচাৰি  
কুবোতাজনে পাহৰি যায় যে আনৰ সুখলৈ মন কৰি কাম কৰিলেহে  
প্ৰকৃত সুখ পোৱা যায়।”

১৯০২ চনত এলিণৰ “এলেনচউড”ৰ পৰা উভটি আহে। তেতিয়া  
তেওঁ ১৮ বছৰীয়া। এলিণৰ সপোনৰ পূৰ্ণ পয়োত্তৰ আৰু আকাংক্ষাৰ  
সুউচ্চ শিখাৰ সেই সময়ৰ আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ অভিজ্ঞতাৰ লগত যেন  
মিলি গৈছিল। আমেৰিকাৰ জনপ্ৰিয় বাষ্ট্ৰপতি বৰদেউতাক থিয়ভৰ  
কন্ডাভেণ্টৰ সমাজ সংস্কাৰমূলক নীতিসমূহে আমেৰিকা জাতিক জগাই  
তুলিছিল। সংস্কাৰৰ যাত্ৰপৰশেৰে আমেৰিকাবাসী মন্ত্ৰমুগ্ধৰদৰে হৈ  
পৰিছিল আৰু এলিণৰ এই মনোভাৱৰ যেন পূৰ্ণ প্ৰতীক। কাৰিকৰী  
প্ৰযুক্তি বিজ্ঞানৰ প্ৰগতিৰ লগে লগে নতুন শতিকাৰ উজ্জল ভবিষ্যতে  
মানুহক আশা যোগালে, মনত উদ্দীপনা আনি দিলে। টেলিফোন  
বিজুলিচাকি মটৰগাড়ীয়ে মানুহৰ ঘৰুৱা জীৱনত সুখ স্বাচ্ছন্দ্যৰ  
পোহাৰ মেলিলে। সেই সময়ত নিউইয়ৰ্কত সমাজসংস্কাৰৰ ঢৌ  
উঠিছিল। তিবোতাৰ ভোটাধিকাৰৰ বিষয়ে প্ৰথম আন্দোলন কৰা  
এলিজাবেথ চেণ্টণ তেতিয়া ঠাট্টাৰ বস্তু নহৈছিল। থিয়ভৰ কন্ডাভেণ্ট  
তিবোতাৰ ভোটাধিকাৰৰ বিৰোধী আছিল যদিও এলিজাবেথ চেণ্টণৰ  
যত্নেৰে দেশৰ ক্ষতিসাধন কৰিলে বুলি তেওঁ অভিমত দিছিল। কুৰি  
শতিকাৰ আৰম্ভণিত আমেৰিকাৰ আভিজাত্য নাবীসমাজে পৰম্পৰাগত  
কৰ্মক্ষেত্ৰ এৰি বাহিৰৰ জগতৰ পোহৰ বিচাৰি সমাজসংস্কাৰৰ  
কামত লিপ্ত হবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। কিছুমান সদবংশজাতা মহিলাই  
তিবোতাৰ অৰ্থনৈতিক স্বাধীনতাৰ কথাও নভৰাকৈ নেখাকিল।  
নিউইয়ৰ্কৰ এফালে ধন আভিজাত্য আৰু সুখস্বাচ্ছন্দ্যময় জীৱন আছিল  
আৰু এফালে আছিল লেভেৰা কৰখাময় বস্তু। অস্বাস্থ্যকৰ পৰিবেশ  
আৰু শিক্ষাৰ অভাবে মানুহক অসন্তোৰ্হৰ কৰি ৰাখিছিল। সেই

ঠাইবোৰৰ লবাহোৱালীবোৰৰ অৱস্থা আছিল অতি শোকাৱহণ। ৰাতি দিন লবাহোৱালীবোৰে সৰু সৰু কাম কৰি নিৰানন্দময় পৰিস্থিতিত পইচা উপাৰ্জন কৰি জীৱিকা উলিয়াইছিল। সেইকাৰণে প্ৰফেচৰ ভিভা স্কাদাৰ (viva Scudber) এই বস্তিবিলাকত সংস্কাৰৰ কাম কৰিবলৈ নিউইয়'ৰ্কৰ যুৱক-যুৱতীক আহ্বান জনালে। সমাজ সংস্কাৰৰ দৌৰে এলিগৰৰ মন চুই গ'ল। জীৱনৰ ছুৱাৰডলিত ভৰি দিয়াৰ লগে লগে মিলে চভেষ্টাৰৰ প্ৰভাৱেৰে প্ৰভাৱান্বিত এলিগৰে এই কামৰ আহ্বানত সঁহাৰি দিবলৈ মন প্ৰস্তুত কৰিলে। কিন্তু এলিগৰৰ সমাজখনে তেতিয়া ওঠবলুৱা ছোৱালীক সমাজৰ লগত পৰিচয় কৰি দিবলৈ খোজে। এই পৰিচিতি কাৰ্য্যক্ৰমনিকা বৰ টান। গাভৰু ছোৱালীৰ সামাজিক যোগ্যতা এই অনুষ্ঠানতে বিচাৰ হয়। সমাজৰ ভাতখোৱা, চাহখোৱা মেলত কথাবাৰ্তা, চালচলন নৃত্য আদিত নিপুণ আৰু পাবদৰ্শী হ'লে সমাজৰ মানদণ্ডই স্বীকৃতি দিয়ে। মিলে চভেষ্টাবে এলিগৰক সমাজৰ এই চাহিদা বিলাকৰপৰা দূৰত থাকি নিজক বচাই চলাবলৈ বাবে বাবে উপদেশ দিছিল। “পাৰ্থিৱ সুখৰ কাৰণে তোমাৰ কিছুশক্তি নিয়োগ কৰা কিন্তু মনত ৰাখিবা যে ‘বেলে’ নাচত এটাইতকৈ স্পৃহনীয় মহিলা বা খোৱা মেজত বা আন আন জাকজমক অনুষ্ঠানত এটাইতকৈ ভাললগা মহিলা হোৱাতকৈও মনলৈ নিৰিৱিলি শাস্তি আৰু ইৰ্ষা-কৰিবলগীয়া সুখ অনা আনন্দদায়ক কামো বহুত আছে।”

আইতাকহঁতে এলিগৰক সমাজত পৰিচিতি কৰা কথাটোত বেছি গুৰুত্ব দিলে আৰু এলিগৰ এই কামৰ কাৰণে প্ৰস্তুত হ'ল।

সমাজৰ এই আড়ম্বৰপূৰ্ণ অনুষ্ঠানবোৰৰ আৰম্ভণি শীতকালত হয়। এলিগৰৰ কাৰণে এই অনুষ্ঠানবোৰ অগ্নিপৰীক্ষা স্বৰূপ। শৰৎকাল অহাৰ লগে লগে নিউইয়'ৰ্কৰ সমাজত প্ৰথম পৰিচিতিৰ আয়োজনে এলিগৰৰ মনত ভয়ৰ সঞ্চাৰ কৰিলে। সমাজে তেওঁক যাক দেউতাক নোহোৱা বুলি সহানুভূতিৰ চকুৰে চাব নেকি? সৰুকালৰ বান্ধৱীবোৰক এলিগৰৰ গহীন স্বভাৱে দূৰলৈ ঠেলি দিব নেকি? ‘এলেনচউড’ত বিজয়িনী হৈ আকৌ সেই বিজয় গোৱৰ লাভ কৰি নতুন সমাজত

প্ৰতিষ্ঠিত হ'ব পাৰিবনে ? এই খেলিমেলি ভাৱবোৰে এলিগৰৰ মন ভোলাৰ কৰিলে । এখন অশ্বপ্ৰদৰ্শনীৰ আৰম্ভণিৰ লগে লগে সমাজৰ অনুষ্ঠানবোৰ আৰম্ভ হয় । এই প্ৰদৰ্শনীলৈ কোন কোন আহিছিল, কোনে কি পিন্ধিছিল, তাৰ বিৱৰণী সুখপাঠ্যভাৱে নানা আলোচনীত প্ৰকাশিত হয় । এলিগৰ এই প্ৰদৰ্শনীখনলৈ গৈছিল আৰু এলিগৰৰ নাম বাতৰি কাকতত প্ৰকাশিত হৈছিল । এই প্ৰদৰ্শনী খনলৈ ফ্ৰেংকলিন ডেলেনো কক্সডেন্টো গৈছিল, কিন্তু তেওঁৰ নাম কাকতত ওলোৱা নাছিল ।

নিজৰ দিনপঞ্জীত এলিগৰে এই ঘটনা উল্লেখ কৰা নাই—কাৰণ এই প্ৰদৰ্শনীতকৈও ডাঙৰ সামাজিক অনুষ্ঠান এটা আছে—সেইটো হৈছে ‘এলডফ এষ্টেৰিয়া’ৰ বলনাছ । নিউইয়ৰ্ক টাইমচ নামে বাতৰি কাকত এখনে এই এলডফ এষ্টেৰিয়াৰ বলনাচটোক লণ্ডনৰ ফ্যাচন জগতৰ বাংকিহাম প্ৰাসাদৰ লগত বিজাইছিল । এই বলনাচত দীঘল দীঘল পোচাক পিন্ধি হাতত দীঘল দীঘল মোজা পিন্ধি হ’লত সোমাই ধুনীয়া ধুনীয়া ডেকাৰ লগত বলনৃত্য কৰি নহালৈকে নিউইয়ৰ্কৰ যুৱতীয়ে যোগ্যতাৰে সামাজিক পৰিবেশ গচকি অহা বুলি অনুভৱ নকৰে । এই সন্ধিয়াটো এলিগৰৰ কাৰণে বৰ ভীতিবহু আছিল কাৰণ সকলোৱে এলিগৰক নিজৰ মাকৰ লগত তুলনা কৰিব আৰু মাকতকৈ নিকট বুলি সকলোৱে কোৱাকুই কৰিব । আনে কোৱা কথাত এলিগৰে গুৰুত্ব দিবলৈ এৰিছিল যদিও এই অনুষ্ঠানটোলৈ তেওঁ বহুত দিন আগৰপৰা বৰ ভয় কৰি আছিল—কাৰণ হান পৰিয়ালৰ মানে মাকৰ পৰিয়ালৰ সকলোবোৰ ছোৱালীয়ে জাকতজিলিকাকৈ এই অনুষ্ঠানটোত সদায় সুনাম কৰি আহিছে । সমাজৰ নিয়ম অনুসাবে পেৰিছৰ সাজ-সজ্জাবে ভূষিত হৈ এলিগৰে নাচ ভোজসভাৰ অনুষ্ঠানত যোগ দিলে—এই অনুষ্ঠানত এলিগৰক সহায় কৰিছিল মাকৰ বন্ধু বৰ ফাণ্ড’চনে আৰু মাহীয়েকৰ বন্ধু কেইগৰাকীমানে । এই ভোজ মেলবোৰত এলিগৰ ৰূপহী-ছোৱালীৰ ভিতৰত নপৰাকৈ নিজৰ ব্যৱহাৰ মাধুৰ্য্যেৰে সকলোৰে অন্তৰ

জন্ম কবিৰ পাবিছিল আৰু সমাজ আনন্দ উৎসৱবোৰলৈ নিমন্ত্ৰিত হৈছিল। মিচেচ এষ্টৰৰ নিমন্ত্ৰণী তালিকাত অন্তৰ্ভুক্ত হোৱাটো সেই সময়ত নিউইয়ৰ্কৰ সেই জ্ঞেণীৰ গাভৰু ছোৱালীয়ে এটি সমানজনক কথা বুলি অনুভৱ কৰিছিল। এলিগৰেও এই নিমন্ত্ৰণী পাইছিল আৰু এলিগৰে সামাজিক অনুষ্ঠানত কৃতকাৰ্য হৈছে বুলি বুজিব পাবিছিল।

সমাজৰ এই আচাৰ অনুষ্ঠান শেষ হোৱাৰ পাছত এলিগৰ আকৌ আইতাকৰ ঘৰলৈ উভতি আহিল। পিছৰ বছৰটো এই অনুষ্ঠানবোৰত এলিগৰে যোগ দিলে আৰু এই অনুষ্ঠানবোৰৰ কাৰণে ভয় আৰু সংকোচ লাহে লাহে মনৰপৰা আঁতৰিল যদিও এলিগৰে পৰাপক্ষত এই নীতি নিয়মবোৰৰপৰা আঁতৰি থাকিবলৈ ভাল পাইছিল। তেওঁ জাৰ্মান ভাষা আৰু বাইবেলৰ পাঠ্যক্ৰম এটা শিকিবলৈ ল'লে। এলিগৰৰ বৰদেউতাক থিয়ডৰ কক্সভেণ্টে সমাজৰ চাহিদাবোৰৰপৰা নিজকে আঁতৰাই ৰাখিছিল। ধন ঐশ্বৰ্যৰ উত্তৰাধিকাৰী হৈও কক্সভেণ্টে আত্ম-প্ৰসাদ লভি কেনেকৈ দেশৰ ভালৰ কাৰণে কাম কৰিব লাগে দেখুৱাই থৈ গ'ল। বৰদেউতাকৰ এই মনোভাৱক এলিগৰে বৰ ভাল পাইছিল। নিজৰ মনৰ ভাবৰ লগত এই ভাবে বৰকৈ বজিতা খাইছিল।

নিউইয়ৰ্কৰ কিছুমান আঢ্যবস্তৃ ঘৰৰ মহিলাই বস্ত্ৰ বিলাকত অলপ সমাজ কল্যাণমূলক কাম কৰিবলৈ আগ্ৰাহান্বিত হৈছিল। পাঠ্যদান দিয়া জ্ঞেণীবিলাকলৈ সাধাৰণতে বস্ত্ৰিত থকা মাইকী মানুহ আৰু ছোৱালীবিলাকে নিয়মমতে আৰু সময়মতে পঢ়িবলৈ নাহে। ইয়াৰ কাৰণ বিচাৰি সমাজসেৱিকাসকলে জানিলে যে এই মানুহবোৰে বৰ বেছি বাতিলৈকে কাম কৰিবলগীয়া হয় সেই কাৰণে তেওঁলোকে পঢ়িবলৈ আহিবলৈ সময় উলিয়াব নোৱাৰে। গাভৰু ছোৱালীবিলাকে ১২।৪ বৰ্ষলৈকে নাম মাত্ৰ বানচলৈ কাৰখানাত কাম কৰিবলগীয়া হয়। এই অন্যায়েৰে আঁতৰাবৰ কাৰণে কেইগৰাকীমান সমাজ সচেতন মহিলাই কাম হাতত লৈছিল আৰু ১৭।১৮ বছৰীয়া ছোৱালীবিলাকক এই কামত



লগাই সমাজৰ প্ৰতি চেতনাবোধ জন্মাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এলিগবেও এই সমাজত যোগ দি সমাজ সংস্কাৰৰ কামত উঠি পৰি লাগিল। কেতিয়াবা বন্ধি এলেকাৰ কামৰ সময় আৰু চাহমেল আৰু ডোজমেলৰ সময় একে হলে এলিগবে মেলবোৰ বাদ দি সমাজ সেৱাৰ কামক আগভাগ দিছিল। সকলোত তেওঁ যিবিলাক সেৱাৰ কাম কৰিছিল তাৰ লগত এই সেৱামূলক কামৰ একো মিল নাই। নিজৰ ঘৰত লগুৱা লিকচৌৰ পৰিয়ালৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে ঋষ্টমাচৰ (বৰদিন) সময়ত ঋষ্টমাচ গছ কৰি দিয়া কাম কৰি আনৰ কাৰণে কাম কৰি দিয়াৰ আনন্দ আৰু এতিয়াৰ মানুহৰ ওপৰত সঁচাকৈ হৈ থকা অন্যায়ৰ বিৰুদ্ধে আইনসংগত কামৰ বিৰাট প্ৰভেদ। সমাজৰ অন্যায় আৰু শোষণক আঁতৰাবলৈ এলিগৰ তেতিয়াৰপৰাই তৎপৰ হ'ল। বহুতো ঘূৰকে এলিগৰৰ এই কাম প্ৰশংসা কৰিছিল আৰু কেবাজনো এলিগৰ বাকদত্তা বুলি জানি হতাশ হৈছিল।

একৈশ বছৰীয়া চালেচকুৰোৱা ৰাজকুমাৰ যেন লগা ফ্ৰেংকলিন ডেলেনো কজভেণ্টে লাজকুৰীয়া সবলচিঠীয়া এলিগৰক পত্নী হিচাবে বিচাৰিলে। ফ্ৰেংকলিন এলিগৰৰ প্ৰতি কিয় আকৰ্ষিত হৈছিল। কাৰণ বিচাৰিলে ছয়োৰে মাজত চলা চিঠিপত্ৰবোৰ চাব লাগিব। কিন্তু ১৯৩৭ চনত নিজৰ আত্মজীৱনীৰ প্ৰথমখণ্ড লিখি থাকোতেই এলিগৰে এই চিঠিবোৰ পুৰি পেলালে। বোধকৰো এই চিঠিবোৰত থকা “চিৰকালৰ কাৰণে সহচৰী” বুলি লিখা কথাবোৰ পুনৰ পঢ়িবৰ কাৰণে বেদনাদায়ক হৈছিলগৈ।

ল'ৰালিকালত ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰক লগ পাইছিল। ‘এলেনচউড’ৰ শিক্ষা শেষ কৰি এলিগৰ অহাৰ পাছত হাৰ্ডাদ বিশ্ববিদ্যালয়ৰ ছাত্ৰ ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰক পুনৰ লগ পায়। তেতিয়াই পোনপ্ৰথমে এলিগৰৰ ব্যক্তিত্বই ফ্ৰেংকলিনৰ মনত আলোড়ন তোলে। এলিগৰক “আবেদন-শীলা মহিলা” বুলি ফ্ৰেংকলিনে মন্তব্য কৰিছিল। নিজৰ মাকৰ আগত ফ্ৰেংকলিনে কৈছিল “এলিগৰৰ মনটো বৰ ভাল”।

এবাব 'এলেনচটউড'ৰপৰা উভটি আহোঁতে ফ্ৰেংকলিনে বেলঙ এলিগৰক আকৌ লগ পালে আৰু মাক বহি থকা গাড়ীখনলৈ এলিগৰক লৈ গ'ল। এলিগৰক গছৰ সৌন্দৰ্য্যক ফ্ৰেংকলিনে ভাল পাইছিল। ইয়াৰ পাচৰ পৰা ফ্ৰেংকলিনৰ দীনপঞ্জীত প্ৰায়েই এলিগৰক নাম উল্লেখিত হৈছিল— "অৰ্থপ্ৰদৰ্শনীত এলিগৰ আছিল" "আজি ছপৰীয়াৰ আহাৰ এলিগৰক লগত হ'ল" "হোৱাইট হাউচেত এলিগৰ এলিচৰ লগত আছিল" "আজি থিয়েটাৰত এলিগৰক কাষতে বহিছিলো" ইত্যাদি ইত্যাদি।

কিবা এটা কবিতা বুলি দৃঢ়মনোভাবলৈ আগবাঢ়ি গ'লে কৃতকাৰ্য্যতা লাভ কৰিব পাৰি। এলিগৰ লগত থাকিলে ফ্ৰেংকলিনৰ স্নুউচ সপোনে বাস্তৱত পৰিণত হ'ব পাৰে বুলি ফ্ৰেংকলিনৰ ধাৰণা হ'ল। ৰূপৱান ৰাজকুমাৰে "আইতা আইতা" যেন লগা যুৱতীৰ প্ৰেমত পৰিব পাৰেনে?" এই হ'ল প্ৰশ্ন। কিন্তু বিলাসী আনন্দময় জীৱনৰ আঁৰত ৰাজকুমাৰে এটা ডাঙৰ অভিলাষ ঢাকি ৰাখিছিল—আৰু সেইকাৰণে ফ্ৰেংকলিনে খেলাৰ সহচৰীতকৈ কিজানি বিৰেক থকা বৃদ্ধন সহায়কাৰী জীৱনত বিচাৰিছিল নিজৰ অভিলাষ ফলপ্ৰসূ কৰিবলৈ। সেই ভৱৰ্যোৱনতে এলিগৰক ডেকা-গাভৰুৰ চিন্তাহীন জীৱনে আকৰ্ষিত নকৰিছিল হয়তো সৰুতে অনাথ হৈ জীৱনটো এলিগৰক কাৰণে খেলাৰ পথাৰ নহৈ দায়িত্বৰে ভৰা যেন হৈছিল। ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰলৈ এটা কৱিতা পঠিয়াইছিল—এই কৱিতাটো এলিগৰে বৰ ভাল পাইছিল—“কি আদৰ্শ লৈ তুমি জীয়াই থাকিবা ভয়হীন হৈ মৰণলৈকে বিশ্বাসপৰায়ণতাবে চলিবা। কিন্তু আমি মৰণশীল জীৱবোৰৰ কেইজনেইবা এই আদৰ্শমতে কাম কৰিব পাৰো।”

ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰক বিবাহৰ প্ৰস্তাৱ দিয়াত এলিগৰ উদ্বেজনাতে কঁপি উঠিল। ফ্ৰেংকলিনৰ তেওঁৰ প্ৰতি হোৱা ভালপোৱাৰ ভাব নিশ্চিত নে? নিজেইবা কিমানদূৰ স্থিৰ। ভায়েক 'হান'ৰ কি হ'ব? এইবোৰ চিন্তাত এলিগৰ দোমোজাত পৰিল। জীৱন মৰণলৈ সংগী কৰি নাৰীৰ জীৱনৰ প্ৰতিটো অভিজ্ঞতাতে সহযোগ কৰি ফ্ৰেংকলিনৰ লগত

জীৱনৰ স্মৃতিত উটি যোৱাৰ মানসেৰে এলিণৰে বিবাহ প্ৰস্তাৱত  
সন্মতি দিলে।

ফ্ৰেংকলিনে মাকক এলিণৰক বিবাহৰ প্ৰস্তাৱ দিছে বুলি জনালে।  
মাকৰ মনে ফ্ৰেংকলিনৰ কাৰণে সমাজৰ অৱস্থাপন্নত্বৰ নামধকা জুৰি  
বিচাৰিছিল ছাগৈ। এলিণৰ দেউতাকে মদখোৱা কথাটোৱে মাকৰ  
মন বেয়া কৰিছিল। যদিও মাক চাবা কক্সভেণ্টে এই কথাটো  
বেয়া পাইছিল তেওঁ তেওঁৰ মনৰ ভাৱ ব্যক্ত কৰা নাছিল। কেৱল  
পুতেকক এই কথাটো এষম্বৰমানৰ কাৰণে গোপনে ৰাখিবলৈ অভ্যুত্থান  
কৰিছিল। তেওঁলোকৰ ভালপোৱা কিমান সবল তাকে পৰীক্ষা  
কৰিবলৈ এলিণৰ পৰা দূৰত থাকিবৰ কাৰণে ফ্ৰেংকলিনক সাগৰ যাত্ৰা  
লবলৈ ক'লে। ছয়ো এই স্বপ্ন মানি ল'লে। এলিণৰ আক  
ফ্ৰেংকলিন ছয়ো মাকক জনালে যে মাকে আচলতে এজনী নিজৰ  
ছোৱালীহে লাভ কৰিছে নিজৰ ল'ৰা হেৰুওৱা নাই। এলিণৰে  
আইতাকক এই কথা জনোৱাত আইতাকে সুধিলে “সঁচাকৈ তুমি  
ফ্ৰেংকলিনক ভাল পোৱানে? তুমি নিশ্চিত নে? এলিণৰে শাস্ত  
সৌম্য ভাবে অঁ' বুলি চমুকৈ দিয়া উত্তৰটোৱে সকলোৰে সন্দেহ  
দূৰ কৰিলে।

১৯০৪ চনৰ শৰৎকালত ফ্ৰেংকলিনে কলম্বিয়াৰ আইনস্কুলত  
ভৰ্তি হ'ল আৰু এলিণৰ ২০ বছৰীয়া জন্মদিনৰ দিনা ফ্ৰেংকলিনে  
এটা আঙঠি উপহাৰ স্বৰূপে এলিণৰক দিয়ে আৰু সেইবছৰে  
ডিচেম্বৰ মাহত তেওঁলোকৰ হবলগীয়া বিবাহ ঘোষণা হ'ল। বন্ধু-  
বান্ধৱ আত্মীয়স্বজন সকলোৰে পৰা অভিনন্দনসূচক বাণী আহিবলৈ  
ধৰিলে। এলিণৰ বৰদেউতাক আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি থিয়ভৰ  
কক্সভেণ্টে অলপ উপদেশ দি এলিণৰলৈ লিখিছিল।

“বিবাহিত জীৱনত বহুতো চিন্তাভাৱনা আছে আৰু হৃদকষ্টৰ মাজেৰে  
জীৱনৰ প্ৰকৃত পৰীক্ষাত উত্তীৰ্ণ হবলগীয়া হয়। তথাপিও বিবাহিত  
জীৱনতে কেৱল মধুৰ আৰু শ্ৰেষ্ঠ মুখ বিচাৰি পোৱা যায়।

তুমি আৰু ফ্ৰেংকলিনে জীৱনৰ সকলোখোৰ পৰীক্ষা সাহসেৰে স্বৰূপে  
 সম্মুখীন হৈ আগবাঢ়ি যাবা বুলি মই জানোঁ।। বাস্তৱিক কৃতকাৰ্য-  
 তাতকৈ এটা সুখী বিবাহিত জীৱন বেচি প্ৰয়োজনীয়” আৰু  
 ফ্ৰেংকলিনলৈ লিখিছিল—“এই শুভ বাতৰিটো পাই আমি অতিশয়  
 আনন্দিত হৈছোঁ। এলিণৰক মোৰ নিজৰ ছোৱালীৰ দৰে মৰম  
 লাগে আৰু তোমাৰ ওপৰতো মোৰ গভীৰ বিশ্বাস আছে। জীৱনক  
 আনকোনো কৃতকাৰ্যতা সংপৃক্ত আৰু সৎনাৰীৰ ভালপোৱাক  
 আনন্দ আৰু সুখৰ লগত তুলনা নহয়। .. তুমি আৰু এলিণৰ  
 সৎ আৰু সাহসী। তোমালোকে ইজনে সিজনক নিষাৰ্থভাবে ভাল-  
 পোৱা। তোমালোকৰ কাৰণে সোণসনা বহুবোৰ আহক—সৌভাগ্য  
 যেন তোমালোকৰ দুয়োজনৰে সদায় লগতে থাকে।”

১৯০৪ চনৰ ১৭ মাৰ্চৰ দিনা ফ্ৰেংকলিন আৰু এলিণৰ বিয়া  
 আত্মীয়স্বজনৰ উপস্থিতিৰে সুকলমে সূচাকৰূপে হৈ গ’ল। থিয়ডৰ  
 কক্সভেণ্টে দেউতাকৰ ঠাই পূৰণ কৰি এলিণৰক আনুষ্ঠানিকভাৱে  
 ফ্ৰেংকলিনৰ হাতত সমৰ্পণ কৰিলে।

বিয়াৰপৰা গৈ ৰাষ্ট্ৰপতি থিয়ডৰ কক্সভেণ্টে এখন সভাত  
 অভিভাষণ দিওঁতে কৈছিল—“যিজনে মানুহৰ সামাজিক অৱস্থা আৰু  
 জীৱিকা অৰ্জন কৰা কামৰ প্ৰতি বেচি মন নকৰি সকলো নাগৰিককে  
 ভাতৃবৎ জ্ঞান কৰি কেৱল মানুহক মানুহৰ প্ৰমূল্য দি একগোট হৈ  
 দেশৰ এই মহান আৰু জীৱনীশক্তিসম্পন্ন জনগণৰ উন্নতিৰ কাৰণে  
 কাম কৰে, সেইজনেই প্ৰকৃত আমেৰিকাবাসী”। থিয়ডৰ কক্সভেণ্টৰ  
 দিনৰ এই মনোভাৱে বিশালতা লাভ কৰি বিশ্বজনীন দৃষ্টিভংগী  
 লৈছিল। পিচত সংযুক্ত ৰাষ্ট্ৰসংঘ গঢ়ি উঠি মানুহৰ প্ৰতি আনু-  
 গত্যই প্ৰসাৰতা লাভ কৰিলে আৰু এই মনোভাৱ গঢ়ি উঠাত  
 এই বিয়াখনৰ ভূমিকা বেচ গুৰুত্বপূৰ্ণ।

বিয়াৰ পাঁচবছৰৰ আগতে মেডেম চৰ্ভেণ্টাৰৰ প্ৰভাৱেৰে এলিণৰ  
 ব্যক্তিৰ বিকশি উঠিছিল। এলিণৰে নিজৰ সন্তানক জুখিবলৈ

শিকিছিল আৰু তেওঁৰ সান্নিধ্যলৈ অহা সকলোৰে ওচৰত শক্তি আৰু মনোবলৰ প্ৰতিমূৰ্তিৰূপে উদ্ভাষিত হৈছিল। কিন্তু হঠাতে বিয়াৰ পাছত এলিগৰে নিজৰ নিজস্বতা প্ৰকাশ কৰিবলৈ এৰি দিলে। ফ্ৰেংকলিন পৰিয়ালৰ এজন হৈ নিজৰ ইচ্ছা আৰু মূল্যবোধ আঁতৰাই শাহুৱেক চাবা কক্সভেণ্টৰ মনযোগোৱা কামত নিজৰ সন্তানক বিলীন কৰিলে। ফ্ৰেংকলিনৰ কলস্থিয়াত আইন পৰীক্ষা শেষ কৰিবলৈ এতিয়াও বাকী সেইকাৰণে নিজৰ মধুচন্দ্ৰিকা জীৱনৰ সোঁৱৰণী লিখোতে এলিগৰে লিখিছিল—“মিঠা তিতা অভিজ্ঞতাৰে ভৰা।” এই মৌ মিঠা জীৱনৰ কথা এলিগৰে শাহুৱেকলৈ লিখা চিঠিবোৰত পোৱা যায় আৰু তিতা অভিজ্ঞতাৰ কথা জীয়েক এণাৰ আগত কৰ্ত্ততে কৈছিল—“জীৱনৰ কিছুমান কথা বেলেগ বেলেগ বয়সৰ তিবোতা-বিলাকৈ হয়তো কেতিয়াও আলোচনা নকৰে আৰু তাৰ ফলত জীৱনৰ কিছুমান স্বাভাৱিক ঘটনা ছোৱালীৰ কাৰণে সাঁথৰ হৈ থাকে।”

ইয়াৰ পাছত লাহে লাহে এলিগৰ ছটা ল'ৰা-ছোৱালীৰ মাক হ'ল। বিয়াৰ পঁচবছৰৰ পাছত ফ্ৰেংকলিনে ৰাজনীতিত যোগ দিয়াৰ ঠিক আগতে এলিগৰ আৰু ফ্ৰেংকলিনক আদৰ্শ দম্পতি বুলি সকলোৱে কৈছিল আৰু এলিগৰে পত্নী মাতৃ গৃহিণী আৰু বোৱালীৰ ভূমিকাৰ পাৰদৰ্শিতাবে সমাপণ কৰিছিল।

ফ্ৰেংকলিন উচ্চাকাংখী আছিল—নিজৰ সামৰ্থ্যৰে ‘হোৱাইট হাউচ’ৰ ছৱাৰ মুকলি কৰিব বুলি তেওঁ আশা ৰাখিছিল। থিয়ভৰ কক্সভেণ্টৰ আদৰ্শৰে অনুপ্ৰাণিত হৈছিল কাৰণে ফ্ৰেংকলিনে প্ৰথমতে ৰাজ্য বিধানসভাৰ সদস্য হবলৈ মন মেলিছিল। তাৰ পাছত নৌবাহিনীৰ সহকাৰী সম্পাদক হ'ব বুলি মনত আশা ৰাখিছিল। তাৰ পাছত ৰাজ্যপাল আৰু তাৰ পাছত ৰাষ্ট্ৰপতি। এই সপোন আগত ৰাখি ফ্ৰেংকলিনে ৰাইজৰ কাম কৰিবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। মাক চাবা কক্সভেণ্টে ফ্ৰেংকলিন ৰাজনীতিত সোমাইপৰা কথাটো ভাল নাপাইছিল। ৰাজনৈতিক নেতাৰ জীৱনত বহুত মানুহৰ লগত

সাধিয়া হয়। বঙ্গশীল চাবাই এই কথা ভাল নেপায়। নিজৰ সমাজৰ মিলিবলগীয়া মানুহৰ বাহিৰত মিলাপ্ৰীতি চাবাৰ কাৰণে দৃষ্টিকটু। কিন্তু এলিগৰে সমাজৰ কামত লিপ্ত হোৱা মানুহৰ জীৱন দেখিছে আৰু জানে যে ৰাজহুৱা কামত ব্যস্ত ব্যক্তিৰ পত্নী হিচাবে তেওঁ বহুত ত্যাগ স্বীকাৰ কৰিব লাগিব। খিতাপি লগা ঘৰ এখন তেওঁ কেতিয়াও নেপাব। বহুত আখৰা পৰিস্থিতিত নিজকে খাপখুৱাব পাৰিব লাগিব। ল'ৰাছোৱালীৰ পঢ়াশুনাত ব্যাঘাত হ'ব। তথাপি তেওঁৰ স্বামীৰ বহুল প্ৰাসাবিত আঁচনি লোৱাত বাধা নিদিলে। ৰাজনীতি এলিগৰৰ কাৰণে নতুন কথা নহয় বা এটা ভয়লগা বস্তু নহয় কাৰণ তেওঁ সদায় দৈনিক বাতৰি কাকতৰ যোগেৰে দেশৰ নতুন পুৰুষৰ বাইজৰ ভালৰ কাৰণে কৰা কামৰ আহ্বানৰ লগত নিজক খাপখুৱাই ৰাখিছিল; আৰু এলিগৰে ভাবিছিল যে ফ্ৰেংকলিনে ৰাজনৈতিক জীৱন ললে দুয়োৰে মনৰ পৰিসৰ বৃদ্ধি হ'ব।

অজনা নিৰিহ নছোৱালী হৈ পিছত লৰা-ছোৱালী লগুৱা লিকচোৰে ভবা বৃহৎ এটা পৰিয়ালৰ কৰ্ত্তী এলিগৰ প্ৰথমতে আমোদপ্ৰিয় ডেকা আইনজীৱী এজনৰ পত্নী আছিল পিছত এলিগৰ সম্ভৱনাপূৰ্ণ ৰাজ-কৰ্মচাৰীৰ উপযুক্ত সহায়কাৰিণীৰূপে নিজকে প্ৰস্তুত কৰিছিল। এইহাল পতিপত্নীৰ ৰাজনীতি আত্মপৰিতৃপ্তিৰ পথ স্বৰূপ আছিল। খেলধেমালি আৰু আন আন আমোদ উৎসৱত এলিগৰে নিজকে খাপখুৱাব নোৱাৰিছিল। ফ্ৰেংকলিনো এলিগৰৰ বুদ্ধিমত্তা আৰু উৎসাহক বৃদ্ধি পাইছিল আৰু সেইকাৰণে তেওঁ এবাৰ কৈছিল “মই এলিগৰৰ উজ্জল মনটো আমোদময় জীৱন এটালৈ নিষ্প্ৰভ কৰি দিছোঁ।”

ফ্ৰেংকলিন যেতিয়া যুক্তৰাষ্ট্ৰ নৌবাহিনীৰ সহকাৰী সম্পাদকৰ ভাৱ গ্ৰহণ কৰিলে এলিগৰে উচ্চপদস্থ ৰাজকৰ্মচাৰীৰ পত্নী হিচাবে সদায় ছপবীয়া আৰু নৈশ ভোজনৰ কাৰণে অহা অতিথি আপ্যায়নত ব্যস্ত থাকিবলগীয়া হৈছিল। নিজেও ভোজনৰ নিমন্ত্ৰণ বন্ধা কৰিবলৈ প্ৰায়েই বাৰলগীয়া হয়। তেওঁৰ বৰদেউতাকৰ ছোৱালী এলিচে এবাৰ কৈছিল

—“মই হলে এলিগৰৰ দৰে এনেকৈ মাত্ৰই নিয়ন্ত্ৰণ কৰি বা নিয়ন্ত্ৰণ বিলাকলৈ গৈ থাকিব নোৱাৰিলোহেঁতেন। মোৰ যি মন যায় তাকেই কৰিলোহেঁতেন।” এলিগৰে নিজৰ কামবোৰ নিয়াবিকৈ কৰিব পাৰিছে বুলি সকলোৱে শলাগিছিল। এলিগৰে এলিচৰ নিয়ম নেমানি চলিব-পৰা সামৰ্থ্যক খিয়াল কৰিছিল কিন্তু এলিগৰে বোধকৰো তেতিয়া নেজানিছিল যে তেওঁ এদিন নিজৰ ইচ্ছা অনুসৰি কাম কৰিবলৈ সক্ষম হব। নিজৰ আনন্দৰ কাৰণে নহয় যিবিলাকে এলিগৰৰ সহায় বিচাবে তেওঁলোকৰ সুখৰ কাৰণে নিজৰ ইচ্ছানুসাৰে এলিগৰে কাম কৰিব কাৰণ সহায়হীনজনৰ সহায় হৈ এলিগৰে এটাইতকৈ সুখ আৰু আনন্দ পায়।

এটাৰ পাছত এটাকৈ ছয়টা সম্ভাৱন জননী হৈ এলিগৰ লাহে লাহে আত্মপ্ৰত্যয়ী স্বাধীন চিতীয়া মহিলা হিচাবে থিয় হ’ল। লৰা-ছোৱালী কেনেকৈ ডাঙৰ দীঘল কৰিব লাগে এই শিতানত মাক দেউতাকৰ নীতি বুলি এখন কিতাপত এলিগৰে সাতোটা নিয়মৰ কথা লিখিছিল।

- (১) জীৱনত এটা অনুকৰণীয় আদৰ্শ ৰাখিবা।
- (২) উপদেশ বা নীতি বচন বন্ধ কৰিবা।
- (৩) জীৱনৰ সমস্যাবলী ভাবিবলৈ শিকিবা।
- (৪) লৰা-ছোৱালীৰ পাখি নেকাটিবা আৰু আবৰি নেৰাখিবা।
- (৫) নিজৰ নিজৰ প্ৰবৃত্তিৰে লৰা-ছোৱালীক ডাঙৰ হবলৈ দিবা।
- (৬) আত্মবিশ্বাস গঢ়াত বাধা নিদিবা।
- (৭) উদাৰ চিতিয়া হবা আৰু সুদূৰ প্ৰসাৰী দৃষ্টিভংগী ৰাখিবা।

উত্তৰ পুৰুষে পিছত নিজেই নিজৰ যত্ন লব।

তেওঁলোকৰ লৰা-ছোৱালী মনত সাঁচ বহোৱা বছৰ কেইটাত নিজৰ ঘৰতে ডাঙৰ দীঘল হৈছিল। এলিগৰে তেওঁৰ শাহুআই আৰু লৰা-ছোৱালীৰ ধাত্ৰীবিলাকৰ ওপৰত বেছিকৈ নিৰ্ভৰশীল আছিল, “ক্ৰেংকলিনৰ লৰা-ছোৱালীবোৰ মোতকৈ মোৰ শাহুআইবহে লৰা-ছোৱালী মোৰ নিজৰ দোষৰ কাৰণে এনে হবলৈ পাইছে” বুলি এলিগৰে নিজেই স্বীকাৰ কৰিছে। নিস্বার্থভাবে ঘৰখন চলোৱাত সহায়

কৰিছিল যদিও শাহুআই চাৰাৰ ঈৰ্ষাপৰায়ণতাৰ কাৰণে এলিগৰ বহুত ধৰণৰ ডিতা অভিজ্ঞতাৰ সন্মুখীন হবলগীয়া হৈছিল।

১৯১৭ চনত আমেৰিকা যুদ্ধলিপ্ত হ'ল। এলিগৰৰ জীৱনলৈ এটা বিৰাট পৰিবৰ্তন আহিল। পৰিয়ালৰ কাম কাজতে নিজকে আৱদ্ধ নাৰাখি সামাজিক কিছুমান আচাৰ অনুষ্ঠানক মানি চলা জীৱন এৰি এলিগৰে ৰাইজৰ কামত নিজকে নিয়োগ কৰিবলৈ সুবিধা পালে। প্ৰথমতে নৌবাহিনীৰ উলৰ সামগ্ৰী গাঁঠা কেন্দ্ৰ চলোৱাৰ দায়িত্ব এলিগৰে ললে। যুদ্ধই এলিগৰৰ কাৰ্যনিৰ্বাহ কৰা শক্তি আৰু তেওঁৰ দায়িত্ব-বোধ জ্ঞানক সহায় কৰিলে আৰু যুদ্ধই এলিগৰক বিবেকে মানি লোৱা যুক্তিৰে কাম কৰিবলৈ সুবিধা দিলে। এলিগৰৰ বক্ষণশীল মনে তেতিয়ালৈকে নাৰীৰ ভোটাধিবাৰৰ প্ৰশ্নটো মান লব পৰা নাছিল। যুদ্ধৰ সময়ত নাগৰিকৰ কাৰণে কৰা কামত পুৰুষসমীৰ অভাৱ হওঁতে এলিগৰেই প্ৰথমতে কাৰ্যালয়বিলাকত নাৰীৰ সেৱা লব লাগে বুলি মত প্ৰকাশ কৰিছিল। যুদ্ধত খাদ্য সংৰক্ষণৰ বাবে খাদ্যনীতিৰ শাসক হাৰ্ৱাৰ্ট ছত্ৰাবে আবেদন কৰিছিল আৰু সমাজে আঠবিধ ব্যঞ্জনৰ সলনি তিনিবিধ ব্যঞ্জনৰে চলি সপ্তাহত এদিন মাংসবিহীন খাদ্য খাই আবেদনৰ সঁহাৰি দিছিল। এলিগৰৰ নিজৰ গৃহস্থালিখনৰ খাদ্য বচোৱা আঁচনিখন আদৰ্শস্বৰূপ আছিল। ৰান্ধনীয়ে যাতে একো খাদ্য অপচয় নকৰে সেইপিনে চকু ৰাখিছিল। দহজন লগুৱাৰ এজনে আনজনৰ অপচয়মূলক কামত চকু ৰাখিছিল আৰু পেলনি যোৱা বস্তুবোৰ কেনেকৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি তাৰ বুদ্ধি উলিয়াই প্ৰত্যেকজন লগুৱাকে উৎসাহিত কৰিছিল। এলিগৰৰ এই প্ৰচেষ্টাক বহুতে হাঁহি উকুৱাই দিছিল। ফ্ৰেংকলিনে জোকাই এলিগৰলৈ লিখিছিল, “লাখপতিসকলৰ গৃহস্থালিৰ মিতব্যয়িতাৰ উদ্ভাবিকাজনৰ পতি হিচাবে গোঁৱৰ অনুভৱ কৰিছোঁ। অনুগ্ৰহ কৰি দহজন লগুৱাৰ মেজত পেলনি যোৱা বস্তুবোৰ থৈ গোটেই পৰিয়ালটোৰ এখন ফটো লবা, মই ‘চানডে টাইমচ’ত প্ৰকাশ কৰিবলৈ পঠিয়াম”। কোনোবাই হয়তো কৈছিল এলিগৰ বলিয়া হ'ল নেকি ?



এটীবোৰ মন্তব্যত এলিণৰে দুখ পাইছিল। কিন্তু নিজৰ কাম এৰি  
 নিদিছিল, বেডক্ৰচ কমিটিত যোগ দি উলৰ সাজ কবিবৰ কাৰণে উল  
 বিংৰণ কৰা কাম লৈ সৈন্যৰ কাৰণে উলৰ সাজ সংগ্ৰহ কৰি পঠোৱা  
 কাম বেডক্ৰচৰ যোগেৰে কবিবলৈ ল'লে। চিলাইকলত কাপোৰ  
 চিলাবলৈ শিকি নৌবাহিনীৰ কাৰণে ঘৰতে পায়জামা আদি চিলাবলৈ  
 ল'লে, ইয়াৰ পাছত মটৰগাড়ী চলাবলৈ শিকি সকলো কামতে আত্ম-  
 নিৰ্ভৰশীল হবলৈ দৃঢ় প্ৰতিজ্ঞ হ'ল। এলিণৰে গভীৰভাৱে যুদ্ধৰ কাম-  
 বিলাকত বেডক্ৰচৰ যোগেৰে সোমাই পৰিল। কেতিয়াবা কেতিয়াবা  
 ন দহখনমান সৈন্য কঢ়িওৱা বেলগাড়ী ওৱাচিংটন বেলৱে জংচনত  
 ৰয়হি, স্বেচ্ছাসেৱক স্বেচ্ছাসেৱিকাৰে সৈতে বৈ থকা সৈন্যবিলাকৰ  
 কাৰণে কেটিনৰপৰা চুপ চেণ্ডউইচ যোগোৱা কাম লৈছিল। কেটিনত  
 এলিণৰ শক্তিৰ উৎস আছিল আৰু প্ৰাণস্বৰূপ আছিল। নৌবাহিনীৰ  
 উলগোঁঠা বিভাগৰ কৰ্ত্তা হিচাবে এলিণৰে ৪০ টা বিভাগ একেলগে  
 চলাবলগীয়া হৈছিল ইংলণ্ডত বেডক্ৰচৰ কাম সংগঠন কবিবৰ কাৰণে  
 এলিণৰৰ নাম প্ৰস্তাৱিত হ'ল। তেতিয়া ১৯১৮ চন। এলিণৰৰ যাবলৈ  
 মন গৈছিল। কিন্তু ল'ৰা-ছোৱালীৰ দায়িত্ব এবাই যাবলৈ মন নকৰিলে।  
 তাৰোপৰি স্বাধীন মুকলিমুৰীয়া হৈ যোৱা কামত শাহুৱেকেও সন্মতি  
 নিদিব। ফ্ৰেংকলিন ইউৰোপলৈ যাবলগীয়া হ'ল। এলিণৰ অকলে  
 এই সেৱামূলক কামবোৰত ব্যস্ত হৈ থাকিল। যুদ্ধ শেষ হোৱাৰ পাছত  
 আহত সৈন্যবোৰৰ শুশ্ৰূষাৰ কাৰণে থকা বেডক্ৰচ হস্পিটালত এলিণৰ  
 আকৌ সোমাই পৰিল। নিজৰ কামৰ পুৰস্কাৰ হিচাবে এলিণৰে  
 কেতিয়াবা মাক বিলাকৰ চিঠি পাই আনন্দ আৰু উৎসাহ পায়।  
 এগৰাকী মাকে লিখিছিল “মোৰ লৰা নৌবাহিনীৰ হস্পিটালত এক  
 এপ্ৰিলৰ পৰা আঠ জুলাইলৈকে আছিল। তুমি মোৰ লৰাটোক মনদি  
 যত্ন লৈ আনন্দ দিয়া কাৰণে মই তোমালৈ ধন্যবাদ জনাইছোঁ।।।।  
 তোমাৰ লগত যেন তুমি সূৰ্যৰ ৰশ্মিখিনি লৈ আহা আৰু সদায় তুমি  
 তাৰ লগত কথাপাতা আৰু তাক প্ৰকল্পিত কৰা”—এই চিঠিবোৰ পাই  
 এলিণৰৰ মন সন্তুষ্টিৰে ভৰি উঠে।

যুদ্ধই মানুহৰ নৈতিকতা তললৈ নিয়ে বুলি শাহুৱেক চাবা কক্সডেণ্টে আক্ৰেপ কৰে। কিন্তু এলিগৰে ভাৱে যুদ্ধই মানুহৰ দান্নিষবোধ আনি দিয়ে আৰু দেশৰ কাৰণে থকা কৰ্তব্যবোধক সজাগ কৰি তোলে। বাজুৱা কাম কৰি ক্লান্ত হলে এলিগৰে কয় “মই আজিমলৈ সন্ধ্যাসিনী হৈ যাব পাৰিলেহে শান্তি পাম—” কিন্তু বাইকৰ কামত এবাৰ ওলাই শুই থকা বাজুকন্যা যেন সাব পাই উঠিল—নিজৰ ব্যক্তিগত সুখলৈ কেতিয়াও সন্তুষ্ট থাকিব নোৱাৰি পিছৰ গোটেই চোৱা জীৱন পৃথিৱীত হৈ থকা অন্যায়াবোৰৰ ওপৰত চকু বাধি মানুহৰ দুখ লগা অৱস্থা দেখি সহানুভূতিশীল হৈ মানুহৰ জীৱন উন্নততৰ আৰু সুখী কৰা কামত আত্মনিয়োগ কৰিলে।

একেবাৰে ঘৰুৱা জীৱনলৈ উভটি নহাব কাৰণ এলিগৰৰ আৰু এটা আছে। তেওঁৰ সামাজিক কামৰ কাৰণে নিযুক্ত কৰা মহিলা লুচি মাৰ্চাৰৰ প্ৰতি ফ্ৰেংকলিনৰ ভালপোৱা হৈছিল। এলিগৰ কক্সডেণ্টৰ জীৱন গঢ় দিওঁতে লুচি মাৰ্চাৰৰ প্ৰসংগই যথেষ্ট ইন্ধন যোগালে। ঘৰুৱা জীৱনৰ আকৰ্ষণতকৈ বাহিৰৰ জগতৰ আহ্বানে এলিগৰক টানি লৈ গ’ল। ফ্ৰেংকলিনে আন এগৰাকী মানুহক ভালপোৱা কাৰণে তেওঁ হতাশ হৈ পৰিল। তেওঁ একেবাৰে বেলেগ ধৰণৰ জীৱন নিয়াবলৈ ঠিক কৰিলে। শাহুয়াই চাবা আৰু স্বামীৰ বশুতা স্বীকাৰ কৰি চলা জীৱনৰ যেন সামৰণি পৰিল। পঁচিশ বছৰৰ পাছত নিজৰ কথা লিখোঁতে এলিগৰে লিখিছিল—“এই ঘটনাৰ টেমান পাই তেওঁৰ পৃথিৱীখন খহিপৰা যেন লাগিছিল তেওঁ নিজৰ পাৰিপাৰ্শ্বিকতা, নিজৰ পৃথিৱীখনৰ লগত প্ৰথমবাৰৰ কাৰণে অকাল সম্পৃখীন হ’ল। তেওঁ নিজৰ কাম বাচি ললে। যি কৰিব লাগে তাতকৈ তেওঁ যি কৰিব মন যায় তালৈ বেচি গুৰুত্ব দিলে। নিজৰ স্বামীক তেওঁ ক্ষমা কৰিলে তেওঁলোক একেলগে থাকিব বুলিও ঠিক কৰিলে। কিন্তু তেওঁলোকৰ সম্বন্ধ আগবঢ়বে হৈ নেধাকিল। তেওঁ মহৎ কথাবোৰৰ কথা বেচি দ কৈ ভাবিবলৈ ধৰিলে আৰু ঘৰুৱা সৰু সৰু কথাবোৰৰ কথা পুংখান্ধ-

শুধু ভাৱে চাই বৰ দায়িত্বপূৰ্ণ ভাৱে সহ্য কথাবোৰৰ লগত সম্বন্ধ ৰাখি কাম কৰিব বুলি ঠিক কৰিলে। তেওঁৰ জীৱন পৃথিৱীৰ সকলো মহিলাৰ কাৰণে অক্লেশ্ৰেণা স্বৰূপ হৈ পৰিল—আৰু তেওঁৰ স্বামীৰ লগত সম্বন্ধই আমেৰিকাৰ বুৰঞ্জীৰ গৌতম এটা লেখত লবলগীয়া প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰি থৈ গ'ল। লুচি মাৰ্চাৰৰ লগত হোৱা ঘটনাৰ বিষয়ে এলিগৰে নিজৰ কিতাপখনত বেচিকৈ উল্লেখ কৰা নাই আৰু এইবিষয়ে তেওঁ বেচিকৈ কবলৈও বৰ টান পাইছিল। কিছুমান অতি নিবিড় ঘনিষ্ঠভাবে সম্বন্ধত বন্ধু বা বান্ধৱীৰ আগত তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা জীৱনৰ মৰম ভালপোৱা ক্ষেত্ৰত হোৱা অশাস্তি তেওঁৰ নিজৰ অভিজ্ঞতাই দূৰ কৰাত সাহায্য কৰিব পাৰিব বুলিহে তেওঁ এই বিষয়ে কেতিয়াবা কৈছিল।

এলিগৰে লুচি মাৰ্চাৰক নিজৰ সামাজিক কামৰ সম্পাদিকা কৰিছিল। তেওঁক সহায় কৰিবলৈ সপ্তাহত তিনিদিন বাতিপুৱা লুচি মাৰ্চাৰ আহিছিল। শাহুৱেক চাৰা কক্সভেণ্টে লুচিক নিযুক্তি দিয়াত সন্মতি দিছিল কাৰণ বক্ষণশীল পৰম্পৰাক মূল্য দিয়া চাৰাই লুচিৰ বংশ পৰিয়ালৰ বিষয়ে ভালদৰে জানিহে লুচিৰ নিযুক্তিত সন্মতি দিছিল।

ফ্ৰেংকলিন আছিল আনন্দ উৎসৱ ভালপোৱা বিধৰ মানুহ—নৈশ ভোজবিলাকত নাচি বাগি বৰ আনন্দ পায়। দেখিবলৈ ধুনীয়া ফ্ৰেংকলিন সেইসময়ৰ আকৰ্ষণীয় পুৰুষ আছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ জনপ্ৰিয়তাক এলিগৰে কেতিয়াও সঁচা কৰা নাছিল—যেতিয়ালৈকে তেওঁৰ প্ৰতি ফ্ৰেংকলিন সঁচা হৈ আছে বুলি তেওঁ জানিছিল। লুচি মাৰ্চাৰ দেখিবলৈ ধুনীয়া আৰু সকলো পুৰুষৰ প্ৰশংসাৰ পাত্ৰী। লুচি মাৰ্চাৰৰ লগত ফ্ৰেংকলিনৰ সম্বন্ধৰ বিষয়ে এলিগৰৰ মনত সন্দেহ নোহোৱাকৈ থকা নাছিল। শাহুৱেকলৈ লিখিছিল “আপোনাৰ লগত মোৰ বহুত কথা কবলগীয়া আছে—এই কথাবোৰ চিঠিত প্ৰকাশ কৰিব নোৱাৰি।” বৰদেউতাকৰ ছোৱালী এলিচে ফ্ৰেংকলিনক লুচি মাৰ্চাৰৰ লগত গাড়ীত দেখিছিল আৰু সামাজিক বৃত্তত এই বিষয়ে বুৰু-বাবা অলপ হৈছিল। এলিগৰৰপৰা

ফ্ৰেংকলিন বহুত দিন ওৱাচিংটনত আঁতৰি আছিল। এবাৰ ফ্ৰেংকলিন নিউমোনিয়া বেমাৰত বোগশয্যাতে থাকোঁতে এলিগৰে চিঠিপত্ৰ চোৱা-লেখা কৰি চিঠিৰ উত্তৰ দিছিল। এই চিঠিৰ মাজতে লুচি মাৰ্চাৰৰ চিঠি এখন পাই এলিগৰৰ সন্দেহ দূৰ হ'ল। বিয়াৰ পাছত এলিগৰ বহুসময়ত নিৰাপত্তাহীন অৱস্থাৰ সন্মুখীন হৈছিল। কিন্তু সকলো অৱস্থাতে কৃত-কাৰ্য্যতাৰে পাৰ হৈ আহিব পাৰিছিল—কাৰণ ফ্ৰেংকলিনৰ ভালপোৱাই তেওঁক বল যোগাইছিল—কিন্তু এতিয়া সকলোবোৰ ভালপাৰ হৈ গ'ল। লুচিৰ চিঠিবোৰৰ সৈতে এলিগৰ ফ্ৰেংকলিনৰ সন্মুখীন হ'ল। এলিগৰে স্বামীক নিজৰ ইচ্ছামতে কাম কৰিবলৈ স্বাধীনতা দিলে। সকলো কথা ভাবি চিন্তি বিবাহ বিচ্ছেদত এলিগৰে সন্মতি দিলে। বিবাহ বিচ্ছেদে ফ্ৰেংকলিনক ৰাজনৈতিক জীৱনত আগবাঢ়ি যোৱাত বাধা দিব। লুচি মাৰ্চাৰ আছিল গোড়া কেথলিক। তেওঁ হয়তো ছয়টা ল'ৰা-ছোৱালীৰ সৈতে আগতে বিয়া হোৱা মানুহ এজনক বিয়া কৰিবলৈ অমান্তি হব। এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনক ভাবিবলৈ কলে আৰু লুচিয়ে এৰি নিদিলে। নিজে বিবাহ বিচ্ছেদ কৰিবলৈ ৰাজী হ'ল। ল'ৰা-ছোৱালীৰ কথা ভাবি এলিগৰে পিছত বিবাহ বিচ্ছেদত বেছি মন নিদিলে ফ্ৰেংকলিনৰো ল'ৰা-ছোৱালীৰ প্ৰতি মৰম আছিল অসীম। লুচি নিজেই আঁতৰি গ'ল আৰু চাবাৰ আপত্তিয়ে বিবাহখন ৰক্ষা কৰাত বহুত সহায় কৰিলে। জাবোপৰি ফ্ৰেংকলিনে জানিছিল যে বিবাহ বিচ্ছেদে তেওঁৰ ৰাজনৈতিক জীৱনৰ সামৰণি পেলাব। শেষ বয়সত এলিগৰে এই বিষয়ে কওঁতে কৈছিল—“মোৰ স্মৰণ শক্তি হাতীৰদৰে মই ক্ষমা কৰিব পাৰোঁ, কিন্তু পাহৰি কেতিয়াও নেঘাওঁ।” লুচি মাৰ্চাৰ জড়িত ঘটনাৱলীৰ পাছত এলিগৰৰ অন্তৰত ধুমুহাৰ যেন সৃষ্টি হৈছিল। “মোৰ আগতে সকলো কথাবোৰ চকুত নপৰিছিল কিন্তু মোৰ আত্মবিশ্বাস একেবাৰে ছেৰাই গৈছে”—এবাৰ এলিগৰে এই বুলিও কৈছিল। যাক আধাৰশিলা কৰি নিজৰ জীৱন আৰম্ভ কৰিছিল আৰু যাক ভিত্তি কৰি পিছৰচোৱা জীৱন অতিবাহিত কৰিব বুলি ভাবিছিল সেই আধাৰ শিলা যেন খণ্ড-

বিখণ্ড হৈ গ'ল। আতি কষ্টেবে এলিগৰ পুৰণা বন্ধু আৰু আপোন পৰিয়ালৰ লগত মিলি থাকিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। জীৱনৰ অৰ্থ এলিগৰ কাৰণে হেৰাই গ'ল। ফ্ৰেংকলিন আৰু এলিগৰ ছয়োজন কুটি-সম্পন্ন—ছয়োজনৰে দিনবোৰ বৰ বেয়াকৈ গৈছিল। অন্তৰৰ দুখ কেতিয়াবাহে এলিগৰে বাহিৰত প্ৰকাশ কৰিব পাৰিছিল। দুখৰ কাৰণ বিচাৰি এলিগৰে নিজকেই কেতিয়াবা ভংগনা কৰে এই অভিজ্ঞতা বৰ তিতা, কিন্তু এই অভিজ্ঞতাই তেওঁৰ মনলৈ পৰিপক্বতা আনি দিলে। লাহে লাহে এলিগৰে বুজিব পাৰিলে যে “নিজৰ জীৱনৰ পৰিপূৰ্ণতা আন এজনৰ সহায়েৰে কেতিয়াও আনিব নোৱাৰি। বয়স হোৱাৰ লগে লগে ডাঙৰ হৈ হৈ বুজিব পাৰোঁ যে আমি প্ৰকৃততে কি আৰু কেতিয়াই আমি আচল সিদ্ধান্ত লওঁ আৰু সেই সিদ্ধান্তৰ দায়িত্বও লওঁ। সেই সিদ্ধান্ত সদায় তুমি নিজৰ কাৰণেই লবা। কাৰণ তুমি কেতিয়াও আন এজনৰ জীৱনত সোমাই জীয়াই থাকিব নোৱাৰা। তোমাৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ জীৱনতো তোমাৰ জীৱনৰ ঠাই নাই। তোমাৰ জীৱনৰ প্ৰভাৱেৰে কেৱল তুমি আনৰ ওপৰত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিব পাৰিবা।”

এলিগৰে নিজকে কামৰ মাজত ডুবাই ৰাখিলে। এলিগৰে লিখি-ছিল—“মনৰ হতাশৰ ভাৱ আঁতৰাবলৈ কামেই হ'ল একমাত্ৰ উপায়।” নিজৰ লৰা-ছোৱালী চোৱাচিতা কৰি গৃহস্থালি চলোৱা আৰু ওৱাচিংটনৰ আটাইতকৈ বেচি সম্ভাৱনা থকা ব্যক্তি এজনৰ পত্নীহিচাবে এলিগৰৰ কামৰ অন্ত নাছিল। তথাপিও এলিগৰে বেডফ্ৰুচ আদিৰ কামত বৰ আন্তৰিকতাৰে লাগি নিজক পুতৌ নকৰি নিজৰ ব্যক্তিগত দুখ পাহৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। ফ্ৰেংকলিনৰ লগত সখন্ধ পুনৰ স্থাপন কৰিবলৈ যত্ন-পৰ হ'ল। মনৰ অৱস্থা ইমান বেয়া হ'ল যে এলিগৰে যেন ঈশ্বৰৰ ওচৰত আগৰ দৰে প্ৰাৰ্থনাও কৰিব নোৱাৰা হ'ল। প্ৰাৰ্থনা কৰিবলৈ হলে ঈশ্বৰৰ দয়া বিচাৰিলে মানুহৰ মন প্ৰেম আৰু দয়াৰে পূৰ্ণ হৈ থাকিব লাগিব। এলিগৰৰ মনত যেন এই ভাৱ নাই—সেই-

কাৰণে ঈশ্বৰৰ লগা ডিঙা কৰি আৰ্থনা কৰিবলৈ তেওঁৰ যুক্তি নাই। তেওঁৰ  
 শাহুআই আৰু মাহীশাহুসকলৰ পৰম্পৰাগত ধাৰণাবোৰ এলিগৰে  
 আৰু মানি চলিবলৈ অমান্ত হ'ল। তেওঁলোকে নিজে ভাল বুলি  
 ভবা মানুহবিলাকৰ বাহিৰে আনৰ লগত মিলাপ্ৰীতি কৰা কোনোমতে  
 সম্ভৱ কৰিব নোৱাৰিছিল। তেওঁলোকৰ মতামত আৰু মানুহৰ আভি  
 কৰা ব্যৱহাৰে এলিগৰক 'বলচেভিক' কৰি তুলিছে বুলি এলিগৰে এবাৰ  
 মন্তব্য দিছিল। এলিগৰৰ মনৰ সেৱা কৰাৰ ইচ্ছা কেৱল পৰিয়ালৰ  
 মাজতে আৱদ্ধ আছিল। তেওঁৰ মনৰ ককণাৰ ভাৱ নতুন ধাৰালৈ  
 বৰলৈ ধৰিলে—অপমান আৰু হতাশাৰ ভাৱে এলিগৰৰ মনৰ পিয়াহ  
 শুকাই দিব নোৱাৰিলে; হতাশাক জয় কৰি এলিগৰ যেন লাহে লাহে  
 উঠি আহিব পাৰিছে কোনো কথাই বা কোনোৱেই একেবাৰে ভাল  
 বা একেবাৰে বেয়া নহয়। নিজেই কব নোৱাৰে তেওঁলোৱা সিদ্ধান্তবোৰ  
 ভাল নে বেয়া। নিজে অলপ বেচি সহনশীল ব্যক্তিত্বৰে এটা  
 উদ্দেশ্যলৈ দৃঢ়তাৰে এলিগৰ আগবাঢ়ি যাবলৈ চেষ্টা কৰিলে।

তেওঁলোকৰ ভুল বুজাবুজিৰ ভাৱ মনৰপৰা আঁতৰ কৰিবলৈ ছয়ো-  
 জনে চেষ্টা কৰিলে। এলিগৰৰ মনত দুখ দি ফ্ৰেংকলিন দোষী যেন কৈ  
 এলিগৰক সন্তুষ্ট কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিলে। ফ্ৰেংকলিন লৰা-ছোৱালীৰ  
 পঢ়াশুনা চোৱাচিতাৰ কামত লাগিল। কছা এনাৰ বীজগণিত শিকাত  
 সহায়ৰ হাত আগবঢ়ালে। যুদ্ধশেষ হোৱাৰ পাছত ইউৰোপত  
 থকা নৌবহৰ দপ্তৰ উঠাই দিবৰ কাৰণে ফ্ৰেংকলিন ইউৰোপলৈ যাব-  
 লগীয়া হ'ল আৰু ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰক লগত লৈ যাবলৈ ইচ্ছা প্ৰকাশ  
 কৰিলে। এলিগৰৰ বয়স তেতিয়া পঁয়ত্ৰিশ। বিয়াৰ ঠিক পাছতেই  
 তেওঁলোক একেলগে ইউৰোপলৈ গৈছিল আৰু চৈধ্য বছৰৰ পাছত  
 ছয়োজনে ইউৰোপ অভিমুখে যাত্ৰা কৰিলে। এইবাৰৰ যাত্ৰাত  
 এলিগৰৰ আত্মপ্ৰত্যয় কটি উঠিছিল।

ফ্ৰেংকলিনৰ লগত যুদ্ধবিধ্বস্ত অঞ্চললৈ গৈ আহত সৈন্তবোৰৰ থকা  
 হস্পিভাল পৰিদৰ্শনৰ কাম এলিগৰে নিপুণতাৰে ছদ্ময়তালি সমাধা

কৰিছিল। এই যুদ্ধ বিশ্বস্ত অঞ্চলবোৰ চাই এলিগৰৰ যুদ্ধৰ প্ৰতি  
 বিতৰ্কৰ ভাব এটা আহিছিলআৰু এইভাৱে পাহৰ জীৱনত তেওঁক  
 অস্তিত্ব প্ৰভাৱান্বিত কৰিছিল। এইখিনি সময়লৈকে এলিগৰ জাতি-  
 সংঘ (League of Nations) নাবীৰ ভোটাধিকাৰ আদিত লিপ্ত  
 হোৱা নাছিল-আৰু এলিগৰে ৰাজনীতি কেৱল পুৰুষসকলে কৰে বুলি  
 ভাবি আছিল।

১৯২০ চনত ফ্ৰেংকলিন কজভেল্ট সহ-সভাপতিৰ প্ৰাৰ্থী নিৰ্বাচিত  
 হ'ল। তেতিয়ালৈকে এলিগৰ কজভেল্ট আমেৰিকাত বেচি জনাজাত  
 নাছিল। বাতৰি কাকতবোৰে মিচেচ কজভেল্টৰ কথা লিখোতে  
 গৃহস্থীমহিলা বুলি বৰ্ণনা কৰিছিল। কিন্তু এখন বাতৰি কাকতৰ  
 প্ৰতিনিধিয়ে এলিগৰৰ লগত দেখাসাকাত কৰি তেওঁৰ পৃথিৱীত হৈ  
 থকা ঘটনাৱলীৰ মন্তব্য শুনি স্তম্ভিত হৈছিল। এলিগৰে নিজকে  
 ডেমক্ৰেটিক দলৰ বুলি কৈছিল আৰু ডেমক্ৰেটিক দলক প্ৰগতিবাদী  
 দল বুলি কৈছিল। যুদ্ধৰ অৱসান কৰিবলৈ জাতিসংঘৰ উপযোগিতাৰ  
 বিষয়ে কৈ আমেৰিকাই জাতিসংঘত যোগ দিয়াটো ভাল হব বুলি  
 অভিমত দিছিল। এলিগৰে ঘৰখন ভাল পাইছিল—লবাছোৱালী  
 আৰু স্বামীৰ প্ৰতি থকা কৰ্তব্যৰ কথাও তেওঁ পাহৰি নগৈছিল তথাপিও  
 ৰাজনৈতিক ঘটনাৰ লগত সহৃদয় ৰাখি পৃথিৱীত হৈ থকা কথাবোৰৰ  
 খবৰ ৰাখি বিশ্বমানৱৰ কল্যাণৰ কাৰণে নিজৰ কিবা অৱদান দিব  
 পাবিলে জীৱন সাৰ্থক হব বুলি এলিগৰে ভাবিছিল। বাতৰি কাকতৰ  
 প্ৰতিনিধিজনৈ এলিগৰৰ গভীৰ অনুভূতিপূৰ্ণ মন্তব্যত মুগ্ধ হৈছিল।  
 ফ্ৰেংকলিনৰ সহ-সভাপতিৰ কাৰণে কৰা নিৰ্বাচনী অভিযানত লুই হাওৱে  
 বোলা এজন সাংবাদিকে এলিগৰক সহায় কৰিছিল। এই মানুহজনৰ  
 লগত এলিগৰৰ ঘনিষ্ঠতা প্ৰথমতে বৰ আন্তৰিকতাপূৰ্ণ নাছিল। এলিগৰে  
 মানুহজনক গুৰু নিদিছিল। কিন্তু কজভেল্টৰ কৰ্মজীৱন গঢ়ি তোলোতে  
 লুই হাওৱেই যথেষ্ট সহায় কৰিছে আৰু এলিগৰকো তেওঁৰ ভবিষ্যতে  
 কৰিবলগীয়া কামৰ কাৰণে প্ৰস্তুত কৰিছে। কজভেল্টৰ নিৰ্বাচনী

অভিযানত এলিগবৰ সহায় হৈছে যুলি ভাব এটা—লুই হাওয়েই এলিগবৰ মনত সুস্থৰাই দিছিল। কাৰণ এলিগবৰ মনৰ দুখৰ কথা লুই হাওয়েই বুজিছিল। লুচি মাৰ্চাৰৰ লগত হোৱা ঘটনাৰ পাছত এলিগবৰ আত্মবিশ্বাস হেৰাইযোৱাৰ কথাও তেওঁ গম পাইছিল—আৰু এলিগবৰ কাৰ্যক্ষমতা—তেওঁৰ সংগঠন শক্তি আৰু নু অভিমতক প্ৰাণসা কৰিছিল। দুয়োজনে নিৰ্বাচনত আহি পৰা সমস্যাৱলী আলোচনা কৰিছিল। এই নিৰ্বাচনত ফ্ৰেংকলিন পৰাজিত হ'ল। এলিগবে প্ৰায়েই ফ্ৰেংকলিনৰ-পৰা খবৰ বাতৰি নেপাই মনত কষ্ট পাই থাকে আৰু লুই হাওয়েই স্বামীৰ কামৰ লগত এলিগবৰ কামৰ স্বীকৃতি দিয়াই এলিগবৰ সহায় কৰিছিল।

এলিগবে এবাৰ অকলশৰীয়া ঘৈণী এগৰাকীক সাহায্য দি লিখিছিল—“কামত কৃতকাৰ্যতা লভা সকলো মানুহে তুমি কোৱাৰ দৰে একেৰুকমেই কাম কৰে আৰু তেওঁলোকৰ পত্নী সকলে নিজকে খাপ খুৱাই লব লাগিব। গিৰিহঁতৰ কামৰ লগত নিজৰ কাম মিলাই লব পাবিলে আদৰ্শস্বৰূপ হয় নোৱাৰিলে পত্নীয়ে নিজৰ কাম কিছুমান উলিয়াই লৈ সেই কামবোৰ ভাল পাই বিকশি উঠিব লাগে আৰু ভেটিয়া তেওঁলোকৰ কামত নিজৰ স্বামীবো কেতিয়াবা আনন্দৰ ভাগ লবলৈ মন যাব পাৰে।”

নিৰ্বাচনত পৰাজিত হৈ ফ্ৰেংকলিনে নিজৰ কামৰ বিৰাট আঁচনি ললে। বহুতো অনুষ্ঠানৰ সভাপতিৰ দায়িত্বভাৰ গ্ৰহণ কৰিলে আৰু কিতাপ লেখাৰ কামত লাগিল। এলিগবেও নিজৰ কামৰ আঁচনি ললে টাইপ শিকিবলৈ এটা স্কুলত ভৰ্তি হ'ল, এগৰাকী গৃহিণীৰ ওচৰত বন্ধাবঢ়া শিকিবলৈ ঠিক কৰিলে আৰু মহিলা সংঘ এটাত সক্ৰিয়ভাৱে যোগ দিলে। তেওঁলোক যদিও শাহুৱেকৰ লগত একেলগেই আছিল এলিগবে ঠিক কৰি পেলাইছিল যে তেওঁ আৰু পুৰণা ধৰণে নেথাকে নিজৰ ইচ্ছা অভিল্যক ওপৰত ঠাই দি জোৰ দি অভিমত দিবলৈ চেষ্টা কৰিব। এলিগবে সহযোগ কৰা মহিলা ভোটদাতাসংঘৰ নেত্ৰীসকলে



মহিলাৰ ভোটধিকাৰৰ কাৰণে যুঁজিছিল—মহিলাৰ কাম কান্ধব-  
সুব্যৱস্থাৰ কথা চিন্তা কৰিছিল, ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাম কৰাৰ সুবিধা  
আৰু স্বত্ব, ৰাজনৈতিক সংস্কাৰ আৰু বিশ্বশান্তিৰ কাৰণে কাম কৰিবলৈ  
আগবাঢ়ি আহিছিল। এই সংঘই এলিণৰক আইন সংক্ৰান্ত কাম চোৱা-  
চিতাৰ ভাৱ দিলে। সপ্তাহত এদিন এলিণৰ এলিজাবেথ বীডৰ আইন  
দপ্তৰলৈ গৈ কাগজপত্ৰ চোৱামেলা কৰা কামত লাগিল আৰু আইন  
নিৰ্বাচন কৰি সেই বিষয়ে মতামত দিবৰ কাৰণে সকলো ঠিকঠাক  
কৰিছিল। এই কাম কৰোঁতে এলিণৰ এলিজাবেথ বীড আৰু এভাবেট  
লেণৰ লগত ঘনিষ্ঠ সঘৰলৈ আহে। এই দুয়োগৰাকী অতি উচ্চ-  
অৰ্হতা সম্পন্ন কৰ্মজীৱী মহিলা আছিল আৰু এওঁলোকে এলিণৰক  
বাইজৰ কাম কৰাৰ শিক্ষা দিয়াত সহায় কৰিছিল। এওঁলোকৰ  
সঘৰুৱে লিখিত কামবোৰৰ জৰিয়তে বাইজৰ সমস্কাৱলীৰ সম্মুখীন হৈ  
সেই কামত গভীৰভাৱে লাগি লাগি এলিণৰে কাম কৰাৰ প্ৰকৃত  
মানদণ্ড এটা গঢ়ি তুলিলে। ৰাজ্যিক সম্ভাব্যতাৰ সভাত তেওঁৰ কি  
কৰিবলগীয়া কাম থাকিব পাৰে ঠিক কৈ জানিবলৈ আগ্ৰহ কৰে।  
এলিণৰৰ সৌম্যতাই সম্ভাব্যতাৰ এটা স্থিৰতা আনি দিলে। তেওঁ  
সদায় ব্যক্তিগত বাকবিতণ্ডাৰপৰা আঁতৰি থাকি সংঘৰ বৃহত্তৰ উদ্দেশ্যৰ  
প্ৰতি কাম কৰাৰ আগ্ৰহ দেখুৱাইছিল। সভাৰ প্ৰস্তাৱ লিখিত তথ্য-  
হিচাবে থকাটো এলিণৰে ভাল নেপাইছিল। কামত অগ্ৰগতি নহৈ  
কথাত কামবোৰ থাকি সভাভংগ হলে এলিণৰৰ কাৰণে সকলো সাঁথৰ  
যেন হৈ পৰিছিল। সেই কাৰণে এলিণৰে কয়—“আমাৰ মনত যি  
কাম কৰিবলৈ ভাব হৈছে আমি তাৰেই হাতত লওঁ আৰু সেই কামত  
যি পাবোঁ কৰি বাট বিচাৰি লম। মহিলা সংঘবোৰৰ সকলো আউল  
ভাঙি পুণৰ গঠন কৰা কামৰ দায়িত্ব এলিণৰৰ ওপৰত পৰিল।  
এলিজাবেথ বীড আৰু এম্ৰাৰলেপে তেওঁলোকৰ বান্ধৱীৰ কৰ্মশক্তি,  
স্পষ্টবাদিতা আৰু মনোবলত মুগ্ধ হ'ল। এই বান্ধৱীকেগৰাকীৰ ওপৰত  
এলিণৰে বহুখিনি নিৰ্ভৰ কৰিছিল আৰু পিছত এই দুয়োগৰাকী

মহিলাৰ লগতে এলিগৰে আবেলি সময় কটোৱা হ'ল। এওঁলোক কুটিসম্পন্ন বিহুৰী মহিলা। এওঁলোকৰ দৰে বহুতো মহিলাই এলিগৰক সামাজিক কামত গভীৰভাৱে শিক্ষা দিয়াত সহায় কৰিছে। এলিগৰে ৰাজনৈতিক কথাবোৰ বহুত দিন পৰ্যবেক্ষণ কৰিছে। এতিয়া তেওঁ নিজে ৰাজনৈতিক কাৰ্যায়লীৰ প্ৰশিক্ষণ লবলৈ আগবাঢ়ি আহিল। এলিগৰে সদায় তেওঁৰ স্বামীৰ লগত ৰাজনীতি জড়িত কাম কৰিবলৈ ভাল পাইছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ কামত সহায় কৰি দিয়াটো তেওঁৰ জীৱনৰ প্ৰথম অভিজ্ঞতা আছিল। এলিগৰৰ সহায় ফ্ৰেংকলিনে সদায় বিচাৰিছিল। কিন্তু এলিগৰে এই কথা উপলব্ধি কৰিবপৰা নাছিল আৰু ফ্ৰেংকলিনে কব নেজানিছিল।

১৯২১ চনত ফ্ৰেংকলিন কক্সভেণ্ট পলিঅ বেমাৰবছাৰা আক্ৰান্ত হ'ল। তেওঁ ছুয়োখন ভৰি লৰাব চৰাব নোৱাৰা হল। এলিগৰৰ সাহস ধৈৰ্য, মনোবল এই পৰিস্থিতিত ভালকৈ ফুটি উঠিছিল। ডাক্তৰ সকলে ফ্ৰেংকলিনৰ চিকিৎসা দীৰ্ঘদিন ব্যাপি চলিব বুলি মত দিলে। ফ্ৰেংকলিন আৰু এলিগৰ ছুয়োজনৰে মনোবলেৰে ফ্ৰেংকলিন সুস্থ হৈ উঠিল। এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনৰ ৰাজনীতিৰ প্ৰতি স্পৃহা কৰিবলৈ নিদিলে। এলিগৰে জানিছিল আৰু বুজিছিল যে ফ্ৰেংকলিনৰ মনোবল অটুট ৰাখিবলৈ হ'লে তেওঁৰ ইচ্ছা আৰু অভিলাষক সদায় জাগ্ৰত কৰি ৰাখিব লাগিব কেইকাৰণে এলিগৰে শাহুৱেকৰ অমত স্বত্বও সদায় নিজৰ পৰিবেশৰ মানুহৰ বাহিৰেও ৰাজনীতিত থকা মানুহৰ সম্বন্ধ ভালকৈ ৰাখিছিল। শাহুৱেক বন্ধুগণীল। নিজৰ ল'ৰাক সদায় গম্ভীৰ ভদ্ৰলোকহিচাবে শাস্তিৰে ভদ্ৰভাৱে নিজৰ পৰিবেশৰ মাজত চলাকুৰা বাঞ্চা কৰে—কিন্তু এলিগৰে নিজৰ মত বন্ধা কৰি ফ্ৰেংকলিনৰ বাহিৰৰ জগতৰ লগত সম্বন্ধ ৰাখিছিল। লুই হাওৱেইৰ লগত ব্যক্তিগত সম্বন্ধ শাহুৱেক চাবাই ভাল নেপাইছিল। শাহুৱেকে সদায় এলিগৰৰ জীৱনত প্ৰাধান্য লাভ কৰি আহিছে কিন্তু ফ্ৰেংকলিনৰ অন্তৰত এলিগৰ নিজৰ ভবিষ্যৎপৰত থিয় হবলৈ শিকিলে। নিজৰ জীৱন,

নিজৰ স্বামীৰ জীৱন, নিজৰ লৰা-ছোৱালীৰ প্ৰশিক্ষণ সকলো তেওঁ নিজৰ অতিকিচি আৰু ইচ্ছাবে চলাই লৈ যাবলৈ দৃঢ়ভাবে মন ঠিক কৰিলে। নিজৰ জীৱনৰ কথা লিখোতে এলিগৰে লিখিছিল “মই যদি দৃঢ়ভাবে এনেকুৱা ধৰণে কাম নকৰিলোহেঁতেন মই শাহজাদাই আৰু ফ্ৰেংকলিনৰ প্ৰতিদ্বন্দ্বি হিচাবেহে জীয়াই থাকিলোহেঁতেন মোৰ ব্যক্তিগত চিৰদিনৰ কাৰণে দুৰ্বল হৈ পৰিলোহেঁতেন।”

স্বামীৰ সহায়ৰ কাৰণে এলিগৰে ডেমক্ৰেটদলৰ লগত সম্বন্ধ ৰাখি কাম কৰিবলৈ ললে। এলিগৰে ফ্ৰেংকলিন কন্জভেণ্টৰ নাম ৰাইজৰ আগত বচাই ৰাখিলে। দলৰ প্ৰধানকৰ্তা আৰু ৰাজহুৱা ব্যক্তিত্বসম্পন্ন লোক-সকলক ফ্ৰেংকলিনৰ ওচৰলৈ লৈ আহিছিল আৰু তুলনামূলকভাৱে অখ্যাত কিছুমান লোককো তেওঁৰ ওচৰলৈ লৈ আহিছিল। কোনো উপাধি বা মানপত্ৰৰ অভिलाষ নকৰি এলিগৰে দলৰ কাম কৰিছিল। সাধুতা আৰু মতবাদৰ দৃঢ়তাৰ কাৰণে এলিগৰে সোনকালেই নেত্ৰীৰ আসন লাভ কৰিলে। সাধাৰণ সকলুৱা কামৰপৰা আৰম্ভ কৰি বাতৰিকাকতৰ শিৰোনামা শোভা কৰা কাম এলিগৰে কৰিছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ পলিঅ হোৱাৰ আগবেপৰা লুই হাওৱেই এলিগৰক ৰাজনীতি জগতত সোমাবলৈ উদগনি দিছিল। নিজৰ বিবেকেও এলিগৰক এই কথাটো বাবে বাবে যেন সবিয়াই কৈ আছিল। তাৰোপৰি এলিগৰৰ মনত আৰু এটা অভिलाষ যেন জাগি উঠিছিল। তেওঁ দেখুৱাব খুজিছিল যে যিজন মানুহে তেওঁৰ মনত পাহৰিব নোৱাৰা চুখ দিলে তেওঁৰ ৰাজনৈতিক জীৱনৰ কৃতকাৰ্যতা এলিগৰৰ কামৰ সফলতাৰ ওপৰতে ঘাইকৈ নিৰ্ভৰ কৰিছে।

ডেমক্ৰেটিক ৰাজ্যপৰিষদৰ মহিলা বিভাগে এলিগৰক সভানেত্ৰী হিচাবে লৈ পূঁজি সংগ্ৰহ সমিতি গঠন কৰিলে। ফ্ৰেংকলিনৰ উপদেশমতে এলিগৰে নিজৰ সমষ্টিৰ ৰাজনীতিত বেচিকৈ কাম কৰিবলৈ সময় দিলে কাৰণ থলুৱা মানুহৰ দৃঢ় সমৰ্থন নহলে ডেমক্ৰেট একমৰ কেৱল নিউয়ৰ্কৰ কৰ্তাসকলৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰি জয়লাভ কৰা সহজ কথা

নহয়। এলিগৰে সমষ্টিৰ মহিলা সকলক সংগঠন কৰা কাম হাতত ললে। সংগঠন কৰা কামত বহুত বক্তৃতা দিবলগীয়া হয়। ডেমক্ৰেটিক সমাবৰ্ত্তনবোৰত এলিগৰে ভাগলোৱা হ'ল। এবাৰ দিনৰ ভোজনৰ অন্তত মিঠা বাজ্ঞনবিধ অহাৰ আগতেই এলিগৰে গাঁৱত সভা আছে বুলি বিদায় লৈ যাবলগীয়া হৈছিল আৰু বৰজনাৰ ব'জি কজভেণ্টে ফ্ৰেংকলিনক কৈছিল—

“আকৰী মৈত উঠিলে নমাবলৈ টান হব কিন্তু”... মহিলা ৰাজনৈতিক দলে ডেমক্ৰেটিক দলৰ প্ৰাৰ্থীক সহায় কৰিছিল। গণতন্ত্ৰবাদী কিয় হৈছে। এই শিতানত এলিগৰে লিখিছিল ‘গণতন্ত্ৰবাদীসকলে সমূহ মানুহৰ কাম কাজ আৰু মংগলৰ কাৰণে চকু দিয়ে ব্যৱসায়ীৰ কামৰ কৃতকাৰ্যতালৈ কম মন কৰে।’ নিজে যি ধৰণে লালন পালন হৈছিল সেই সমাজৰ ভাৱধাৰাপৰা এলিগৰ কেনেকৈ আঁতৰি আহিছিল পিছৰ কথাখিনিয়ে ভালকৈ ফুটাই তোলে,—“আপোনালোকে যদি ভাবে যে জাতি এটাই তুলনামূলকভাৱে কম সংখ্যক মানুহলৈ সুখ সুবিধা আনি দিলে,—তেওঁলোকে সুযোগ সুবিধা স্তান লাভ কৰি নিজৰ সুউচ্চ কৃষ্টি বক্ষা কৰি তেওঁলোকতকৈ অসুবিধাত থকা সকলক সুযোগ সুবিধা দিবলৈ আহে তেন্তে আপুনি বিপাৱিকান—যদি আপুনি বিশ্বাস কৰে যে মানুহে পোহৰ পাবলৈ নিজে সংগ্ৰাম কৰিব লাগে তেতিয়া আপুনি যুক্তিসংগতভাৱে ডেমক্ৰেট বা গণতন্ত্ৰবাদী।” ট্ৰেড ইউনিয়নৰ নেত্ৰী কেগৰাকীমানৰ লগত এলিগৰৰ পৰিচয় হৈছিল, কিন্তু তেওঁলোকক চাবাই বেয়া পাব বুলি ঘৰলৈ নিমন্ত্ৰণ কৰিবলৈ সাহ গোটাবপৰা নাছিল। চাৰাৰ দৃষ্টিভংগী আছিল জমিদাৰীধাৰাৰ। সমাজত স্থান লৈ থকা মানুহক মূল্য দিছিল। এলিগৰে এই মনোভাৱক সহানুভূতিহীন মনোবৃত্তি বুলি কৈছিল আৰু নিজৰ লৰা-ছোৱালী এই মনোভাৱেৰে প্ৰভাৱান্বিত হয় বুলি ভয় কৰিছিল। লাহে লাহে এলিগৰ ট্ৰেড ইউনিয়নৰ কামত সোমাই পৰিল। এলিগৰে এবাৰ ছগৰাকী শ্ৰমিক কৰ্মীক ঘৰলৈ মাতি আনিছিল আৰু এবাৰ ঘৰ এৰি যাবলগীয়া

হোৱাত এই শ্ৰমিক সন্থাৰ মহিলা কেগৰাকীৰ তথ্যৰদানত নিজৰ ল'ৰাকেইটা থৈ গৈছিল। এই মহিলাকেগৰাকীয়ে কি কাম কৰে এলিগৰে ল'ৰাকেইটাক ভালকৈ বুজাই দিছিল আৰু খ্ৰীষ্টমাচ উৎসৱ তেওঁলোকে মহিলা শ্ৰমিক সকলৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত কৰিবলৈ মান্তি হ'বনে নহয় সুধিছিল। শাহুয়েকে এইবোৰ বৰ ভয় কৰে। ল'ৰা-ছোৱালীকেইটাৰ বস্ত্ৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ লগত খেলি বেমাৰৰ বীজাণু আনিব এওঁ ভয়। কিন্তু এই যুক্তি এলিগৰে মানি নললে। খ্ৰীষ্টমাচৰ দিনা বস্ত্ৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে নানা উপহাৰ আৰু খাদ্য সামগ্ৰী লৈ আনিলে। নিমন্ত্ৰণীপত্ৰ ল'ৰাহুটাৰ নামেৰে গৈছিল। ল'ৰাকেইটাৰ খ্ৰীষ্টমাচত উপহাৰ দিয়া কথা ভাৱিবকে নোৱাৰিছিল। কাৰণ তেওঁলোকে সদায় উপহাৰ পাইহে আহিছে। এলিগৰৰ কাৰণে এই কাম তেওঁৰ বিপ্লৱমুখী সমতাৰ ভাৱ অনা চেষ্টাৰ প্ৰকাশ মাত্ৰ আছিল। বস্ত্ৰৰ ল'ৰা-ছোৱালীৰ কাৰণে খ্ৰীষ্টমাচ সমাবোধ ধনী মহিলাৰ দয়া দেখুওৱা পৰম্পৰাৰ দৰে হ'লহেতেন যদি এলিগৰে দেখে-কেহে শ্ৰমিক সকলৰ মংগলৰ কাৰণে সজিয়ভাবে লাগি নেথাকিলেহেঁতেন। শ্ৰমিক মহিলাসকলে সপ্তাহত ৪৮ ঘণ্টাতকৈ কাম কৰিব নেলাগে। শিশুসকলক শ্ৰম কৰিবলৈ দিব নেলাগে আৰু শ্ৰমিক মহিলাক সংগঠিত হ'বলৈ স্বত্ব দিব লাগে বুলি অস্বৰূপৰা অসুভৱ কৰিছিল। এগৰাকী শ্ৰমিক নেত্ৰীয়ে কৈছিল “ফ্ৰেংকলিনৰ ট্ৰেড ইউনিয়নৰ প্ৰতি দৃষ্টিভংগী একেবাৰে সলনি হৈ গ'লহেতেন যদি তেওঁ এলিগৰ আৰু তেওঁৰ বান্ধৱীসকলক সহায়ত ট্ৰেড ইউনিয়নৰ বিষয়ে নেজানিলেহেঁতেন।

এই সময়ছোৱাতে “লিভিং হোমজাৰ্ণেল” বোলা এখন মহিলা আলোচনীৰ প্ৰাক্তন সম্পাদক এজনে এটা জাতীয় প্ৰতিযোগিতা আহ্বান কৰিলে, “আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰই কেনেধৰণে আন্তৰ্জাতিক সহযোগিতাবে বিশ্বশান্তি বক্ষা কৰিব লাগে।” এইশিতানত বাইজৰ মন্তব্যৰ প্ৰতিযোগিতা হৈছিল। সম্পাদক গৰাকীয়ে Esther Lape ক প্ৰতিযোগিতা চলোৱাৰ ভাৰ দিলে আৰু তেওঁ এলিগৰ লগত

“কাকিলে দায়িত্ব লবলৈ শাস্তি হ’ল। নিৰ্দলীয় মনোভাৱ দিবৰ কাৰণে  
 প্ৰতিযোগিতা চলোৱা সমিতিত ৰিপাব্লিকান দলৰ মহিলা এগৰাকীকো  
 লোৱা হৈছিল। এই প্ৰতিযোগিতাই আমেৰিকাৰ চুকে কোণে থকা  
 সকলো ঠাইলৈও ভাল সহাবি পাইছিল আৰু এই কামত লাগি  
 আন্তৰ্জাতিক ৰাজনীতিৰ লগত এলিগৰৰ ভালকৈ পৰিচয় হ’ল। কাৰণ  
 বৰ মনযোগেৰে তেওঁ প্ৰত্যেকখন ঔঁচনি অধ্যয়ন কৰিছিল। ইয়াৰ  
 কুৰিখন ঔঁচনি “শাস্তিৰ পথলৈ” বুলি কিতাপাকাৰে প্ৰকাশিত হৈছিল।  
 এই শাস্তি বঁটা প্ৰতিযোগিতাৰ সমিতিত নিজৰ পত্নীৰ সহযোগিতা  
 আছিল কাৰণে ফ্ৰেংকলিনে নিজৰ ঔঁচনিখন প্ৰতিযোগিতালৈ পঠিওৱা  
 নাছিল, যদিও এই প্ৰতিযোগিতাই ফ্ৰেংকলিনক আন্তৰ্জাতিক ৰাজনীতিক  
 কথাবোৰ চালিজাবি চাই নিজৰ অভিমত গঢ়াত সহায় কৰিছিল।

এলিগৰে মহিলা সভা এখনত ভাষণ দি এবাৰ কৈছিল “আমাৰ  
 বহুতৰে আমাৰ দেশখনে আৰু আন আন দেশাবাৰে কি কৰিব লাগে  
 সেইবিষয়ে লবচৰ কৰিব নোখোজা ধৰাবন্ধা কিছুমান নীতি আছে।  
 কিন্তু আমি যদি প্ৰত্যেকেই নিজৰ দৃষ্টিভংগীক ভাল বুলি খামোচ মাৰি  
 ধৰি থাকো আমি কেতিয়াও প্ৰগতিৰ পথলৈ আগবাঢ়িব নোৱাৰিম।  
 আমি সকলোৱে মুকলিমনেৰে কথা পাতি আমাক এথোজ আগবঢ়াই  
 নিব খোজা সুবিধা গ্ৰহণ কৰিব লাগে। মানৱ ইতিহাসৰ সকলো মহান  
 পৰিৱৰ্তন লাহে লাহে বহুতো এবাধৰা কৰিহে হয়।” তেওঁৰ ৰাজনৈতিক  
 কথাবোৰৰ প্ৰতি মনোভাৱ নৈতিকতাৰ ভেটিত প্ৰতিষ্ঠিত হৈছিল।  
 বিশ্বৰ সকলো ধৰ্মই শাস্তিৰ কাৰণে কাম কৰিবলৈ শিক্ষা দিয়ে।  
 তোমাৰ নিজৰ দৰে ওচৰচুবুৰীয়াক মৰম কৰিবা, যীশুখৃষ্ট বুদ্ধদেৱ, ইহুদী  
 গুৰুসকলেও এই কথাকে প্ৰচাৰ কৰিছিল। কিন্তু তেওঁলোকৰ অনুগামী-  
 সকলে এই কথা পাহৰি গৈছে। পুঁজিপতি আৰু শ্ৰমিক সকলৰ মাজত  
 যি অশান্তি আৰু আমাৰ বহুতো সম্প্ৰদায়ৰ মাজত যি অশান্তি হৈছে  
 তাৰ কাৰণ বিচাৰিলে এই ধৰ্মগুৰু সকলৰ শিক্ষণীয় কথাবোৰ পাহৰি  
 যোৱাটোৱেই হ’ব। গৃহকেন্দ্ৰিক হৈ নিজৰ পৰিয়াল আৰু নিজৰ

ব্যৱসায় আৰ্হিত লাগি থাকি আমি প্ৰত্যেক মানুহেই আমাৰ মূল  
কৰিবলগীয়া কাম আওহেলা কৰোঁ। বিশ্বশাস্তি বন্ধা কৰা বৰ্তমানৰ  
প্ৰশ্ন হৈ উঠিছে আৰু নাবীসকলৰ কাৰণে ই ধৰ্মমুগ্ধ স্বৰূপ।”

এই চুবচুবৰ ভিতৰতে এলিণৰ আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ এগৰাকী নেত্ৰী-  
স্থানীয়া মহিলা বুলি পৰিগণিত হ'ল। বাতৰি কাকতে বিবৃতিৰ কাৰণে  
এলিণৰক অনুবোধ কৰে। অনাতাৰ কেন্দ্ৰৰ যোগেৰে এলিণৰে কবলৈ  
আবন্ত কৰিলে। ফ্ৰেংকলিনৰ কাৰণে ৰাজনীতিৰ ভূমিকাবপৰা আঁতৰি  
থকা কিমান কষ্টকৰ হৈছে এলিণৰে উপলব্ধি কৰিব পাৰিছিল আৰু সেই  
কাৰণে ফ্ৰেংকলিনলৈ লিখিছিল “তুমি মোৰ কাৰণে গৌৰৱাৰ্হিত হব  
নেলাগে। তুমি ৰাজনৈতিক জগতলৈ যেতিয়ালৈকে আহিব নোৱাৰা  
তেতিয়ালৈকে মই সক্ৰিয় হৈ আছোঁ। পৃথিৱীক সেৱা কৰিবৰ অভিজ্ঞাৰ  
মই বৰকৈ কৰা না দেখি। মই আকৌ সহজভাৱে নিষ্কৰ্মা জীৱনলৈ  
উভটি যাব পাৰিম সোনকালে ভাল হৈ উঠা। নহলে মই অপ্ৰয়োজনীয়  
কথাবোৰ কৰি আছোঁ বুলি মনৰ ভাৱে মোক জয় কৰি লব। ফ্ৰেংকলিনৰ  
নিৰ্দেশত লুই হাওৱেইৰ প্ৰশিক্ষণ আৰু কেগৰাকীমান সুদক্ষা মহিলা  
সহকৰ্মীৰ সহযোগত এলিণৰ ৰাজহুৱা জীৱনৰ লগত জড়িত  
হৈছিল। অক্লান্তবোৰত এলিণৰ নাম উল্লেখিত হ'ল সকলোৱে  
সমীহপূৰ্ণভাৱ লৈ কাম আৰম্ভ কৰে কাৰণ এলিণৰে সদায় নৈতিক  
প্ৰচেষ্টাৰে কাৰ্যসমাধাৰ ওপৰত বিশ্বাস ৰাখিছিল।

ডেমক্ৰেটিক ৰাজ্যপৰিষদৰ মহিলা বিভাগত এলিণৰে অফিচ  
কৰিলে। এলিণৰ পুঁজি কমিটিৰ সভানেত্ৰী আছিল। মহিলা সংগঠন  
কৰা কামত বিশেষকৈ তেতিয়াৰ মুনিহ সমাজত এই কামত স্বীকৃতি  
পোৱা বৰ কঠিন আছিল। এলিণৰে মহিলা সকলক কৈছিল “ৰাজনীতি  
খেলপথাৰত সোমাই কাম কৰিলেহে সমাজ গঢ় দিব পাৰিবা। এলিণৰ  
গাঁৱৰ জিলা বিলাকলৈ গৈছে। গাঁওত কাম কৰিবলৈ যোৱা কৰ্মীসংখ্যা  
তেতিয়া আঙুলি মূৰত লেখিব পাৰি। খেতিয়কৰ পত্নীসকলৰ লগত  
কথা পাতি গাওঁৰ দুৰ্দশা দেখি গাঁৱলীয়া সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ

এলিগৰে অভিমত দিলে। “গাওঁ আৰু নগৰ পৰস্পৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ-  
শীল হ'ব লাগে। মই নগৰ আৰু গাওঁ দুয়ো ঠাইতে আছোঁ। দেশৰ  
সকলো শ্ৰেষ্ঠ বুদ্ধিয়ে একেলগ হৈ নগৰৰ সমস্যা সমাধান কৰিবলৈ  
একেলগ হৈছে কাৰণে নগৰৰ সমস্যাবোৰৰ সু-সমাধান হৈছে। গাওঁৰ  
পিছপৰা অৱস্থাৰ উন্নতি হ'ব যদি নগৰৰ মানুহে গাঁৱৰ সমস্যা সমূহীয়া  
বা যুটীয়া সমস্যা বুলি লৈ সমাধান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে

১৯১৪চনৰ নিৰ্বাচনী অভিযানত এলিগৰ নিউয়'ৰ্কৰ ৰাজহুৱা জীৱনক  
অতিবাস্তৱ মহিলা হৈ পৰিছিল যদিও তেওঁৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ কৰ্তব্যক  
বোজাও অলপো পাতলা নাছিল। পঞ্চ স্বামী এজনৰ মন আৰু  
শৰীৰৰ সুস্থতা ঘাইকৈ এলিগৰৰ ওপৰতে নিৰ্ভৰ কৰিছিল। নিজৰ লাহে  
লাহে ডাঙৰহৈ অহা ল'ৰা-ছোৱালীৰ দায়িত্বও কম নাছিল। ফ্ৰেংকলিনে  
ভৱিত্ত জোৰ পাবৰ কাৰণে কুৰিবাৰ গৰম পানীৰ সুঁতৰ ওচৰলৈ গ'ল।  
এলিগৰে ল'ৰা-ছোৱালীৰ খা-খবৰ নিতৌ স্বামীক জনাই আছিল। ডাঙৰ  
জীৱনী এনা তেতিয়া ১৮ বছৰীয়া আৰু একেবাৰে সৰু পুতেকৰ বয়স ৮  
বছৰ। তাৰোপৰি শাহুআই চাবাবপৰা হোৱা অশাস্তি এলিগৰে অকলেই  
ভোগকৰিবলগীয়া হৈছে। এইসময়ত এলিগৰ লিখা কথাৰপৰা এই-  
খিনি কথা জানিব পাৰি “তেওঁৰ স্বামী ব্যস্ত মানুহ—তেওঁক আৰু তেওঁৰ  
ল'ৰা-ছোৱালীক তেওঁ ভাল পায়। ফ্ৰেংকলিনে ভালপোৱা কথাবোৰ  
শুকতপূৰ্ণ বুলি ফ্ৰেংকলিনৰ আগত ৰাখিব পাৰিব লাগিব কাৰণে এই-  
বোৰ কাম কৰিব নোৱাৰিলে পুৰুষে কেতিয়াও সন্তুষ্টি লাভ কৰিব  
নোৱাৰে আৰু জীৱনৰ পৰিপূৰ্ণতা লাভ কৰিব পাৰিছে বুলি নেভাবে।”  
লুই হাওৱেই এলিগৰক সাহস আৰু সাস্থনা যোগাইছিল। লুইক ঘৰত  
থাকিবলৈ দিয়া কাৰণে শাহুৱেক চাবাই আপত্তি কৰিছিল। চাবাই  
নাভিনীয়েক কেইটাই তেওঁৰ মতে কাম নকৰিবলৈ বেয়া পায়, “মই  
তোমালোকক মোৰ সম্পত্তি দি দিম। মাৰাৰ লগত থাকিবলৈ বন্ধ  
আমনি লগা” ইত্যাদি কথাকৈ মাৰবপৰা ল'ৰা-ছোৱালীক আঁতৰত  
ৰাখিব খুজিছিল। ঘৰুৱা সকলো কাম ক'জৰ দিহা কৰি এলিগৰ



মাজে মাজে ফুৰি দাঙি ফ্ৰেংকলিনৰ ওচৰলৈ যায়। তাত ফ্ৰেংকলিনক চোৱাচিত্তা কৰিবলৈ আৰু বাহিৰা জগতৰ লগত চিঠিৰে যোগাযোগ ৰাখিবলৈ মিচ লেহেণ্ড নামৰ এগৰাকী পাৰদৰ্শী ছোৱালী থৈ দিছিল। চাবাই এই বন্দোৱস্ত ভাল নেপাইছিল আৰু লুই ঘৰত থকা কথাও দুৰ্ঘোৰ আপত্তি তুলিছিল। ফুৰি দাঙা গৰম পানীৰ সঁতিটোত নাৱতে কৰি লোৱা ঘৰটোত মিচ লেহেণ্ডৰ প্ৰতিপত্তি দেখি এলিগৰৰ মনত অলপ জঁৰাৰ ভাবো হৈছিল। কিন্তু এলিগৰে লাহে লাহে মনৰ পৰিপক্বতা লাভ কৰি এই সৰুসুৰা কথাবোৰ আওকাণ কৰিছিল। ফুৰি দাঙা গৰম পানীৰ উঠাৰ ওচৰৰ জীৱনৰ লগত এলিগৰ জড়িত হব মুখুজিছিল কাৰণ সেইখন ফ্ৰেংকলিনৰ বাজা আৰু হাইড পাৰ্কৰ ঘৰখন আছিল চাবাৰ। এলিগৰে নিজৰ ভালপোৱা কাম কৰি যাম বুলি জীৱনটো গঢ় দিব খুজিছে। চাবাই এলিগৰক বেছিভাগ সময় স্বামীৰ ওচৰত কটাই ৰাজহুৱা জীৱনত কম সময় দিবলৈ কৈ আছিল। কিন্তু স্বামী-স্ত্ৰীৰ মাজত বুজাবুজি হৈ গৈছে সেইকাৰণে তেওঁলোকে এই কথাটোত গুৰুত্ব নিদিছিল।

ফ্ৰেংকলিনে সৰু সৰু ল'ৰাকেইটাৰ লগত বনভোজ বা টেনিচ আদি খেলি আনন্দ দিব নোৱাৰে কাৰণে এলিগৰে নিজে টেনিচ খেলিবলৈ শিকি লৰাকেইটাক উৎসাহ দি আনন্দত ৰাখিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। তাৰোপৰি গাড়ীচলাই নিজে লৰাকেইটাক ওচৰচুবুৰীয়া গাঁও অঞ্চললৈ লৈ গৈছিল। জীয়েক এনাই স্কুল শেষ কৰিলে। আইতাকে কলেজলৈ নপঠিয়ায়। এনাৰ বিয়া ঠিক হ'ল। আইতাকে এনাৰ বিয়াৰ উপহাৰ হিচাবে কাকো নজনাৱাকৈ মনে মনে এটা ঘৰ দিবলৈ ঠিক কৰিলে। এলিগৰে তেওঁক নজনাই মনে মনে এই কামটো কৰা কাৰণে ভাল নেপালে কাৰণ তেওঁ জানিছিল যে বিয়াৰ পাছত ইমান আড়ম্বৰপূৰ্ণ জীৱন এটা লৈ এনাইত থাকিব নোৱাৰিব আৰু থাকিলেও আইতাকে অৰ্থ সাহায্য দিলেহে থাকিব পাৰিব। এলিগৰৰ মতে লৰা-ছোৱালী পোনপ্ৰথমে নিজৰ ভৱিত থিয় দি থাকিবলৈ শিকিলেহে ভাল। এলিগৰৰ মাজ-পোছাক কচি সকলো শাহুৱেকে সমালোচনা কৰিবলৈ ধৰিলে

আৰু এলিগৰেও হাইড পাৰ্কত নেপাকি মাজে মাজে বান্ধৱী কেগবাকীৰ লগত থাকিবলৈ যোৱা হ'ল। চাবাই এলিগৰৰ নতুন বান্ধৱী কেগবাকীৰ ভাল নেপাইছিল আৰু ফ্ৰেংকলিনলৈ লিখিছিল “ডোমাৰ ঘৰৰ বাবান্দাত সমাজবাদী সকলে ঘৰ মাটিত সুবিধা লৈ বহি যোৱা নাইনে?” ফ্ৰেংকলিনে হাইডপাৰ্কৰ ঘৰৰ দাঁতিতে সাঁতুৰিবলৈ এটা পুখুৰী খান্দিবলৈ ঠিক কৰিলে। এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনক কৈ সেই পুখুৰীটো ভেঁও মেৰিয়ণ আৰু নান বোলা বান্ধৱী কেগবাকীয়ে সাজিব খোজা ঘৰটোৰ দাঁতিতে সজাই দিবলৈ মান্তি কৰালে। এই সৰু ঘৰটোত এলিগৰ মাজে মাজে বান্ধৱী কেইগবাকীৰ লগত থাকে শাহুআই চাবাব লগত মতানৈক্য নহয় আৰু নান বোলা বান্ধৱী গবাকীৰ কাকশিল্পত বাপ আৰু অভিজ্ঞতা থকা কাৰণে প্ৰাচীন আৰ্হিৰে চকী মেজ আদি যাৱতীয় কাঠৰ সামগ্ৰী কৰিবলৈ এটা কাৰখানা খুলিবলৈ ঠিক কৰিলে। এলিগৰ এই উদ্যোগৰ উৎসাহ দিওঁতা আছিল আৰু উদ্যোগটোৰ অনুপ্ৰেৰণা স্বৰূপ আছিল আৰু মূলধন দি সহায় কৰিছিল। নিজৰ অন্তৰ্ভাৱ ভাষণ, প্ৰবন্ধ আদি লিখাৰ বানচ আৰু উদ্ভাৱনকাৰী সূত্ৰে যি ধন পাইছিল সেই ধনবপৰা মূলধন দি এই উদ্যোগত স্থানীয় মহিলাবিলাকক শিল্প আৰু বোৱাকটাত বাপ বহুৱাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। কিবা এটা প্ৰয়োজনীয় কাম কৰিবৰ হেঁপাহ এই উদ্যোগটোৱেও এলিগৰৰ পূৰণ কৰিব নোৱাৰিলে। মেৰিয়াণ বোলা বান্ধৱীগবাকীয়ে “টডহাণ্টাৰ” বোলা স্কুল এখন বেচিব খোজাৰ খবৰ দিলে— আৰু ফ্ৰেংকলিনবপৰা অনুমতি লৈ ছয়ো বান্ধৱীয়ে স্কুলখন কিনিিলে। ছোৱালীক শিক্ষা দি সমাজ আৰু দেশৰ প্ৰকৃত উপযোগী কৰাৰ আশ্ৰয় এলিগৰৰ অসীম—সেইবাবে এই স্কুলখনত শিক্ষয়িত্ৰী হৈ ছোৱালীক শিক্ষা দিয়াৰ কামত নিজকে নিয়োগ কৰিলে। বুৰঞ্জী সাহিত্য আৰু দেখাত নিবস যেন লগা চৰকাৰৰ কথাবোৰ ছাত্ৰীবিলাকে সদায় দৈনন্দিন জীৱনত কৰি থকা কামবোৰৰ লগত একে বুলি ভাবিবলৈ শিকিব লাগে বুলি এলিগৰে ভাবিছিল। শিক্ষয়িত্ৰী হৈ এলিগৰে জীৱনৰ অতি সুখৰ মুহূৰ্ত্তবোৰ

লাভ কৰিছিল। ছোৱালীবিলাকে তেওঁক পূজা কৰাৰ দৰে কৰিছিল আৰু ৰাজীসকলৰ অনুপ্ৰেৰণাৰ উই আছিল এলিগৰ।

“লৰা-ছোৱালী ডাঙৰ হৈ উঠিলে চল্লিশ বছৰৰ পাছত বিদ্বান মহিলাৰ মন শূন্যতা আৰু নিসংগতাৰ ভাৱেৰে ভৰি উঠে। ৰাজনীতিৰ প্ৰতি তিবোতাসকলৰ বাপ নেথাকে কাৰণে তেওঁ চুখ প্ৰকাশ কৰে। তিবোতাৰ কাৰণে ঘৰখনৰ দায়িত্ব সৰ্বপ্ৰথম কিন্তু দ্বিতীয়, তৃতীয় বা শেষ ঠাই দিবৰ কাৰণেও বহুতো চিন্তা কৰিবলগীয়া বিষয় আছে। যদি মোক কোনোবাই সোধে “তুমি জীৱনত কি বিচৰা?” মই কম নিজকে কিবা প্ৰয়োজনীয় কামত লাগিবৰ কাৰণে সুবিধা বিচাৰো—মোৰ সম্পূৰ্ণ বিশ্বাস যে ঈশা সুখ পাবলৈ হলে নিজক ব্যস্ত ৰাখি প্ৰয়োজনীয় কাম কৰিব লাগে।” সৰু এখন কাম কৰা মেজত এলিগৰে সাংবাদিকসকলৰ অলেখ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ দিয়ে। লৰাৰ পঢ়াশুনা বন্দৰস্ত কৰে। ঘৰৰ খুটিনাটি কামৰোৰ চোৱা চিতা কৰি ৰাতিপুৱা ১০ বজাৰ আগতেই নিজে ভালপোৱা স্কুললৈ শিক্ষয়িত্ৰী কাম কৰিবলৈ ল'ব ধৰে। যিবিলাকে কয় যে তিবোতাই ৰাজনীতিত যোগ দিলে নাৰীমূলত গুণবাশি হেৰুৱাই পেলায়—তেওঁলোকৰ যুক্তিৰ বিৰুদ্ধে এলিগৰ ৰক্তভেটৰ জলন্ত উদাহৰণ সন্দৰ্ভকৈ ডাঙি ধৰিব পাৰি।

ৰাজনৈতিক জগতত ফ্ৰেংকলিনৰ নাম জাঁওি নেযাবলৈকে এলিগৰ ৰাজনীতিত সোমাইছিল আৰু তেওঁ এই ক্ষেত্ৰত কৃতকাৰ্য হৈছিল। কাৰণ সেইবাবে ডেমক্ৰেটিক সমাৱৰ্তনে ফ্ৰেংকলিনক সংসদৰ (senate) প্ৰাৰ্থী হিচাবে মনোনয়ন কৰিছিল। এই মনোনয়ন গ্ৰহণ কৰিবনে, নকৰে সেই লৈ বহুতো অন্তৰ্দন্দৰ সন্মুখীন হ'বলগীয়া হৈছিল। কাৰণ অলপ বল পাই অহা ভবিষ্যখনৰ চিকিৎসাত ব্যাঘাট হ'ব বুলি ভাবি ফ্ৰেংকলিনে প্ৰথমতে মনোনয়ন পত্ৰ গ্ৰহণ কৰিবলৈ অসম্মতি হৈছিল—পিছত মনোনয়ন তেওঁ গ্ৰহণ কৰিলে আৰু বিপুল ভোটাধিক্যত জয়লাভ কৰি এলবেগিৰ ৰাজ্যপাল হৈছে। এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনৰ ৰাজনীতিত পুনৰ আবিৰ্ভাৱ হোৱাত মন্তব্য কৰিছিল “পলিচ অসুখত

বিজয়ী হৈ উঠাটো এখন নাটকৰ বিষয়বস্তু সকলো ভুক্তভোগীৰে হ'ব পাৰে কিন্তু ৰাজনৈতিক জগতলৈ পুনৰ আগমণৰ সিদ্ধান্তই আৰু এখন বিৰাট নাটকৰ বিষয়বস্তু হৈ পৰিব। নিজে সুস্থ হৈ উঠাৰ চেষ্টাক জোঁৰ দিবলৈ নিজৰ অপাবগতা মানি লৈ যি জীৱনলৈ আহিছে সেই জীৱনলৈ উভতি যাব।" এলিগৰে নিজৰ স্বামীক ৰাজনীতিলৈ উভতি আহিবলৈ উদগনি দি অতি সুন্দৰ কাম কৰিছিল কাৰণ বহুতে ফ্ৰেংকলিনক তেতিয়াও সুস্থ হৈ উঠা নাই বুলি ভাবি আছিল। কিন্তু এলিগৰে নিজেই নেজানিছিল যে তেওঁ স্বামীক উদগনি দিছে নেকি ?

ফ্ৰেংকলিন বিজয়ী হ'ল। এলিগৰে এলবেণিৰ ৰাজ্যপালৰ ঘৰটোৰ এটাইতকৈ ব'দপৰা কোঠাটো ফ্ৰেংকলিনৰ কাৰণে ঠিকঠাক কৰিলে এলবেণিত এলিগৰে নিজৰ জীৱন কেনেকৈ চলাব। ৰাজ্যৰ প্ৰথম মহিলা হিচাবে তিবোতাসকলে ৰাজনীতিৰ জ্ঞানেৰে সমৃদ্ধ তিবোতাৰ কাৰণে ভবা এলিগৰৰপৰা বহুতো আশা কৰিছিল। এলিগৰে চৰকাৰত মহিলাক এটা স্থান দিবলৈ আগ্ৰহান্বিত আছিল। মহিলাৰ সমানাধিকাৰ লোৱাৰ প্ৰশ্নটোত এলিগৰৰ সান্নিধ্যত থাকি ফ্ৰেংকলিনেও সহায়ভূতিৰে চাইছিল। কিন্তু ফ্ৰেংকলিনে সদায় ৰাজনীতি মূলতে পুৰুষৰ কাম বুলি বিশ্বাস কৰিছিল। তেওঁলোক দুয়োৰে মানুহ আৰু তেওঁলোকৰ সমস্তা-ৱলীৰ প্ৰতি দৃষ্টিভংগীৰ মিল নাছিল। সদায় মৰম আৰু কৰুণাৰ যুক্তিৰে এলিগৰে সমস্তাৱলীক সহঁৰি দিছিল আৰু ফ্ৰেংকলিনে সদায় শাসন আৰু ক্ষমতাৰ দৃষ্টিভংগীৰে সমস্তাৰ সন্মুখীন হৈছিল। আনৰ উপকাৰ কৰিবলৈ কৰা কামত চিৰাচৰিত নীতিত আইনমূলক কথাবোৰে বাধাৰ সৃষ্টি কৰিলে এলিগৰে সেইবোৰ উলংঘা কৰি কাম কৰিব খুজিছিল। কিন্তু ফ্ৰেংকলিনে সদায় সুবিধাজনক বিবাদহীন কামবোৰ কৰিবলৈ ভাল পাইছিল। এলিগৰ অমত হলে দুয়োৰো মাজত মনোমালিগ্ন হৈছিল। কিন্তু এলিগৰে ভালদৰে জানিছিল যে ফ্ৰেংকলিন মানুহৰ জীৱন উন্নতভাৱে কৰিবলৈ ব্যগ্ৰ আৰু তেওঁৰ ৰাজনৈতিক কামৰ ইও এটা উদ্দেশ্য। বিনম্ৰভাৱে আৰু বুদ্ধিৰে নিজৰ নাম প্ৰকাশ নকৰি স্বামীৰ সহায়েৰে

নিজৰ বিশ্বাস থকা কামৰোৰত আনৰ মংগলৰ কাৰণে কামত লাগি থাকিব পাৰিব বুলি এলিগৰে আশা ৰাখিছিল। ফ্ৰেংকলিনে ৰাজ্যপাল দণ্ডবৰ ভাৱ লোৱাৰ আগৰেপৰা এলিগৰে শাসননীতিৰ ধাৰাত প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিছিল। এতিয়া এলিগৰৰ ৰাজনৈতিক কাৰ্যকলাপৰ ৰূপ সলনি হ'ল। তেওঁ ৰাজনৈতিক বক্তৃতা নিদিয়া হল। তিবোতাৰ ৰাজনৈতিক দায়িত্বৰ প্ৰতি সজাগ কৰিবলৈ কৰা অনুষ্ঠানবোৰৰ লগত জড়িত থাকিও এলিগৰ ৰাজনীতিৰপৰা আঁতৰি থাকিবলৈ ইচ্ছা কৰিলে। “ডেমক্ৰেটিক নিউজ বোলা এখন আলোচনীৰ লগত এলিগৰ জড়িত আছিল। এই আলোচনীৰপৰা নিজৰ নাম আঁতৰাই দিলে। পটৰ আঁৰৰপৰা এই আলোচনীত তেওঁ সহযোগ কৰিছিল। ফ্ৰেংকলিনে এলিগৰক ৰাজনৈতিক সভা সমিতিত যোগ দিয়াত উৎসাহ দিছিল কিন্তু ৰাজনৈতিক বক্তৃতা ৰাজ্যপালৰ পত্নী হিচাবে দিয়াটো যুক্তিসংগত নহব বুলি ধাৰণা কৰিছিল।

সংসদত ফ্ৰেংকলিনে বিপাৱিকান দলৰপৰা বহুতো অভিযোগ আৰু প্ৰতিবাদৰ সন্মুখীন হৈছিল। সেইকাৰণে তেওঁ বিপাৱিকান দলৰ অধিক শক্তি থকা ঠাই আৰু গাওঁঅঞ্চলৰ ঠাইবোৰ ৰাজ্যপাল হিচাবে নিজে পৰিদৰ্শন কৰি সেই ঠাইত জনগণৰ লগত সান্নিধ্যতা কৰিবৰ চেষ্টাৰে জাহাজেৰে ভ্ৰমণ কৰা কাৰ্যসূচী ঠিক কৰিলে। ফ্ৰেংকলিনৰ শাৰীৰিক অনুস্থতাৰ কাৰণে বহুতো বটনা বাহিৰত ওলাইছিল। এই বটনা আঁতৰ কৰাত এই ভ্ৰমণে সহায় কৰিছিল। নিজৰ পঙ্গু ভাবিৰ কাৰণে সকলো ঠাইলৈকে যাব নোৱাৰি ক্ষমা খুজিছিল। এলিগৰে তেওঁৰ হৈ হস্পিটাল, স্কুল, জেল আদি পৰিদৰ্শন কৰিবলৈ গৈছিল। নৌবাহিনীৰ সহকাৰী সম্পাদক হিচাবে কাম কৰোঁতে ফ্ৰেংকলিনে বহুত অনুষ্ঠান পৰিদৰ্শন কৰিছিল আৰু কি পৰিদৰ্শন কৰিব লাগে ভালদৰে জানিছিল আৰু পত্নীক এই বিষয়ে প্ৰশিক্ষণ দিছিল। এলিগৰে প্ৰথম পৰিদৰ্শন কৰি অহা হস্পিটালখনৰ বিৱৰণী চাই ফ্ৰেংকলিন অসন্তুষ্ট হ'ল। হস্পিটালত আহাৰ কি দিছে তাৰ তালিকাখন কেৱল চাই

আহিলেই নহয় তালিকাত থকা স্বত্ত্ববোৰ সঁচাকৈ ৰাজস্বী স্বৰূপ আছে নৈ নাই তাকো পৰিদৰ্শন কৰি আহিব লাগে বুলি কলে। পৰিদৰ্শন কৰিবলৈ লৈ যোৱা কৰ্মচাৰীসকলৰ মুখাবয়বৰ ভাবো পৰিলক্ষিত কৰিব লাগিব। বোগী আৰু হুস্পিতালৰ কৰ্মচাৰীসকলৰ কথাৰ বৈষম্যতা হলে মুখৰ ভাববৰণা সকলো কথা বুজিব লাগিব। এই কাম বৰ কষ্টকৰ কিন্তু এলিগৰে পাবদৰ্শিতাৰ এই কামবোৰ শিকি ললে। অঘোষিত ভাবে পৰিদৰ্শন কৰিলে শ্ৰুত চিত্ৰ পাব পাৰি আৰু সত্য উদ্ঘাটন কৰাত সহায় হয়। এলিগৰে পিছলৈ অঘোষিতভাৱে পৰিদৰ্শন কৰি ৰাজ্যিক অনুষ্ঠানৰ কাৰ্যালয়ৰ আভাস ক্ৰেংকলিনক দি আছিল।

কামকৰি এলিগৰে ভাল পাইছিল কিন্তু যিবোৰ কাম এলিগৰে নিজৰ কাম বুলি ভাবিছিল—যিবোৰ কামত নিজৰ যোগ্যতাই স্বীকৃতি পাইছিল সেই কামবোৰ তেওঁ বেচিভাল পাইছিল। কিন্তু বাটভে এলিগৰৰ মানৱীয় হৃদয়ৰ উমান পাই সকলো কথাতে এলিগৰৰ ওচৰ চাপিছিল। নিজে একো পৰিকল্পনা নকৰাকৈ বা নিৰ্দিষ্ট সময় ঠিক নকৰাকৈ এলিগৰে স্বামীৰ অনুমতি লৈ আন্তিকালিৰ ‘অম্বুদচ মেন’ (Ombuds man) বোলা কাৰ্যালয়ৰ কাম সমাধান কৰিছিল। আৱেদনকাৰীসকলৰ জীৱনত সোমাই তেওঁলোকক মানুহ হিচাবে চাইছিল। মানসিক চিকিৎসালয়ৰ বোগীৰ পৰিয়ালৰ বুকু-ভগা আৱেদন আছে। এলিগৰে সকলো কথা অনুসন্ধান কৰিবৰ কাৰণে বিভাগীয় ডাক্তৰসকললৈ আৱেদনবোৰ পঠিয়াই ব্যক্তিগতভাৱে সন্মুখ ৰাখে। বাৰ্দ্ধক্য জড়িত মানুহে পেন্সনৰ কথালৈ এলিগৰলৈ লিখে। জেলত থকা ল’ৰাৰ বিষয়ে কোনো মাকে সহায় বিচাৰি লিখে। এগৰাকী মাকে সপ্তাহত এদিন জেলত থকা লৰাটোক বাইবেলখন পঢ়ি শুनावলৈ অনুৰোধ কৰিছিল আৰু এলিগৰে অনুৰোধ বক্ষা কৰিছিল। কোনো চিঠিয়েই উত্তৰ নিদিয়াকৈ পৰি নেথাকে। ক্ৰেংকলিনে তেওঁ যিবোৰ কাম কৰিব পাৰে তাৰ সীমা নিৰ্দ্ধাৰণ কৰি দিছিল আৰু এই

সীমাৰ বাহিৰত তেওঁ একো কাম নকৰিছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ কাৰ্যাৱলীৰ লগত নিজৰ কামৰ সংগতি নেৰাখি কাম কৰিলে এলিগৰৰ কামবোৰ আট নলগা হ'তাওপবা কৰা যেন হ'লহেঁতেন আৰু চৰকাৰী কৰ্মচাৰী সকলেও তেওঁক বেয়া পালেহেঁতেন। চৰকাৰী কৰ্মচাৰীসকলৰ মনত ফ্ৰেংকলিনে তেওঁলোক ছয়োজনক এটা 'বুটি' (Team) বুলি ভাবিবলৈ শিকাইছিল। এলিগৰ গাঁও আৰু নগৰৰ বহুত মহিলাৰ সতে সংগ্ৰহ আছিল। ৰাজ্যপাল নিৰ্বাচনত ফ্ৰেংকলিন বিপুল ভোটাধিক্যত বিজয়ী হৈ উঠাত এলিগৰৰ অৱদান অসীম বুলি দলৰ কৰ্মৱৰ্তাসকলে মুক্তকাণ্ঠ স্বীকাৰ কৰিছিল। হাইড পাৰ্কত জয়লাভৰ আনন্দ উৎসৱ বহুত নিশালৈকে চলিছিল। এলিগৰে পিছদিনা নিজৰ স্কুলত কাম কৰিবলৈ বেল ধৰিবলৈ যাবলগীয়া হোৱাত ফ্ৰেংকলিনলৈ ছশাবী চিঠি লিখি থৈ গৈছিল—“জগতজোৰা অভিনন্দন আৰু মৰমেৰে—এই বিজয় বহুতো ক্ষেত্ৰত হোৱা বিজয় আৰু সুউপাৰ্জিত। মোৰ শুভইচ্ছা ব'ল আৰু তোমাৰ সৌভাগ্য কামনা কৰিলোঁ—আৰু দুবছৰলৈ—

ই. আৰ.।

ফ্ৰেংকলিনৰ জয়লাভে তেওঁৰ মানোবল দৃঢ়তৰ কৰিলে। ৰাষ্ট্ৰপতি পদ পাবলৈ তেওঁ মনত আশা ৰাখিছিল—সেইপদ শাৰীৰিক বাধাৰ সন্মুখীন হৈও আগবাঢ়ি গৈ পাওঁ পাওঁ যেন হ'লগৈ। কজ্জডেণ্টৰ সকলো আশা তেওঁৰ অসুস্থতাই মৰিমূৰ কৰি দিছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ এই আশা পূৰণ হোৱাত এলিগৰে কৰা কামবোৰক উল্লাই কৰিব নোৱাৰি। আনক সেৱা কৰি এলিগৰে মনৰ পৰিপূৰ্ণতা লাভ কৰিছিল। কাবোৰাৰ মনত হতাশা বা লুকাই থকা অভিলাষ থাকিলে সেই অভিলাষক নিজৰ ধৰণেৰে বাস্তৱত ৰূপ দিয়াৰ পাৰিলে এলিগৰে মনত পৰিপূৰ্ণ শান্তি লাভ কৰিছিল। এলিগৰে তেওঁলোকৰ বিবাহক আত্মাৰ মিলন বুলি ভাবিবলৈ ভাল পাইছিল। নিজৰ ল'ৰা-ছোৱালী আৰু স্বামীৰ কামৰ কাৰণে কৰা এটা ব্যৱস্থা মাত্ৰ বুলি ভাবিবলৈ ভাল নেপাইছিল। কোনো কোনো বিশিষ্টা মহিলাই এলিগৰক আদৰ্শ

আধুনিক ভাৰ্ষা বুলি কোৱা কাৰণে এবাৰ সাক্ষাৎ প্ৰসংগত কৈছিল “যৈগী প্ৰথমতে সহকৰ্মী আৰু ঘৰ এখন গঢ় দিওঁতা। আগতে এলিগৰে মাকৰ দায়িত্বক প্ৰথম স্থান দিছিল কিন্তু পিছলৈ তেওঁ কৈছিল যে সকলো কথা স্বামী-স্ত্ৰীৰ ব্যক্তিগত জীৱনৰ কৃতকাৰ্যতাৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰে। তেওঁ স্বামীৰ সান্নিধ্যলৈ আহে তেওঁৰ সমস্যাৱলীৰে ভৰা কামবোৰত ভাগ লব খোজে। নিজকে স্বামীৰ কথামতে ঘূৰা যন্ত্ৰ হিচাবে পৰিচালিত কৰিব নোখোজে। কিন্তু ফ্ৰেংকলিন যিখন সমাজত ডাঙৰ দীঘল হৈছিল তাৰ মতে আদৰ্শ দম্পতিয়ে পুৰুষৰ অহমিকা আৰু স্ত্ৰীৰ আত্ম-নিবেদনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। তাৰোপৰি আত্মকেন্দ্ৰিক ফ্ৰেংকলিনে জানিছিল যে কোনেও তেওঁক নিদিও বা নকৰোঁ বুলি কব নোৱাৰে। এলিগৰে নেতিবাচক উত্তৰ দিব পাৰে কিন্তু এইটোৱেই হৈ পৰে এলিগৰৰ কাৰণে সমস্যা। নিজৰ মতটো তেওঁৰ মনত দুখ নিদিয়াকৈ কেনেকৈ ডাঙি ধৰিব পাৰে। এনেকুৱা পৰিস্থিতি হলে ফ্ৰেংকলিনে সমস্যা এবাই চলিব খোজে। তেওঁৰ মনৰ ভাব এলিগৰে বুজি নেপায়। এনেকুৱা পৰিস্থিতিয়ে দুয়োজনৰ বন্ধুত্ব বা সহকৰ্মীৰ ভাৱ নষ্ট কৰি দিব খোজে। কিন্তু এলিগৰে সদায় আশা ৰাখিছিল যে ফ্ৰেংকলিন মানুহজনৰ মত সলনি হব আৰু এতিয়া আনৰ জীৱনযাত্ৰা ভাল কৰিবলৈ লোৱা যুটীয়া প্ৰচেষ্টাই তেওঁলোকৰ সৌহাৰ্দ্য গঢ় কৰিব আৰু লুচি মাৰ্চাৰক লৈ হোৱা ঘটনাই মনত যি দুখৰ মাঁচ বহুৱাইছিল সেই সাৰ্ট মোচ খোৱাই দিব।

ফ্ৰেংকলিনে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ প্ৰাৰ্থীত্ব লব নে নলব এই বিষয়ে এলিগৰৰ অভিমত লোৱা নাছিল যদিও এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনৰ নিৰ্বাচনী অভিযানত সকলো শক্তি প্ৰয়োগ কৰিছিল। ৰাজনীতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ যদিও এলিগৰ অনিচ্ছুক আছিল নিজৰ বহুল প্ৰসাৰিত ভ্ৰমণৰ দ্বাৰাই নিজৰ স্বামীৰ প্ৰতিনিধিৰ দৰে আছিল। তেওঁৰ বক্তৃতাবোৰ সৰ্বসাধাৰণক সামৰি লোৱা বিষয়লৈ হৈছিল। “সমাজৰ প্ৰতি ব্যক্তিৰ দায়িত্ব” এনেকুৱা ধৰণৰ। তেওঁ সদায় কৈছিল যে পৃথিৱীৰ-



পৰা যুদ্ধ নিঃশেষ কৰিব কেৱল তিৰোতাই হৈ পাবিব। ৰাজ্যপালৰ পত্নী হৈ থকা কালত এলিগৰে ডাঙৰ গাড়ীখনত উঠি যাবলৈ বৰ ভাল নেপাইছিল, নিজে চলাই নিজৰ গাড়ীখনত যাবলৈ ইচ্ছা কৰিছিল। এই কথাটোৱে ফ্ৰেংকলিনক অলপ আহুকাল দিছিল। তেওঁ আল' মিলাৰ বোলা এজন চাৰ্জেন্টক লগত লৈ যাবলৈ জোৰ দিলে। এই আল' মিলাৰে এলিগৰৰ মাতৃ হৃদয়ৰ উমান পাই কন্ডভেণ্ট পৰিয়ালৰ এজন হৈ পৰিল। জুই হাওৱেৰ প্ৰতি অনুৰক্ত হোৱাৰ দৰে আল'ৰ লগতো এলিগৰৰ সহৃদয়তা গঢ়ি উঠিছিল। এলিগৰে যাক ভাল পাইছিল তেওঁলোকক মাতৃমূলভ মৰমেৰে আৱৰি ৰাখিছিল। মিচ লেহেণ্ডৰ বিষয়ে এলিগৰে নেভাবক লাগে তেওঁৰ প্ৰতিও এলিগৰে মাতৃৰ মৰম দেখুৱাইছিল। আল'ৰ বিয়াৰ পাছত আল' আৰু এলিগৰক লৈ সমাজত ওলোৱা বটনাৰ অন্ত পৰিল। ফ্ৰেংকলিন আৰু এলিগৰৰ বন্ধু আৰু থকা অভ্যাসবোৰে বহুতৰে চকুৰ চেলাউৰি উঠাইছিল আৰু বহুতকে খোৱামেজৰ গল্পৰ খোৰাক যোগাইছিল। মিচ লেহেণ্ড ঘৰত থকা, এলিগৰে আল'কলৈ ফুৰিবলৈ যোৱা, তেওঁলোকে পৰস্পৰৰ উপস্থিতিত আনন্দ পোৱা কথাত ফ্ৰেংকলিন আৰু এলিগৰৰ মাজত থকা সম্বন্ধৰ কথাটো বহুতৰে কাৰণে সাধৰ যেন আছিল। বিবাহিত জীৱনৰ সুখ শান্তিৰ সূত্ৰ স্বৰূপ এলিগৰে ডাঙি ধৰিছিল তিনিটা কথা—নিঃস্বাৰ্থ-পৰায়ণতা, আন্তৰিকতাৰ ভাৱেৰে সমৃদ্ধ হোৱা আৰু আনৰ প্ৰতি বিবেচনাশীলতা। এলিগৰে “শান্তিৰ পথলৈ” বুলি প্ৰাৰ্থনা পুথি এখন সদায় লগত লৈ ফুৰিছিল—“শত্ৰুৰ কথা কেতিয়াও নেভাবিবা, বন্ধুবান্ধৱৰ কথা সদায় মনত ৰাখিবা। জীৱনৰ ভাল কথাবোৰ পাৰ্থিৱ কষ্ট আৰু সহজ সবল জীৱনৰ মাজতহে পোৱা যায়।” হোৱাইট হাউচৰ বন্দীশালৰ নিচিনা জীৱন এলিগৰৰ কাৰণে তয়াবহ আছিল। আমেৰিকাত তেতিয়া ব্যৱসায়ত হতাশৰ ছাঁ পৰিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। সংসাৰত আহাৰৰ কাৰণে অপেক্ষাত শাবী শাবী মানুহৰ দল নিতক্ৰ প্ৰানহীন গাঁও অঞ্চলত বিপ্লৱৰ বঙা জুই জলিবলৈ আৰম্ভ কৰিছিল। বন্দুৱা গেছ

আৰু চিপাহী চমুৰীৰ কুচকাওৱাজে দেশত আতংকৰ সৃষ্টি কৰিছিল। এলিগৰে এই সময়তে সমাজ গাঁথনিৰ আশূল পৰিৱৰ্তনৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিছিল। “বিস্তীৰ্ণ অৱস্থা মাহুহে কৰা আৰু মাহুহে ইয়াক নিয়ন্ত্ৰণ কৰিব পাৰে। আমি আমাৰ অৰ্থনৈতিক গাঁথনি ভালকৈ বুজিব লাগিব।” এলিগৰৰ ভাৱধাৰা ফ্ৰেংকলিনতকৈ বেচি আগবঢ়া নাছিল কিন্তু এলিগৰে নিজৰ মনৰ ভাৱ কৈ দিছিল আনহাতে ফ্ৰেংকলিনে একো আশাৰ প্ৰতিক্ষাতি নিদিছিল।

নতুনকৈ হব খোজা পৃথিৱীখনত পুৰুষৰ মস্তিস্কৰ যোগ্যতাই কেৱল প্ৰতিফলিত কৰিব নেলাগে নাৰীৰ বুদ্ধনশীল অস্তৰৰ প্ৰতিচ্ছবিও তাত থাকিব লাগিব কিয়নো সৰুটৰ সময়ত পুৰুষৰ মনোবলতকৈ নাৰীৰ অস্তৰৰ এক শক্তি দেখা যায়। অতি প্ৰয়োজনীয় সময়ত নাৰীয়ে এই সক্ষিত কৰি থোৱা জীৱন শক্তিক যেন আহ্বান কৰি লব পাৰে। পৃথিৱীৰপৰা যুদ্ধ বিনাশ কৰিবলৈ এলিগৰে নাৰীক নেতৃত্ব লবলৈ কৈছিল পৃথিৱীখন ভাল কৰিবলৈ লোৱা উত্তোগ বা প্ৰচেষ্টাই যুদ্ধৰ উদ্বেজনা আৰু আড়ম্বৰপূৰ্ণতাৰ ঠাই হয়তো লবলৈ পাৰে। এলিগৰৰ বাতৰি কাকতৰ স্তম্ভ “up to women” আছিল কৰ্তব্যৰ আহ্বান। যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰথম মহিলা গৰাকীৰ নিজৰ কিছুমান অগ্ৰীম কৈ কৰিবলগীয়া কামৰ তালিকা আছিল। তাৰে ভিতৰত আছিল বিশ্বশান্তি, দৰিদ্ৰতা নিবাৰণ, যুৱ শক্তি সংগঠন, নাৰীৰ স্বত্ব আৰু সংখ্যালঘুসকলৰ স্বত্বৰ কাৰণে কৰিবলগীয়া কাম। নিজৰ কলেজীয়া জীৱনৰ অসম্পূৰ্ণতাৰ বিষয়ে এলিগৰ সদায় সজাগ আছিল। কেতিয়াবা প্ৰতিযোগিতামূলক বৌদ্ধিক যুক্তিৰে তেওঁ নিজে ভাল বেয়া বিচাৰ কৰি লবলৈ অনুবিধাৰ সম্মুখীন হৈছিল। তথাপি মানৱীয় সহানুভূতিৰ বোৱতিশূঁতি অস্তৰত বৈ থকা কাৰণে এলিগৰৰ ভাৱধাৰা সকলো অসুষ্ঠানতে অস্তৰত গতিশীল শক্তি হৈ পৰিছিল। অতি বিনম্ৰ ভাষাত তেওঁৰ কল্পনাৰ স্বৰ্গৰাজ্যৰ ধাৰণা বৰ সহজ সবলভাৱে ডাঙি ধৰিছিল। তেওঁ লিখিছিল “মই এনেকুৱা এখন সমাজত থাকিব খোজোঁ য’ত প্ৰত্যেক পৰিয়ালে

সাধাৰণ সুখস্বচ্ছন্দ্যতাবে জীৱনৰ আনন্দখিনি লাভ কৰিব পাৰে। কোনো ব্যক্তিৰ এনেকুৱা আয় হ'ব নেলাগিব যে নিজৰ ব্যয়ৰ কাৰণে একো চিন্তা কৰিব নেলাগে। মানুহৰ চিন্তাধাৰাৰ পৰিৱৰ্ত্তন নহলে আৰু মূল্যবোধে নতুনকণ নললে এনেকুৱা সমাজ জীৱন হ'ব নোৱাৰে। স্বাৰ্থ-পৰায়ণতা আৰু বস্তুবাদী কথা মনোনিবেশ কৰা এই যুগৰ প্ৰথম কথা হৈ পৰিছে। পগলাবদৰে ধন ঘটিবলৈ গৈ আমেৰিকাবাসীয়ে জীৱন সুন্দৰ কৰি তোলা কথাষাৰৰ প্ৰতি আশংকান কৰিছে। পৃথিৱীৰ সৰু-সুৰা কথাবোৰৰপৰা পোৱা আনন্দ মলয়া বতাহৰ সোৱাদ বা প্ৰকৃতিৰ পোহৰ আৰু ছাঁয়াৰ খেলা, সুউচ্চ পাহাৰৰ পৰা দেখা দৃষ্টিৱলী চাই পোৱা আনন্দ পাবৰ যোগ্যতা তেওঁলোক হেৰুৱাইছে। তাৰোপৰি বস্তু ভগাই খোৱা আনন্দৰ পৰাও তেওঁলোক বঞ্চিত হৈছে। মোৰ বয়স হৈ অহাৰ লগে লগে মই বুজিব পাৰিছোঁ যে মই যদি কিবা আনন্দ জীৱনত পাইছোঁ সেই আনন্দ ভগাই লোৱা আনন্দৰ পৰাহে পাইছোঁ। এলিগৰৰ মতে অৰ্থনীতিৰ হতাশজনক পৰিস্থিতিয়ে মানুহক শিক্ষা দিয়ে আৰু এই শিক্ষা হৈছে পৰম্পৰৰ প্ৰতি থকা নিৰ্ভৰশীলতা। দেশৰ এটা অংশৰ অৱস্থা বেয়া হলে দেশখনে উন্নতি কৰিব নোৱাৰে। তেনেকৈ এখন দেশ আনন্দত মতলীয়া হৈ উচ্চশিখৰত উঠিব নোৱাৰে যদি পৃথিৱীৰ বাকী অংশই কষ্ট ভোগ কৰি থাকিবলগীয়া হয়। জীয়াই থাকিবলৈ হলে সকলোৱে একেলগে জীয়াই থাকিব লাগিব। জটিল আধুনিক সভ্যতাত আমি ইমান দূৰ দূৰ হৈ গৈছোঁ যে পৰম্পৰৰ, পৰম্পৰৰ প্ৰতি নিৰ্ভৰশীলতাৰ কথা আমি পাহৰি যাওঁ। বিপদ আৰু চিন্তাৰ মুহূৰ্ত্তবিলাকে মানুহক পংক্ত কৰে আৰু সৰ্বনাশ কৰে যদিও এই মানুহৰ মনোবল বঢ়াই তোলে। পিতৃবিয়োগৰ দুখখিনিয়ে তেওঁৰ জীৱনত মধুৰ প্ৰভাৱ পেলাইছিল। লুটি মাৰ্চাৰৰ কাৰণে হোৱা দুখখিনিয়ে তেওঁৰ মনক উন্নত কৰিছিল। মানুহৰ মানসিক আৱেগ অল্পকৃতিৰ হেঁচাত শালীনতা আৰু প্ৰতিবন্ধক-বোৰ সৰুৰাজ্যলৈ ৰূপান্তৰ দৰে চিন্তি যায় আৰু মানুহক জীৱনৰ প্ৰত্যাহ্বান

গ্ৰেইণ কৰিবলৈ সাহস যোগায় । নিজৰ ব্যক্তিগত দুৰ্বোগৰ সন্মুখীন এলিণৰে এনেকৈয়ে হৈছিল আৰু দেশৰ সংকটৰ সন্মুখীন একেদৰেই হৈছিল । অৰ্থনৈতিক দিশত হতাশৰ পৰিবেশত ব্যৱসায়ীসকলে হাজাৰ হাজাৰ মোন মাংস নৈত পেলাই দিওঁতে এলিণৰে কৰ্তৃপক্ষক জনাইছিল “আপোনালোকে কৈলৈ মাংসবোৰ নৈত পেলাই দিছে । দেশৰ কোটি কোটি মানুহে অনাহাৰত দুখ-কষ্টত ভোকাতুৰ হৈ আছে অথচ আপোনালোক মোনে মোনে মাংস নদীত পেলাইছে । এইবোৰ দুখীয়া অকৃতসকলক খাবলৈ নিদিয়ো কিয় ?” এজন মানুহে নিজৰ পৰিয়ালৰ ভৰণ পোষণৰ কাৰণে চুৰ কৰি জেললৈ যাবলগীয়া হৈছিল । এই মানুহজনে জেলত ভাল ব্যৱহাৰৰ কাৰণে কাৰাদণ্ডৰ ম্যাদ শেষ হোৱাৰ আগতে মুক্তি পাইছিল । কিন্তু জেলৰূপৰা ওলাওঁতে তেওঁ কৰ্তৃপক্ষক কৈছিল যে প্ৰয়োজন হলে তেওঁ আকৌ চুৰ কৰিব । “মই কয়দীজনক এই কথাত দোষ নিদিও” ৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰথম মহিলা গৰাকীৰ এই উক্তিত দেশত তোলপাৰ লাগিল । বাতৰি কাকতৰ সম্পাদকীয় স্তম্ভত প্ৰথম মহিলাই আইন অমান্য কৰাক প্ৰশ্ৰয় দিছে—চুৰি কৰিবলৈ উৎসাহ যোগাইছে বুলি মন্তব্য প্ৰকাশিত হল । সমালোচনাৰ উত্তৰত এলিণৰে কৈছিল—মানুহৰ দৰিদ্ৰতাৰ কাৰণে হোৱা দুখ দুৰ্গতিৰ কথা নজনা শ্ৰোতাসকলক জনাই দিব খুজিছোঁ যে মানুহবিলাকে এই চৰম পথ লবলৈ বাধ্য হৈ পৰিছে । এই চোৰজনৰ দৰে মানুহৰ কাৰণে কামৰ ব্যৱস্থা কৰা । কাম পালে দেখিবা তেওঁ কেনেকুৱা বিশ্বাসী প্ৰভুভক্ত আইন শৃংখলা মনা নাগৰিক হৈ পৰিব . ”

নগৰীকৰণৰদ্বাৰা হোৱা গাওঁবিলাকৰ অৰ্থনৈতিক অৱনতি এলিণৰ আৰু ফ্ৰেংকলিন দুয়োজনৰে দৃষ্টি আকৰ্ষণ কৰিছিল । নগৰ ডাঙৰ হোৱাৰ লগে লগে মানুহৰ কথা ভাবিবলৈ মানুহে এৰি দিয়ে । বৃহৎ নগৰবোৰৰ মানুহৰ বিবিধ ধৰণৰ জীৱন যাত্ৰাই মানুহক উদগনি দিয়ে কাৰণে ভাল লাগে । কিন্তু ফ্ৰেংকলিনে গাঁৱলীয়া উদ্যোগ সম্প্ৰদায় এটা গঢ়ি উঠাৰ কথা দ'কৈ ভাবিছিল । সেইকাৰণে উদ্যোগ বিকেন্দ্ৰীকৰণ

কবি আৰ্থনৈতিক দুৰ্বোগৰ সমস্যাৰ বিষয়ে সমস্যাৰ অলপটক হ'লেও  
 সমাধান কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। এই উদ্দেশ্যে আৰ্থিক বোলা গাঁও  
 এখনত নিবহুৱা বসতিকৰণৰ যোগেৰে গাঁও পুনৰ সংস্থাপন আৰু  
 উন্নতিকৰণৰ কাম হাতত লৈ এলিগৰে দেহে-কেহে খাটিছিল।  
 ১৯৩২ চনৰ পঞ্জীয়কসকলে যদি এলিগৰে কি কাম কৰে জুৰিলেহেঁতেন  
 ভেটিয়া হয়তো এলিগৰে শিক্ষয়িত্ৰী বুলি ক'ব পাৰিলেহেঁতেন কিন্তু  
 হোৱাইট হাউচলৈ অহাৰ পাছত এলিগৰে শিক্ষয়িত্ৰী কাম একি  
 দিবলগীয়া হ'ল। এলিগৰে নিজকে নিজে কেতিয়াবা প্ৰশ্ন কৰে “নিজক  
 জ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাক প্ৰতিফলিত কৰিবলৈ তেওঁ এতিয়া কি কাম  
 কৰিব পাৰে? উত্তৰত তেওঁৰ মনে কেৱল কৈছিল তেওঁ লিখিবলৈ  
 ল'ব পাৰিব আৰু অনাৰ্ঠ্যত ভাষণ দিব পাৰিব। এলিগৰে অনাৰ্ঠ্যত  
 ভাষণ দিবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এই ভাষণবোৰ ডাঙৰ ডাঙৰ ব্যৱসায়  
 প্ৰতিষ্ঠানবোৰে বিজ্ঞাপনৰ কাৰণে আগবঢ়াইছিল। বাষ্ট্ৰৰ প্ৰথম মহিলা-  
 গৰাকীয়ে এনেকুৱা বিজ্ঞাপনৰ লগত জড়িত হৈ ভাষণ দিয়া শোভা  
 নেপায় বুলি সমালোচনা আহিবলৈ ধৰিলে। এই প্ৰতিবাদবোৰ  
 এলিগৰে ফ্ৰেংকলিনলৈ পঠিয়ালে আৰু ফ্ৰেংকলিনে উত্তৰ “একো নাই”  
 বুলি জনালে। বিজ্ঞাপনৰ কাৰণে দিয়া তেওঁৰ অনাৰ্ঠ্য ভাষণ মানুহে  
 সমালোচনা কৰিব বুলি জানিছিল। সমালোচনা কাণ নকৰি নিজে  
 ভাল বুলি ভবা কাম কৰিবলৈ তেওঁ পিছ হুহুহকিলে। এলিগৰে  
 কৈছিল “মোৰ কিছুমান ভাল লগা কাম আছে।” এই অনাৰ্ঠ্য ভাষণৰ  
 যোগেৰে পোৱা অৰ্থ এলিগৰে হাতেৰে লুচুইছিল চিৰাচিৰি “আমেৰিকান  
 ফ্ৰেইণ্ডচ চচাইটি (American Friends Society) বোলা  
 সংঘটোলৈ গৈছিল আৰু এলিগৰৰ নিৰ্দেশ মতে সমাজ সেৱায়লক  
 কামত এই অৰ্থ নিয়োজিত হৈছিল। তেওঁৰ অনাৰ্ঠ্য ভাষণবোৰ  
 জনপ্ৰিয় হৈ উঠিছিল আৰু এটাৰ পাছত এটাকৈ কেবাটাও ব্যৱসায়  
 প্ৰতিষ্ঠানৰ হৈ তেওঁ ভাষণ দিছিল। শিশুৰ শিক্ষা, নাৰীৰ দায়িত্ব আৰু  
 সাধাৰণ বাজৰীতিৰ পোন্ধ নোহোৱা বিষয়বোৰৰ ওপৰত এলিগৰে

জ্ঞান-দীপ্তি। তেওঁৰ কঠিন আৱেদনশীলতা, যন্ত্ৰীৰ সূৰ্য্যকান্তৰ  
 আৰু জীৱৰ অল্পময় প্ৰকাশজগীৰ কাৰণে অনাৰ্ভাবৰ প্ৰথম মহিলা”  
 উপাধিৰে তেওঁ সন্মানিত হৈছিল। তেওঁৰ বাবে অনাৰ্ভাব শিল্পীসকলৰ  
 ভিতৰত এটাইতকৈ বেচি পোৱা জনৰ সমান হৈছিলগৈ। এলিগৰে  
 জ্ঞানবোৰত সদায় সত্য আৰু প্ৰেমক উচ্চ আসন দিছিল। তেওঁৰ বাণীত  
 সদায় নৈতিক উদ্দেশ্য এটা নিহিত আছিল কাৰণে কোনো কোনোৱে  
 তেওঁক গান্ধীজী, আলবার্ট চুৰেটজাৰ আদি মহান মনীষীসকলৰ  
 সমপৰ্যায়ৰ বুলি ভাবিছিল। ইয়াৰ পাছত তেওঁলৈ বক্তৃতাৰ ভ্ৰমণসূচী  
 লবলৈ অসুবিধা আছিল। বক্তৃতাৰ বিষয়বোৰ আছিল বিশ্বশান্তি,  
 হোৱাইট হাউচৰ এটা দিন যুদ্ধ যুৱতীৰ সমস্যা, বাষ্ট্ৰপতিৰ পত্নীৰ  
 চিঠিৰ টোপোলা আদি কবি বাক-বিতণ্ডা মোহোৱা বিষয় কিছুমান।  
 এটা এটা ভাষণত এলিগৰে ১০০০, ডলাৰকৈ পাইছিল আৰু এই অৰ্থ  
 তেওঁ জালপোৱা জনহিতকৰ কামৰ কাৰণে পঠিয়াই দিছিল। এবাৰ  
 এলিগৰৰ জব হ’ল। এলিগৰ হৈ বাতৰিকাকতলৈ স্তম্ভ কোনে লিখিব ?  
 ফ্ৰেংকলিনে নিজৰ কাৰ্যসূচী এৰি এলিগৰৰ ওচৰলৈ ততাতৈয়াকৈ  
 আহি পৰিল। ফ্ৰেংকলিনে লিখিবলৈ গাত লব খুজিলে। কিন্তু এলিগৰে  
 লেখা বাতৰিকাকতৰ স্তম্ভটোত এবাৰ ফ্ৰেংকলিনে লিখিবলৈ ল’লে  
 মাহুহৰ সেই স্তম্ভটোৰ প্ৰতি মনোভাৱ সলনি হব পাৰে বুলি ভাবি আৰু  
 পঢ়ুৱৈ সমাজৰ সংযোগ হেৰুৱাব পাৰে বুলি ভাবি বাতৰি কাকতৰ  
 কৰ্তাসকলে ফ্ৰেংকলিনৰ শলাগ লৈ সেই স্তম্ভ এলিগৰৰ কাৰণেই থৈ  
 দিলে। বহুত অনুবিধাৰ মাজতো বহুত কবিলগীয়া কামত যাবলগীয়া  
 অল্পষ্ঠানবোৰৰ ব্যস্ত কাৰ্যসূচীৰ মাজতো বাতৰিকাকতৰ স্তম্ভ তেওঁ  
 পুৰাইছিল। সংবাদ সেৱীসকলৰ এজন হৈ এলিগৰে থাকিবলৈ ভাল  
 পাইছিল। তেওঁৰ লিখাৰ ধৰণত আঁসোঁৱাহ আছিল যদিও এলিগৰৰ  
 স্তম্ভ জনপ্ৰিয় হৈ উঠিছিল। শাস্তিৰ বিষয়লৈ এলিগৰে লিখা কথাবোৰ  
 কূটনৈতিক আৰু বাজনৈতিক সীমাবদ্ধতাৰ মাজত থাকি লিখিছিল  
 যদিও সাবগৰ্ভ আছিল। কিন্তু কিছুমান সংবাদসেৱীয়ে এলিগৰক

সংবাদিকগণ গোষ্ঠীত অন্তর্ভুক্ত কৰিবলৈ বৰ ভালগোৱা নাছিল। তেওঁলোকে এলিগৰৰ জনপ্ৰিয়তা বাহুপতিৰ পত্নী কাৰণে হৈছে বুলি ইংগিত দিছিল। ফ্ৰেংকলিনৰ লগত এলিগৰে এই বিষয়ে কথা পাতোতে ফ্ৰেংকলিনে এই কথাবোৰ আওকাণ কৰিবলৈ কৈছিল। এলিগৰে নিজেও স্বীকাৰ কৰিছিল যে আন আন সংবাদসেৱী সকলতকৈ তেওঁ এটা বেলেগ স্থান অধিকাৰ কৰি আছে। এই স্থানত তেওঁ আগতে নাছিল আৰু ভৱিষ্যতলৈও সদায় নে থাকিব। এই মধ্যৱৰ্তী কালছোৱাত তেওঁ সাংবাদিকসকলৰ লগত যিমানপাৰে বন্ধুত্বপূৰ্ণ সহযোগেৰে থাকি তেওঁৰ সামৰ্থ্যৰে অৱস্থাৰ সন্মুখীন হব।

এলিগৰ কক্সচেণ্টক সংবাদসেৱী গোষ্ঠীত অন্তর্ভুক্ত কৰাৰ কথাত সমৰ্থন জনাই এজনে কৈছিল “ডাঙৰ ডাঙৰ মানুহৰ নাম আছে আৰু যায়—কিন্তু ডাঙৰ মানুহবোৰৰ লিখনিত গুণগত বৈশিষ্ট্য নে থাকিলে এই ডাঙৰ নামে কাৰো ওচৰ নেপায়গৈ আৰু লিখনিক আগ্ৰহেৰে বিচৰা মানুহ নেপায়।” “মোৰ দিন”টো বুলি লিখা এলিগৰৰ স্তম্ভই বাহুপতিৰ পত্নীহিচাবে লিখা কাৰণে জনপ্ৰিয় হৈ উঠা নাছিল। আমাৰ শক্তিকাৰ এগৰাকী নিজৰ প্ৰতিভাৰে মহীয়ান মহান ব্যক্তিত্বময়ী নাৰীৰ সৎ আৰু সজ্ঞাভাৱে লিখা লিখনিৰ কাৰণে সংবাদসেৱী গোষ্ঠীত ঠাই পাইছিল। এলিগৰৰ নিজৰ আত্মজীৱনী লিখা বা কিতাপ লিখাৰ ইচ্ছা এটা মনতে আছিল আৰু নিজৰ আত্মজীৱনীখন “এইখিনি মোৰ মনত আছে” ( This I remember ) বুলি লিখিছিল। এই আত্মজীৱনী “এইটো মোৰ কাহিনী” ( This is my story ) বুলি প্ৰকাশিত হৈছিল। নিজৰ জীৱনৰ সকলো ঘটনাৰপৰা আৰম্ভ কৰি যিবিলাক ঘটনাই তেওঁৰ ব্যক্তিত্ববিকাশত সহায় কৰিছিল তাক উল্লিখিয়াইছিল আৰু গোৰৱেৰে প্ৰকাশ প্ৰতিষ্ঠানৰপৰা নিজে গৈ আনি ফ্ৰেংকলিনক উপহাৰ দিছিল। এগৰাকী বান্ধৱীয়ে এলিগৰলৈ লিখিছিল “তুমি এটা প্ৰতিভা তোমাৰ পদসৰ্বস্বাদাৰপৰা তুমি প্ৰথম পৰ্যায়ৰ এটা অৱিতৰীয় সম্পদ সৃষ্টি কৰিল। এই সৃষ্টি এখনি কিতাপ

নহয় বা চিত্র নহয় বা খোদিত মূৰ্তি নহয়, এই সৃষ্টি এটা আদৰ্শ বা উদাহৰণ।”

১৯৩৬ চনৰ নিৰ্বাচনী অভিযান লুই হাওয়েৰ মৃত্যু হোৱাত তেওঁৰ অবিহনে নিৰ্বাচন চলাবলগা হৈছিল। এই মানুহজন বোণেশ্যাত থাকোতেই এলিগৰে বুজিব পাবিছিল যে ক্ৰেংকলিনে জনসাধাৰণৰ কথা বৰ বেছিকৈ জানিবপৰা নাই আৰু ক্ৰেংকলিনলৈ অহা চিঠিৰ টোপোলাটো যথেষ্ট মনোযোগেৰে অনুধাৱন কৰা হোৱা নাই। নিৰ্বাচন অভিযানৰ আগতে জুৰুবিয়ে জুৰুবিয়ে প্ৰশ্ন আহিবলৈ ধৰিলে “ক্ৰেংকলিন ডেলেনো কজভেণ্টৰ কি হ’ল? দেশে এটা প্ৰাণৱন্ত উৎসাহপূৰ্ণ নেতৃত্ব বিচাৰিছে”—ইত্যাদি ইত্যাদি। এই চিঠিবোৰৰ উত্তৰ কি দিব লাগে এলিগৰে সোধে ক্ৰেংকলিনে উত্তৰ কি দিব লাগিব জনাই দিয়ে। কামবোৰ কৰিব খোজা মতে হৈ মুঠা কাৰণে কেতিয়াবা ক্ৰেংকলিন অধৈৰ্য হৈ উঠে। জোৰ কৰি আইন বলবৎ কৰিলে মানুহে তেওঁক একমায়কত্বৰ ভূমিকা লোৱা বুলি কব। এলিগৰৰ অভিমত সদায় সবল আৰু শক্তিশালী আছিল। তেওঁ বিবোধীপন্থক সন্মান কৰিছিল আৰু গণতন্ত্ৰ সংস্কাৰাধীন হব লাগে বুলি বিশ্বাস কৰিছিল। সমাজৰ চুখলগা অৱস্থা আঁতৰ কৰিবলৈ এলিগৰে শাসনযন্ত্ৰত নাৰীৰ প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰা কথাটোত বৰ গুৰুত্ব দিছিল। কজভেণ্টে লব খোজা নতুন ব্যৱস্থাত শ্ৰমিক, খেতিয়ক নীঞ, যুৱক-যুৱতী মহিলা আৰু স্বতন্ত্ৰ সকলে সমৰ্থন জনাইছিল। বহুতে ভাবিছিল ক্ৰেংকলিনক ভোট দিবলৈ যাওঁতে এলিগৰক মনত পেলাই মানুহৰ ভাৱ আবেগত কণ্ঠকক হৈ যাব খুজিব কাৰণ এলিগৰে বহুতো সমালোচনা নেওচি বন্ধু বা বান্ধৱী হিচাবে মানুহৰ লগত সন্দ্বন্ধ ৰাখিছিল আৰু তেওঁৰ জৰিয়তে বহুতো মানুহৰ অভাৱ আৰু ইচ্ছাৰ সমাধান য’বপৰা পাব পাৰি সেই ঠাই পাইছিলগৈ।

এলিগৰে ক্ৰেংকলিন ৰাষ্ট্ৰপতি হোৱাটো বাঞ্ছা কৰিছিল দেশৰ ভালৰ কাৰণে—দেশক এটা অৰ্থপূৰ্ণ নেতৃত্ব দিব পাৰিব বুলি। কিন্তু



ব্যক্তিগতভাৱে আকৌ চাৰিবিহুৰ নিজক বন্ধিনী যেন কৰি জীৱন নিয়াৰ লাগিব বুলি ভৱ কৰিছিল। ১৯৩৭ চনৰ নিৰ্বাচনী অভিযানত এলিগৰে বহুবিভৰ্কিত ব্যক্তি হৈ পৰিছিল। এলিগৰে নীএসকলৰ দাবী সমৰ্থন কৰিছিল। নিজৰ ব্যক্তিগত কৰ্মময় জীৱন পৰিহাৰ নকৰা কাৰণে আৰু প্ৰথম মহিলাৰ মৰ্যাদা ব্যৱসায় ভিত্তিক কৰাৰ অভিযোগে নিৰ্বাচনী অভিযানত বিশ্বপ্ৰতিফ্ৰিয়া হব বুলি বহুতে তেওঁক নিৰ্বাচনী অভিযানত পশ্চাদপটত থাকিবলৈ উপদেশ দিছিল। বহুতে আকৌ নিৰ্বাচনটোত এলিগৰে প্ৰথম মহিলা হিচাবে লোৱা ভূমিকাৰ সমৰ্থন আছে নে নাই সেই বিষয়ে ৰাইজৰ মতামত জানিব পাবিব বুলি ভাবি লৈছিল।

এলিগৰে নিজৰ কৰ্মদক্ষতা আৰু প্ৰভাৱক সদায় ঢাকি থৈ কাম কৰিবলৈ বিচাৰিছিল। কিন্তু ফ্ৰেংকলিন কজ্জভেণ্টৰ দ্বিতীয়বাৰৰ কাৰণে ৰাষ্ট্ৰপতিৰ কাৰ্যকাল শেষ হোৱাৰ আগতে ওৱাচিটনৰ দহজন অতি ক্ষমতাশীল ব্যক্তিৰ নাম উল্লেখ কৰোঁতে এলিগৰৰ নাম উল্লেখ হৈছিল। কোনো কোনোৱে তেওঁক সহকাৰী সভাপতি বুলিও নোকোৱাকৈ থকা নাছিল।

“সকলুৱা কথাবোৰ লৈ এলিগৰে বাক ফ্ৰেংকলিনক কিয় আমনি কৰে?” এইবুলি ৰাষ্ট্ৰপতিৰ সহায়কাৰী লোকসকলে কেতিয়াবা অভিযোগ কৰে। এলিগৰে এনেভাৱে কাম নকৰিলে ফ্ৰেংকলিনৰ জীৱন বৰ শান্তিপূৰ্ণ হ'লহেঁতেন কিন্তু ফ্ৰেংকলিন ৰাষ্ট্ৰপতি হৈ থকা কালছোৱাৰ কপ বেলেগ হ'লহেঁতেন। শাসনত মানৱীয় স্পৰ্শ নেথাকিলেহেঁতেন, জনসাধাৰণ আৰু ৰাষ্ট্ৰৰ সম্বন্ধ ইমান নিবিড় নহ'লহেঁতেন।

ফ্ৰেংকলিন তৃতীয়বাৰৰ কাৰণেও আমেৰিকাৰ ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচিত হ'ল। এইবাৰৰ কাৰ্যকালৰ সময়ত পৃথিৱীৰ দ্বিতীয় মহাসমবত আমেৰিকা মিত্ৰশক্তিৰ লগ হৈ যুদ্ধলিপ্ত হৈছিল। যুদ্ধকালীন অৱস্থাতে চতুৰ্থবাৰৰ কাৰণেও ফ্ৰেংকলিন যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ ৰাষ্ট্ৰপতি নিৰ্বাচিত হৈছিল। এইবাৰ ফ্ৰেংকলিনে পৃথিৱীত চিৰস্থায়ী শান্তি স্থাপন কৰিব

বাবে মানৱ ইতিহাসত শাস্তিৰ সম্ভাৱতা গঢ়ি তুলিবলৈ যত্নপৰ হৈছিল।  
 কিন্তু মুক্ত শেষ হোৱাৰ আগে আগে ১৯৪৫ চনত তেখেতৰ মৃত্যু হয়।  
 শেষকৃত্য অনুষ্ঠানত এলিণৰে ফ্ৰেংকলিনে তেওঁক বিয়াৰ দিনা উপহাৰ দিয়া  
 সৰু সোণৰ পিণটে। কাপোৰত লগাই গৈছিল। এলিণৰে এতিয়াও  
 ফ্ৰেংকলিনক ভাল পায় নেকি? বহুতৰে প্ৰশ্ন। লুচি মাৰ্চাৰ জড়িত  
 ঘটনা সম্বন্ধত এলিণৰে তেওঁৰ বান্ধৱী কেইগৰাকীমানক কৈছিল যে  
 ফ্ৰেংকলিনৰ প্ৰতি ভালপোৱা তেওঁৰ নোহোৱা হৈ গৈছে কিন্তু  
 ফ্ৰেংকলিনৰ উদ্দেশ্য আৰু নেতৃত্বৰ প্ৰতি তেওঁৰ আস্থা আৰু সন্মান  
 আছে কাৰণে ফ্ৰেংকলিনলৈ তেওঁ ভালপোৱাৰ সেৱা আগবঢ়াইছে  
 মাত্ৰ। কিন্তু এলিণৰক বিচলিত দেখি তেওঁৰ উক্তি যে সত্য নহয়  
 সকলোৱে বুজিব পাৰিছিল।

ফ্ৰেংকলিনৰ মৃত্যুৰ কেইদিনমান পাছত এগৰাকী মহিলা সাংবাদিক  
 এলিণৰৰ ওচৰলৈ আহিছিল তেওঁৰ মন্তব্য বিচাৰি। এলিণৰে কৈছিল  
 “এতিয়া সকলো কাহিনী শেষ হৈ গ’ল”। সকলো ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পত্নী-  
 সকলৰ জীৱনৰ গতি অনুধাৱন কৰি চালে এলিণৰৰ জীৱন কাহিনী  
 তেতিয়াই শেষ হৈ গৈছে বুলি ভাবিব পাৰি কাৰণ ৰাষ্ট্ৰপতিৰ পত্নীসকল  
 নিজৰ স্বামীৰ মৃত্যুৰ পাছত অজ্ঞানা হৈ পাহৰণিৰ অটল তলিত সোমাই  
 পৰিছিল। কিন্তু এলিণৰ ইয়াৰ ব্যতিক্ৰম। নিজৰ নম্ৰতা আৰু  
 নিৰাপত্তাহীনতাৰ কাৰণে হয়তো জাবিছিল যে তেওঁক মানুহে ৰাষ্ট্ৰ-  
 পতিৰ পত্নী বুলিয়েই সমীহ কৰিছিল। সেই কাৰণে স্বামীৰ মৃত্যুৰপাছত  
 ৰাজহুৱা জীৱনৰ কাৰ্যাৱলীত ভাগ নলব বুলি ভাবি কাহিনী শেষ হৈ  
 গ’ল বুলি তেওঁ অভিমত দিছিল। জীৱনত তেওঁ বহুতো ঘাট প্ৰতিঘাট  
 আৰু চুখক নিজৰ মানসিক উৎকৰ্ষতালৈ ৰূপান্তৰিত কৰিছিল। অতি-  
 বিস্তৰ সুৰাপানকাৰী পিডুৰ মৰমৰ চিঠিবোৰ কুমাৰীজীৱনৰ গুণ আৰু  
 মনোবলৰ পাঠ হিচাবে লৈ নিজৰ চিঠি যাব খোজা বিবাহবন্ধনক  
 সুস্থৰূপ দি স্বামীৰ সহযোগীহৈ আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ বিপদসংকুল  
 ইতিহাসত অতি প্ৰয়োজনীয় খুটি হিচাবে কাম কৰিব পাৰিছিল। সেই-

কাৰণে মানুহে আগতেই জানিছিল যে স্বামীৰ মৃত্যুৰ পাছতো এলিণৰে সময়ৰ বালিত ভবিৰ খোজ থৈ যাব পাৰিব। তেওঁ এতিয়া পূৰ্ণ জীৱনী শক্তিয়ে একবৰ্গী বছৰীয়া ক্ষমতাৰ উচ্চ শিখৰত থাকি অভ্যস্ত আৰু এই ক্ষমতা আনৰ সহায়ৰ কাৰণে কেনেকৈ নিয়োগ কৰিব লাগে জানে। সেইকাৰণে এলিণৰ জীৱন কাহিনীৰ পৰিসমাপ্তি হ'বলৈ এতিয়াও বাকী।

ৰাষ্ট্ৰপতি ট্ৰে'মেনে এলিণৰ অভিজ্ঞতা আৰু কাৰ্যদক্ষতাক আন্তৰ্জাতিক ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োগ কৰিবলৈ ইচ্ছা কৰি তেওঁক ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সাধাৰণ সভালৈ যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতিনিধি হিচাবে নিয়োগ কৰিলে। সংসদী আইন আদি আলোচনা কৰিবলৈ নিজকে যোগ্য আৰু অৰ্হতা সম্পন্ন বুলি নেভাবিছিল কাৰণে প্ৰথমে এই পদ লবলৈ অনিচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছিল। পিছত ফ্ৰেংকলিন আৰু তেওঁৰ সপোনৰ ৰাষ্ট্ৰসংঘ গঢ় দিয়া কামত নিজৰ জ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাবে অলপ অবিহণা দিব পাৰিব বুলি ভাবি প্ৰতিনিধি হ'বলৈ মান্তি হ'ল। এই প্ৰতিনিধিদলটো যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ সম্মানিত প্ৰভাৱশালী ব্যক্তিয়ে গঠিত হৈছিল। বহুতে এলিণৰক ৰাষ্ট্ৰপতি হ'বলৈও অনুৰোধ কৰিছিল কিন্তু এই অনুৰোধবোৰ তেওঁ প্ৰত্যাখ্যান কৰিছিল।

শ্ৰীমতী কজভেৰ্টে নিজৰ কৰ্মশক্তি আৰু অধ্যয়ন নিষ্ঠাবে সহকৰ্মী-সকলক মুগ্ধ কৰিছিল তথাপিও তেওঁক প্ৰতিনিধিদলত ঠাই দিয়া কাৰণে বহুত সমালোচনা হৈছিল। “ই এটা ৰাজনৈতিক নিযুক্তি” “দেশৰ টকাৰ অপব্যয়” আদি সমালোচনা হৈছিল।

এলিণৰে ৰাজ্যিক বিভাগে পঠিওৱা কাগজপত্ৰবোৰ খবচি মাৰি অধ্যয়ন কৰি এটাইতকৈ কৰ্মব্যস্ত পৰিশ্ৰমী প্ৰতিনিধি বুলি জনাজাত হৈ পৰিল।

কুইন এলিজাবেথ জাহাজত প্ৰতিনিধি দলটো গৈছিল। এই দলটোত এলিণৰ আছিল এটাইতকৈ কৰ্মব্যস্ত মহিলা। জাহাজৰ “ডেক’ত খোজ কাঢ়িবলৈ ললে তেওঁৰ ওচৰত সদায় এজন প্ৰতিনিধি বা দলৰ পৰামৰ্শদাতা আছিল আৰু সকলো বিষয়ে খুটিনাটিলৈকে কথা পাতি

নিজৰ সমৃদ্ধ বাৰিছিল। ৰাজ্যিক বিভাগে পঠোৱা কাগজ পত্ৰবোৰ তেওঁ খবচি মাৰি অধ্যয়ন কৰিছিল। নিজৰ ব্যক্তিগত চিঠিপত্ৰৰ উত্তৰ দি বাতিপুৱা ঠিক সময়ত তেখেত প্ৰতিনিধিসকলৰ সভাত উপস্থিত হয়গৈ। এলিগৰৰ মানৱীয় সামাজিক আৰু সাংস্কৃতিক বিষয়ৰ কাম কৰাৰ দায়িত্ব পৰিল। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ নিয়ম নীতি বাৰ কৰাৰ খবৰৰ বিষয়ে বহুতো বক্তৃতা হৈছিল “পুৰুষসকলে এই নিয়ম নীতি লৈ বহুত সময় আগ্ৰহেৰে ব্যস্ত থাকিব পাৰে” বুলি এলিগৰে কৈছিল। এই নিয়ম নীতি লৈ কৰা আলোচনাবোৰ তেওঁৰ কাৰণে বৰ আমনি লগা আছিল। সেইকাৰণে তেওঁ এদিন সুধিছিল “মই মোৰ উল গোঁঠা কাম-খিনি ইয়ালৈ আনিব পাৰিম নেকি? পুৰুষসকল দোমোজাত পৰিল আৰু এলিগৰেও হোটেলত উলৰ সামগ্ৰী থৈ আহিলগৈ।

বহুত সভাসমিতিত ভাষণ দিবলগীয়া হোৱা কাৰণে তেখেতৰ কণ্ঠস্বৰ বৰি গৈছিল—তেখেতৰ এটাইতকৈ মূল্যবান ভাষণ হৈছিল সেইদিনা যি দিনা তেখেতে ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ সভাত প্ৰতিনিধিসকলক আদৰণি জনাই লণ্ডনৰ বিখ্যাত এলবাৰ্ট হলত কৈছিল; “সহযোগেৰে কাম কৰিবলৈ হলে মীমাংসা বা বুজাপৰালৈ আহিব লাগিব বুলি আমি বুজিব লাগিব। এই বুজাপৰাই পৃথিৱীক অলপ উন্নতিৰ পথলৈ লৈ গ'লে প্ৰত্যেকখন দেশেই লাভৱান হব। কিছুমানে হয়তো এটা মীমাংসাত উপনীত হব পাৰিব নে নোৱাৰে বুলি সন্দেহান হৈছে। কিন্তু ইয়াৰ বিকল্প অৱস্থাতো ভাবিবলৈকে ভয় লাগে।” কিছুমান আদৰ্শবাদীলোকে পৃথিৱী ৰাষ্ট্ৰ গঢ় দিবলৈ কাম কৰিব লাগে বুলি হেঁচা দিছিল—শ্ৰীমতী কৰ্জভেৰ্টে এই কল্পনাক বাস্তৱত ৰূপায়িত কৰিবলৈ যে টান হব বুজিব পাৰিছিল। সেই কাৰণে তেওঁ কৈছিল “এতিয়া আমি পৃথিৱীত শান্তিৰ কাৰণে যি যন্ত্ৰ স্থাপিত কৰিছোঁ তাৰ বিষয়ে মানুহে বুজিব লাগিব আৰু এই যন্ত্ৰ চলি থাকিবলৈ হলে যন্ত্ৰেৰে তাক ব্যৱহাৰোপোযোগী কৰি তুলিব লাগিব।” প্ৰথম অধিবেশনতে ৰাষ্ট্ৰবিলাকে মীমাংসাত উপনীত হবলৈ অনিচ্ছা প্ৰকাশ কৰিছে বা

নিজৰ ব্যক্তিগত আন এটা উচ্চপৰ্যায়ৰ আন্তৰ্জাতিক সম্বন্ধ এৰি দিব  
 ধোজা নাই। কিছুমান মহিলানেট্ৰীয়ে বাষ্ট্ৰসংঘত মহিলাৰ সমান  
 অধিকাৰৰ কথাটোত জোৰ দিছে। ক্ৰীমতী কজভেণ্টে নাবী এটা  
 বিচাৰ গোষ্ঠী বা দলজিচাবে প্ৰতিনিধিত্ব কৰা কথাটো বৰ সমৰ্থন  
 নকৰিছিল। তেওঁ নাবীয়ে পুৰুষৰ লগত একেলগে সমান সুবিধা লৈ  
 কাম কৰাটো ভাল বুলিছিল। যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ প্ৰতিনিধি দলটোৰ পুৰুষ-  
 সকলে কাম কৰা দেখি তেওঁ বুজিছিল যে এইবোৰ কাম নাবীয়েও  
 পুৰুষতকৈ ভালকৈ কৰিব পাৰিব। পুৰুষসকলে সাহসেৰে সমস্তাৰ  
 সম্মুখীন হব নোৱাৰিলে তেওঁ হুখ প্ৰকাশ কৰি কৈছিল “বিধায়ক-  
 সকলৰ প্ৰতিক্ৰিয়া দেখি মই আশ্চৰ্য পাইছোঁ। নিজৰ দৃঢ়মতবাদ  
 নথকাৰ কাৰণে তেওঁলোকে নিজৰ স্থানক প্ৰতিৰক্ষা কৰিব পাৰিব বুলি  
 মই সন্দেহান। তেওঁলোক একো এটা সিদ্ধান্তলৈ আহিব নোৱাৰিলে  
 কেৱল খুটিনাটি লৈ অন্তহীনভাৱে তৰ্ক কৰি থাকে।”

মিচেচ কজভেণ্ট বাষ্ট্ৰসংঘৰ যি সমিতিত নিয়োগ হৈছিল তাত  
 যুদ্ধ ভগনীয়া পুনৰ সংস্থাপনৰ কথা ঠিক কৰিবলগীয়া হৈছিল। এই  
 সমিতিত ছদিন ন ঘণ্টা সময়লৈও ভগনীয়াৰ ওপৰত কছিয়া আৰু  
 আমেৰিকা ছয়োদেশৰে সমৰ্থন উপযোগী এটা প্ৰস্তাৱ লিখিব নোৱাৰিলে  
 প্ৰস্তাৱৰ সংশোধনীত কছিয়াৰ প্ৰতিনিধিজনক কবলৈ বিচাৰিলে আৰু  
 আমেৰিকাৰ হৈ কবলৈ এলিগবলৈ অনুৰোধ আহিল। এলিগবক প্ৰতি-  
 নিধি নিৰ্বাচন কৰোঁতে যি সকলে সমালোচনা কৰিছিল তেওঁলোকেই  
 কবলৈ বাধ্য হৈছিল যে তেওঁলোকৰ প্ৰতিনিধি দলটোত এলিগবে এটা  
 বিশিষ্ট স্থান অধিকাৰ কৰি নিজৰ দক্ষতা দেখুৱাব পাৰিছে। কছিয়াৰ  
 প্ৰতিনিধি আৰু এলিগবৰ মাজত যি তৰ্ক যুদ্ধ হৈছিল সেটো তৰ্কযুদ্ধ  
 জ্যোতাসকলৰ সদায় মনত থাকিব। মানৱ অধিকাৰ বিশ্বদ ব্যাখ্যাৰ  
 প্ৰসাৰৰ কাৰণে এখন মূল মানৱ অধিকাৰ আয়োগ গঠিত হৈছিল  
 আৰু এলিগৰ এই আয়োগত সেৱা কৰিবৰ কাৰণে নিয়োজিত হৈছিল।  
 এলিগবৰ নিয়োগক সকলোৱে একমুখে শলাগ লৈছিল। তেওঁৰ

দুৰ্ঘোৰ সমালোচনাকাৰী সহকৰ্মী প্ৰতিনিধিবৰ্গই কবলৈ বাধ্য হৈছিল  
 “আমি তেওঁৰ বিষয়ে যি কৈছিলো সকলো উঠাই লৈছে। আৰু আমি  
 তেওঁক বহুত সমালোচনা কৰিছিলো।” মানৱ অধিকাৰ আয়োগত  
 ক্ৰীমতী কজভেণ্ট সভানেত্ৰী নিৰ্বাচিত হ’ল। “সংসদী ব্যৱস্থাৰ  
 আইন আদিৰ বিষয়ে মোৰ জ্ঞান অতি সীমিত তথাপি মোৰ সাধাৰণসাক্ষে  
 মই কাম সুচাৰুৰূপে কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিম”। এই বুলি তেওঁ সভানেত্ৰীৰ  
 পদ গ্ৰহণ কৰিলে। ইংৰাজী আৰু ফৰাচী দুয়োটা ভাষাত বুৎপত্তি  
 থকা কাৰণে তেওঁ সভাৰ কাৰ্য ক্ৰমণিকা সুচাৰুৰূপে চলাই লৈ  
 গৈছিল। সদায় পূৰ্ণ প্ৰাণ পৰ্যোভবেৰে তেখেত সভাকৰ্মলৈ আহিছিল।  
 সদায় নিয়মানুৱৰ্তিতাবে সময়ত উপস্থিত হৈছিল। নাবীমূলত লায়ণ্যকৈ  
 তেখেতে কাৰ্য ক্ৰমণিকা পৰিচালনা কৰিছিল। কেতিয়াবা দুই এক  
 মিনিট বেলিকৈ উপস্থিত হ’লে ক্ষমা বিচাৰিবলৈ কেতিয়াও নেপা-  
 হিছিল। তিনিসপ্তাহ একেবাহে কাৰ্য ক্ৰমণিকাৰ কামবোৰ শেষ  
 কৰি, আলোচনা কৰি স্থায়ীভাৱে মানৱ অধিকাৰৰ বিষয়ে আঠা-  
 ইশখন ৰাষ্ট্ৰৰ এটা আয়োগ গঠন কৰিবলৈ সিদ্ধান্ত হ’ল। আন্ত-  
 জাতিক আইনখনৰ খচৰা প্ৰস্তুত হ’ল। আলোচনা শেষ হৈ আহোঁ  
 আহোঁ হওতেই কছিয়াৰ প্ৰতিনিধিজন সলনি হ’ল আৰু নতুনকৈ অহা  
 প্ৰতিনিধিজনে একো বুজিপোৱা নাই বুলি কোৱাত এবাৰ নহয় দুবাৰ  
 নহয় ধৈৰ্যৰে তিনিবাৰ বুজাওঁতেও বুজিলে। প্ৰতিনিধিজনে আগৰ  
 সকলো কথা সালসলনি কৰি নতুনকৈ আলোচনা হব লাগে বুলি  
 ধৰিলে। এলিগৰে সভানেত্ৰী হিচাবে এই কাম কৰিবলৈ অস্বীকাৰ  
 কৰি কৈছিল “এইবোৰ কামে মানুহৰ শক্তি ক্ষয় কৰে বৰ ভাগবলগা...  
 এবছৰৰ পাছত হয়তো বাছিয়াৰ ভাৱধাৰা সলনি হব। আমি ভালকৈয়ে  
 কাম কৰিছোঁ। প্ৰকৃত কাম পিছৰ সভাবিলাকত আৰম্ভ হব যেতিয়া আমি  
 আন্তৰ্জাতিক আইনৰ কথা হাতত লম। প্ৰতি দিনে কৃষ্ণ বস্ত্ৰ পৰিহিতা  
 এগৰাকী মহিলাক লৈক চাৰ্জ্জ আৰু ফ্লাচিং মেণ্ডৰ সভা কক্ষবোৰৰ-  
 পৰা ওলাই সোমাই থকা দেখিবলৈ পোৱা গৈছিল আৰু তেওঁক মানুহে

শ্রীমতী কজ্জভেণ্ট বুলি চিনি পাইছিল। তেওঁৰেই কেৱল নিজৰ কমিটি-সমূহৰ সকলো কথা আগবঢ়াবা শুবিলৈ নখদৰ্শণত আছিল।

১৯৪৭ চনৰ জানুৱাৰী মাহত ওঠৰ ৰাষ্ট্ৰীয় মানৱ অধিকাৰৰ সমিতি খনৰ প্ৰথম অধিবেশনত শ্রীমতী কজ্জভেণ্ট চাৰিবিহুৱৰ কাৰণে প্ৰতিনিধি নিৰ্বাচিত হ'ল আৰু তাৰ সভানেত্ৰী নিৰ্বাচিত হ'ল। ইয়াৰ উপসভা-পতিত্ব আছিল চীন দেশৰ ডঃ পেন চিন চাং আৰু লেবাননৰ ডঃ চাৰ্লচ মালিক। পৃথিৱীজোৰা যুদ্ধৰ শেষত মানুহে পৃথিৱীক আৱৰিলৈ কথা আলোচনা কৰিব লাগিব। ডঃ চাংগ আৰু ডঃ মালিকে দাৰ্শনিক পাণ্ডিত্যৰে কথা কবলৈ আৰম্ভ কৰিলে। এলিগৰ কজ্জভেণ্টে তেওঁলোকক কামৰ কথা সোঁৱৰাই কামৰ অগ্ৰগতি ক্ষিণতৰ কবি তুলিব পাৰিছিল। বৌদ্ধিক ক্ষেত্ৰত মীমাংসাত আহিবলৈ অন্যধৰণৰ প্ৰতিবন্ধক কিছুমান আহি পৰিছিল। যুগোল্লভিয়াৰ প্ৰতিনিধিয়ে সঁকিয়াই কৈছিল যে “নতুন পৃথিৱীত ব্যক্তিক সমষ্টিৰূপত ধৰিব লাগে। আধুনিক যুগত সামাজিক নীতিয়ে আগঠাই পাব লাগে। ডঃ মালিকে এই সমষ্টিগত কথা প্ৰতিবাদ কৰিছিল” মানুহ ব্যক্তি হিচাবে সমষ্টিতকৈ ওপৰত। ব্যক্তিৰ বিবেক মন অতি পবিত্ৰ। সমষ্টি হিচাবে কৰাৰ দৰে মানুহে ব্যক্তি হিচাবে ভুল কৰিব পাৰে। কিন্তু মানুহে ব্যক্তি হিচাবে সকলো কথা বিচাৰ কৰিবলৈ যোগ্য। “আমি সমাজত বা সম্প্ৰদায় এটাত ব্যক্তি হিচাবে থাকোঁ আৰু আমি সমাজৰ বা সম্প্ৰদায়টোৰ কাৰণে কাম কৰোঁ। সম্প্ৰদায় আৰু সমাজে আমাক জীয়াই থকাৰ সামগ্ৰী যোগায়” বুলি কছিয়াৰ প্ৰতিনিধিজনে প্ৰতিবাদ কৰিলে। বৃটিছৰ শ্ৰমিক চৰকাৰৰ প্ৰতিনিধি কৰা প্ৰতিনিধিজনে কৈছিল “সম্পূৰ্ণ ব্যক্তি স্বাধীনতা বুলি একো কথা নাই। ৰাষ্ট্ৰই আমাৰ অধিকাৰসমূহ বক্ষণাবেক্ষণ কৰে কাৰণে আমি ৰাষ্ট্ৰক কিবা দিব লাগিব”। শ্রীমতী কজ্জভেণ্টে ডঃ মালিকক সমৰ্থন কৰিছিল আৰু মালিকৰ বক্তব্যৰ এটা দিশৰ গুৰুত্ব আছে বুলি বিবেচনা কৰিছিল “ব্যক্তিক সমাজৰপৰা আঁতৰ কৰি ৰাখিব খোজা নাই। কিন্তু প্ৰত্যেক সমাজতে ব্যক্তিৰ কিছুমান অধিকাৰ সদায় সংৰক্ষিত

থাকিব লাগিব। মানৱ অধিকাৰৰ খচৰা প্ৰস্তুত কমিটিত খ্ৰীষ্টী কন্জভেণ্টে বিদগ্ধ পণ্ডিত সকলক আগঠাই দি সেই কমিটিত থাকিব লুখুজিলে। তেওঁ কৈছিল “মই তেওঁলোকৰ উচ্চ চিন্তা আৰু ভাৱবালিক সহজ কৰি সাধাৰণ মানুহে বুজিবপৰা কৰি দিব পাৰিম। মই মোৰ স্বামীকো এই বুলি কৈছিলো—তুমি যদি কথাবোৰ মই বুজি পোৱাকৈ কোৱা তেতিয়া দেশৰ সকলো মানুহে কথাবোৰ বুজি পাব আৰু এই কমিটিটোত মোৰ প্ৰকৃত মূল্য এই ধৰণে হব পাৰিব”।

মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ কিছুমান কথাত আমেৰিকাৰ জনমতে আপত্তি তুলিছিল। তেওঁলোকে ভাবিছিল যে ৰাষ্ট্ৰসংঘই আমেৰিকাৰ নীগ্ৰোবিলাকে বৈষম্যমূলক আচৰণৰ বিৰুদ্ধে কৰা আন্দোলনক সহায় কৰিব কাৰণ তেওঁলোকে ৰাষ্ট্ৰসংঘলৈ আমেৰিকাৰ সমাজব্যৱস্থাৰ বিৰুদ্ধে তেওঁলোকৰ অভিযোগ পূৰণ কৰিবৰ কাৰণে ইতিমধ্যে আবেদন কৰিছে। কছিয়াৰ প্ৰতিনিধিয়ে মানৱ অধিকাৰ আয়োগে প্ৰথমতে আমেৰিকাৰ নীগ্ৰোসকলৰ আৱেদন আলোচনা কৰিব লাগে বুলি মত প্ৰকাশ কৰি আমেৰিকাক থকা-সৰকা কৰিছিল। ‘টাইমচ’ (Times) বোলা এখন আলোচনীত লিখিছিল যে কছিয়াই তেওঁলোকৰ সমৰ্থক হিচাবে কেৱল এলিগৰ কন্জভেণ্টকহে পাইছিল। খ্ৰীষ্টী কন্জভেণ্টে বহুখিনি কছিয়াৰ কথা সমৰ্থন কৰি কৈছিল যে যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ কিছুমান দোষক্ৰটি আছে যুক্তৰাষ্ট্ৰই দোষক্ৰটিবোৰ আঁতৰবলৈ চেষ্টা কৰিব। এটা জাতিৰ এজন ব্যক্তিবদৰে নিজৰ দেশৰ হীনদেবি কিবা থাকিলে স্বীকাৰ কৰিবলৈ পৰিপক্বতা আহিব লাগিব। “ইমান সুন্দৰকৈ সৌজন্যতাবে মিলাই কোৱা বক্তৃতা মই আগতে শুনা নাই” বুলি এগৰাকী চৰকাৰী মুখপাত্ৰই তেতিয়া মন্তব্য কৰিছিল।

ঘোষণাপত্ৰৰ প্ৰথম স্বৰ্তটোৱেই বহুখিনি সময় লৈছিল। “সকলো মানুহকে সমানভাৱে সৃষ্টিকৰ্তাই স্ৰজন কৰিছে।” এই কথাষাৰত মানুহ বুলিলে সাধাৰণতে পুৰুষক বুজায়। সেইকাৰণে আপত্তি উঠাত মানুহৰ ঠাইত জনগণ শব্দটো প্ৰয়োগ হ’ল। ঠিক তেনেকৈ স্ৰজন কৰা



কথাটো লৈ তৰ্ক চলিল। শ্ৰদ্ধন কৰা বুলিলে সাধাৰণতে ঈশ্বৰৰ অস্তিত্বৰ কথাটো মানি ল'ব লাগে। সেইকাৰণে সাম্যবাদী ৰাষ্ট্ৰৰ মন্ত্ৰ অলুসৰি “স্বাধীন আৰু সমানভাৱে জন্মগ্ৰহণ কৰিছে” বুলি বাক্য শেষ হৈছিল। এনেকৈ প্ৰায় প্ৰতিটো শব্দ প্ৰতিটো বাক্যৰ ওপৰত তৰ্ক বিতৰ্ক আলোচনা বিলোচনাৰ মাজত মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ কাম চলিবলৈ ধৰিলে। পৰিচিত এবাৰ “মানৱ অধিকাৰৰ কাৰণে সংগ্ৰাম” শিতানত বক্তৃতা প্ৰসংগত শ্ৰীমতী কজভেণ্টে কৈছিল—“মোৰ পৰিয়ালটো তুলিতালি ডাঙৰ দীঘল কৰোঁতে ধৈৰ্যৰ সীমা শেষ হৈ গৈছে বুলি ভাবিছিলোঁ কিন্তু মানৱ অধিকাৰ আয়োগৰ সভানেত্ৰী হিচাবে কাম কৰি কওঁ যে এজন ব্যক্তিবৰা ধৈৰ্যৰ পৰীক্ষা আৰু বেচি হ'ব পাৰে। চাৰিজন আইনজীৱীয়ে এই কামত সহায় কৰিছে তেওঁলোকে প্ৰতিটো শাৰীত প্ৰতিটো শব্দৰ বেলেগ পৰিণতি হ'ব যেন দেখে আৰু তেতিয়া মই কেতিয়াবা কিংকৰ্ত্তব্যবিমূঢ়া হওঁ।” তৰ্কবোৰ সদায় কৈ থকা কথাবোৰ আছিল কাৰণে বৰ আমনি লগা হৈ পৰিছিল। তথাপি ধৈৰ্য্যৰে সভাৰ কাম তেওঁ আগবঢ়াই লৈ গৈছিল। সাধাৰণ সভাত ঘোষণাপত্ৰ গৃহীত হ'ল। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ আঠচল্লিশখন দেশে সপক্ষে ভোট দিছিল। চোভিয়েট কছিয়াৰ গোষ্ঠী ভোটদানৰপৰা বিবত আছিল। মিচেচ কজভেণ্টেৰ স্মৃনেতৃত্বৰ কাৰণে সাধাৰণ সভাৰ প্ৰতিনিধিবৰ্গই তেওঁক সম্বৰ্দ্ধনা জনালে। শ্ৰীমতী কজভেণ্টেৰ পাছত হোৱা এই আয়োগৰ সভাপতি ডঃ চাৰ্ল'চ মালিকে কৈছিল “শ্ৰীমতী কজভেণ্টে নোহোৱাকৈ আমি ইমান-খিনি কাম কৰিব পাৰিলোহেঁতেন নে নাই ক'ব নোৱাৰোঁ।” শ্ৰীমতী কজভেণ্টেৰ নাম শাস্তিৰ নোবেল বঁটাৰ কাৰণে প্ৰস্তাৱিত হৈছিল। যদিও এই বঁটা তেখেতে লাভ কৰিব নোৱাৰিলে।

মানৱ অধিকাৰৰ ঘোষণা পত্ৰই অলপ দিনৰ ভিতৰতে ৰাষ্ট্ৰসমূহত অন্তৰ্নীয়াভাৱে প্ৰভাৱ বিস্তাৰ কৰিব পাৰিছিল। এই ঘোষণাপত্ৰই পৃথিৱীৰ মানুহৰ চেতনাক স্পৰ্শ কৰিব পাৰিছে বুলি ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ একালৰ সচিব প্ৰধান ডাগ হেমাৰচেণ্ডে মন্তব্য প্ৰকাশ কৰিছিল। ঘোষণাপত্ৰৰ

কথাবোৰ বহুতো ৰাষ্ট্ৰৰ সংবিধানত সন্মিলিত হৈছে। শ্ৰীমতী কৰ্জভেণ্টে ঘোষণাপত্ৰক ৰীতিনীতিতকৈ আগঠাই দি এই ঘোষণাপত্ৰক মানৱ অধিকাৰৰ মহান চনদ আখ্যা দি জয়লাভ কৰিলে। তেখেতৰ মৃত্যুৰ পাছত ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ মানৱ অধিকাৰ পুৰস্কাৰ তেওঁলৈ আগবঢ়োৱা হৈছিল। কিন্তু এই পুৰস্কাৰতকৈও তেওঁ বেচি ভাল পাব যদি ঘোষণাপত্ৰই মানুহৰ নৈতিক সচেতনাত সঁচাকৈয়ে সোমাই পৰিব পাৰে।

শ্ৰীমতী কৰ্জভেণ্টে লিখিছিল “বিশ্বজনীন মানৱ অধিকাৰ বাক ক’ত আবদ্ধ হয়? ঘৰৰ ওচৰৰে সৰু সৰু ঠাইবোৰ—এই ঠাইবোৰ ইমান সৰু যে মানচিত্ৰত চকুত নপৰে। কিন্তু এই ঠাইবোৰ এজন ব্যক্তিৰ কাৰণে এখন পৃথিৱীৰ দৰে। যিটো চুবুৰীত তেওঁ থাকে যিখন স্কুল বা কলেজলৈ তেওঁ যায় যিখন কাৰখানা বা খেতিপাম বা অফিচত কাম কৰে—এইবোৰ ঠাইত প্ৰত্যেকজন মুনিহু তিৰোতা আৰু শিশুৱে সমান ন্যায় বিচাৰি বিচাৰে সমান সুবিধা আৰু বৰ্ণ বৈষম্যতা নথকাকৈ সমান মৰ্যাদা বিচাৰে। এই অধিকাৰবিলাকৰ এই ঠাইবোৰত অৰ্থ নেথাকিলে ইয়াৰ মূল্য ক’তো নেথাকিব। নাগৰিকে ঘৰৰ কাষৰ জগতত এইবোৰ অধিকাৰ মানি নচলিলে এই অধিকাৰসমূহৰ প্ৰয়োগ বৃহত্তৰ জগতত অসম্ভৱ চাবলৈ ওলায়।”

এই গৰাকী ব্যক্তিস্বৰ্ণময়ী মহিলাৰ মৃত্যু হয় ১৯৬৪ চনৰ ৭ নবেম্বৰৰ দিনা। শেষকৃত্য অনুষ্ঠানত উপস্থিত আছিল আমেৰিকাৰ পাঁচজন ৰাষ্ট্ৰপতিৰ আসনত থকা লোক। তেওঁলোক আছিল, ট্ৰুমন, আইচেনহাৱাৰ, জনচন, নিক্সন আৰু কেনেডী। সকলোৱে তেখেতক “পৃথিৱীৰ প্ৰথম মহিলা” উপাধিৰে সন্মানিত কৰিছিল। ৰাষ্ট্ৰসংঘৰ ভাৰতীয় প্ৰতিনিধি বেনেলেগ ৰামা ৰাওৱে কৈছিল “শ্ৰীমতী কৰ্জভেণ্টে আমেৰিকা যুক্তৰাষ্ট্ৰৰ নামেৰে জলপ্ৰৱাহৰদৰে আমেৰিকাৰ মহান এটা ঘটনা প্ৰৱাহ।” তেওঁৰ কৰ্মব্যস্ততা দেখি নিজৰ স্বামী ফ্ৰেংকলিনে এদিন কৈছিল “ভগৱান এলিগৰক ক্লান্ত কৰা।” এলিগৰ জ্ঞানো ক্লান্ত হব পাৰে? কেতিয়াও নোৱাৰে কাৰণ এলিগৰৰ অন্তৰে সকলো মানুহৰ

হুখত কান্দিছিল। মানুহৰ ন্যায়ৰ পৰামুখ হলে হুখ পাইছিল। সেয়েহে  
নীত্ৰো সকলৰ আন্দোলনে, ইহুদী সকলৰ বাষ্ট্ৰৰ দাবীয়ে এলিগৰৰ  
সমৰ্থন পাইছিল। আমেৰিকাৰ বেচৰকাৰী বাষ্ট্ৰপুত্ৰবদৰে বহুদেশ ভ্ৰমণ  
কৰি আন্তৰ্জাতিক স্তৰভেদ গঢ়াত তেওঁৰ অৱদান অসীম। এলিগৰে  
মানৱ ধৰ্মৰ কাৰণে যুঁজিছিল আৰু ভাবিছিল মানুহৰ মনৰ সংকীৰ্ণতা  
নুব হৈ যেন মানুহে মানুহৰ হুখ বুজি ভেদাভেদ পাহৰি বন্ধা উপভোগ্য  
কৰে বুদ্ধ আঁতৰি যায়, শান্তিৰ বাতায়নে পৃথিৱীক শান্ত কৰে।

---



## কিছুমান শুধৰনি

| অশুদ্ধ           | শুদ্ধ                                    | পৃষ্ঠা | শাৰী |
|------------------|--|--------|------|
| উভটি আন্দোলন     | উভটি অশাৰ                                | ১      | ৬    |
| টেন              | টেল আভিভৰ                                | ১৫     | ৬    |
| জাতীয় উদ্যোগ    | জাতীয় হুৰ্যোগ                           | ২৫     | ১    |
| গল্দি            | গল্দিয়ে                                 | ৩৩     | ২২   |
| যুদ্ধৰে          | যুদ্ধ                                    | ৫১     | ৫    |
| গণিতস্ত          | গণিতস্তা                                 | ৫৯     | ২৩   |
| সৰোজিনী নাইডুক   | সৰোজিনী নাইডুৰ                           | ৬৫     | ১৬   |
| নেতৃ বহন আৰ্বাচ  | নেতৃ আব্বাচ                              | ৬৯     | ৫    |
| সৰোজিনী          | সৰোজিনীৰ                                 | ৬৯     | ৬    |
| কস্তুৰক          | কস্তুৰবা                                 | ৭০     | ৮    |
| আগাৰ্ফা          | আগাৰ্খা                                  | ৭০     | ৮    |
| ইনিয়ট আৰু এনাইল | ইলিয়ট আৰু এনাইল                         | ৭২     | ১    |
| চকুৰ             | চকুত                                     | ৭২     | ৪    |
| থিয়ডৰ কজভেলেট   | থিয়ডৰ কজভেলেট ৭২/৭৩<br>( Theodore ) আদি |        | ১৮   |
| ডায়লেট          | ভায়লেট                                  | ৮৭     | ১১   |
| উচনাৰ্দাতৰ       | উচলা দাঁতৰ                               | ৮৭     | ১৫   |
| ভিভাস্কাদশ       | ভিফাস্কাদাৰ                              | ৯০     | ৪    |
| Viva Scudber     | Viva Scudder                             |        |      |
| হান পৰিয়াল      | হাল পৰিয়াল                              | ৯১     | ২১   |
| কজভেলেট          | কজভেলেট                                  | ৯২     | ১৪   |

| অঙ্ক            | ত্ব             | পৃষ্ঠা | শাৰী |
|-----------------|-----------------|--------|------|
| হাৰ্ডাড         | হাৰ্ডাদ         | ৯৩     | ২৩   |
| 'হান'           | 'হাল'           | ৯৪     | ১৫   |
| লগুৱাব          | লগুৱাবে         | ১০০    | ২৫   |
| অকাল            | অকলে            | ১০১    | ২২   |
| এ নাৰেট নেপ     | এস্থাব নেপ      | ১০৯    | ৮    |
| কেই কাৰণে       | সেই কাৰণে       | ১১০    | ১৯   |
| নকবিবলৈ         | নকবিলৈ          | ২৪     | ২৪   |
| জোৰ দিবলৈ       | জোৰ দিবনে       | ১২০    | ৪    |
| নেভাবক          | যিয়েই নেভাবক   | ১২৫    | ১০   |
| কথাষাব          | কথাবোৰ          | ১২৭    | ৭    |
| এই              | ই               | ১২৭    | ২৩   |
| খুটি            | যুটি            | ১৩৪    | ২৭   |
| ট্ৰেমেনে        | ট্ৰেমেনে        | ১৩৫    | ৬    |
| বিচাৰ           | বেলেগ           | ১৩৭    | ৪    |
| লেক চাক্সে'     | লেকচাক্সেচ      | ১৩৮    | ২৬   |
| ক্ষিপ্ৰতৰ       | ক্ষিপ্ৰতৰ       | ১৩৯    | ১০   |
| বেনেলেগ বামাৰাও | বেনেলেগ বামাৰাও | ১৪২    | ২৩   |